

DET KONGELIGE
KULTUR- OG LIKESTILLINGSDEPARTEMENT

Prop. 1 S

(2026–2027)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

FOR BUDSJETTÅRET 2027

Utgiftskapitler: 300–353

Inntektskapitler: 3320–3350 og 5568

DET KONGELIGE
KULTUR- OG LIKESTILLINGSDEPARTEMENT

Prop. 1 S

(2026–2027)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

FOR BUDSJETTÅRET 2027

Utgiftskapitler: 300–353

Inntektskapitler: 3320–3350 og 5568

Innhold

Del I	Innledning	9	Kap. 3327 Nidaros domkirkes restaureringsarbeider mv.	86
1	Regjeringens kultur- og likestillingspolitikk	11	Kap. 328 Museer m.m.	86
1.1	Hovedmål for kultur- og likestillingspolitikken	11	Kap. 329 Arkivformål	91
1.2	Budsjettforslaget for 2027	12	Kap. 3329 Arkivformål	95
2	Oversikt over budsjettforslaget for 2027	14	Programkategori 08.30 Medieformål (334–339)	96
3	Oppfølging av anmodnings- og utredningsvedtak	18	Kap. 334 Film- og dataspillformål	98
3.1	Stortingssesjon (2025–2026)	19	Kap. 3334 Film- og dataspillformål	102
3.2	Stortingssesjon (2024–2025)	22	Kap. 335 Medieformål	102
3.3	Stortingssesjon (2023–2024)	25	Kap. 3335 Medieformål	108
3.4	Stortingssesjon (2022–2023)	26	Kap. 337 Kompensasjons- og vederlagsordninger	108
3.5	Stortingssesjon (2020–2021)	28	Kap. 339 Pengespill, lotterier og stiftelser	111
3.6	Stortingssesjon (2018–2019)	29	Kap. 3339 Inntekter fra spill, lotterier og stiftelser	113
3.7	Stortingssesjon (2017–2018)	29	Kap. 5568 Sektoravgifter under Kultur- og likestillingsdepartementet	114
Del II	Budsjettforslag	31	Programkategori 08.45 Likestilling (kap. 350–353)	115
4	Nærmere omtale av bevilgningsforslaget	33	Kap. 350 Sekretariatet for Diskrimineringsnemnda	116
Programkategori 08.10 Administrasjon (kap. 300)	33	Kap. 3350 Sekretariatet for Diskrimineringsnemnda	117	
Kap. 300 Kultur- og likestillingsdepartementet	33	Kap. 351 Likestilling	118	
Programkategori 08.15 Frivillighetsformål (kap. 315)	35	Kap. 352 Nedsatt funksjonsevne	125	
Kap. 315 Frivillighetsformål	36	Kap. 353 Likestillings- og diskrimineringsombudet	128	
Programkategori 08.20 Kulturformål (kap. 320–329)	43	Del III Andre saker	131	
Kap. 320 Kulturdirektoratet og Kulturrådet m.m.	46	5 Fordelingen av Norsk Tippings overskudd	133	
Kap. 3320 Kulturdirektoratet og Kulturrådet m.m.	56	5.1 Fordelingen av Norsk Tippings overskudd – totalt	133	
Kap. 322 Bygg og offentlige rom	56	5.2 Fordelingen av Norsk Tippings overskudd til kulturformål	133	
Kap. 3322 Bygg og offentlige rom	63	5.3 Fordelingen av Norsk Tippings overskudd til idrettsformål	137	
Kap. 323 Musikk og scenekunst	63	5.4 Fordelingen av Norsk Tippings overskudd til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner	140	
Kap. 3323 Musikk og scenekunst	69	5.5 Fordelingen av Norsk Tippings overskudd til helse- og rehabiliteringsformål	141	
Kap. 325 Allmenne kulturformål	69	5.6 Fordelingen av overskudd fra Norsk Tippings bingoterminaler	141	
Kap. 3325 Allmenne kulturformål	75			
Kap. 326 Språk- og bibliotekformål	76			
Kap. 3326 Språk- og bibliotekformål	83			
Kap. 327 Nidaros domkirkes restaureringsarbeider mv.	83			

5.7	Fordelingen til tiltak mot spilleproblemer	141	11.4.2	Tilskudd til samiske nyhets- og aktualitetsmedier	180
5.8	Grasrotandelen	141	11.4.3	Tilskudd til lokale lyd- og bildemedier	181
6	Frivillighetspolitikken	142	11.4.4	Tilskudd til innovasjon og utvikling	182
7	Samfunnssikkerhet og beredskap	150	11.4.5	Styringssignal for den direkte mediestøtten	183
8	Likestilling i budsjettet og oppfølging av aktivitets- og redegjørelsespliktene	152	11.5	NRKs allmennkringkastingsoppdrag	184
8.1	Kultur- og likestillingsdepartementets likestillingsarbeid som offentlig myndighet	152	11.5.1	Dagens allmennkringkastingsoppdrag	184
8.2	Kultur- og likestillingsdepartementets likestillingsarbeid som arbeidsgiver	154	11.5.2	NRKs nyhetstilbud på nett	184
8.3	Underliggende virksomheters likestillingsarbeid	156	11.5.3	NRKs regionale og lokale nyhetstilbud	186
9	Oppfølging av FNs bærekraftsmål	164	11.5.4	Samarbeid med andre redaktørstyrte medier	187
10	Forskning og kunnskapsutvikling på kultur-, frivillighets- og likestillingsfeltet	168	11.5.5	Formidling av kunst og kultur	188
11	Mediepolitiske styrings-signaler 2027–2030	171	11.5.6	Film og audiovisuell produksjon	190
11.1	Innledning og bakgrunn	171	11.5.7	Avtalevilkår og rimelig betaling	191
11.1.1	Innledning	171	11.5.8	Språk	192
11.1.2	Regjeringens mediepolitikk	171	11.5.9	Universell utforming	193
11.2	Tendenser i mediemarkedet	172	11.5.10	Inkludering og representasjon	194
11.2.1	Teknologiske endringer	172	11.6	NRKs økonomiske rammer	196
11.2.2	Mediebruk og tilgang	172	11.6.1	Arbeidet med effektiv drift i NRK	196
11.2.3	Mediemarkedet og økonomi	173	11.6.2	Innspill fra NRK	196
11.3	Utredning av de medieøkonomiske virkemidlene	176	11.6.3	Departementets vurdering	196
11.3.1	Innledning	176	11.7	Kommersiell allmennkringkasting	197
11.3.2	Utvalgets oppdrag	177	Forslag	199	
11.4	De direkte mediestøtteordningene	177	Vedlegg		
11.4.1	Produksjonstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier	177	1	Gjeldende romertallsvedtak fra tidligere år	208
			2	Fordeling av enkeltstående tilskudd	209
			3	Omtale av ledernes ansettelsesvilkår i heleide statlige foretak	222
			4	Nøkkeltall for forvaltningsorganer med særskilte fullmakter – Likestillings- og diskrimineringsombudet	224

Tabelloversikt

Tabell 3.1	Oversikt over anmodnings- og utredningsvedtak, ordnet etter sesjon og nummer	18	Tabell 4.12	Nøkkeltall fra Tibi – Biblioteket for tilrettelagt litteratur	81
Tabell 4.1	Norsk kulturfond – Kulturrådets hovedfordeling av midler 2025 (i 1 000 kroner)	50	Tabell 4.13	Fordeling av museenes totale inntekter 2023–2025	90
Tabell 4.2	Antall søknader og tildelinger ...	50	Tabell 4.14	Fordeling av museenes totale kostnader 2023–2025	90
Tabell 4.3	Norsk kulturfond: Forholdet mellom antall søknader og antall tildelinger fordelt på fylke i 2025	52	Tabell 4.15	Nøkkeltall for Nasjonalarkivets virksomhet 2023–2025	94
Tabell 4.4	Nøkkeltall Fond for lyd og bilde 2024–2025	53	Tabell 4.16	Fordeling av bevilgningen på post 71	106
Tabell 4.5	Antall søknader og tildelinger av stipend og garantiinntekt	53	Tabell 4.17	Tall for NRK AS 2021–2026	107
Tabell 4.6	Nasjonale kulturbygg – fordeling av bevilgning	59	Tabell 4.18	Utbetalt vederlag og kompensasjon for offentlig bruk av åndsverk	111
Tabell 4.7	KORO – antall prosjekter i arbeid 2023–2025	62	Tabell 5.1	Fordeling av spilleoverskuddet til kulturformål 2026	134
Tabell 4.8	Antall publikum, forestillinger og arrangementer ved Riksteatret	66	Tabell 5.2	Fordeling av spilleoverskuddet til idrettsformål 2026	137
Tabell 4.9	Antall publikum totalt og på turné i 2024 og 2025 for musikk- og scenekunstinstitusjoner og Riksteatret	67	Tabell 5.3	Fordeling av spilleoverskuddet til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner i 2026	140
Tabell 4.10	Antall arrangementer totalt og på turné i 2024 og 2025 for musikk- og scenekunst-institusjoner og Riksteatret	68	Tabell 8.1	Kultur- og likestillingsdepartementet (kjønn, lønn og stilling) Prosent og tall (N)	154
Tabell 4.11	Utvalgte produksjonstall fra digitaliseringsprogrammet	81	Tabell 8.2	Faktisk tilstand for kjønnslikestilling	156
			Vedlegg		
			Tabell 4.1	Utgifter og inntekter etter art	224
			Tabell 4.2	Inntekter etter inntektskilde	225
			Tabell 4.3	Virksomhetens kontant-beholdninger per 31. desember	226

DET KONGELIGE
KULTUR- OG LIKESTILLINGSDEPARTEMENT

Prop. 1 S

(2026–2027)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

FOR BUDSJETTÅRET 2027

Utgiftskapitler: 300–353

Inntektskapitler: 3320–3350 og 5568

*Tilråding fra Kultur- og likestillingsdepartementet 25. september 2026,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Støre)*

Del I
Innledning

1 Regjeringens kultur- og likestillingspolitikk

1.1 Hovedmål for kultur- og likestillingspolitikken

Kultur, kunst, idrett og frivillighet bidrar til å samle Norge som fellesskap og er en viktig del av den demokratiske infrastrukturen, ytringsfriheten og den sivile motstandskraften. Deltakelse, trygghet, inkludering og mangfold er forutsetninger for et likestilt og demokratisk samfunn.

I *Regjeringens plan for Norge – «Kultur for alle»*, vil vi at alle skal ha tilgang til kultur av høy kvalitet. Kulturens egenverdi er grunnleggende for dette.

Vi lever i en tid preget av internasjonal uro, økt polarisering og raske teknologiske endringer. Da er det viktigere enn noen gang å styrke fellesskapene som holder oss sammen. Åpenhet, tillit, likestilling og bred deltakelse er grunnleggende forutsetninger for et velfungerende demokrati. Et samfunn der alle kan ytre seg fritt, og delta på like vilkår, er et sunt samfunn.

Kulturinstitusjoner, biblioteker, museer, frivillige organisasjoner og idretten skaper møteplasser for deltakelse, refleksjon og fellesskap. Sammen styrker de den offentlige opplyste samtalen, tilliten og den demokratiske motstandskraften som det norske samfunnet bygger på. Frie og uavhengige medier gir redaksjonelt innhold og arenaer for offentlig debatt.

Vi trenger et mangfold av redaktørstyrte medier som folk bruker og har tillit til. Det er med på å sikre en velfungerende offentlighet og det styrker vår motstandskraft mot desinformasjon.

Unges tilgang til kvalitetsjournalistikk er viktig for deres mulighet til å delta i og forstå demokratiet, og regjeringen vil styrke den demokratiske beredskapen ved å bidra til økt bruk av redaktørstyrte medier blant unge. Samtidig er lokalmediene avgjørende for levende lokaldemokratier og gode lokalsamfunn. Redaksjonell utvikling i lokale medier er derfor en prioritering for regjeringen.

På samme måte er et fritt og levende kulturliv en forutsetning for et åpent og demokratisk samfunn. Kunstens egenverdi og den kunstneriske friheten er grunnleggende for regjeringens kulturpolitikk. Et mangfoldig kunstliv, med sterke insti-

tusjoner og et levende fritt felt, er viktig for ytringsfriheten og den åpne samfunnssamtalen.

Kunst og kultur kan utfordre, berøre og skape nye perspektiver, og bidra til refleksjon, innsikt og mening. Regjeringen vil legge til rette for at slike opplevelser er tilgjengelige for mennesker i hele landet.

Et rikt og mangfoldig kultur-, idretts- og frivillighetsliv må bygge på lokale forutsetninger og være tilgjengelig for mennesker i ulike livsfaser og med ulike interesser. Regjeringen vil legge til rette for bred deltakelse gjennom en sterk demokratisk infrastruktur, gode rammevilkår for frivilligheten og brede ordninger som når mange. Gode og tilgjengelige kulturarenaer er en viktig del av denne infrastrukturen. Mange kulturaktører mangler i dag tilpassede lokaler, samtidig som mange bygg står tomme eller er lite brukt. Regjeringen arbeider derfor med en nasjonal kulturarenastrategi som skal styrke utvikling, bruk og tilgang til kulturlokaler i hele landet.

Målet er å gi flere mulighet til å oppleve, skape og delta i kultur- og samfunnslivet, uavhengig av bakgrunn og bosted. Her spiller blant annet bibliotekene en nøkkelrolle.

Et mangfoldig litteraturtilbud og god litteraturformidling er en viktig del av den demokratiske infrastrukturen og legger til rette for leselyst, kunnskap og tilgang til kunst- og kulturopplevelser. I *Regjeringens plan for Norge* er et leseløft en viktig prioritering, og vi har startet arbeidet med en leselyststrategi for voksne med mål om å legge til rette for en sterkere kultur for lesing i hele befolkningen.

Regjeringen vil føre en aktiv og målrettet likestillingspolitikk som gjør at alle inkluderes i samfunnet på like vilkår. Vi vil fjerne hindre for deltakelse og styrke arbeidet mot diskriminering.

Kultur, idrett og frivillighet spiller en viktig rolle for at Norge skal nå FNs bærekraftsmål. Likestilling mellom kjønnene er både et eget mål og en forutsetning for å nå flere av bærekraftsmålene, herunder mål om helse, utdanning, arbeid, redusert ulikhet og demokratisk deltakelse. Deltakelse i kultur- og fritidsaktiviteter bidrar til sosial utjevning, inkludering og livskvali-

tet, og kulturlivet tilbyr arenaer for fellesskap, mestring og tilhørighet. Regjeringen vil legge til rette for at kulturen, idretten og frivilligheten fortsatt kan spille en viktig rolle i dette arbeidet.

1.2 Budsjettforslaget for 2027

Regjeringens budsjettforslag for Kultur- og likestillingsdepartementet i 2027 er på til sammen 28,1 mrd. kroner. Det er en økning på om lag 946 mill. kroner fra saldert budsjett 2026, eller tilsvarende 3,5 pst.

Forslaget til utgiftsbevilgninger favner en bredde av virkemidler og tiltak, som både omfatter driftsbevilgninger til statlige virksomheter og statlig eide selskap, samt driftstilskudd til en rekke kulturinstitusjoner, frivillige organisasjoner, medievirksomheter og aktører som bidrar til å fremme arbeidet med likestilling. I tillegg kommer stipend-, vederlags- og tilskuddsordninger som er innrettet mot bredden av kunst- og kulturlivet. Med få unntak foreslås bevilgningene videreført i forslaget til statsbudsjett for 2027.

I *Regjeringens plan for Norge* er det satt som mål at alle skal ha tilgang på kultur av høy kvalitet. Kultur, kunst, idrett og frivillighet bidrar til å samle Norge som fellesskap og er en viktig del av den demokratiske ytringsfriheten og den sivile motstandskraften. I denne perioden er det fem mål som vil ha særlig prioritet. Budsjettforslaget for 2027 er basert på disse målene.

Ytringsfrihet og et mangfold av redaktørstyrte medier:

Regjeringen vil sikre en velfungerende offentlighet ved å styrke motstandskraften mot desinformasjon, som er avgjørende for den demokratiske beredskapen i Norge. Regjeringen vil sikre unges tilgang til kvalitetsjournalistikk og styrke lokalmedienes mulighet til å utvikle journalistikk og formater som treffer yngre målgrupper bedre.

Regjeringen foreslår i statsbudsjettet for 2027:

- å styrke mediestøtteordningene med 40 mill. kroner, hvorav 30 mill. til produksjonstilskuddet for nyhets- og aktualitetsmedier og 10 mill. kroner til innovasjons- og utviklingstiltak som kan bidra til å øke unges nyhetskonsument,
- å sette av 10 mill. kroner til drift av nytt Senter for forskning på det offentlige ordskiftet,
- å videreføre tilskuddet på 20 mill. kroner til Tenk – et nytt uavhengig senter med formål å øke kildebevisstheten og motstandskraften mot desinformasjon blant unge,

- å videreføre tilskuddet til NRK med 8 mrd. kroner.

Regjeringen vil sikre økonomisk forutsigbarhet gjennom fireårige styringssignaler for NRK og mediestøtten, og vil i løpet av styringssignallerperioden følge utviklingen i mediemarkedet og eventuelt foreslå justeringer for å styrke mediemangfoldet og medienes mulighet til å utvikle attraktive nyhetstilbud for unge.

Det frie kunst- og kulturfeltet

Regjeringen vil ivareta kunst- og kulturinstitusjoner over hele landet og særlig prioritere de sentrale ordningene som er innrettet mot det frie, uavhengige kunst og kulturfeltet.

Regjeringen foreslår:

- å styrke filmfeltet med 45 mill. kroner, fordelt med 25 mill. kroner til styrking av Filmfondet, 15 mill. kroner til videre opptrapping av filmintensivordningen og 5 mill. kroner til en ny tilskuddsordning for oppgradering av digitalt kinoutstyr,
- å styrke dans som kunstform gjennom å trappe videre opp tilskuddene på dansefeltet med 10 mill. kroner,
- å bevilge til sammen 1 068 mill. kroner til Norsk kulturfond, en økning på 36 mill. kroner fra saldert budsjett 2026,
- å fordele totalt 550 mill. kroner gjennom kunstnerstipendordningene,
- å fordele om lag 6,5 mrd. kroner i driftstilskudd til musikk- og scenekunstinstitusjoner og museer i 2027,
- å videreføre bevilgningen til ordningen for tilskudd til nasjonale kulturbygg med 374,2 mill. kroner. I dette inngår blant annet nye tilsagn om tilskudd på 68 mill. kroner til Museene i Sør-Trøndelag (nytt bevaringssenter), 64,6 mill. kroner til rehabilitering av Kunstnerhus i Oslo, 23,5 mill. kroner til nødvendige oppgraderinger ved Det Norske Teatret, 10 mill. kroner til Fjaler kommune (Samvirket visningsrom for scenekunst) og 9 mill. kroner til Nordlandsmuseet (Hamsunsenteret).

Frivillighet og deltakelse

Regjeringen vil prioritere å gi frivilligheten gode rammevilkår til å utøve sin rolle i samfunnsbyggingen, og sikre at alle har mulighet til å delta i idretts-, kultur- og fritidsaktiviteter.

Regjeringen foreslår:

- å øke bevilgningen til ordningen for merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner med 171 mill. kroner. Den samlede bevilgningen til ordningen vil da være på 3 250 mill. kroner, som gir grunnlag for at det kan innvilges full kompensasjon til alle godkjente søknader i 2027,
- å gi Norges idrettsforbund tilsagn om statlige bidrag fra statsbudsjettet og spillemidler til nytt toppidrettssenter på Sognsvann. Regjeringen foreslår et samlet statlig bidrag som utgjør inntil 90 pst. av prosjektets styringsramme, hvorav til sammen 518 mill. kroner (40 pst. av styringsrammen) bevilges over statsbudsjettet.
- å videreføre ordningen for merverdiavgiftskompensasjon ved bygging av idrettsanlegg med 416 mill. kroner,
- å fordele 296 mill. kroner i tilskudd til frivillig-sentralene i kommunene,
- å videreføre strømstøtteordningen for frivillige organisasjoner med 165 mill. kroner.

Leselyst

Regjeringen ser på lesing som en forutsetning for demokratiet vårt og mener at god lesekultur er viktig for motstandskraften i befolkningen.

Regjeringen lanserte i 2024 strategien *Sammen om lesing*, en strategi for å fremme lese-lyst og leseferdigheter blant barn og unge. Som ledd i oppfølgingen av strategien har regjeringen styrket skolebibliotekordningen og andre innkjøpsordninger under Norsk kulturfond som er innrettet mot barn og unge. I tillegg er strategien fulgt opp gjennom målrettede tiltak i Den kulturelle skolesekken og Nasjonalbiblioteket.

Regjeringen arbeider nå med en leselyststrategi for voksne. Strategien skal løfte betydningen av lesing, både for den enkelte og for samfunnet.

I budsjettforslaget for 2027 er det foreslått satt av 6 mill. kroner for å styrke innkjøpsordningene under Norsk kulturfond.

Et likestilt og mangfoldig samfunn

Regjeringen vil styrke arbeidet for et likestilt og mangfoldig samfunn, og vil i perioden prioritere tiltak for at personer med funksjonsnedsettelse får like muligheter i arbeidslivet og samfunnslivet.

Regjeringen har utarbeidet Strategi for likestilling av personer med funksjonsnedsettelse 2026-2032. Strategien skal sikre helhet og sammenheng i den nasjonale politikken for å fremme likestilling og hindre diskriminering. Det overordnede målet er et samfunn der alle kan delta, bidra og bli hørt.

Regjeringen foreslår å bevilge til sammen 388 mill. kroner på området funksjonsnedsettelse (kap. 352).

Regjeringen mener at en bredere og mer helhetlig likestillingspolitikk, som i større grad omfatter gutter og menn, vil styrke samfunnsutviklingen videre og legger derfor høsten 2026 fram en stortingsmelding om gutter og menns likestillingsutfordringer.

Hatytringer har negative konsekvenser for demokratisk deltakelse og likestilling. Regjeringen har iverksatt mange tiltak mot hatytringer, hatkriminalitet og hets og tar nå sikte på å utarbeide en egen strategi mot hatytringer. Strategien skal ha som mål å motvirke hatytringer og hets i bredt, og ikke begrense seg til de ytringene som er ulovlige. Mange skeive opplever å bli møtt med fordommer, forskjellsbehandling og hat. Regjeringen tar sikte på å legge fram en egen strategi for kjønns- og seksualitetsmangfold i 2027.

Regjeringen foreslår å bevilge 188 mill. kroner på området likestilling (kap. 351).

2 Oversikt over budsjettforslaget for 2027

Utgifter fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027	Endring i pst.
	Administrasjon				
300	Kultur- og likestillingsdepartementet	248 747	227 744	210 854	-7,4
	<i>Sum kategori 08.10</i>	<i>248 747</i>	<i>227 744</i>	<i>210 854</i>	<i>-7,4</i>
	Frivillighetsformål				
315	Frivillighetsformål	3 794 936	4 137 902	4 439 497	7,3
	<i>Sum kategori 08.15</i>	<i>3 794 936</i>	<i>4 137 902</i>	<i>4 439 497</i>	<i>7,3</i>
	Kulturformål				
320	Kulturdirektoratet og Kulturrådet m.m.	2 578 871	2 678 751	2 778 249	3,7
322	Bygg og offentlige rom	719 074	609 096	464 994	-23,7
323	Musikk og scenekunst	3 311 875	3 472 803	3 580 746	3,1
325	Allmenne kulturformål	443 679	424 628	442 005	4,1
326	Språk- og bibliotekformål	1 227 861	1 173 729	1 167 114	-0,6
327	Nidaros domkirkes restaurerings-arbeider mv.	121 919	116 935	130 925	12,0
328	Museer m.m.	2 713 797	2 814 745	2 898 355	3,0
329	Arkivformål	538 665	551 739	570 941	3,5
	<i>Sum kategori 08.20</i>	<i>11 655 741</i>	<i>11 842 426</i>	<i>12 033 329</i>	<i>1,6</i>
	Medieformål m.m.				
334	Film- og dataspillformål	1 125 563	1 124 525	1 199 034	6,6
335	Medieformål	8 253 010	8 590 358	8 912 107	3,7
337	Kompensasjons- og vederlags-ordninger	377 643	392 948	436 660	11,1
339	Pengespill, lotterier og stiftelser	135 121	145 811	154 578	6,0
	<i>Sum kategori 08.30</i>	<i>9 891 337</i>	<i>10 253 642</i>	<i>10 702 379</i>	<i>4,4</i>

		(i 1 000 kr)			
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027	Endring i pst.
	Likestilling				
350	Sekretariatet for Diskriminerings- nemnda	36 632	36 276	39 283	8,3
351	Likestilling	170 612	184 440	188 045	2,0
352	Nedsatt funksjonsevne	361 967	374 480	387 650	3,5
353	Likestillings- og diskriminerings- ombudet	56 600	56 345	58 383	3,6
	<i>Sum kategori 08.45</i>	<i>625 811</i>	<i>651 541</i>	<i>673 361</i>	<i>3,3</i>
	Sum programområde 08	26 216 572	27 113 255	28 059 420	3,5
	Sum utgifter	26 216 572	27 113 255	28 059 420	3,5

Inntekter fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027	Endring i pst.
	Kulturformål				
3320	Kulturdirektoratet og Kulturrådet m.m.	8 934	5 248	11 442	118,0
3322	Bygg og offentlige rom	83 171	38 722	40 155	3,7
3323	Musikk og scenekunst	23 463	26 662	27 648	3,7
3325	Allmenne kulturformål	2 795	2 628	2 725	3,7
3326	Språk- og bibliotekformål	60 681	45 175	59 347	31,4
3327	Nidaros domkirkes restaurerings- arbeider mv.	59 085	46 165	52 673	14,1
3329	Arkivformål	9 476	8 808	9 134	3,7
	<i>Sum kategori 08.20</i>	<i>247 605</i>	<i>173 408</i>	<i>203 124</i>	<i>17,1</i>
	Medieformål m.m.				
3334	Film- og dataspillformål	17 452	16 921	8 918	-47,3
3335	Medieformål	4 119	5 076	5 264	3,7
3339	Inntekter fra spill, lotterier og stiftelser	30 024	25 248	27 907	10,5
	<i>Sum kategori 08.30</i>	<i>51 595</i>	<i>47 245</i>	<i>42 089</i>	<i>-10,9</i>
	Likestilling				
3350	Sekretariatet for Diskriminerings- nemnda	342	1 000	1 000	0,0
	<i>Sum kategori 08.45</i>	<i>342</i>	<i>1 000</i>	<i>1 000</i>	<i>0,0</i>
	Skatter og avgifter				
5568	Sektoravgifter under Kultur- og likestillingsdepartementet	110 142	109 232	112 235	2,7
	<i>Sum kategori 08.50</i>	<i>110 142</i>	<i>109 232</i>	<i>112 235</i>	<i>2,7</i>
	Sum programområde 08	409 684	330 993	358 448	8,3
	Sum inntekter	409 684	330 993	358 448	8,3

Under Kultur- og likestillingsdepartementet blir stikkordet «kan overføres» foreslått knyttet til disse postene utenom postgruppe 30-49

			(i 1 000 kr)	
Kap.	Post	Betegnelse	Overført til 2026	Forslag 2027
315	21	Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter	4 797	14 470
320	72	Kunstnerstipend m.m.	6 225	345 980
322	21	Spesielle driftsutgifter	12 943	48 615
322	70	Nasjonale kulturbygg	33 000	374 200
323	21	Spesielle driftsutgifter	6 097	77 275
325	21	Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter	22 234	28 240
325	70	Norges forskningsråd	6 783	34 300
325	75	EUs program for kultur og audiovisuell sektor m.m.	3 428	113 770
326	21	Spesielle driftsutgifter	13 065	32 775
329	21	Spesielle driftsutgifter	285	6 290
334	72	Insentivordningen for film- og serieproduksjoner	15 919	71 035
334	73	Regionale filmvirksomheter	7 020	159 080
334	75	Internasjonale film- og medieavtaler	3 589	26 780
335	74	Tilskudd til lokale lyd- og bildemedier	7 400	25 615
337	71	Vederlagsordninger mv.	8 336	376 360
339	21	Spesielle driftsutgifter	1	20 625
351	21	Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter	11 576	45 100
352	21	Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter	2 068	22 265

3 Oppfølging av anmodnings- og utredningsvedtak

Nedenfor gis en oversikt over oppfølging av anmodnings- og utredningsvedtak under Kultur- og likestillingsdepartementet. Oversikten inkluderer alle vedtak fra stortingssesjonen 2025–2026, samt de vedtakene fra tidligere stortingssesjoner som kontroll- og konstitusjonskomiteen i Innst.

125 S (2025–2026) mente ikke var kvittert ut. I tabellen nedenfor angis det også hvorvidt departementet planlegger at rapporteringen knyttet til anmodningsvedtaket nå avsluttes, eller om departementet vil rapportere konkret på vedtaket også i neste års budsjettproposisjon.

Tabell 3.1 Oversikt over anmodnings- og utredningsvedtak, ordnet etter sesjon og nummer

Sesjon	Vedtak nr.	Stikkord	Rapportering avsluttes (Ja/Nei)
2025–2026	510	Vurdere forbud mot pengespilllignende elementer i dataspill	Nei
2025–2026	513	Tilgang til lokaler for frivillige organisasjoner	Nei
2025–2026	570	Økte midler til frivillige lag	Nei
2025–2026	571	Momskompensasjonsordning for organisasjonseide kulturbygg	Nei
2025–2026	630	Økt åpenhet i Kulturrådets beslutningsprosesser	Nei
2025–2026	678	Gjøre finansieringen av momskompensasjonsordningen for frivillige organisasjoner regelstyrt	Nei
2025–2026	679	Sørge for at momskompensasjonsordningen for frivillige organisasjoner fortsatt gir 100 prosent kompensasjon basert på gjeldende forskrift.	Nei
2025–2026	894	Styrke insentivordningen for film- og serieproduksjon	Nei
2024–2025	459	Evalueringsforpliktelsen for tilbydere av audiovisuelle bestillingstjenester	Nei
2024–2025	520	Mer kunnskap om markedsføring av pengespill i sosiale medier	Ja
2024–2025	522	Kompetanseheving om spilleavhengighet	Ja
2024–2025	523	Regulering av lootbokser, virtuell valuta og skinbetting i dataspill	Nei
2024–2025	638	Sikre norsk kulturarv i krise- og krigssituasjoner	Nei
2024–2025	821	Utrede utfordringer ved og behov for behandling av personopplysninger for frivillig sektor	Nei
2024–2025	822	Innta konkrete definisjoner og diskrimineringsgrunnlag i loven om behandling av personopplysninger i idretten	Ja
2024–2025	860	Forskning på psykososiale og økonomiske konsekvenser for direkte berørte av terroren 22. juli 2011	Nei

Tabell 3.1 Oversikt over anmodnings- og utredningsvedtak, ordnet etter sesjon og nummer

Sesjon	Vedtak nr.	Stikkord	Rapportering avsluttes (Ja/Nei)
2024–2025	862	Endre virkeområdet for støtte til film- og serieproduksjon til å også omfatte Svalbard	Ja
2024–2025	1094	Videreføre strømstøtteordningen for frivilligheten	Nei
2024–2025	1245	Opprette et regionalt filmfond med plassering i Indre Østfold	Ja
2023–2024	440	Lovgjennomgang med formål om å avskaffe utdaterte, diskriminerende og stigmatiserende begreper om personer med funksjonsnedsettelse	Ja
2023–2024	534	DNS-blokkering og personvern	Ja
2022–2023	558	Forsterke og utvide arbeidet med Frivillighetsregisteret	Nei
2022–2023	559	Enhetlig definisjon av frivillige organisasjoner	Nei
2022–2023	607	Vurdering av økonomiske levekår for personer med nedsatt funksjonsevne	Ja
2022–2023	796	Universell utforming av lydbøker	Nei
2022–2023	797	Regulering av strømmemarkedet i bokloven	Ja
2022–2023	798	Vurdere endringer i fastprisreglene for lærebøker for høyere utdanning og fagbøker for profesjonsmarkedet	Nei
2020–2021	788	Innlemme symbolspråk i språkloven	Ja
2018–2019	706	Endre forskrift om kringkasting	Ja
2017–2018	729	Utrede tvisteløsningsordning for fastsetting av rimelig vederlag	Ja
2017–2018	730	Vurdere regler om at leverandører av nettjenester må bidra til at rettighetshavere får vederlag	Ja
2017–2018	731	Utrede om strømming av åndsverk i klasserom skal bli vederlagspliktig	Ja

3.1 Stortingssesjon (2025–2026)

Vurdere forbud mot pengespillignende elementer i dataspill

Vedtak nr. 510, 5. mars 2026

«Stortinget ber regjeringen vurdere et forbud mot pengespillignende elementer i dataspill, inkludert lootbokser, og komme tilbake til Stortinget senest i løpet av 2027.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 137 S (2025–2026) og

Meld. St. 32 (2024–2025) *Trygg oppvekst i et digitalt samfunn*.

Departementet har bedt Lotteri- og stiftelsestilsynet om å utrede regulering av pengespillignende elementer i dataspill (inkludert lootbokser og simulerte pengespill) eller i tilknytning til dataspill (inkludert skin betting). Frist for endelig leveranse er satt til 1. oktober 2026. Regulering av pengespillignende elementer i dataspill må også ses i sammenheng med utvikling av europeisk lovgivning. Regjeringen har nylig lagt fram en handlingsplan mot spilleproblemer for perioden 2026–2029. Planen løfter forebyggende arbeid rettet mot barn og unge som et tydeligere satsingsom-

råde, inkludert pengespillignende elementer i dataspill.

Regjeringen kommer tilbake til Stortinget på egnet måte.

Tilgang til lokaler for frivillige organisasjoner

Vedtak nr. 513, 5. mars 2026

«Stortinget ber regjeringen bidra til at frivillige organisasjoner får tilgang på lokaler til å gjennomføre sine aktiviteter i kommunale og fylkeskommunale bygg.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 136 S (2025–2026) og Meld. St. 28 (2024–2025) *Tro på framtida – uansett bakgrunn*.

Den 22. juni 2026 sendte regjeringen, i samarbeid med Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU), KS og Frivillighet Norge, et brev til landets kommuner og fylkeskommuner med en oppfordring om å legge til rette for at barne- og ungdomsorganisasjoner og andre frivillige organisasjoner får tilgang til skolelokaler og andre offentlige bygg for gjennomføring av aktiviteter.

Kultur- og likestillingsdepartementet arbeider også med en nasjonal kulturarenastrategi, som skal legges fram i 2027. Strategien skal blant annet omtale utfordringer og tiltak knyttet til tilgang på egnede lokaler og arenaer for kulturaktivitet, herunder frivillige kulturorganisasjoners tilgang til kommunale og fylkeskommunale bygg. Arbeidet skal bidra til å styrke kunnskapsgrunnlaget og vurdere tiltak som kan legge bedre til rette for frivillig aktivitet over hele landet.

Regjeringen kommer tilbake til Stortinget på egnet måte.

Økte midler til frivillige lag

Vedtak nr. 570, 26. mars 2026

«Stortinget ber regjeringa, i samband med arbeidet med kulturarenastrategien, innanfor desentralisert ordning for tilskot til kulturbygg, greia ut ein særskild andel for frivillige lag, eller på annan måte sørgja for at fleire midlar kjem fram til dei frivillige laga.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 168 S (2025–2026) og Dokument 8:73 S (2025–2026) *Representantforslag*

om betre rammevilkår for organisasjonseigde kulturbygg.

Kultur- og likestillingsdepartementet har startet arbeidet med en nasjonal kulturarenastrategi. Som del av dette arbeidet vil departementet innhente og utvikle et kunnskapsgrunnlag som gjør det mulig å foreta en helhetlig vurdering av innretningen av den desentraliserte ordningen for tilskudd til kulturbygg, herunder hvordan ordningen kan oppnå målet om økt tilgang til egnede lokaler for frivillige lag og foreninger. Spørsmålet om prioritering av frivilligheten vil inngå i dette arbeidet.

Regjeringen kommer tilbake til Stortinget på egnet måte.

Momskompensasjonsordning for organisasjonseide kulturbygg

Vedtak nr. 571, 26. mars 2026

«Stortinget ber regjeringen vurdere en egen momskompensasjonsordning for organisasjonseide kulturbygg for kostnader knyttet til oppgradering, modernisering, energieffektivisering og universell utforming for deretter å komme tilbake til Stortinget på egnet måte.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 168 S (2025–2026) og Dokument 8:73 S (2025–2026) *Representantforslag om betre rammevilkår for organisasjonseigde kulturbygg.*

Kultur- og likestillingsdepartementet har startet arbeidet med en nasjonal kulturarenastrategi. Spørsmål knyttet til tilskuddsordninger rettet mot oppgradering av kulturbygg og universell utforming vil være en del av dette arbeidet.

Regjeringen kommer tilbake til Stortinget på egnet måte.

Økt åpenhet i Kulturrådets beslutningsprosesser

Vedtak nr. 630, 21. april 2026

«Stortinget ber regjeringen utrede og gjennomføre tiltak for å øke åpenheten i Kulturrådets beslutningsprosesser, for eksempel gjennom åpne og strømmede møter.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 199 S (2025–2026) og Dokument 8:87 S (2025–2026) *Representantforslag om mer åpenhet og demokrati i kultursektoren.*

Departementet har bedt Kulturrådet redegjøre for mulige tiltak for å øke åpenheten i Kulturrådets beslutningsprosesser med frist i januar 2027.

Regjeringen kommer tilbake til Stortinget på egnet måte.

Gjøre finansieringen av momskompensasjonsordningen for frivillige organisasjoner regelstyrt

Vedtak nr. 678, 5. mai 2026

«Stortinget ber regjeringen legge fram forslag om å regelstyre finansieringen av momskompensasjonsordningen for frivillige organisasjoner innen framleggingen av statsbudsjettet for 2027.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 217 S (2025–2026) og Dokument 8:110 S (2025–2026) *Representantforslag om regelstyring av momskompensasjonsordningen for frivillige organisasjoner*.

En regelstyring av ordningen vil innebære at kompensasjonsnivået ikke lenger tilpasses en årlig bevilgningsramme, men fastsettes etter definerte rettigheter eller objektive beregningsregler. Departementet legger til grunn at dette i realiteten vil innebære etablering av en rettighetsbasert ordning, hvor utbetalingene følger regelverket automatisk.

Dagens ordning er forskriftsfestet med hjemmel i Stortingets årlige budsjettvedtak. For å oppfylle vedtaket om regelstyring må finansieringen legges om fra dagens rammestyrte bevilgning til en overslagsbevilgning. Bevilgningsreglementet fastslår at en overslagsbevilgning må ha hjemmel i regelverk fastsatt av Stortinget, jf. § 5 andre ledd nr. 1. Det innebærer at ordningen må forankres i lov.

Departementet følger opp anmodningsvedtaket ved å utrede grunnlaget for og konsekvensene av en eventuell lovfesting av ordningen. Frivillig sektor vil involveres i arbeidet. Regjeringen legger gjennom sitt budsjettforslag til rette for full momskompensasjon også i 2027.

Regjeringen kommer tilbake til Stortinget på egnet måte.

Sørge for at momskompensasjonsordningen for frivillige organisasjoner fortsatt gir 100 prosent kompensasjon etter gjeldende forskrift

Vedtak nr. 679, 5. mai 2026

«Stortinget ber regjeringen sørge for at momskompensasjonsordningen fortsatt gir 100 prosent kompensasjon for frivillige organisasjoners merverdiavgiftskostnader, basert på gjeldende forskrift, og at ordningen ikke kan avkortes.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 217 S (2025–2026) og Dokument 8:110 S (2025–2026) *Representantforslag om regelstyring av momskompensasjonsordningen for frivillige organisasjoner*.

En regelstyring av ordningen vil innebære at kompensasjonsnivået ikke lenger tilpasses en årlig bevilgningsramme, men fastsettes etter definerte rettigheter eller objektive beregningsregler. Departementet legger til grunn at dette i realiteten vil innebære etablering av en rettighetsbasert ordning, hvor utbetalingene følger regelverket automatisk.

Dagens ordning er forskriftsfestet med hjemmel i Stortingets årlige budsjettvedtak. For å oppfylle vedtaket om regelstyring må finansieringen legges om fra dagens rammestyrte bevilgning til en overslagsbevilgning. Bevilgningsreglementet fastslår at en overslagsbevilgning må ha hjemmel i regelverk fastsatt av Stortinget, jf. § 5 andre ledd nr. 1. Det innebærer at ordningen må forankres i lov.

Departementet følger opp anmodningsvedtaket ved å utrede grunnlaget for og konsekvensene av en eventuell lovfesting av ordningen. Frivillig sektor vil involveres i arbeidet. Regjeringen legger gjennom sitt budsjettforslag til rette for full momskompensasjon også i 2027.

Regjeringen kommer tilbake til Stortinget på egnet måte.

Styrke insentivordningen for film- og serieproduksjon

Vedtak nr. 894, 5. juni 2026

«Stortinget ber regjeringen i sin pågående gjennomgang av insentivordningen for film- og serieproduksjon foreslå tiltak som styrker ordningen, gjør den internasjonalt konkurransedyktig og mer forutsigbar, herunder om den bør regelstyres, for deretter å snarest komme tilbake til Stortinget på egnet vis.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 384 S (2025–2026) og Dokument 8:166 S (2025–2026) *Representantforslag om strakstiltak for å sikre norsk film- og serieproduksjon og hindre kompetanseflukt fra bransjen.*

Regjeringen kommer tilbake til Stortinget på egnet måte.

3.2 Stortingssesjon (2024–2025)

Evalueringsforpliktelsen for tilbydere av audiovisuelle bestillingstjenester

Vedtak nr. 459, 13. februar 2025

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre en helhetlig evaluering av investeringsforpliktelsen for tilbydere av audiovisuelle bestillingstjenester senest når den har virket i tre år.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 117 L (2024–2025) og Prop. 66 LS (2023–2024) *Endringer i kringkastingsloven mv.*

Lovendringen som inneholder investeringsforpliktelse for tilbydere av audiovisuelle bestillingstjenester er vedtatt, men ennå ikke trådt i kraft.

Regjeringen kommer tilbake til Stortinget på egnet måte.

Mer kunnskap om markedsføring av pengespill i sosiale medier

Vedtak nr. 520, 18. mars 2025

«Stortinget ber regjeringen sørge for mer kunnskap om bruk av sosiale medier og andre mer utradisjonelle kanaler for reklame og markedsføring av pengespill, for å kunne vurdere tiltak mot uheldig påvirkning i slike kanaler.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 152 S (2024–2025) og Dokument 8:13 (2024–2025) *Representantforslag om en forsterket politikk for å forhindre spilleavhengighet*

Regjeringen la frem en ny handlingsplan mot spilleproblemer i mars 2026. Handlingsplanen inkluderer flere tiltak for økt kunnskap, blant annet forskning på effektene av markedsføring av pengespill i sosiale medier. Handlingsplanen gjelder for perioden 2026–2029 og finansieres gjennom overskuddet til Norsk tipping.

Anmodningsvedtaket anses som fulgt opp, og rapporteringen avsluttes.

Kompetanseheving om spilleavhengighet

Vedtak nr. 522, 18. mars 2025

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for kompetanseheving om spilleavhengighet.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 152 S (2024–2025) og Dokument 8:13 (2024–2025) *Representantforslag om en forsterket politikk for å forhindre spilleavhengighet*

Regjeringen la frem en ny handlingsplan mot spilleproblemer i mars 2026. Handlingsplanen omfatter flere tiltak for økt kunnskapsdeling og kompetanseheving. Det skal blant annet legges til rette for informasjonsdeling til ulike faggrupper, som helsesykepleiere og fritidsklubbledere. Helsedirektoratet og de regionale kompetansesentrene for rusfeltet skal jobbe for å spre kunnskap og oppmerksomhet om data- og pengespillproblematikk til blant annet kommunene. Videre skal opplæringsprogrammet *Penge- og dataspill: Lidenskap og avhengighet* videreutvikles. Handlingsplanen gjelder for perioden 2026–2029 og finansieres gjennom overskuddet til Norsk tipping.

Anmodningsvedtaket anses som fulgt opp, og rapporteringen avsluttes.

Regulering av lootbokser, virtuell valuta og skinbetting i dataspill

Vedtak nr. 523, 18. mars 2025

«Stortinget ber regjeringen innføre et regelverk for, og eventuelt vurdere et forbud mot, lotterimekanismer (lootbokser) i dataspill i Norge, samt vurdere å innføre regulering av, eventuelt forbud mot, bruk av virtuell valuta og skins gambling i dataspill.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 152 S (2024–2025) og Dokument 8:13 (2024–2025) *Representantforslag om en forsterket politikk for å forhindre spilleavhengighet*

Tjenester eller mekanismer som faller inn under definisjonen av pengespill, slik som en del skinbettingsider, er allerede regulert i dagens pengespillov og håndheves av Lotteri- og stiftelsestilsynet. Departementet har bedt Lotteri- og

stiftelsestilsynet om å utrede regulering av pengespillignende elementer i dataspill (inkludert lootbokser og simulerte pengespill) eller i tilknytning til dataspill (inkludert skin betting). Frist for endelig leveranse er satt til 1. oktober 2026. Regjeringen har nylig lagt fram en handlingsplan mot spilleproblemer for perioden 2026–2029. Planen løfter forebyggende arbeid rettet mot barn og unge som et tydeligere satsingsområde, inkludert pengespillignende elementer i dataspill. Regulering av lootbokser eller virtuell valuta i dataspill må også ses i sammenheng med utvikling av europeisk lovgivning.

Regjeringen kommer tilbake til Stortinget på egnet måte.

Sikre norsk kulturarv i krise- og krigssituasjoner

Vedtak nr. 638, 6. mai 2025

«Stortinget ber regjeringen ta initiativ til at det utarbeides beredskapsplaner for å sikre norsk kulturarv i krise- og krigssituasjoner.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 242 S (2024–2025) og Meld. St. 9 (2024–2025) *Totalberedskapsmeldingen – Forberedt på kriser og krig*.

Kultur- og likestillingsdepartementet ser anmodningsvedtaket i sammenheng med oppfølgingen av Haag-konvensjonen, som Klima- og miljødepartementet har et overordnet ansvar for.

Riksantikvaren, som ligger under Klima- og miljødepartementet, er nasjonal koordinator for oppfølging av Haag-konvensjonen om beskyttelse av kulturverdier i tilfelle av væpnet konflikt og annen protokoll av 1999. Sektoransvaret ligger til grunn for oppfølging av forpliktelsene i henhold til konvensjonen. Det er etablert et formelt samarbeid mellom Riksantikvaren, Forsvarsbygg, Forsvarshistorisk museum, Kulturdirektoratet, Kulturhistorisk museum, Nasjonalarkivet og Nasjonalbiblioteket for oppfølging av dette arbeidet. På departementsnivå samarbeider Klima- og miljødepartementet med Forsvarsdepartementet, Kultur- og likestillingsdepartementet og Kunnskapsdepartementet.

På vegne av de overnevnte departementene har Klima- og miljødepartementet gitt de overnevnte virksomhetene i felles oppdrag å utarbeide en kartlegging av beredskap for kulturarv i kriser og krigssituasjoner. Kartleggingen vil være et viktig underlag for videre oppfølging av Stortingets anmodningsvedtak.

For øvrig forutsetter Kultur- og likestillingsdepartementet at kulturinstitusjoner som får tilskudd fra departementet, ivaretar sitt ansvar innenfor sikkerhet og beredskap. Siden 2024 har dette eksplisitt vært nedfelt i departementets tilskuddsbrev til kulturinstitusjoner.

Staten har siden 1990-tallet utlyst sikringsmidler til museer. Midlene, som årlig lyses ut av Kulturdirektoratet, går til finansiering av tiltak som kan forebygge og redusere omfanget av ødeleggelse i forbindelse med brann, tyveri, ran, skadeverk, væpnet konflikt og naturskade. Midlene går blant annet til utarbeidelse av risikoanalyser, sikringsplaner og verdibergingsplaner. Utover dette utarbeider Kulturdirektoratet nå en veileder for beste praksis for sikring i museer.

Regjeringen kommer tilbake til Stortinget på egnet måte.

Utrede utfordringer ved og behov for behandling av personopplysninger for frivillig sektor

Vedtak nr. 821, 2. juni 2025

«Stortinget ber regjeringen i samarbeid med frivillig sektor utrede utfordringer ved og behov for behandling av personopplysninger for hele den frivillige sektor og komme tilbake til Stortinget med et lovforslag som kan gi frivillig sektor de nødvendige hjemlene de trenger for å kunne forebygge, avdekke og reagere mot seksuelle overgrep, trakassering og vold mv., senest i løpet av våren 2026.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 375 L (2024–2025) og Prop. 49 L (2024–2025) *Lov om behandling av personopplysninger i Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité og deres organisasjonsledd for å forebygge, avdekke og reagere mot seksuelle overgrep, trakassering og vold mv. i idretten*.

En ekstern aktør har på oppdrag fra Kultur- og likestillingsdepartementet kartlagt utfordringer ved og behov for behandling av særskilte personopplysninger for frivillige organisasjoner utenfor idretten. Representanter for frivillig sektor har deltatt i en referansegruppe for arbeidet. Kartleggingen viser at frivilligheten i stor grad mener å ha de samme behovene for behandling av særskilte kategorier personopplysninger som idretten har. Referansegruppen har samtidig pekt på at det er vanskelig å få et reelt bilde av situasjonen når det er så stor variasjon mellom organisasjonene i sektoren, og gruppen har vært opptatt av at spørs-

målene bør drøftes og modnes over noe tid. Departementet har dialog med representanter for frivillig sektor om videre oppfølging.

Regjeringen kommer tilbake til Stortinget på egnet måte.

Innta konkrete definisjoner og diskrimineringsgrunnlag i loven om behandling av personopplysninger i idretten

Vedtak nr. 822, 2. juni 2025

«Stortinget ber regjeringen fremme lovforslag om å innta definisjonene av trakassering og seksuell trakassering i likestillings- og diskrimineringsloven § 13, samt diskrimineringsgrunnlagene i samme lov § 6, i lov om behandling av personopplysninger i Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité og dets organisasjonsledd for å forebygge, avdekke og reagere mot seksuelle overgrep, trakassering og vold mv. i idretten senest i løpet av våren 2026.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 375 L (2024–2025) og Prop. 49 L (2024–2025) *Lov om behandling av personopplysninger i Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité og deres organisasjonsledd for å forebygge, avdekke og reagere mot seksuelle overgrep, trakassering og vold mv. i idretten.*

Kultur- og likestillingsdepartementet har i Prop. 41 LS (2025–2026) fremmet forslag om endringer i lov 20. juni 2025 nr. 95 om behandling av personopplysninger i Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité og dets organisasjonsledd for å forebygge, avdekke og reagere mot seksuelle overgrep, trakassering og vold mv. i idretten. Forslagene innebærer at definisjonene av trakassering og seksuell trakassering og diskrimineringsgrunnlagene tas inn i loven om behandling av personopplysninger i idretten.

Anmodningsvedtaket anses som fulgt opp, og rapporteringen avsluttes.

Forskning på psykososiale og økonomiske konsekvenser for direkte berørte av terroren 22. juli 2011

Vedtak nr. 860, 3. juni 2025

«Stortinget ber regjeringen sørge for at det gjennomføres en forskningsstudie som ser på bredden av psykososiale og økonomiske konsekvenser for direkte berørte etter terroren 22. juli 2011, både knyttet til Regjeringskvartalet og Utøya.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 490 S (2024–2025) og Meld. St. 13 (2024–2025) *Forebygging av ekstremisme – Trygghet, tillit, samarbeid og demokratisk motstandskraft.*

Kultur- og likestillingsdepartementet har satt av 1 mill. kroner til oppfølging av tiltaket. Regjeringen jobber med å følge opp anmodningsvedtaket og alle øvrige tiltak i Meld. St. 13 (2024–2025) *Forebygging av ekstremisme – Trygghet, tillit, samarbeid og demokratisk motstandskraft* og kommer tilbake til Stortinget på egnet måte.

Endre virkeområdet for støtte til film- og serieproduksjon til å også omfatte Svalbard

Vedtak nr. 862, 3. juni 2025

«Stortinget ber regjeringen endre virkeområdet for Norsk filminstitutts relevante forskrifter om støtte til film- og serieproduksjon til også å omfatte Svalbard, slik at kostnader påløpt på Svalbard regnes som kostnader påløpt i Norge.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 383 S (2024–2025) og Dokument 8:154 S (2024–2025) *Representantforslag om å innlemme Svalbard i Norsk filminstitutts forskrifter.*

Stortinget legger rammene for norsk politikk for Svalbard i svalbardmeldingen, sist i november 2024, jf. Meld. St. 26 (2023–2024) *Svalbard*. Meldingen understreker særlig hensynet til sikkerhet og vern av sårbar natur og miljø. Stortingsflertallet begrunner i Innst. 383 S (2024–2025) særlig vedtaket med at det vil bidra til næringsutvikling.

Insentivordningen har som formål å tiltrekke seg store internasjonale filmproduksjoner. Deres anmodningsvedtaket følges opp, vil det kunne bli langt mer attraktivt å legge opptak til Svalbard. Regjeringen ønsker ikke å stimulere til økt aktivitet som ikke er forenlig med svalbardpolitiske mål, særlig hensynet til natur og sikkerhet. Regjeringen ønsker ikke å stimulere til økt aktivitet som kan påvirke sikkerheten, naturen og miljøet på Svalbard negativt. Stortinget sluttet seg til, gjennom Svalbardmeldingen, at «næringsutvikling isolert sett ikke er et mål i svalbardpolitikken, men ett av virkemidlene for å nå målet om norske samfunn i øysamfunnet». Filminnspilling er prosjektbasert, og i den grad opptak legges til Svalbard, vil det kun øke etterspørselen lokalt etter tjenester i en kortere periode. Departementets vurdering er derfor at forslaget i liten grad har potensial til å bidra til å opprettholde norske samfunn

på Svalbard. Stortinget understreket videre i behandlingen av Svalbarmeldingen at «målene for miljøvern på Svalbard, slik de er gjengitt i svalbarmeldingen, bør sette rammene for all virksomhet på Svalbard». Filmprodusenter ønske ofte å legge opptak til storslagen natur, noe som kan gi økt press på svært sårbar natur. Regjeringen viser videre til at den geopolitiske spenningen i nord har økt og at etterretningstrusselen mot Svalbard er høy og vedvarende. Store internasjonale besetninger med droner, luftfartøy, kommunikasjonsutstyr og opptak kan være en utfordring. Departementet foreslår derfor at Stortinget opphever anmodningsvedtaket, jf. forslag til vedtak VI. Rapporteringen på anmodningsvedtaket avsluttes.

Videreføre strømstøtteordningen for frivilligheten
Vedtak nr. 1094, 16. juni 2025

«Stortinget ber regjeringen om å videreføre strømstøtteordningen for frivilligheten til 31. desember 2029.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 535 L (2024–2025) og Prop. 148 L (2024–2025) *Lov om Norgespris og strømstønad til husholdninger*.

Ordnungen for strømstøtte til frivillige organisasjoner ble første gang etablert i 2022, men med virkning fra desember 2021. Fra og med april 2022 har Lotteri- og stiftelsestilsynet forvaltet strømstøtteordningen for frivillig sektor. Gjennom ordningen kan frivillige organisasjoner søke om strømstøtte kvartalsvis. Søkerne får dekket 90 pst. av prisforskjellen mellom terskelverdien, som i 2026 er 77 øre per kWt, og strømprisen. Regjeringen legger til grunn at Stortinget ber om en forlengelse av den eksisterende ordningen forvaltet av Lotteri- og stiftelsestilsynet. Regjeringen foreslår å videreføre ordningen med en bevilgning på 165,2 mill. kroner i 2027, jf. kap. 315, post 71. Bevilgningsforslaget er utformet på bakgrunn av prisestimer for strøm og forventet strømforbruk. Regjeringen vil komme tilbake til spørsmålet om videre forlengelse i de årlige budsjettbehandlingene.

Opprette et regionalt filmfond med plassering i Indre Østfold

Vedtak nr. 1245, 20. juni 2025

«Stortinget ber regjeringen bistå slik at det i samarbeid med Indre Østfold kommune, Østfold

fylkeskommune og eventuelle private aktører opprettes et regionalt filmfond med plassering i Indre Østfold.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 540 S (2024–2025) og Meld. St. 2 (2024–2025) *Revidert nasjonalbudsjett 2025*.

Anmodningsvedtaket ble omtalt i Prop 22 S. (2025–2026) *Endringer i statsbudsjettet 2025 under Kultur- og likestillingsdepartementet*, der det heter «Ved behandlingen av Innst. 540 S (2024–2025) ble bevilgningen på kap. 334, post 73, økt med 7 mill. kroner for etablering av filmfond i Østfold, jf. også vedtak 1245. I forbindelse med oppfølgingen av Stortingets vedtak har Indre Østfold kommune og Østfold fylkeskommune gitt uttrykk for at det ikke er formålstjenlig at midlene nyttes for å etablere et eget filmfond i Østfold.» Regjeringen foreslo derfor at midlene i stedet nyttes for å legge til rette for at Østfold kan tre inn i Oslo Filmfond. I samsvar med dette ble bevilgningsøkningen på 7 mill. kroner i stedet tilført Oslo filmfond for å styrke film i Østfoldregionen. Stortinget hadde ingen merknader til denne endringen ved behandling av Innst. 75 S (2025–2026).

Anmodningsvedtaket anses som fulgt opp, og rapporteringen avsluttes.

3.3 Stortingssesjon (2023–2024)

Lovgjennomgang med formål om å avskaffe utdaterte, diskriminerende og stigmatiserende begreper om personer med funksjonsnedsettelser

Vedtak nr. 440, 4. januar 2024

«Stortinget ber regjeringen foreta en lovgjennomgang med formål om å avskaffe språkbruk som beskriver funksjonshemmede eller personer med en funksjonsnedsettelse med utdaterte, diskriminerende og stigmatiserende begreper, og komme tilbake til Stortinget med forslag til nødvendige lovendringer for å sikre dette.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 120 S (2023–2024) og Dokument 8:17 S (2023–2024) *Representantforslag om å endre begrepsbruk i norsk lovverk i tråd med CRPD*.

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) har, på oppdrag fra Kultur- og likestillingsdepartementet, utarbeidet en oversikt over begreper som Bufdir vurderer som utdaterte, stigmatis-

rende og diskriminerende. I tråd med oppdraget har Bufdir samarbeidet med Språkrådet og involvert sivilt samfunn i vurderingen. Bufdir publiserte sin rapport i 2025.

Kultur- og likestillingsdepartementet ba høsten 2025 departementene om å gjennomgå regelverk på egne områder, med utgangspunkt i Bufdirs oversikt. Samtlige departementer har gitt tilbakemelding, og tilbakemeldingene viser at bestillingen er grundig fulgt opp.

Flere departementer har identifisert mulige problematiske begreper i regelverket, men omfanget varierer. Noen har kun avdekket enkelte tilfeller, mens andre har identifisert flere begreper i lov- og forskrifter på sine områder. For enkelte av disse begrepene er det allerede gjennomført endringer, eller endringer er under arbeid. For andre begreper vil eventuelle regelverksendringer bli vurdert i forbindelse med fremtidig lov- og forskriftsarbeid. Arbeidet med disse vil derfor ha et mer langsiktig perspektiv.

Enkelte departementer viser til behov for koordinering der begreper er innarbeidet i flere regelverk eller utgjør etablerte faglige eller rettslige standarder. Bakgrunnen er at enkelte begreper har en sentral rettslig funksjon, blant annet ved å avgrense personkrets eller rettigheter. Endringer i slike begreper kan være mer krevende og kan få utilsiktede konsekvenser.

Oppfølging av anmodningsvedtaket er også en innsats i regjeringens strategi for likestilling av personer med funksjonsnedsettelse. Strategien skal blant annet følge opp Likestillings- og mangfoldsutvalgets utredning, der det ble foreslått endring i begrepsbruken på feltet.

Regjeringen arbeider videre med å foreta nødvendige lov- og forskriftsendringer i tråd med anmodningsvedtaket. Flere av de aktuelle endringene krever nærmere vurderinger og oppfølging på tvers av departementene, og arbeidet vil ha et mer langsiktig perspektiv. Regjeringen vil i tråd med innsatsen i strategi for likestilling av personer med funksjonsnedsettelse kontinuerlig arbeide videre med nødvendige endringer, og anser på denne bakgrunn intensjonen til Stortinget for oppfylt. Rapporteringen på anmodningsvedtaket avsluttes.

DNS-blokkering og personvern

Vedtak nr. 534, 19. mars 2024

«Stortinget ber regjeringen om å ta inn Datatilsynet i arbeidet med forskrift om DNS-blokkering, samt at Datatilsynets bekymringer knyttet

til personvern og informasjonsfrihet blir tillagt særlig vekt og svart ut i den endelige forskriften.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 212 L (2023–2024) og Prop. 6 L (2023–2024) *Endringer i pengespilloven mv.*

Kultur- og likestillingsdepartementet har vedtatt endringer i pengespillforskriften som sikrer ytterligere tydelighet og forutsigbarhet rundt praktiseringen av DNS-blokkering. Endringene tydeliggjør bl.a. at hensynet til informasjonsfrihet skal vektlegges i vurderingen av hvorvidt det skal gis pålegg, og at offentlige myndigheter ikke skal samle inn personopplysninger om brukeres forsøk på å oppsøke blokkerte nettsteder. Datatilsynet har vært involvert i arbeidet. Anmodningsvedtaket anses som fulgt opp, og rapporteringen avsluttes.

3.4 Stortingssesjon (2022–2023)

Forsterke og utvide arbeidet med Frivillighetsregisteret

Vedtak nr. 558, 28. mars 2023

«Stortinget ber regjeringen forsterke og utvide arbeidet med Frivillighetsregisteret, blant annet slik at informasjon fra registeret danner grunnlag for samtlige søknadsordninger administrert på statlig nivå. Arbeidet skal gjøres i samråd med frivillig sektor.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 249 S (2022–2023) og Dokument 8:49 S (2022–2023) *Representantforslag om en bedre støtteordning for organisasjoner og frivilligheten.*

Kultur- og likestillingsdepartementet tar sikte på å sende forslag til ny lov om Frivillighetsregisteret på høring innen utgangen av 2026. Lovarbeidet følger opp anbefalingene i rapporten *Videreutvikling av Frivillighetsregisteret* i samarbeid med Brønnøysundregistrene, Lotteri- og stiftelsestilsynet og frivillig sektor. Anbefalingene i rapporten peker i samme retning som anmodningsvedtaket blant annet når det gjelder målet om at opplysninger i Frivillighetsregisteret skal benyttes i statlige tilskuddsordninger beregnet på frivillig sektor. Hovedgrepet er å legge til rette for økt deling av opplysninger som er relevante i tilskuddsforvaltningen.

Regjeringen kommer tilbake til Stortinget på egnet måte.

Enhetlig definisjon av frivillige organisasjoner

Vedtak nr. 559, 28. mars 2023

«Stortinget ber regjeringen sikre at man i større grad bruker en enhetlig definisjon av «frivillig organisasjon» i den statlige forvaltningen, med utgangspunkt i registreringsrett i Frivillighetsregisteret.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 249 S (2022–2023) og Dokument 8:49 S (2022–2023) *Representantforslag om en bedre støtteordning for organisasjoner og frivilligheten*.

Kultur- og likestillingsdepartementet tar sikte på å sende forslag til ny lov om Frivillighetsregisteret på høring innen utgangen av 2026. Ett av de sentrale temaene i lovarbeidet er spørsmålet om registreringsrett og muligheten for at registeret kan gjøres til et felles inngangskriterium i tilskuddsordninger beregnet for frivillig sektor. Dette kan på sikt medføre at organisasjoner registrert i Frivillighetsregisteret er å regne som en frivillig organisasjon innenfor rammene av statlig tilskuddsforvaltning.

Regjeringen kommer tilbake til Stortinget på egnet måte.

Vurdering av økonomiske levekår for personer med nedsatt funksjonsevne

Vedtak nr. 607, 18. april 2023

«Stortinget ber regjeringen i oppfølgingen av Likestillings- og mangfoldsutvalget gjøre en vurdering av de økonomiske levekårene og tiltak for personer med nedsatt funksjonsevne og deres nærmeste familie, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 224 S (2022–2023) og Dokument 8:77 S (2022–2023) *Representantforslag om hva det koster å være funksjonsnedsatt – et offentlig utvalg som skal utrede de økonomiske levekårene for personer med nedsatt funksjonsevne og deres nærmeste familie*.

Likestillings- og mangfoldsutvalgets utredning NOU 2023: 13 *På høy tid – Realisering av funksjonshindredes rettigheter* ble overlevert kultur- og likestillingsministeren 2. mai 2023. Utredningen

inneholder ingen særlig vurdering av økonomiske levekår. Kultur- og likestillingsdepartementet ga derfor Bufdir i oppdrag å innhente en undersøkelse av de økonomiske levekårene for personer med funksjonsnedsettelse og deres familier. SSB fikk oppdraget, og leverte sin rapport i desember 2025. Kartleggingen viser at det er stor variasjon i økonomiske levekår blant ulike grupper med funksjonsnedsettelse, men at det i alle grupper er markant høyere andel med lavinntekt og lavere medianinntekt enn i andre grupper. Regjeringen vil følge opp med jevnlige kartlegginger.

Anmodningsvedtaket anses som fulgt opp, og rapporteringen avsluttes.

Universell utforming av lydbøker

Vedtak nr. 796, 8. juni 2023

«Stortinget ber regjeringen utrede universell utforming av lydbøker.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 461 L (2022–2023) og Prop. 82 L (2022–2023) *Lov om omsetning av bøker (bokloven)*.

Regjeringen vil utrede problemstillingen i forbindelse med gjennomføringen av tilgjengelighetsdirektivet i norsk rett.

Regjeringen kommer tilbake til Stortinget på egnet måte.

Regulering av strømmemarkedet i bokloven

Vedtak nr. 797, 8. juni 2023

«Stortinget ber regjeringen utrede hvordan strømmemarkedet kan reguleres i bokloven, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte. Utredningen bør blant annet inkludere en endring av bokloven som sikrer ikke-diskriminering av innholdsleverandører av strømmetjenester for litteratur, samt en grundig vurdering av å opprette en særskilt uavhengig nemnd som skal vurdere mulige brudd på bokloven, enten for rådgivende uttalelser eller også med vedtakskompetanse.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 461 L (2022–2023) og Prop. 82 L (2022–2023) *Lov om omsetning av bøker (bokloven)*.

Departementet har fått utredet hvordan strømmemarkedet kan og eventuelt bør reguleres i bokloven, herunder om forbudet mot forskjellsbe-

handling i bokloven § 11 bør utvides til å omfatte leverandører av strømmetjenester, og om fastprisordningen kan og bør tilpasses strømmemarkedet. Det er videre utredet om det er behov for en tvisteløsningsordning under bokloven. Utredningen er levert av Menon Economics, og rapporten er offentliggjort på regjeringen.no.

Utredningen anbefaler å ikke utvide forbudet mot forskjellsbehandling i bokloven § 11 til å omfatte strømmetjenestene. Videre anbefales det heller ikke å foreta endringer i bokloven for å tilpasse fastprisordningen til strømming av lydbøker. Vedrørende behovet for en tvisteløsningsordning under bokloven, konkluderer rapporten med at det ikke finnes grunnlag for å innføre en bransjedrevet tvisteløsningsordning på det nåværende tidspunkt.

På bakgrunn av dette anses anmodningsvedtaket som fulgt opp og rapporteringen avsluttes.

Vurdere endringer i fastprisreglene for lærebøker for høyere utdanning og fagbøker for profesjonsmarkedet

Vedtak nr. 798, 8. juni 2023

«Stortinget ber regjeringen i løpet av 2024 vurdere om man lettere kan inkludere lærebøker for høyere utdanning og fagbøker for profesjonsmarkedet i digitale læringstjenester i fastprisperioden, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte. Det bør vurderes konsekvenser av å endre bokloven slik at omsetning ut over eksemplarsalg også tillates i fastprisperioden for lærebøker for høyere utdanning, og at fagbøker for profesjonsmarkedet enten får valgfri fastpris eller en fastprisordning som kun gjelder papirformat i seks måneder, eller at det legges opp til at fastprisperioden for denne bokgruppen kan reguleres i forskrift.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 461 L (2022–2023) og Prop. 82 L (2022–2023) *Lov om omsetning av bøker (bokloven)*.

Departementet har fått utredet dagens fastprisordning og økonomiske konsekvenser av eventuelle endringer. Departementet er i gang med å vurdere videre oppfølging og vil komme tilbake til Stortinget på egnet måte.

3.5 Stortingssesjon (2020–2021)

Innlemme symbolspråk i språkloven

Vedtak nr. 788, 25. mars 2021

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en sak om symbolspråk, der det foreslås hvordan retten til symbolspråk kan innlemmes i språkloven.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 253 L (2020–2021) og Prop. 108 L (2019–2020) *Lov om språk*.

Språkloven trådte i kraft 1. januar 2022. Formålet med loven er å sikre norsk som samfunnsbærende språk og status og vern for norsk, samiske språk, kvensk, romani, romanes og norsk tegnspråk.

Som oppfølging av vedtaket har departementet gjennomført dialogmøter med enkelte interesseorganisasjoner som har avklart at de ønsker seg en anerkjennelse av *alternativ og supplerende kommunikasjon* (ASK) som offisielt språk på linje med norsk, samisk, kvensk, romani, romanes og norsk tegnspråk. I utredningen NOU 2023: 13 *På høy tid – Realisering av funksjonshindredes rettigheter*, som er overlevert Kultur- og likestillingsdepartementet, skriver utvalget at ASK ikke er innlemmet i språkloven da det forstås som et verktøy for å uttrykke språk og ikke regnes som et ordinært lingvistisk språk. I utredningen foreslås det at ASK må inkluderes i språkloven på lik linje med tegnspråk.

Kultur- og likestillingsdepartementet har utredet om ASK bør få offisiell status som språk i språkloven. Rettigheter til ASK finnes i dag allerede i barnehageloven, opplæringsloven og folketrygdloven.

ASK er en fellesbetegnelse på en kommunikasjonsform, utviklet av fagfolk med spesialkompetanse. Eksempler på ASK er bruk av håndtegn, fotografi, grafiske symboler eller konkreter. Handlinger, væremåter og kroppslige uttrykk som må fortolkes og tillegges mening av en samtalepartner, kan også omtales som ASK. Tekniske løsninger som talesyntese eller øyestyring som formidler norsk tale og skrift er også ASK. ASK er derfor en samling verktøy, laget for å mediere et språk, for eksempel norsk.

Personer med behov for ASK er en sammensatt gruppe. I gruppen finner man personer som i liten grad forstår talespråk og personer som forstår alt. ASK brukes for å kommunisere språklig når man ikke er i stand til å utvikle et fullverdig

tegnspråk eller talespråk, eller dersom brukeren har mistet taleevnen. Felles er at personer som har ulike funksjonsvariasjoner, skal kunne uttrykke sine behov, meninger, kultur og identitet gjennom alternativ og supplerende kommunikasjon.

ASK anses ikke av norske fagmyndigheter som et selvstendig språk. Ut fra etablerte språkvitenskapelige kriterier er ikke ASK et språk på lik linje med norsk, samiske språk, nasjonale minoritetsspråk og norsk tegnspråk. ASK har ingen egen grammatikk eller et eget fast ordforråd. ASK overføres heller ikke automatisk fra foreldre til barn. At noen talespråk og tegnspråk ikke (lenger) overføres mellom generasjoner betyr at språkene er truet, men de er fortsatt nedarvede språk i lingvistisk forstand og skiller seg dermed vesentlig fra ASK.

Formålet med språkloven er å styrke norsk språk som samfunnsbærende språk og å gi vern og status til andre språk i Norge som staten har ansvar for. Felles for språkene i språkloven er at de er nedarvede, grammatiske språk med opphav og tradisjon i Norge.

ASK er ikke et språk i språklovens forstand. Internasjonalt er heller ikke ASK regnet som et språk etter språkvitenskapelige kriterier. I artikkel 2 i FN-konvensjonen for mennesker med nedsatte funksjonsevner er «alternative og supplerende kommunikasjonsformer» / «augmentative and alternative modes» eksplisitt nevnt i definisjonen av *kommunikasjon*, men er ikke eksplisitt nevnt i definisjonen av *språk*. Dette gjelder både i den engelske originalteksten og i den norske oversettelsen av artikkel 2.

Etter å ha utredet saken konkluderer Kultur- og likestillingsdepartementet med at ASK ikke kan innlemmes i språkloven og få status om språk på lik linje med de andre språkene som allerede er omfattet. Regjeringen ønsker å bedre tilgangen til ASK-symboler for dem som trenger slike symboler i kommunikasjon. Behovet for en felles symbolbank for ASK er et tema som engasjerer mange brukere og fagmiljøer. I dag kreves innkjøp av lisenser og programmer fra private leverandører for å få tilgang til ASK-symboler. Et tiltak i regjeringens strategi for likestilling av personer med funksjonsnedsettelse er å utrede en nasjonal symbolbank for ASK. En slik symbolbank vil legge grunnlaget for at enkeltbrukere og miljøer kan få bedre og åpen tilgang på symboler. Målet med en symbolbank er at en enkeltbruker kan bruke de samme symbolene i kommunikasjon, både i barnehage og på skole, i møte med kommunen og på sykehus. Kultur- og likestillingsde-

partementet foreslår på denne bakgrunnen at Stortinget opphever anmodningsvedtaket, jf. forslag til vedtak VI. Rapporteringen på anmodningsvedtaket avsluttes.

3.6 Stortingssesjon (2018–2019)

Endre forskrift om kringkasting

Vedtak nr. 706, 21. juni 2019

«Stortinget ber regjeringen endre forskrift om kringkasting slik at fotball-VM og fotball-EM for kvinner anses som begivenheter av vesentlig samfunnsmessig betydning, på linje med andre tilsvarende idrettsarrangementer, og sikres vederlagsfri visning.»

Vedtaket ble truffet ved behandlingen av Innst. 391 S (2018–2019) *Innstilling fra finanskomiteen om revidert nasjonalbudsjett 2019, om tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet 2019, og om endringer i skatter og avgifter i statsbudsjettet for 2019.*

Kultur- og likestillingsdepartementet fastsatte endringer i kringkastingsforskriften 4. desember 2025, slik at fotball-VM og fotball-EM for kvinner anses som begivenheter av vesentlig samfunnsmessig betydning. Samtidig ble også håndball-EM og håndball-VM for menn lagt til listen over begivenheter av vesentlig samfunnsmessig betydning. Endringene trådte i kraft 1. januar 2026.

Anmodningsvedtaket anses som fulgt opp, og rapporteringen avsluttes.

3.7 Stortingssesjon (2017–2018)

Utrede tvisteløsningsordning for fastsetting av rimelig vederlag

Vedtak nr. 729, 15. mai 2018

«Stortinget ber regjeringen utrede en tvisteløsningsordning for fastsetting av rimelig vederlag og komme tilbake til Stortinget med egen sak på egnet måte.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 258 L (2017–2018) og Prop. 104 L (2016–2017) *Lov om opphavsrett til åndsverk (åndsverkloven).*

Kultur- og likestillingsdepartementet har fulgt opp anmodningsvedtaket i Prop. 41 LS (2025–

2026) *Endringer i åndsverkloven mv. (gjennomføring av nett- og videresendingsdirektivet og digitalmarkedsdirektivet)*. I proposisjonen er det foreslått en alternativ tvisteløsningsordning for tvister knyttet til bestemmelsen om rimelig vederlag i åndsverkloven § 69.

Anmodningsvedtaket anses som fulgt opp, og rapporteringen avsluttes.

Vurdere regler om at leverandører av nettsjenester må bidra til at rettighetshavere får vederlag

Vedtak nr. 730, 15. mai 2018

«Stortinget ber regjeringen fortløpende vurdere om norske myndigheter kan gi regler som sikrer at leverandører av nettsjenester som lagrer og tilgjengeliggjør store mengder av verk og annet kreativt innhold lastet opp av brukere, må bidra til at rettighetshaverne får vederlag for slik bruk av deres materiale.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 258 L (2017–2018) og Prop. 104 L (2016–2017) *Lov om opphavsrett til åndsverk (åndsverkloven)*.

Kultur- og likestillingsdepartementet har fulgt opp anmodningsvedtaket i Prop. 41 LS (2025–2026) *Endringer i åndsverkloven mv. (gjennomføring av nett- og videresendingsdirektivet og digitalmarkedsdirektivet)*. I proposisjonen er det foreslått regler som pålegger tilbydere av nettbaserte innholdsdelingstjenester større ansvar for at innhold er klarert med rettighetshavere.

Anmodningsvedtaket anses som fulgt opp, og rapporteringen avsluttes.

Utrede om strømming av åndsverk i klasserom skal bli vederlagspliktig

Vedtak nr. 731, 15. mai 2018

«Stortinget ber regjeringen utrede og komme tilbake til Stortinget med sak om hvordan og hvorvidt verk som overføres i klasserommet, deriblant strømming fra Internett, kan likestilles med

eksemplarframstilling i klasserommet, og dermed bli vederlagspliktig, slik at det blir mulig for partene å inngå avtalelisens også for strømming og annen overføring.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 258 L (2017–2018) og Prop. 104 L (2016–2017) *Lov om opphavsrett til åndsverk (åndsverkloven)*.

Kultur- og likestillingsdepartementet har fulgt opp anmodningsvedtaket i Prop. 41 LS (2025–2026) *Endringer i åndsverkloven mv. (gjennomføring av nett- og videresendingsdirektivet og digitalmarkedsdirektivet)*.

«Klasseromsregelen» ble lovfestet i ny åndsverklov i 2018. Før dette gjaldt den som ulovfestet regel i mer enn 65 år. Regelen er ikke et unntak/avgrensning fra den opphavsrettslige eneretten for bruk av verk i undervisning, men er et utslag av skillet mellom privat og offentlig bruk av åndsverk. Det er bare den offentlige bruken som må rettighetsklareres, det som skjer innenfor det private området skal være fritt.

I proposisjonen foreslås det å oppheve gjeldende «klasseromsregel» i § 43 fjerde ledd (jf. vedtak nr. 728, 15. mai 2018). Begrunnelsen er at «overføring til allmennheten» er et EU-rettslig begrep som må tolkes EU-autonomt for ikke å være i strid med Norges EØS-rettslige forpliktelser. Norge kan derfor ikke ensidig definere i lov hva som er en overføring til allmennheten og hva som er bruk innenfor det private området, slik klasseromsregelen gjør i dag.

Overføring av verk og vernede arbeider i klasserommet, for eksempel ved strømming, er rettslig sett noe annet enn eksemplarframstilling. Å behandle disse handlingene likt ville innebære en utvidelse av begrepet «overføring til allmennheten». Siden overføringsbegrepet er harmonisert i EØS-området, har departementet konkludert med at det ikke er adgang til å likestille overføring og eksemplarframstilling, og har derfor foreslått å oppheve klasseromsregelen.

Anmodningsvedtaket anses som fulgt opp, og rapporteringen avsluttes.

Del II
Budsjettforslag

4 Nærmere omtale av bevilgningsforslaget

Programkategori 08.10 Administrasjon (kap. 300)

Utgifter under programkategori 08.10 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027	Endring i pst.
300	Kultur- og likestillingsdepartementet	248 747	227 744	210 854	-7,4
	Sum kategori 08.10	248 747	227 744	210 854	-7,4

Kap. 300 Kultur- og likestillingsdepartementet

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
01	Driftsutgifter	211 121	210 141	187 839
21	Spesielle driftsutgifter	1 216	1 200	1 230
78	Tilskudd til priser og konkurranser m.m.	9 925	10 485	10 365
79	Til disposisjon	26 485	5 918	11 420
	Sum kap. 300	248 747	227 744	210 854

Innledning

Kultur- og likestillingsdepartementet har ansvar for den statlige politikken og forvaltningen på områdene kultur, likestilling og diskriminering, medier, idrett, frivillighet, pengespill og lotteri.

Budsjettforslag 2027

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen på posten skal dekke Kultur- og likestillingsdepartementets egne lønns- og driftsutgifter. Bevilgningen er foreslått redusert med 28 mill. kroner, som følge av bortfall av husleie m.m. etter at departementet har flyttet inn i det nye regjeringskvartalet.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Bevilgningen på posten skal dekke særskilte driftsutgifter i Kultur- og likestillingsdepartementet som ikke naturlig dekkes av bevilgningen på post 01.

Post 78 Tilskudd til priser og konkurranser m.m.

Bevilgningen på posten gjelder tilskudd til ulike prisutdelinger og konkurranser.

Forslag til fordeling av bevilgningen på posten er oppstilt i vedlegg 2.

For en presentasjon av hovedelementene i tilskudd til navngitte tilskuddsmottakere på posten vises det til Prop. 1 S (2025–2026) Kultur- og likestillingsdepartementet.

Post 79 Til disposisjon

Bevilgningen på posten foreslås stilt til departementets disposisjon og skal blant annet dekke nye behov som oppstår i budsjettåret. Bevilgningen på posten kan også nyttes til å dekke tilskudd til enkelttiltak og prosjekter som i sin karakter ikke hører hjemme under andre tilskuddsposter på Kultur- og likestillingsdepartementets budsjett.

Tilskudd til Prøysenhuset foreslås videreført med 1 mill. kroner innenfor rammen av bevilgningen på posten. Tilskuddet videreføres med forutsetning om at Prøysenhuset går i dialog med Anno museum om samarbeid med sikte på framtidig konsolidering.

Rapport 2025**Organisering og drift av departementet**

Kultur- og likestillingsdepartementet skal både ivareta oppgavene som et effektivt faglig sekretariat for den politiske ledelsen, være en tydelig etatsstyrer og utføre forvaltningsoppgaver på en sikker og god måte. For å nå målene arbeider departementet blant annet med kontinuerlig utvikling av organisasjon, ledelse og medarbeiderskap.

Underliggende virksomheter

Kultur- og likestillingsdepartementet hadde i 2025 følgende underliggende virksomheter: Diskrimineringsnemnda, Kunst i offentlige rom (KORO), Kulturtanken, Likestillings- og diskrimineringsombudet, Lotteri- og stiftelsestilsynet, Medietilsynet, Nasjonalarkivet, Nasjonalbiblioteket, Nidaros domkirkes restaureringsarbeider, Norsk filminstitutt, Kulturdirektoratet, Riksteatret og Språkrådet. Arkivverket endret navn til Nasjonalarkivet fra 1. januar 2026.

Tilskuddsforvaltning

Tilskuddsbevilgninger utgjør den klart største delen av Kultur- og likestillingsdepartementets budsjett. Av de samlede utgiftene på om lag 26,2 mrd. kroner som var ført under Kultur- og likestillingsdepartementet i statsregnskapet for 2025, utgjorde tilskudd (overføringer til andre) 23,2 mrd. kroner. Mer enn halvparten av budsjettet ble fordelt på ulike enkeltstående tilskudd (øremerket til navngitte mottakere), mens de øvrige tilskuddsbevilgningene var fordelt på ulike søkbare ordninger. Søkbare ordninger forvaltes i hovedsak av Kultur- og likestillingsdepartementets underliggende virksomheter. Det er Stortinget som fastsetter størrelsen på tilskudd til navngitte mottakere.

Programkategori 08.15 Frivillighetsformål (kap. 315)

Utgifter under programkategori 08.15 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027	Endring i pst.
315	Frivillighetsformål	3 794 936	4 137 902	4 439 497	7,3
	Sum kategori 08.15	3 794 936	4 137 902	4 439 497	7,3

Utgifter under programkategori 08.15 fordelt på postgrupper

(i 1 000 kr)

Post- gr.	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027	Endring i pst.
01–29	Statens egne driftsutgifter	10 876	10 150	14 470	42,6
50–89	Overføringer til andre	3 784 060	4 127 752	4 425 027	7,2
	Sum kategori 08.15	3 794 936	4 137 902	4 439 497	7,3

Innledning

Programkategorien omfatter bevilgninger til frivillighetsformål, herunder idrett og frivillig kulturliv. Departementets hovedoppgaver på disse feltene er:

- samordning av den statlige frivillighetspolitikken
- forvaltning av tilskudd til frivillige organisasjoner

Tilskudd fra Kultur- og likestillingsdepartementet gis over statsbudsjettet og av spillemidler, det vil si Norsk Tippings overskudd til ulike formål. Departementet ser tilskuddsforvaltningen i sammenheng. Bevilgningene på statsbudsjettet omfatter i stor grad generelle ordninger som bidrar til å fremme bred deltakelse og gode rammevilkår for frivillig sektor. Spillemidler fordeles i større grad til mer målrettede tilskudd for deltakelse og aktivitet. Fordelingen av spillemidler fastsettes om våren.

Bevilgningsforslagene til frivillighetsformål er omtalt under kap. 315. Informasjon om fordelingen av spillemidler i 2026 framgår av kapittel 5 i Del III.

Mål

Et sentralt mål for den statlige frivillighetspolitikken er at alle skal ha muligheten til å delta, uavhengig av bakgrunn og hvor de bor. Regjeringens viktigste virkemiddel for å nå dette målet er å sørge for at frivillig sektor har gode rammevilkår. Det inkluderer gode anlegg og lokaler for aktivitet, forutsigbar finansiering og treffsikre og enkle støtteordninger.

Aktuelle saker

Full momskompensasjon til frivillige organisasjoner
Regjeringen vil også i 2027 legge til rette for full merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner. Ordningen når ut til om lag 25 000 organisasjoner, og treffer hele bredden av frivillig sektor. Ordningen er dermed sentral i regjeringens prioritering av gode rammevilkår for frivillighe-

ten. Regjeringen har sørget for full momskompensasjon siden 2021. Med bevilgningsforslaget for 2027 vil regjeringen ha økt tilskuddet til ordningen med over 1,4 mrd. kroner fra 2021.

Nytt toppidrettssenter

Toppidrett og gode norske idrettsprestasjoner skaper glede, begeistring, stolthet og en følelse av fellesskap i befolkningen. Toppidrett bidrar til en positiv prestasjonskultur i samfunnet og gir Norge et positivt omdømme i utlandet. Vinterens olympiske og paralympiske leker og, ikke minst, sommerens fotball-VM for herrer er gode eksempler på dette.

De norske toppidrettsmiljøene er gjennomgående små. Samarbeid og erfaringsutveksling mellom idretter er derfor sentralt for å oppnå gode

resultater. Olympiatoppen og toppidrettssenteret på Sognsvann i Oslo er hjørnesteinen i denne satsingen. Dagens toppidrettssenter ble bygget på 1980-tallet. Det har levd sin tid og oppfyller ikke lenger krav til å være et funksjonelt toppidrettssenter. Senteret er for lite og oppfyller ikke krav til universell utforming.

Regjeringen mener det er behov for nye fasiliteter og er innforstått med at et nytt toppidrettssenter ikke kan la seg realisere uten betydelig statlig finansiering. Regjeringen ønsker å bidra til at vi også i framtiden kan få norske idrettsprestasjoner i verdenstoppen og foreslår derfor at staten, ved hjelp av spillemidler og statsbudsjettet, bidrar med finansiering av 90 pst. av kostnadene for et nytt toppidrettssenter. De resterende 10 pst. finansieres av Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité.

Kap. 315 Frivillighetsformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
21	Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	10 876	10 150	14 470
60	Tilskudd til frivilligsentraler	271 250	285 230	296 070
70	Merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner	2 650 000	3 079 000	3 250 000
71	Strømsstøtteordning for frivillige organisasjoner	42 273	63 600	165 200
73	Tilskudd til studieforbund m.m.	197 750	204 820	167 620
75	Aktivitetsstøtta	23 502	17 317	48 512
78	Frivillighetstiltak	48 580	29 390	22 825
82	Merverdiavgiftskompensasjon ved bygging av idrettsanlegg	368 935	400 745	415 505
85	Nytt toppidrettssenter			21 000
86	Idrettstiltak	181 770	47 650	38 295
	Sum kap. 315	3 794 936	4 137 902	4 439 497

Innledning

Kapittelet omhandler tilskudd til frivillig sektor og til enkelte idrettsformål. Bevilgningene under kapittelet støtter opp om de overordnede målene for den statlige frivillighets- og idrettspolitikken. Frivilligheten er uavhengig, og de frivillige organisasjonene setter selv mål for sin virksomhet.

Måloppnåelsen på området er derfor i stor grad avhengig av frivillighetens egne prioriteringer.

Mål og strategier for 2027

Frivilligheten er en integrert del av det norske samfunnet på alle felt. Frivillige organisasjoner skaper aktivitet, kompetanse, mestring og inklu-

dering, og gir folk i alle aldre mulighet til å møtes, engasjere seg og være en del av et fellesskap. Frivilligheten er en bærebjelke i det norske demokratiet, og er med på å skape levende lokalsamfunn i hele landet.

Bevilgningene til frivillighetsformål bidrar til en selvstendig og sterk frivillig sektor, der alle som ønsker det skal ha mulighet til å delta.

Regjeringen legger følgende mål til grunn for frivillighetspolitikken:

- bred deltakelse og aktivitet i hele landet
- gode rammevilkår for en mangfoldig frivillig sektor
- enkle regelverk og tilskuddsordninger
- en samordnet frivillighetspolitikk

For en mer detaljert omtale av regjeringens frivillighetspolitikk vises det til Del III, kapittel 6.

Budsjettforslag 2027

Post 21 Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter, kan overføres

Forskning og kunnskapsutvikling er sentrale virkemidler for å nå frivillighetspolitiske mål. Bevilgningen på posten skal gå til forskning, utredning og andre utviklingsoppgaver på frivillighetsområdet.

Bevilgningen på posten er med på å finansiere driften ved Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor. En ny femårig programperiode ble innledet i 2025, med vekt på følgende forskningsområder:

- perspektiver på deltakelse
- frivillige organisasjoners rammevilkår
- endringer i frivillig sektor og organisasjonslandskap
- frivillighetens samfunnseffekter

Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor er basert på et forpliktende samarbeid mellom Institutt for samfunnsforskning og forskningsinstituttet NORCE. Flere departementer bidrar i finansieringen av senteret. Kultur- og likestillingsdepartementet er oppdragsgiver og samordner arbeidet, i tråd med departementets ansvar for å koordinere den statlige frivillighetspolitikken.

Av bevilgningen på posten er det satt av 2 mill. kroner til forsknings-, utrednings- og utviklingsprosjekter knyttet til barn og unges deltakelse i kultur- og idrettsaktiviteter.

Det foreslås å øke bevilgningen på posten med 4 mill. kroner til videreutvikling av portalen tilskudd.no. Tilskudd.no gir oversikt over statlige

tilskudd til ideelle og frivillige organisasjoner, og omfatter tilskuddsordninger, tildelinger og tilskuddsmottakere. Utvikling av tilskudd.no blir ivarettatt av Lotteri- og stiftelsestilsynet.

Post 60 Tilskudd til frivilligsentraler

Frivillig aktivitet skjer der mennesker bor – i lokalsamfunnene. Regjeringen vil støtte opp om en aktiv, lokal frivillighetspolitikk. Bevilgningen på posten skal gå til tilskuddsordningen for frivilligsentraler i kommunene og et enkeltstående tilskudd til Costa Blanca Nord Frivilligsentral i Spania. Lotteri- og stiftelsestilsynet forvalter tilskudd til frivilligsentralene. I tillegg avsettes midler til Norges Frivilligsentraler, som er interesseorganisasjon og ressursenter for frivilligsentralene.

Regjeringen foreslår en bevilgning på 296,1 mill. kroner på posten. Av dette foreslås 293,5 mill. kroner fordelt som tilskudd til frivilligsentralene. For 2027 er det godkjent søknader fra 336 kommuner om tilskudd til 601 sentraler i Norge. Eventuelle utbetalinger som følge av klager vil bli belastet neste års bevilgning. Det foreslås også et tilskudd på 2,6 mill. kroner til Norges Frivilligsentraler. Tilskuddet til Norges Frivilligsentraler for å utvikle lavterskel-møteplasser for eldre foreslås avvirket.

Gjeldende forskrift, forskrift 30. juni 2022 nr. 1272 om tilskudd til frivilligsentraler, ble evaluert i 2025. Evalueringen viser at kommunene og frivilligsentralene uttrykker tilfredshet med rammene som er satt og handlingsrommet dagens forskrift gir. Samtidig peker evalueringen på at innretningen på ordningen bidrar til for stor vekst i antall frivilligsentraler, noe som legger press på rammevilkårene til frivilligsentralene. På bakgrunn av evalueringen har Kultur- og likestillingsdepartementet satt i gang et arbeid med å revidere forskriften. Regjeringen foreslår at det ikke etableres nye frivilligsentraler i kommuner som har minst én frivilligsentral mens arbeidet med å revidere forskriften pågår.

For en presentasjon av hovedelementene i tilskuddsordningen vises det til Prop. 1 S (2025–2026) Kultur- og likestillingsdepartementet.

Post 70 Merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner

Merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner er regjeringens viktigste virkemiddel for å støtte hele bredden av frivillig sektor. Ordningen gjør frivillige organisasjoner i stand til å legge til rette for aktivitet og deltakelse i hele landet.

Regjeringen er opptatt av å styrke de brede ordningene til frivillige organisasjoner, og har derfor innfridd løftet om full kompensasjon i perioden 2021–2025. Regjeringen foreslår en bevilgning på 3 250 mill. kroner, og legger med det til rette for full kompensasjon også i 2027. Ordningen er regulert i forskrift 18. desember 2025 nr. 2719 om merverdiavgiftskompensasjon for frivillige organisasjoner.

For en presentasjon av hovedelementene i tilskuddsordningen vises det til Prop. 1 S (2025–2026) Kultur- og likestillingsdepartementet.

Post 71 Strømsstøtteordning for frivillige organisasjoner

Regjeringen opprettet i 2022 en egen strømsstøtteordning for frivillig sektor, jf. Innst. 251 S (2021–2022) og Prop. 77 S (2021–2022). Formålet med ordningen er å motvirke negative konsekvenser av høye strømpriser i frivillig sektor og å bidra til at organisasjonene holder aktivitetsnivået oppe og prisene nede. Regjeringen er opptatt av at frivillige organisasjoner skal ha forutsigbare rammevilkår og foreslår derfor å videreføre strømsstøtteordningen for frivillige organisasjoner i 2027.

Strømsstøtten utbetales etterskuddsvis på grunnlag av søknader fra frivillige organisasjoner. Strømsstøtte for fjerde kvartal 2026 vil derfor først komme til utbetaling i 2027. Bevilgningsforslaget på posten skal dekke strømsstøtte for fjerde kvartal 2026 og for de tre første kvartalene av 2027. Regjeringen foreslår å bevilge 165,2 mill. kroner til formålet.

Lotteri- og stiftelsestilsynet forvalter tilskuddsordningen. For en presentasjon av hovedelementene i tilskuddsordningen vises det til Prop. 1 S (2025–2026) Kultur- og likestillingsdepartementet.

Post 73 Tilskudd til studieforbund m.m.

Bevilgningen på posten skal finansiere tilskudd til studieforbundene og til Voksenopplæringsforbundet (Vofo), som er studieforbundenes interesseorganisasjon. Regjeringen foreslår at bevilgningen fordeles med 157 mill. kroner til studieforbundene og 10,6 mill. kroner til Vofo. Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir.) forvalter midlene på vegne av Kultur- og likestillingsdepartementet.

Tilskudd til studieforbund

Tilskuddet til studieforbundene skal bidra til opplæringsaktiviteter i regi av frivillige organisasjoner over hele landet. Ordningen skal bidra til å redusere deltakernes kostnader og legge til rette for bred deltakelse i opplæringstilbudene. Fordelingen av tilskudd mellom studieforbundene tar utgangspunkt i aktivitetsnivået fra tidligere år.

Tilskudd til studieforbund gis både over Kunnskapsdepartementets og Kultur- og likestillingsdepartementets budsjett. Midlene fra Kunnskapsdepartementet går til tre studieforbund med hovedvekt på utdannings- og kompetansepoltiske mål, mens midlene fra Kultur- og likestillingsdepartementet går til 10 studieforbund med hovedvekt på frivillighets- og kulturpolitiske mål.

For en presentasjon av hovedelementene i tilskuddsordningen vises det til Prop. 1 S (2025–2026) Kultur- og likestillingsdepartementet.

Tilskudd til Voksenopplæringsforbundet (Vofo)

Tilskuddet til Vofo skal dekke drift og bidra til at organisasjonen kan styrke studieforbundenes evne til å tilby fleksibel, brukertilpasset opplæring av høy kvalitet for voksne. Vofo har også en sentral rolle i å utvikle kunnskap om voksenopplæring, samordne arbeidet mellom studieforbundene og ivareta oppgaver på vegne av departementet, jf. voksenopplæringsloven § 8.

Post 75 Aktivitetsstøtta

Tilskuddsordningen Aktivitetsstøtta finansieres av nettoformue fra avdøde som ikke har arvinger etter loven eller testament, jf. arveloven § 76. Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU) fordeler midlene. Bevilgningsforslaget på 48,5 mill. kroner tilsvarer det som ble regnskapsført av slike midler i 2025. Den foreslåtte bevilgningen inkluderer midler til administrasjon av tilskuddsordningen.

For en presentasjon av hovedelementene i tilskuddsordningen vises det til Prop. 1 S (2025–2026) Kultur- og likestillingsdepartementet.

Post 78 Frivillighetstiltak

Bevilgningen på posten skal i hovedsak dekke tilskudd til paraplyorganisasjoner på frivillighetsområdet: Frivillighet Norge, Norsk musikkråd og Noregs Ungdomslag. Organisasjonene representerer på hver sin måte bredden av frivilligheten, og tilskuddene bygger opp under målene om bred

deltakelse i hele landet og en samordnet frivillighetspolitikk.

Forslag om fordeling av bevilgningen framgår av vedlegg 2.

For en presentasjon av hovedelementene i tilskudd til navngitte tilskuddsmottakere på posten vises det til Prop. 1 S (2025–2026) Kultur- og likestillingsdepartementet.

Post 82 Merverdiavgiftskompensasjon ved bygging av idrettsanlegg

Bevilgningen på posten skal kompensere for kostnader til merverdiavgift som idrettslag og foreninger har ved bygging av idrettsanlegg. Regjeringen foreslår å bevilge 415,5 mill. kroner til formålet. Merverdiavgiftskompensasjonsordningen forvaltes av Lotteri- og stiftelsestilsynet. Dersom bevilgningen ikke rekker til full kompensasjon, vil den prosentvise avkortningen være lik for alle godkjente søknader.

For en presentasjon av hovedelementene i tilskuddsordningen vises det til Prop. 1 S (2025–2026) Kultur- og likestillingsdepartementet.

Post 85 (ny) Nytt toppidrettssenter

Bevilgningsforslaget på posten gjelder statlig investeringstilskudd til et nytt nasjonalt toppidrettssenter i Oslo. Det foreslås en bevilgning på 21 mill. kroner over statsbudsjettet til formålet i 2027. Regjeringen foreslår i tillegg en tilsagnsfullmakt på inntil 497 mill. kroner (i 2027-kroner) utover bevilgningen i statsbudsjettet for 2027, jf. forslag til vedtak III.

Dagens nasjonale toppidrettssenter på Sognsvann i Oslo ble etablert i 1986. Bygget har utfordringer bl.a. når det gjelder kapasitet og universell utforming. Nytt nasjonalt toppidrettssenter omfatter både nybygg og nye utendørs idrettsanlegg. Byggeperioden for prosjektet er beregnet til tre år. Et nytt toppidrettssenter vil ikke kunne la seg realisere uten betydelig statlig finansiering.

Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF) har søkt staten om et investeringstilskudd til prosjektet for årene 2027–2029. NIF har søkt om et statlig bidrag på 90 pst. av investeringskostnadene for å realisere et nytt nasjonalt toppidrettssenter. Søknaden har vært underlagt en ekstern kvalitetssikring (KS2) i statlig regi innenfor statens prosjektmodell. Med utgangspunkt i kvalitetssikringsrapporten legger departementet til grunn en styringsramme for prosjektet på 1 295 mill. kroner og en kostnadsramme på 1 360 mill. kroner (2027-kroner).

Regjeringen foreslår et samlet statlig bidrag som utgjør inntil 90 pst. av prosjektets styringsramme, hvorav til sammen 518 mill. kroner (40 pst. av estimert styringsramme) foreslås bevilget over statsbudsjettet. Regjeringen foreslår at gjenstående tilsagn prisomregnes årlig fram til tilskuddet er utbetalt.

Regjeringen legger videre til grunn et statlig bidrag finansiert av spillemidler til idrettsformål som utgjør 50 pst. av prosjektets estimerte styringsramme. Det er en forutsetning for statlig bidrag til prosjektet at NIF selv tar ansvar for øvrig finansiering, herunder eventuelt behov utover prosjektets styringsramme.

Dersom kostnadene blir mindre enn det som er angitt som prosjektets styringsramme vil det statlige bidraget reduseres etter samme fordelingsnøkkel som er angitt ovenfor.

Post 86 Idrettstiltak

Bevilgningen på posten skal dekke ulike tiltak på idrettsområdet.

Fra 2031 vil det være forbudt å kjøpe og selge gummigranulat som fyllmateriale til kunstgressbaner i Europa. Fotball er landets største barne- og ungdomsidrett, og er en viktig inkluderingsarena. Regjeringen ønsker å bidra til at det utvikles et reelt og bærekraftig alternativ til gummigranulat. Gummigranulat benyttes på om lag 2 000 kunstgressbaner i Norge, og fører til et betydelig utslipp av mikroplast. Det foreslås en videreføring av tilskuddet til Norges Fotballforbund for å bidra til kompetanse om alternativer til gummigranulat på kunstgressbaner.

Flere av tilskuddene på posten bidrar til å støtte opp under regjeringens nordområdepolitikk. Regjeringen foreslår å videreføre prøveordningen med reisestøtte for idrettslag i Nord-Norge med 5 mill. kroner. Målet med tiltaket er å holde kostnadene for idrettslagene og deres medlemmer nede, slik at flere barn og unge kan delta på arrangementer, turneringer og i seriespill. Regjeringen foreslår også å videreføre tilskuddet til Finnmarksløpet. Tilskuddet til sykkelrittet Arctic Race of Norway foreslås overført til Kommunal- og distriktsdepartementets budsjett.

Regjeringen foreslår å opprettholde det økte driftstilskuddet til Vikersund Hoppssenter. Dette er begrunnet med at senteret er i en svært utfordrende økonomisk situasjon. Det forutsettes at Stiftelsen Vikersund Hoppssenter arbeider med en langsiktig økonomisk løsning som på sikt reduserer behovet for statlig driftstilskudd.

Forslag om fordeling av bevilgningen på posten til enkeltstående tilskudd framgår av vedlegg 2.

For en presentasjon av hovedelementene i enkeltstående tilskudd til navngitte tilskuddsmottakere på posten vises det til Prop. 1 S (2025–2026) Kultur- og likestillingsdepartementet.

Rapport 2025

Bevilgningene under programkategorien Frivillighetsformål har bidratt til å styrke rammevilkårene for frivillig sektor, og har støttet opp under målet om bred deltakelse og aktivitet i hele landet. Oversikt over statlige tildelinger til frivillige organisasjoner ligger på tilskudd.no. Her ligger også informasjon om de ulike tilskuddsordningenes formål, hvem som kan søke og motta tilskudd, hva tilskuddet kan brukes til og krav til rapportering. Informasjon fra tilskudd.no viser at nivået på statlige tilskudd til frivillige organisasjoner økte fra 14,6 mrd. kroner i 2024 til 15,8 mrd. kroner i 2025. Økningen, som er på over åtte pst., reflekterer at regjeringen prioriterer frivillig sektors rammevilkår.

For femte året på rad har regjeringen sørget for full momskompensasjon til frivillige organisasjoner. Frivilligheten har framhevet denne ordningen som den viktigste støtteordningen for frivillig sektor. Regjeringen prioriterer de universelle ordningene som treffer hele bredden av frivillig sektor. Dette suppleres med målrettet innsats for å øke deltakelsen i fritidsaktiviteter for barn og unge, fortrinnsvis gjennom tilskuddsordninger finansiert av spillemidler til idrettsformål og spillemidler til kulturformål.

Forskning og utredning

Frivillighetspolitikken skal være kunnskapsbasert, og Kultur- og likestillingsdepartementet gir tilskudd til Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor for å øke kunnskapen om frivillig sektors rammevilkår, samfunnsbetydning og graden av frivillig innsats i befolkningen. Forskningen er viktig for å nå de frivillighetspolitiske målene. Innenfor senterets fire programområder ble følgende rapporter publisert i 2025:

- *Tilskuddsregimer for frivillig sektor. Statlige tilskudd i et feltperspektiv*
- *Digitalt samfunnsengasjement. Omfang, utvikling og ulikskap*
- *Samskaping i Norge*
- *Frivillige organisasjoners interne demokrati og samfunnsvirkninger: kvinners og innvandreres andeler av medlemskap og styreverv mellom 2009 og 2023*

- *Frivillig arbeid, livsfase og motivasjon*
- *Organisasjonslandskap i endring: mellom medlemsdemokrati og samfunnsinnovasjon*

Senterets publikasjoner er tilgjengelige på sivilsamfunn.no.

Strømstøtteordning for frivillig sektor

Formålet med støtteordningen er å motvirke de negative konsekvensene høye strømpriser har for frivillig sektor, og å bidra til at organisasjonene kan opprettholde aktivitetsnivået. Lotteri- og stiftelsestilsynet forvalter ordningen. Strømstøtten er basert på dokumentert forbruk og strømpriser på timesbasis. Forbruket per time beregnes ved hjelp av et gjennomsnittlig forbruksmønster for frivillige organisasjoner. Det er kvartalsvise søknadsrunder med fortløpende søknadsbehandling og utbetaling av støtte.

For de tre kvartalsvise søknadsperiodene som kom til utbetaling i 2025 ble det fordelt til sammen 27,3 mill. kroner til 3747 organisasjoner. Idrettslag utgjorde den største søkergruppen.

Frivilligsentraler

Frivilligsentralene skal stimulere til frivillig innsats, være åpne møteplasser for befolkningen og være et bindeledd mellom kommunen og frivillig sektor. I 2025 var det 556 frivilligsentraler i 334 kommuner som mottok statstilskudd. Antallet frivilligsentraler som mottok tilskudd i 2025 var det høyeste til da, noe som tyder på at tilskuddet bidrar til bred deltakelse i hele landet. Tilskuddsordningen for frivilligsentraler ble evaluert i 2025. Evalueringen viser at ordningen i all hovedsak er utformet og forvaltet på en måte som støtter opp om ordningens formål, men at innretningen på ordningen bidrar til for stor vekst i antall frivilligsentraler, jf. omtale på kap. 315, post 60. For å bidra til mer forutsigbare rammevilkår for frivilligsentralene arbeider departementet med å revidere forskriften.

I tilskuddsåret 2025 ble det bevilget 271,3 mill. kroner på kap. 315, post 60. Av dette ble 265,8 mill. kroner fordelt til frivilligsentralene i Norge og en frivilligsentral i Spania. Lotteri- og stiftelsestilsynet forvalter tilskuddene til frivilligsentraler. Norges Frivilligsentraler, frivilligsentralenes interesseorganisasjon og ressurscenter, mottok 2,5 mill. kroner i driftstilskudd og 2 mill. kroner til en tilskuddsordning for eldretiltak i regi av frivilligsentralene.

Merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner

Formålet med merverdiavgiftskompensasjonsordningen er å fremme frivillig aktivitet. Ordningen når hele bredden av frivillig sektor, både geografisk og med tanke på organisasjonskategori og organisasjonsnivå. Flertallet av mottakerne er små lag og foreninger på lokalt nivå, og det kreves ingen rapportering på bruken av midlene.

I 2025 mottok 25 000 frivillige lag og organisasjoner til sammen 2,9 mrd. kroner fra ordningen. Regjeringen er opptatt av å styrke de brede ordningene, og har prioritert full momskompensasjon. For femte år på rad fikk alle frivillige lag og organisasjoner utbetalt hele den godkjente søknadssummen. Rundt 95 pst. av tildelt beløp går til organisasjoner som benytter forenklet søknadsmodell. I organisasjoner som består av flere organisasjonsledd, fremmes søknaden av sentralleddet på vegne av hele organisasjonen. Dette bidrar til en vesentlig forenkling for små lag og foreninger.

Lotteri- og stiftelsestilsynet forvalter tilskuddsordningen. På stiftelsens nettsider er det en oversikt over fordelingen av tilskudd per organisasjon (via tilskudd.no).

Forslag til forenklinger og justeringer i ordningen ble sendt på høring i 2024/2025. Ny forskrift om merverdiavgiftskompensasjon for frivillige organisasjoner ble fastsatt 18. desember 2025.

Studieforbund

Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir) forvalter tilskuddet til studieforbundene under Kultur- og likestillingsdepartementet. I 2025 har tilskuddet gått til opplæring i regi av frivillige organisasjoner i hele landet, og tilskuddet har bidratt til å redusere opplæringskostnader for deltakerne. Tilskuddet til studieforbundene under Kultur- og likestillingsdepartementet var i 2025 på 187 mill. kroner. Voksenopplæringsforbundet (Vofo) mottok 11,1 mill. kroner.

I 2025 har det vært 401 782 deltakere fordelt på 40 051 kurs, som representerer en økning i aktivitet fra 2024. HK-dir vurderer at studieforbundenes aktivitet og Vofos tilskudd er tilfredsstillende og i samsvar med ordningens retningslinjer.

Aktivitetsstøtta

Tilskuddsordningen Aktivitetsstøtta finansieres av nettoformue fra avdøde som ikke har arvinger etter lov eller testament. Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU) fordeler

midlene. Barn og unge med funksjonsnedsettelser prioriteres både gjennom egne tiltak og gjennom tilrettelegging i ordinære aktiviteter, noe som er i tråd med formålet med tilskuddsordningen.

Til sammen mottok LNU 121 søknader om tilskudd i 2025, hvorav 90 fra tilskuddsberettigede organisasjoner. Det ble gitt tilskudd til 70 prosjekter. Av disse var 33 rettet mot den prioriterte målgruppen for ordningen – barn og unge med funksjonsnedsettelser.

Tilskuddene i 2025 bidro til en rekke ulike aktiviteter for barn og unge. Oversikt med kort beskrivelse av hvert prosjekt som fikk tilskudd er tilgjengelig på tilskudd.no.

Områdesatsing

I 2025 fikk Oslo kommune et tilskudd på 5 mill. kroner til områdesatsingen Groruddalssatsingen 2017–2026. Gjennom delprogram for nærmiljø har midlene i avtaleperioden bidratt til tiltak innen frivillighet, kunst og kultur med vekt på barn og unge. Departementet ga i tillegg 2,5 mill. kroner av spillemidler til idrettsformål til tiltak som skal bidra til idrett og fysisk aktivitet i områdesatsingene i Oslo.

Handlingsplan for deltakelse i kultur-, idretts- og friluftslivsaktiviteter

Regjeringens handlingsplan *Alle inkludert! Handlingsplan for like muligheter til å delta i kultur-, idretts- og friluftslivsaktiviteter 2024–2026* ble lagt fram 30. april 2024. Planen har 43 tiltak blant annet for å redusere økonomiske barrierer, skape mer mangfold i tilbudet, gi bedre informasjon og bedre medvirkning og samhandling. Planen er laget i et bredt samarbeid med barn og unge, lag og foreninger og offentlig sektor. Handlingsplanen er også en oppfølging av Fritidserklæringen og ses i sammenheng med samfunnsoppdraget *Ingen barn og unge utenfor! (2025–2035)* og Meld. St. 28. (2024–2025) *Tro på framtida – uansett bakgrunn*, som ble lagt fram i juni 2025.

Fra 2023 til og med 2025 er det tildelt over 900 mill. kroner ekstra til kultur-, idretts- og friluftslivsaktiviteter fra statsbudsjettet og spillemidlene for å jevne ut forskjeller og øke deltakelsen for barn og unge. Midlene er blant annet fordelt gjennom brede og enkle tilskuddsordninger til frivillig sektor som Frifond, Ungdom og Fritids Fond og ekstrainsats til idrettslag i områder med høy andel barn og unge i lavinntektsfamilier. I tillegg er det gitt økte tilskudd til ordningen Lokale

aktivitetsmidler (LAM) og til anlegg for idrett og fysisk aktivitet.

Kulturtanken forvalter to nye tilskuddsordninger som et prøveprosjekt i perioden 2024–2026: Utviklingsmidler for mangfold i kulturlivet og Styrket medvirkning i kultur- og fritidsaktiviteter. Formålet er å styrke nettverk, kompetanse, deling og samarbeid i kulturfrivilligheten om inkludering av barn og unge, og involverer barn og unge i utvikling av det lokale fritidstilbudet. Tiltakene har utviklet modeller for medvirkning som kan brukes flere steder, slik at barn og unge får mer innflytelse. Over 20 tiltak og organisasjoner er i 2025 inkludert i læringsnettverket.

KS har levert en rapport om alternative tilnærminger til digitale fellesløsninger for aktivitetsinformasjon. Rapporten vurderer ulike løsninger for digital infrastruktur og forbedret datakvalitet. Frivillighet Norge har formidlet verktøy og kunnskap om inkludering i fritidsaktiviteter i frivillig sektor. Norges Frivilligsentraler har gjennomført nettverksmøter og laget en veileder for å styrke frivilligsentralenes rolle som bindeledd mellom kommuner og frivillig sektor. Tiltakene støtter opp om innsatsområdene og bidrar samlet til mer inkluderende og tilgjengelige fritidstilbud.

Merverdiavgiftskompensasjon ved bygging av idrettsanlegg

Formålet med ordningen er å lette finansieringen av anleggsinvesteringer for idrettslag og forenin-

ger. Ordningen bidrar til en bred og omfattende anleggsbygging over hele landet, som igjen bidrar til at flere barn og unge kan delta i idrett og aktivitet uavhengig av hvor de bor. I 2025 utbetalte Lotteri- og stiftelsestilsynet 366,5 mill. kroner i kompensasjon. Alle mottakere fikk 100 pst. innvilgelse av godkjent søknadsbeløp.

Idrettstiltak

Tilskuddene til internasjonale idrettsarrangement har som formål å bidra til opplevelser for deltakere, publikum og frivillige, og å gi positive bidrag til det lokale næringslivet. I 2025 utbetalte departementet tilskudd til følgende internasjonale idrettsarrangementer i Norge: Ekstremsportveko, Femundløpet, Finnmarksløpet, Tour of Norway og Arctic Race of Norway. Det ble også utbetalt et tilskudd på 20 mill. kroner til Frelsesarmeens rusomsorg til gjennomføringen av Homeless World Cup 2025 i Oslo, samt et tilskudd på 1 mill. kroner til Frelsesarmeens arbeid med gatefotball.

Tre anlegg av nasjonal verdi mottok driftstilskudd: Lillehammer bob- og akebane, Vikersund skiflyvningsbakke og Vikingskipet.

I 2025 fikk Norges Fotballforbund tildelt 5,5 mill. kroner for å kartlegge bruken av gummi-granulat på kunstgressbaner i Norge. Bevilgningen må ses i sammenheng med EUs omsetningsforbud av gummigranulat som trer i kraft i 2031.

Programkategori 08.20 Kulturformål (kap. 320–329)

Utgifter under programkategori 08.20 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027	Endring i pst.
320	Kulturdirektoratet og Kulturrådet m.m.	2 578 871	2 678 751	2 778 249	3,7
322	Bygg og offentlige rom	719 074	609 096	464 994	-23,7
323	Musikk og scenekunst	3 311 875	3 472 803	3 580 746	3,1
325	Allmenne kulturformål	443 679	424 628	442 005	4,1
326	Språk- og bibliotekformål	1 227 861	1 173 729	1 167 114	-0,6
327	Nidaros domkirkes restaurerings- arbeider mv.	121 919	116 935	130 925	12,0
328	Museer m.m.	2 713 797	2 814 745	2 898 355	3,0
329	Arkivformål	538 665	551 739	570 941	3,5
Sum kategori 08.20		11 655 741	11 842 426	12 033 329	1,6

Utgifter under programkategori 08.20 fordelt på postgrupper

(i 1 000 kr)					
Post- gr.	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027	Endring i pst.
01–29	Statens egne driftsutgifter	2 246 800	2 242 453	2 296 324	2,4
30–49	Nybygg, anlegg mv.	114 666	72 158	77 800	7,8
50–89	Overføringer til andre	9 294 275	9 527 815	9 659 205	1,4
Sum kategori 08.20		11 655 741	11 842 426	12 033 329	1,6

Innledning

Programkategorien omfatter bevilgninger til kunst- og kulturformål. Bevilgningene skal bidra til et fritt og uavhengig kunst- og kulturliv som er åpent, inkluderende, bærekraftig og mangfoldig.

Statlige midler til kulturformål forvaltes etter prinsippet om armlengdes avstand. Dette innebærer at tilskuddsmottakerne er faglig uavhengige, og at beslutninger som hovedsakelig er basert på kunst- og kulturfaglig skjønn, ikke

underlegges politisk detaljstyring, jf. kulturloven § 2 a.

Mål

I *Regjeringens plan for Norge* er kultur for alle et hovedmål. Regjeringens kulturpolitikk vil støtte opp under et åpent, inkluderende, bærekraftig og mangfoldig kulturliv og satse særlig på den lokale og regionale kulturen. Folk skal ha tilgang til kunst og kultur av høy kvalitet, uavhengig av

hvem de er og hvor de bor. Regjeringen vil legge til rette for flere kulturarbeidsplasser og kompetansemiljø over hele landet og for at kunstnere og kulturarbeidere får bedre rettigheter og arbeidsmuligheter.

I *Regjeringens plan for Norge* er det et mål at alle i Norge skal få gode leseropplevelser gjennom et mangfoldig litteraturtilbud, god litteraturformidling og levende folkebibliotek.

Kulturfrivilligheten skal sikres gode rammebetingelser. Barn og unge i hele landet skal oppleve kunst og kultur av høy kvalitet der de bor, og alle barn, uavhengig av kjønn, økonomi, bakgrunn eller funksjonsevne, skal ha like muligheter til å delta i kulturaktiviteter.

Regjeringen vil sikre både materielle og immaterielle uttrykk som dokumenterer landets kultur og historie. Museer, Nasjonalarkivet og Nasjonalbiblioteket m.fl. skal ha rammevilkår som gir disse institusjonene handlingsrom for å bygge opp, ta vare på, forske på, gjøre tilgjengelig og formidle et bredt spekter av samlinger og arkiver. ABM-institusjoner (arkiv, bibliotek og museer) har mange overlappende innsatsområder og utfordringer og har derfor gjensidig nytte av å samarbeide med hverandre, særlig når det gjelder digitalisering av kulturarven.

Regjeringen vil sikre at norsk fremdeles skal være et vitalt, fullverdig og samfunnsbærende språk i landet vårt. Nynorsk og bokmål er likestilte språk, og som det minst brukte skriftspråket skal nynorsk fremmes og sikres gode vilkår. Alle språk er bærere og formidlere av identitet, innhold og kultur. Spesielt for små språksamfunn er dette sentrale perspektiv. Regjeringen vil derfor arbeide for å styrke bokmål, nynorsk, de samiske språkene, de nasjonale minoritetsspråkene og norsk tegnspråk i tråd med språkloven. Å legge til rette for bruk av norsk og samisk i språkteknologi og kunstig intelligens er en prioritert oppgave.

Målene for den internasjonale kulturpolitikken er å sikre kunstnerisk frihet, styrke norske aktørers internasjonale muligheter, og fremme norsk kunst og kultur internasjonalt. Regjeringen vil legge til rette for internasjonalt samarbeid som bidrar til å skape og utvikle kunst og kultur som er bærekraftig, mangfoldig og av høy kvalitet, og gir et utvidet marked for kunst og kultur fra Norge.

Et fritt og levende kulturliv er en forutsetning for demokratiet. Regjeringen arbeider for at kunstnerisk frihet og ytringsfrihet skal respekteres i alle land, og deltar aktivt i internasjonale fora hvor disse verdiene og ny kulturpolitikk diskuteres, både i nordisk, europeisk og global sammenheng. Dette er særlig viktig i en tid med press på

ytringsfriheten, klimautfordringer, uro, kriser og konflikt. Både materiell og immateriell kulturarv står i økende grad i fare for skade og ødeleggelse.

Aktuelle saker

NOU om musikk

Kultur- og likestillingsdepartementet hadde høsten 2025 Musikkutvalgets NOU 2025: 7 *Musikklandet* på høring. Regjeringens mål med å sette i gang arbeidet med en NOU om musikk var å bedre vilkårene for musikkvirksomhet, effektiv bruk av ressurser og et fortsatt levende musikkliv i hele landet. *Musikklandet* gir oppdatert kunnskap og nye analyser. Høringen viser at *Musikklandet* er tatt godt imot som et grundig og solid arbeid som synliggjør musikkens betydning i samfunnet, musikk som næring og organiseringen av musikkfeltet. Departementets arbeid med en nasjonal kulturarenastrategi følger opp tilrådinger i *Musikklandet*, jf. omtale under.

Kulturarenastrategi

Rom for deltakelse – regjeringens kulturfrivillighetsstrategi (2023–2025) og NOU 2025: 7 *Musikklandet* tar opp manglende tilgang til egnede lokaler for kulturaktiviteter som en barriere for deltakelse. Mange kulturaktiviteter foregår i lokaler som er dårlig tilpasset formålet, med svak teknisk standard, mangelfull universell utforming eller lav fleksibilitet. Samtidig står mange bygg tomme eller er lite brukt. På bakgrunn av dette har departementet påbegynt arbeidet med en nasjonal kulturarenastrategi. Målet er å styrke utvikling av og økt tilgang til kulturlokaler, og å legge til rette for økt deltakelse, bedre ressursbruk og mer samordnet innsats på tvers av forvaltningsnivåene.

Forskrift om Statens kunstnerstipend

Ny forskrift om Statens kunstnerstipend ble fastsatt 26. mai 2026. Forskriften trådte i kraft 1. juli 2026 og vil gjelde for stipender som blir tildelt fra 2027. Formålet med en ny forskrift er å sikre ordningens legitimitet ved å legge til rette for en ryddig forvaltning med nødvendig informasjonsflyt, etterprøvbarhet og transparens. Forskriften skal også gjøre regelverket enklere for søkere, stipendmottakere og forvaltningen.

Gjennomgang av operapensjonsloven

Det er behov for å gjennomgå operapensjonsloven i lys av endringene i pensjonssystemet som følger

av pensjonsreformen. Operapensjonsloven omfatter ballettdansere, sangsolister og korsangere som er ansatt ved Den Norske Opera & Ballett. I samråd med Arbeids- og inkluderingsdepartementet lyste departementet i 2025 ut et oppdrag om å utrede hvorvidt pensjonsordningen er hensiktsmessig, sett opp mot pensjonssystemet etter pensjonsreformen og det pågående arbeidet med endringer av pensjonsregler for andre yrkesgrupper med særaldersregler. Menon Economics med samarbeidspartnere fikk oppdraget og skal etter planen levere sluttrapport høsten 2026.

Utredningen skal vurdere alternative løsninger for de tre kunstnergruppene, og om pensjonsordningen kan erstattes med en ordning der det i stedet gis en ytelse over en viss tid til omstilling når arbeidstakerne avslutter sitt arbeidsforhold ved Den Norske Opera & Ballett. Utredningen skal danne grunnlag for å vurdere endringer i pensjonsordningen og mulige overgangsordninger og tilpasninger etter pensjonsreformen.

Bedre vilkår for kunstnere

Som det framgår av Meld. St. 22 (2022–2023) *Kunstnarkår*, er gratisarbeid og underbetaling en utfordring for mange kunstnere. Dette gjelder særlig selvstendig næringsdrivende, som ikke er en del av lønnsdannelsen og tariffavtaler slik som kunstnere med fast ansettelse og frilansoppdrag. Regjeringens mål er at kunstnere skal få rimelig betalt for arbeidet sitt, også når de er oppdrags-takere.

Kulturdirektoratet fikk i 2024 i oppdrag å utarbeide overordnede verdiprinsipper for rimelig betaling for kunstnerisk arbeid og en oppfølgende strategi. Prinsippene skal gjelde for statlig finansierte kunst- og kulturinstitusjoner og tilskuddsordninger. Forslag til verdiprinsipper ble sendt på høring i 2025 med frist 1. mars 2026. Det kom inn 44 høringssvar. Departementet har bedt Kulturdirektoratet om å følge opp flere innspill i det videre arbeidet med prinsippene og den oppfølgende strategien.

Kulturdirektoratet vil gjennomføre jevnlige kunstnerundersøkelser for å følge opp kunstners inntekts- og arbeidsforhold, og har inngått rammeavtale med Telemarksforskning for perioden april 2026 til februar 2032. Den første undersøkelsen vil gjennomføres i perioden 2026–2027, og rapport vil etter planen foreligge i 2027. I tillegg er statlig finansierte kunst- og kulturinstitusjoner pålagt å rapportere om bruk og honorering av selvstendig næringsdrivende kunstnere.

Som en del av oppfølgingen av Ytringsfrihetskommisjonens anbefalinger har Kulturdirektoratet fått i oppdrag å gjennomføre en undersøkelse av ytringsrommet og den kunstneriske friheten for kunstnere i Norge. Det skal utvikles metode og indikatorer som kan brukes i framtidige undersøkelser, slik at utviklingen kan følges over tid. Undersøkelsen vil gjennomføres i perioden 2026–2027 som en del av kunstnerundersøkelsen.

Leselyststrategi for voksne

I Regjeringens plan for Norge er et leseløft en viktig prioritering. Leseløftet handler om å legge til rette for en sterkere kultur for lesing i Norge, både i skolen og samfunnet ellers. I 2024 la regjeringen fram leselyststrategien *Sammen om lesing*. Denne har barn og unge som målgruppe og gjelder ut 2030. Departementet har i 2026 igangsatt arbeidet med en leselyststrategi for voksne. Leselyststrategien vil løfte betydningen av lesing, både for den enkelte og for samfunnet. Befolkningen skal ha rikelige muligheter til å bli og forbli aktive og gode lesere.

Rehabilitering av Nationaltheatret

Nationaltheatrets hovedbygning fra 1899 har behov for rehabilitering. For regjeringen er det viktig at Nationaltheaterbygningen skal bevares samtidig som teateret også i framtiden skal ha lokaler som legger til rette for teaterdrift av høy kunstnerisk kvalitet. Det ble i 2022 besluttet at rehabiliteringsprosjektet skulle gjennomgås og utredes videre. Som en del av beslutningsgrunnlaget for regjeringen har Statsbygg utredet alternative løsninger, og det er gjennomført ekstern kvalitetssikring og supplerende analyse. Regjeringen besluttet i 2025 å gå videre med det såkalte minimumsalternativet anbefalt i kvalitetssikringsrapporten. Minimumsalternativet innebærer rehabilitering av Nationaltheaterbygningen og etablering av scenefasiliteter som både ivaretar teaterdriften under byggeperioden, og som senere vil brukes til permanente biseener. Avklaringsfase for prosjektet pågår. Rehabilitering av Nationaltheatret er nærmere omtalt under kap. 322 Bygg og offentlige rom.

Bærekraft

Regjeringen legger bærekraftsmålene til grunn for kulturpolitikken. Kunst og kultur har en sentral rolle i arbeidet med sosial og økonomisk bærekraft. Sektoren står overfor et behov for grønn omstilling, blant annet gjennom reduksjon

av klimaavtrykk, klimatilpasning og overgang til sirkulærøkonomi. Det er derfor viktig at aktørene møter disse utfordringene.

Kulturdirektoratet arbeider med kompetanseheving, utvikling av verktøy og veiledning for sektoren, samt videreutvikling av virkemidler som kan understøtte grønn omstilling.

Kap. 320 Kulturdirektoratet og Kulturrådet m.m.

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
01	Driftsutgifter	230 045	217 666	231 814
51	Fond for lyd og bilde	54 200	56 000	57 890
55	Norsk kulturfond	1 014 800	1 032 400	1 068 000
71	Statsstipend	4 944	4 900	3 550
72	Kunstnerstipend m.m., <i>kan overføres</i>	322 222	332 730	345 980
73	Garantiinntekter og langvarige stipend, <i>overslagsbevilgning</i>	181 385	194 050	201 200
74	Tilskudd til organisasjoner og kompetansesentre m.m.	420 505	500 540	509 900
75	Tilskudd til litteraturhus, kunstscener og kompanier m.m.	350 770	340 465	359 915
	Sum kap. 320	2 578 871	2 678 751	2 778 249

Innledning

Bevilgningene under kapittelet består av driftsmidler til Kulturdirektoratet, statsstipend, tilskuddsmidler til kulturtiltak, og avsetninger til Norsk kulturfond, Fond for lyd og bilde og Statens kunstnerstipend.

Midlene til Norsk kulturfond, Fond for lyd og bilde og Statens kunstnerstipend skal forvaltes etter prinsippet om armlengdes avstand. De kollegiale organene er derfor ikke underlagt departementets instruksjonsmyndighet i sitt arbeid når det gjelder kunst- og kulturfaglig skjønn og kan ikke instrueres når det gjelder enkeltvedtak om fordeling av tilskudd, stipend og garantiinntekter.

Mål og strategier for 2027

Målene for bevilgningene på kapittelet er

- et nyskapende, bærekraftig og mangfoldig kunst- og kulturliv
- god tilgang til og økt bruk av kunst og kultur i hele landet
- god, relevant og tilgjengelig kunnskap om kultursektoren
- effektiv og god forvaltning

Kulturdirektoratet

Kulturdirektoratet er en statlig virksomhet som har hele landet som virkeområde. Direktoratet er sekretariat for de kollegiale organene Kulturrådet, styret for Fond for lyd og bilde og utvalget for Statens kunstnerstipend. I tillegg forvalter Kulturdirektoratet tilskudd til blant annet museer, kunst- og kulturinstitusjoner og nasjonale minoriteter og har oppgaver knyttet til museumsutvikling og internasjonalt kultursamarbeid. Virksomheten er nasjonal koordinator for økt mangfold, inkludering og deltakelse i kultursektoren. Kulturdirektoratet skal gjennom sin rolle som kunnskapsprodusent bidra til å gi departementet et godt faglig grunnlag for kulturpolitiske beslutninger. Kulturdirektoratets internasjonale arbeid skal bidra til å nå regjeringens mål for den internasjonale kulturpolitikken, som er å styrke kunstnerisk frihet og ytringsfrihet, og legge grunnlag for at aktører fra Norge benytter internasjonale muligheter. Arbeidet skjer gjennom konkrete oppdrag og samarbeid.

Kulturdirektoratet jobber i henhold til sin strategi for perioden 2023–2030 for et nyskapende, bærekraftig og mangfoldig kunst- og kulturliv, økt

bruk av kunst og kultur for flere, og at kunst og kultur skal verdsettes høyt i samfunnet.

Kulturrådet

Kulturrådet har som formål å stimulere samtidens mangfoldige kunst- og kulturuttrykk og å bidra til at kunst og kultur skapes, bevares, dokumenteres og gjøres tilgjengelig for flest mulig. Kulturrådet forvalter Norsk kulturfond og andre statlige tilskudd som er lagt til rådet, og er et rådgivende organ for staten i kulturspørsmål.

Kulturrådet har i sin strategi for perioden 2025–2028 valgt fire satsingsområder som skal bidra til å sikre at formålet for Norsk kulturfond innfris. Satsingsområdene er

- økt mangfold, flere stemmer
- økt likeverd for den samiske urbefolkningen og nasjonale minoriteter
- et åpent og tilgjengelig kunst- og kulturliv
- et kunst- og kulturfelt som møter klima- og naturkrisen

Strategien virkeliggjøres blant annet gjennom rådets prioriteringer av tilskudd, dialog med kunst- og kulturfeltet, forsøksordninger, videreutvikling av de faste tilskuddsordningene og sammensetningen av fagutvalg.

Kulturrådet har ti medlemmer oppnevnt av Kongen i statsråd for fire år av gangen. Oppnevningen er rullerende, slik at halvparten av rådets medlemmer står på valg hvert annet år. Rådet oppnevner fagutvalg, der medlemmene sitter i to år av gangen. Sammensetningen av fagutvalgene sikrer bred kunst- og kulturfaglig kompetanse og skal i tillegg ivareta kjønnsmessig likevekt og geografisk spredning. Det er per nå totalt 125 medlemmer og 43 varamedlemmer til utvalgene.

Statens kunstnerstipend

Statens kunstnerstipend skal bidra i den statlige kunstnerpolitikken ved å legge til rette for at enkeltkunstnere, gjennom direkte tilskudd fra staten, kan bidra til et mangfoldig og nyskapende kunstliv av høy kvalitet.

Kultur- og likestillingsdepartementet oppnevner utvalget for Statens kunstnerstipend hvert fjerde år. To av fem representanter er oppnevnt etter innstilling fra kunstnerorganisasjoner som har rett til å oppnevne medlemmer av stipendkomiteene under ordningen. Utvalget tildeler midler etter innstilling fra stipendkomiteene. Det er per nå 103 stipendkomitémedlemmer og 52 varamedlemmer totalt.

Fordelingen av midlene mellom de ulike kunstnergruppene (kvotefordelingen) blir fastsatt av departementet etter høringsinnspill fra kunstnerorganisasjoner og innstilling fra utvalget.

Ny forskrift for Statens kunstnerstipend ble fastsatt 26. mai 2026 og trådte i kraft 1. juli 2026. Endringene i forskriften vil gjelde for stipender som blir tildelt fra 2027.

Regjeringen har som mål å fortsette opptrapningen av ordningene under Statens kunstnerstipend.

Fond for lyd og bilde

Fond for lyd og bilde skal fremme produksjon og formidling av innspillinger av lyd- og filmopptak og fordeles til beste for rettighetshavere innenfor musikk, scene og film. Fondet er i tillegg en kollektiv kompensasjon til rettighetshavere for den lovlige kopieringen av deres verk som skjer til privat bruk. Opphavere, utøvende kunstnere og produsenter kan søke tilskudd fra fondet.

Fond for lyd og bilde forvaltes av et styre på sju medlemmer som oppnevnes av Kultur- og likestillingsdepartementet for tre år av gangen. Styreleder oppnevnes av departementet, mens øvrige medlemmer oppnevnes etter innstilling fra rettighetshaverorganisasjonene. Styret i Fond for lyd og bilde oppnevner fagutvalg som behandler søknader om prosjektstøtte fra fondet. Det er per nå totalt 16 utvalgsmedlemmer og 15 varamedlemmer.

Styret for Fond for lyd og bilde har i sin strategiperiode 2026–2028 som mål å ha et solid kunnskapsgrunnlag for beslutninger og sikre rettfærdig kompensasjon og like muligheter for søkerne. De vil også arbeide for å øke åpenhet og tilgjengelighet for brukere og interessenter.

Budsjettforslag 2027

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen på posten skal dekke lønns- og driftsutgifter for de ansatte i Kulturdirektoratet og utgifter til drift av råd, styre og utvalg.

Kulturdirektoratet har fått i oppdrag å være sekretariat for gjennomføring av periodiske evalueringer av musikk- og scenekunstinstitusjoner og museer. Bevilgningen foreslås økt med 2 mill. kroner til formålet.

Bevilgningen på posten er økt med 6 mill. kroner mot tilsvarende økning på kap. 3320, post 03, jf. omtale nedenfor.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som Kulturdirektoratet får i merinntekter

på kap. 3320, post 01, og regnskapsførte inntekter på kap. 3320, post 03, jf. forslag til vedtak II.

Post 51 Fond for lyd og bilde

Bevilgningen på posten skal dekke tilskuddsordninger og avsetninger under Fond for lyd og bilde.

Posten gjelder også en kollektiv kompensasjonsordning til rettighetshavere for kopiering av åndsverk til privat bruk, jf. omtale på kap. 337, post 70.

For en presentasjon av hovedelementene i tilskuddsordningen vises det til Prop. 1 S (2025–2026) Kultur- og likestillingsdepartementet.

Post 55 Norsk kulturfond

Bevilgningen på posten skal dekke Kulturrådets tilskuddsordninger og avsetninger under Norsk kulturfond. Kulturrådet fordeler fondsavsetningen på bakgrunn av kunst- og kulturfaglige vurderinger. Norsk kulturfond kan nyttes til enkeltstående og flerårige prosjekter og til tiltak av mer varig karakter. Etter nærmere bestemmelse fra departementet kan i tillegg enkelte driftsutgifter ved ordningene dekkes av fondet.

Som ledd i departementets arbeid med en leselyststrategi for voksne, foreslås det å styrke innkjøpsordningene under Norsk kulturfond med 6 mill. kroner.

For en presentasjon av hovedelementene i tilskuddsordningen vises det til Prop. 1 S (2025–2026) Kultur- og likestillingsdepartementet. For nærmere omtale av de enkelte ordningene vises det til Kulturdirektoratets nettsider.

Post 71 Statsstipend

Bevilgningen på posten skal dekke utgifter til statsstipendiater.

I 2027 vil det være fem statsstipendiater i ordningen. Regjeringen legger ikke opp til at det skal utnevnes nye stipendiater i 2027.

Post 72 Kunstnerstipend m.m., kan overføres

Posten omfatter arbeidsstipend, arbeidsstipend for nyetablerte kunstnere, diversestipend, etableringsstipend for unge kunstnere (tidligere diversestipend for nyutdannede kunstnere), samt fire stipend til nordiske forfattere.

Bevilgningen dekker også honorar til stipendkomiteene, som gir sakkyndig innstilling til utvalget for Statens kunstnerstipend om fordeling av stipend, og en avsetning til kunnskapsinnhenting.

For 2027 foreslås det 1 mill. kroner til kunnskapsinnhenting. Utvalget for Statens kunstnerstipend kan vurdere eventuell overføring av ubrukte kunnskapsinnhentingsmidler til stipender dersom de ser rom for det.

Forskrift om Statens kunstnarstipend trådte i kraft i 1. juli 2026 og medfører endringer i forvaltning av ordningen. Bevilgningen på posten foreslås økt med 1,7 mill. kroner, mot tilsvarende reduksjoner på post 74 og 75, jf. omtale nedenfor. Forslaget er knyttet til endringer i forvaltningen av stipendordningene og samordning av midler til honorering. Deler av bevilgningen på posten skal nyttes til honorering av stipendkomiteene.

Bevilgningen på posten foreslås ellers fordelt på følgende stipendordninger:

Diversestipend og etableringsstipend for unge kunstnere

Det foreslås 21,6 mill. kroner til diversestipend. Diversestipend for nyutdannede kunstnere er etter den nye forskriften endret til et etableringsstipend for unge kunstnere med tildeling av stipend fra 2027. I forbindelse med at det nye stipendet skal gjelde for alle kunstnergrupper er avsetningen til etableringsstipend for unge kunstnere foreslått økt fra 22,1 mill. kroner til 25,9 mill. kroner i 2027. Utvalget for Statens kunstnerstipend kan vurdere eventuell overføring mellom disse ordningene ut fra endringer i kunstnergruppens sammensetning og behov.

Arbeidsstipend

Det foreslås 698 ordinære arbeidsstipend og arbeidsstipend for nyetablerte kunstnere, en økning på fem stipendhjemler fra 2026. Utvalget for Statens kunstnerstipend fastsetter antall kvoter fordelt mellom ordinære arbeidsstipend og arbeidsstipend for nyetablerte kunstnere.

Stipendstørrelsen foreslås økt fra 342 193 kroner i saldert budsjett 2026 til 354 801 kroner i 2027.

Andre stipend

Bevilgningsforslaget omfatter 200 000 kroner til æreslønn til sanger, tekstforfatter og musiker Mari Boine. I tillegg gjelder det midler til stipendordninger som er under utfasing, herunder stipend for eldre fortjente kunstnere.

For en presentasjon av hovedelementene i ordningen vises det til Prop. 1 S (2025–2026) Kultur- og likestillingsdepartementet.

Post 73 Garantiinntekter og langvarige stipend, overslagsbevilgning

Posten omfatter garantiinntekter, stipend for etablerte kunstnere og stipend for seniorkunstnere.

Bevilgningen skal dekke utgifter ved totalt 34 garantiinntekter og 463 stipend for etablerte kunstnere og seniorkunstnere i 2027. I løpet av 2027 vil det bli frigjort 28 hjemler som kan tildeles som stipend fra måneden etter at de blir frigjort.

Stipendstørrelsen foreslås økt fra 342 193 kroner i saldert budsjett 2026 til 354 801 kroner i 2027.

Det tildeles ikke nye garantiinntekter, da ordningen er under utfasing. I henhold til forskrift om Statens kunstnarstipend kan kunstnere, på visse vilkår, få sin garantiinntektshjemmel omdannet til tiårig stipend for etablerte kunstnere eller seniorkunstnere.

For en presentasjon av hovedelementene i ordningen vises det til Prop. 1 S (2025–2026) Kultur- og likestillingsdepartementet.

Post 74 Tilskudd til organisasjoner og kompetansesentre m.m.

Bevilgningen på posten omfatter tilskudd til drift og utvikling til organisasjoner og kompetansesentre m.m. på kulturområdet. Oversikt over hvilke tiltak det foreslås tilskudd til, er gitt i vedlegg 2.

I 2026 startet regjeringen en satsing på dans hvor feltet ble styrket med 10 mill. kroner. Regjeringen vil videreføre satsingen og foreslår å styrke dansefeltet med ytterligere 10 mill. kroner i 2027. Det foreslås derfor å øke tilskuddet til fire danseentre på posten med totalt 2,2 mill. kroner for å styrke deres kjernevirksomhet, fordelt slik:

- 700 000 kroner til Dansekunst i Østfold
- 685 000 kroner til Fjellandsen
- 400 000 kroner til Bærum Kulturhus – Dans Sørøst-Norge
- 400 000 kroner til Dansekraft

Som del av denne satsingen foreslås det i tillegg å øke tilskuddene til Kilden teater og konserthus med 6 mill. kroner til opprettelse av et dansekompani, og til Dansens Hus med 1,8 mill. kroner for å styrke produsentfaglig støtte rundt produksjoner i dansefeltet, jf. kap. 323, post 70.

Bevilgningen på posten foreslås økt med 1,5 mill. kroner som følge av flytting av øremerkede midler til å bedre kunstnerøkonomien ved visningssteder, jf. omtale under kap. 337, post 71, og vedlegg 2.

Bevilgningen på posten foreslås redusert med 0,4 mill. kroner som følge av endringer i forvaltningen av stipendordningene under Statens kunstnerstipend, jf. omtale under post 72 og vedlegg 2.

Enkelte av tilskuddene på posten er foreslått redusert eller ikke videreført i 2027, jf. vedlegg 2.

For en presentasjon av hovedelementene i tilskudd til navngitte tilskuddsmottakere på posten vises det til Prop. 1 S (2025–2026) Kultur- og likestillingsdepartementet.

Post 75 Tilskudd til litteraturhus, kunstscener og kompanier m.m.

Bevilgningen omfatter tilskudd til drift og utvikling til kunst- og kulturtiltak som litteraturhus, kunstscener, kunsthaller, ensembler og kompanier m.m. på kulturområdet. Oversikt over hvilke tiltak det foreslås midler til, er gitt i vedlegg 2. I tillegg foreslås det 4,6 mill. kroner til insentivordningen for ny dramatikk.

Bevilgningen på posten foreslås økt med 12,4 mill. kroner som følge av flytting av øremerkede midler til å bedre kunstnerøkonomien ved visningssteder, jf. omtale under kap. 337, post 71, og vedlegg 2.

Bevilgningen på posten foreslås redusert med 1,3 mill. kroner som følge av endringer i forvaltningen av stipendordningene under Statens kunstnerstipend, jf. omtale under post 72 og vedlegg 2.

Enkelte av tilskuddene på posten er foreslått redusert eller ikke videreført i 2027, jf. vedlegg 2.

For en presentasjon av hovedelementene i tilskudd til navngitte tilskuddsmottakere på posten vises det til Prop. 1 S (2025–2026) Kultur- og likestillingsdepartementet.

Rapport 2025

Rapporten nedenfor gir en samlet vurdering av måloppnåelsen basert på den årlige rapporteringen fra Kulturdirektoratet om oppnådde resultater for 2025. Tallene er i all hovedsak hentet fra årsrapporten for Kulturdirektoratet, Kulturrådet, Fond for lyd og bilde og Statens kunstnerstipend for 2025.

Målene for bevilgningene på kapittelet i 2025 var et nyskapende, bærekraftig og mangfoldig kunst- og kulturliv, god tilgang og økt bruk av kunst og kultur i hele landet, god, relevant og tilgjengelig kunnskap om kultursektoren og effektiv og god forvaltning.

Samlet sett vurderer departementet måloppnåelsen til å være tilfredsstillende.

Et nyskapende, bærekraftig og mangfoldig kunst- og kulturliv

Norsk kulturfond – Kulturrådet

Bevilgningen til Norsk kulturfond var i 2025 på om lag 1 015 mill. kroner.

Norsk kulturfond retter seg i hovedsak mot det frie kunst- og kulturfeltet og omfattet i overkant av 40 tilskudds- og innkjøpsordninger i 2025. Kulturrådet fordeler tilskudd på grunnlag av kunst- og kulturfaglige vurderinger.

Gjennom tildelinger fra Norsk kulturfond i 2025 bidro Kulturrådet til at det ble skapt og formidlet kunst og kultur i alle deler av landet, innenfor et bredt spekter av sjangre og uttrykksformer. Kulturrådet tildelte både ettårige og flerårige tilskudd til kunstnere, kulturaktører og arrangører, samt mer varige tilskudd til virksomheter. Rådet finansierte også evalueringer og forskning om samtidens kunst og kultur.

Kulturrådets arbeid for å øke mangfoldet i søkermassen, og at tildelingene skal gå til hele landet, resulterte i at flere nye kunstnere og aktører fikk tilskudd. I 2025 mottok Kulturrådet 9 133 søknader, mens antallet var 8 495 i 2024. Øknin-

gen skyldes i hovedsak at skolebibliotekordningen ble utlyst i 2025, men ikke i 2024. Det samlede søknadstallet har ellers holdt seg stabilt fra 2024. Antall tildelinger i 2025 var 3 298. Samlet tildelingsprosent var 36. I tillegg var det 1 391 påmeldte bøker til innkjøpsordningene. Av disse ble 681 bøker kjøpt inn.

Tabell 4.1 Norsk kulturfond – Kulturrådets hovedfordeling av midler 2025 (i 1 000 kroner)

	2025
Tverrgående tilskuddsordninger, inkludert forskning m.m.	63 846
Visuell kunst	77 210
Musikk	383 733
Scenekunst	201 969
Litteratur	243 038
Kulturvern	15 213
Tidsskrift og kritikk	29 791
Totalt	1 014 800

Tabell 4.2 Antall søknader og tildelinger

	Søknader		Tildelinger	
	2024	2025	2024	2025
Tverrgående tilskuddsordninger	651	482	214	204
Visuell kunst	1 581	1 663	551	525
Musikk	3 983	3 866	1 490	1 543
Scenekunst	1 470	1 698	337	360
Litteratur	335	909	229	445
Kulturvern	337	393	142	139
Tidsskrift og kritikk	136	122	76	82
Totalt	8 493	9 133	3 039	3 298

Tverrgående tilskuddsordninger

Kulturrådets tverrgående tilskuddsordninger omfatter ARENA – tilskuddsordning for bygg og infrastruktur, tverrfaglig kulturvirksomhet, utviklingstilskudd for kulturaktører, aspirantordningen, forsøksordning for aspiranter med funksjons-

nedsettelse og internasjonalt bærekraftprogram for musikk og scenekunst.

Samlet bidro ordningene i 2025 til etablering, styrking og videreutvikling av kulturarenaer og arrangører i hele landet. Det ble gitt tilskudd til alt fra små lokale festivaler og kulturarenaer til store tverrfaglige kunstarenaer med produksjonsfasiliteter. Gjennom tilskudd til universell utforming av

arenaer og bygg, bidro Kulturrådet til å gjøre kulturlivet tilgjengelig for flere. Kulturrådet videreførte også satsingen på å bygge opp og styrke kulturaktører i samiske, kvenske/norskfinske og skogfinske miljøer.

En evaluering av forsøksordningen for aspiranter med funksjonsnedsettelse ble ferdigstilt i 2025. Evalueringen viser at ordningen gir viktig arbeidserfaring og kompetanseløft for aspirantene som er med i den. Ordningen videreføres i 2026.

Kulturrådet mottok 482 søknader til fondets tverrgående ordninger i 2025, og 42 pst. ble innvilget.

Visuell kunst

Kulturrådets tilskuddsordninger på det visuelle kunstmrådet sikrer bred produksjon og formidling av visuelle uttrykk over hele landet. Tilskuddene går til utstillinger, visningssteder, kunstfestivaler, publikasjoner, kunstnerassistenter og utstyr.

Kulturrådet hadde i 2025 fokus på de visuelle kunstneres arbeidsvilkår og muligheten for kunstnere i alle sjangere til å skape og vise kunst. Rådets tildelinger bidro til at et stort mangfold av kunstprosjekter, utstillinger, arrangementer og utgivelser av høy kvalitet ble produsert og vist over hele landet.

Kulturrådet mottok 1 663 søknader til visuell kunst i 2025, og 32 pst. av dem ble innvilget.

Musikk

Kulturrådets tilskuddsordninger på musikkområdet dekker hele produksjons- og formidlingskjeden, og bidrar til at et mangfold av musikk blir skapt, produsert og formidlet til flest mulig.

Kulturrådet er opptatt av at musikken skal nå ut til publikum, samt å synliggjøre omfanget av tilskuddene fra Norsk kulturfond til framføring og formidling av musikk. Tall fra søknadene viser at det i 2025 ble gitt tilskudd til over 10 830 planlagte konserter i alle deler av landet. Rådet jobbet også for å øke det kulturelle og sjangermessige mangfoldet på musikkområdet, med det resultat at antall søknader fra utøvere innen både populærmusikk- og tradisjonsmusikkfeltet økte.

Kulturrådet mottok 3 866 søknader til musikkformål i 2025, og 40 pst. av dem ble innvilget.

Scenekunst

Kulturrådets ordninger til scenekunstformål i Norsk kulturfond bidrar til at scenekunst utvikles og skapes, sikrer rekruttering av nye stemmer til

scenekunstfeltet og styrker infrastrukturen for visning av scenekunst rundt i landet.

Tildelingene har bidratt til stor sjangerbredde innen scenekunstproduksjoner på både teater- og dansefeltet. Fra kunstnerskapordningen fikk fem nye kunstnerskap tilskudd til videre drift og utvikling. Tilskudd fra forprosjektordningen bidro til rekruttering av nye stemmer, mens tilskuddene til arrangører, gjestespill og turneer sikrer at forestillinger når ut til publikum, nasjonalt og internasjonalt.

Kulturrådet mottok 1 698 søknader til scenekunstformål i 2025, og 21 pst. av dem ble innvilget.

Litteratur

Kulturrådets avsetning til litteraturformål bidrar til at en mangfoldig litteratur blir produsert, utgitt og formidlet og når et bredt publikum over hele landet. Innkjøpsordningene for litteratur utgjør hoveddelen av avsetningen og bidrar til økte forfatterinntekter, styrking av redaksjonelle miljøer og tilgjengeliggjøring av litteratur i folkebibliotekene.

I 2025 fulgte Kulturrådet opp regjeringens satsing på leselyst for barn og unge blant annet gjennom den økte avsetningen til skolebibliotekordningen. Utlysningen bidro til at 162 nye skoler ble tatt inn på ordningen. Kulturrådet og Sametinget hadde dialog om utformingen av en framtidig innkjøpsordning for samiskspråklig litteratur, og litteraturprosjektordningen ble justert slik at litteratur på de nasjonale minoritetsspråkene kan kjøpes inn til bibliotek over hele landet.

Antall påmeldte titler til innkjøpsordningene var 1 391 i 2025. 681 titler ble innkjøpt.

Kulturrådet mottok 909 søknader til litteraturformål i 2025 (unntatt innkjøpsordningene). 49 pst. av søknadene ble innvilget.

Kulturvern

Kulturrådets avsetning til kulturvernformål skal stimulere til innsamling, dokumentasjon, bevaring og formidling av kulturarv i Norge.

Kulturrådet prioriterte i 2025 å gi tilskudd til prosjekter som gir økt kunnskap om det samiske urfolket og de nasjonale minoritetenes kulturarv og historie fram til i dag. Prioriteringen har resultert i et større mangfold, bredere representasjon og flere stemmer i kulturvernet som helhet. Det var rekordhøye søknadstall til kulturvernordningene i Norsk kulturfond i 2025.

Kulturrådet mottok 393 søknader til kulturvernformål i 2024, og 35 pst. av dem ble innvilget.

Tidsskrift og kritikk

Kulturrådets avsetning til tidsskrift og kritikk bidrar til å styrke og utvide den offentlige ytrings- og refleksjonskulturen gjennom de uavhengige tidsskriftene og kritikken som blir skapt og utøvd i ulike sjangre, formater og formidlingsformer.

I 2025 prioriterte Kulturrådet tidsskrift og uavhengige kritikere som leverer godt på redaksjonell grundighet. Rådet bidro samtidig til at tidsskrift og kritikk når ut til et bredt publikum gjen-

nom en egen ordning for innkjøp og formidling av tidsskrift til bibliotek. Øremerkede midler til samisk kritikk ble lyst ut i 2025 med det resultat at ti prosjekter med samiske aktører og/eller om samisk kunst mottok tilskudd.

Kulturrådets ordning for innkjøp og formidling av tidsskrift til bibliotek ble utredet i 2025 av eksterne forskere. Utredningen konkluderte med at ordningen bidrar til å oppfylle tidsskrift- og kritikkordningens formål.

Kulturrådet mottok 122 søknader til tilskuddsordningen for tidsskrift og kritikk i 2025, og 67 pst. av søknadene ble innvilget.

Tabell 4.3 Norsk kulturfond: Forholdet mellom antall søknader og antall tildelinger fordelt på fylke i 2025

Bostedsfylke	Antall søknader	Antall tildelinger	Tildelingsprosent nasjonalt	Tildelingsprosent i fylket
Agder	333	105	3,2	32
Akershus	735	226	6,9	31
Buskerud	242	92	2,8	38
Finnmark	146	79	2,4	54
Innlandet	472	166	5,1	35
Møre og Romsdal	198	77	2,4	39
Nordland	282	99	3,0	35
Oslo	3 480	1 227	37,7	35
Rogaland	390	148	4,5	38
Svalbard	10	5	0,2	50
Telemark	217	84	2,6	39
Troms	272	117	3,6	43
Trøndelag	684	271	8,3	40
Utlandet	88	17	0,5	19
Vestfold	205	68	2,1	33
Vestland	1 106	400	12,3	36
Østfold	243	74	2,3	30
Total	9 103	3 255	100,0	36

Tabellen er basert på søkerens egne opplysninger. Tabellen har et avvik på 30 av totalt 9 133 søknader, grunnet mangelfulle opplysninger fra søker. Tallene inkluderer ikke innkjøpsordningene på litteratur.

Fond for lyd og bilde

Tabell 4.4 Nøkkeltall Fond for lyd og bilde 2024–2025

	2024	2025
Antall søknader	4 032	4 429
Antall tildelinger	639	638
Søknadssum (i 1 000 kroner)	405 411	463 485
Tildelt sum (i 1 000 kroner)	53 749	57 521

Samlet tildelingssum inkluderer overføring av ubrukte midler fra tidligere år og tilbakeføring av midler for ikke-fullførte prosjekter.

Fond for lyd og bilde var i 2025 på 54,2 mill. kroner. I tillegg fordelte fondets styre 3,3 mill. kroner fra tilbakeførte midler knyttet til tidligere avbrutte prosjekter.

Styret for Fond for lyd og bilde bevilget tilskudd til 638 prosjekter i 2025, fordelt på ti ulike tilskuddsordninger for produksjon og formidling innen musikk, film, scenekunst og visuell kunst. Det ble også gitt støtte til markedsføringstiltak og gjenopptakelse av scenekunstforestillinger.

I dialog med Kultur- og likestillingsdepartementet iverksatte styret for Fond for lyd og bilde i 2025 en forenkling av søknadsbehandlingen. Styrets vedtak om ny modell var basert på arbeidet til et arbeidsutvalg med representanter fra styret og sekretariat. Formålet var forenkling og å minske driftskostnadene. Hovedgrepet er at ti ordninger fra og med 2026 er samlet til fire: musikk, film, scenekunst og markedsføring.

Statens kunstnerstipend

Bevilgningen til Statens kunstnerstipend var totalt 515,8 mill. kroner i 2025. Stipendordningene gir kunstnere anledning til å videreutvikle sitt kunstneriske virke og ha kunstnerisk aktivitet som sin hovedbeskjeftigelse. Ordningene treffer kunstnere i ulike faser av kunstnerskapet gjennom egne stipender for kunstnere i etableringsfasen og for seniorkunstnere. Dette gjenspeiles både i søknadene og blant stipendmottakere.

Utvalget for Statens kunstnerstipend tildelte 1 090 nye stipend til i alt 20 forskjellige kunstnergrupper i 2025. Det var 5 208 individuelle søkere i søknadsrunden. Det var 1 001 førstegangssøkere, det vil si søkere som ikke har søkt om stipend så langt direktoratet har data på dette.

Tabell 4.5 Antall søknader og tildelinger av stipend og garantiinntekt

Stipendordning	Søknader		Nytildelte/totalt antall mottakere	
	2024	2025	2024	2025
Arbeidsstipend	4 214	4 237	247/511	261/528
Arbeidsstipend yngre/nyetablerte kunstnere	2 001	2 025	111/182	114/188
Diversestipend	4 311	4 514	355	372
Diversestipend nyutdannede kunstnere	416	455	246	304
Stipend for etablerte kunstnere	967	1 101	35/297	26/318
Stipend for seniorkunstnere	328	371	9/147	13/137
Stipend for eldre fortjente kunstnere	-	-	109	85
Garantiinntekt	-	-	53	42

Statsstipend

Statsstipendiatene avgir årlig rapport om sitt arbeid til Kulturdirektoratet. I 2025 var antall statsstipendiater 9.

Et internasjonalt kunst- og kulturliv

Kulturdirektoratet fremmer et internasjonalt kunst- og kulturliv gjennom Kreativt Europa, EØS-programmene for kultur og Norsk-islandsk kultursamarbeid.

Kulturdirektoratet er norsk kontaktpunkt for nye kulturprogrammer under EØS-midlene. Direktoratet bidro i 2025 i utviklingen av fire nye programmer og startet dialog med norske kulturaktører om muligheter for partnerskap fra 2026. Programarbeidet bidro til videreføring av bilaterale relasjoner og har lagt grunnlaget for samarbeidsmuligheter i Europa for norsk kultursektor.

I 2025 ble ordningen Norsk-islandsk kulturstøtte styrket gjennom oppdaterte kriterier og tilgjengeliggjøring på islandsk, noe som bidro til flere søknader. Avsetningen på om lag 2 mill. kroner ble fordelt på 18 prosjekter. Det var 46 søknader til ordningen.

Kulturdirektoratets bidrag til Norges oppfølging av UNESCOs 2005-konvensjon om mangfold av kulturuttrykk har i 2025 styrket involvering av sivilsamfunnet og økt oppmerksomheten om kunstnerisk frihet og ytringsfrihet.

I arbeidet med oppfølgingen av UNESCOs 2003-konvensjon om vern av den immaterielle kulturarven, utarbeidet Kulturdirektoratet nye retningslinjer for nominasjoner og listeføring. Retningslinjene skal bidra til økt kvalitet i nominasjonsarbeidet, tydeligere prioriteringer og styrket vern og synliggjøring. Norge har besluttet å åpne for nominasjoner til listene hvert tredje år. Dette bidrar til forutsigbarhet og bedre oppfølging av aktuelle kandidater.

Et mangfoldig kunst- og kulturliv

I 2025 videreførte Kulturdirektoratet arbeidet som nasjonal koordinator for mangfold, inkludering og deltakelse i kultursektoren i tråd med egen mangfoldspan. Et viktig mål har vært å bidra til å styrke kulturvirksomhetenes eget mangfoldsarbeid gjennom veiledning, dialog og faglige innspill. *Framsyn 2035* var en sentral satsing, med bred deltakelse fra kultursektoren, og resulterte i

et nytt strategisk verktøy for langsiktig arbeid med mangfold og ytringsfrihet. Det ble også opprettet seks masterstipender for å styrke forskning på likestilling og mangfold i kunst- og kultursektoren. Evaluering, seminarer og dialogmøter har gitt økt innsikt i minoriteters og underrepresenterte gruppers vilkår.

Et bærekraftig kunst- og kulturliv

Kulturdirektoratet lanserte i 2025 et klima- og miljøprogram for kultursektoren for 2025–2026. Programmet er utviklet i samarbeid med kultursektoren, og har tre strategiske fokusområder: reduksjon av klimagassutslipp, tilpasning til fysisk klimarisiko (klimatilpasning), og økt gjenbruk og sirkulærøkonomi. Kulturdirektoratet startet også et prosjekt der man måler kultursektorens utslipp og følger effektene av bærekraftarbeid over tid.

I Kulturrådets strategi for den neste fireårsperioden er klima og natur et eget satsningsområde. Samarbeidet med Arts Council England og Statens Kunstfond Danmark om internasjonalt bærekraftprogram for musikk- og scenekunstaktører ble også videreført.

Kulturinstitusjoner og -organisasjoner

Kulturdirektoratet gjennomfører den administrative behandlingen av en rekke statstilskudd på oppdrag fra Kultur- og likestillingsdepartementet. For mottakere på kap. 320, post 74 og 75, er tilskuddsforvaltningen delegert til direktoratet.

Virksomhetene på kap. 320, post 74 og 75, har ulike formål, aktiviteter og funksjoner i kultursektoren som helhet og innenfor de enkelte kunst- og kulturfelt. Samlet gjennomførte de 11 400 ulike formidlingsaktiviteter, utstillinger, konserter, forestillinger, andre arrangementer og større publikasjoner i 2025, og nådde ut til om lag 1,5 mill. deltagere, publikummere og brukere.

Kulturdirektoratet bistår også departementet med vurderinger av søknader og rapporter fra museer som mottar tilskudd på kap. 328, post 70, og musikk- og scenekunstinstitusjoner som mottar tilskudd på kap. 323, post 70. Sammen med rapporteringen på kap. 320, post 74 og 75, ga det en helhetlig oversikt over resultatene til museer, musikk- og scenekunstformål for 2025. Kulturdirektoratet presenterer statistikk for musikk- og scenekunstinstitusjonene og museene på sine nettsider.

God tilgang og økt bruk av kunst og kultur i hele landet

Tilskudd og stipender til kunst og kultur fordeles over hele landet. Dette bidrar til å sikre kulturtilbud i alle regioner.

I 2025 publiserte Kulturdirektoratet *Kulturens tilstand 2024*, den første i en serie analyser av utviklingstrekk i norsk kultursektor. Rapporten belyser tilgjengeligheten i kunst- og kulturlivet og analyserer fem sentrale temaer: omfang av kulturtilbud, fysisk tilgjengelighet, økonomisk og sosial tilgjengelighet, digital tilgjengelighet, og rekruttering av nye brukere. Rapporten viser at kulturtilbudet vokser, særlig innen bibliotek, museer og visuell kunst og musikk. Utfordringene er likevel tydelige: Geografisk og sosial skjevfordeling preger tilgangen. Tilbudene er mer tilgjengelige i storbyene, billettprisene stiger raskere enn lønnsveksten, og personer med innvandrerbakgrunn er fortsatt underrepresentert blant de sysselsatte i sektoren. Rapporten dokumenterer dermed både vekst og strukturelle ulikheter.

God, relevant og tilgjengelig kunnskap om kultursektoren

Kulturdirektoratet og Kulturrådet arbeider systematisk med å utvikle og formidle relevant og tilgjengelig kunnskap om utviklingen i kunst- og kultursektoren, samt om virkemidlenes treffsikkerhet og effekter.

Kulturdirektoratets kunnskapsarbeid var i 2025 særlig rettet mot sektorens økonomi og tilgjengelighet. Arbeidet med å sikre gode og sammenlignbare data fra søknader og rapporter har også fortsatt gjennom året, blant annet for å styrke grunnlaget for analyser, evalueringer og sektorovergripende innsikt.

I 2025 publiserte Kulturdirektoratet den årlige analysen *Kunst i tall*, som viser at den samlede omsetningen av musikk, litteratur, visuell kunst og scenekunst i Norge, og kunstbransjenes inntekter fra utlandet, i 2024 lå om lag 2 mrd. kroner høyere enn nivået i perioden 2016–2019. Veksten har særlig kommet innen musikk og visuell kunst, mens litteratur og scenekunst i 2024 lå nær nivået fra før pandemien. Inntektene fra utlandet har samtidig økt betydelig.

For å gjøre kunnskapen mer tilgjengelig begynte Kulturdirektoratet i 2025 å sammenstille korte kunnskapsoversikter. Den første oversikten omhandlet kunst, kultur og helse.

Et mål med kunnskapsutviklingen er å sikre at virkemidlene fungerer etter hensikten. Kulturdirektoratet og Kulturrådet gjennomfører derfor jevnlig evalueringer av tilskuddsordninger. I løpet av 2025 ble to evalueringer av Kulturrådets tilskuddsordninger avsluttet: en evaluering av forsøksordningen for aspiranter med funksjonsnedsettelse og en evaluering av ordningen for innkjøp og formidling av tidsskrift til bibliotek. Kulturrådet igangsatte også utredninger om det visuelle feltet, om samarbeid mellom det frie feltet og institusjonene på scenekunstrområdet og om produksjon, utgivelse og formidling av innspilt musikk.

Kulturrådet finansierer i tillegg større forskningsprosjekter som bidrar til langsiktig innsiktsbygging i kultursektoren og kompetanseutvikling på kulturfaglige spørsmål i akademien.

Effektiv og god forvaltning

Kulturdirektoratet videreførte i 2025 arbeidet med digital utvikling for en mer effektiv, brukervennlig og transparent forvaltning. I løpet av året tok direktoratet i bruk ny saksbehandlingsløsning for søkbare tilskudd, ny publiseringsløsning og nettside, ny dataplattform og en ny rapport- og statistikkmodul for institusjoner med faste tilskudd over statsbudsjettet. Tiltakene har bidratt til bedre informasjonsflyt, mer standardiserte arbeidsprosesser og styrket grunnlag for analyse, rapportering og styringsinformasjon.

Den nye saksbehandlingsløsningen for tilskuddsforvaltning har gitt mer oversiktlige og brukervennlige søkeprosesser for tilskuddsmottakere. Erfaringene så langt viser redusert behov for brukerstøtte, forenkling av prosesser og mer effektiv saksbehandling.

Kulturdirektoratet satte i 2025 den nye dataplattformen i ordinær drift.

Direktoratet tok også i bruk nye nettsider i 2025. Arbeidet har hatt særlig vekt på klarspråk, universell utforming og bedre brukeropplevelser, og løsningene skal bidra til mer tilgjengelig informasjon og enklere tilgang til tjenester og kunnskap.

Kap. 3320 Kulturdirektoratet og Kulturrådet m.m.

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
01	Ymse inntekter	5 993	5 248	5 442
03	Refusjoner EU-midler	2 941		6 000
	Sum kap. 3320	8 934	5 248	11 442

Post 01 Ymse inntekter

Posten gjelder inntekter knyttet til forvaltning av spillemidler, egenandeler for kurs og seminarer m.m. ved Kulturdirektoratet, jf. kap. 320, post 01.

Post 03 Refusjoner EU-midler

Posten gjelder inntekter knyttet til Kulturdirektoratets arbeid med EU-programmet Kreativt Europa og Kulturdirektoratets arbeid med EØS-midlene. I 2027 er det forventet at disse inntektene vil utgjøre 6 mill. kroner. Utgiftsbevilgningen på kap. 320, post 01 er økt med tilsvarende beløp, jf. omtale under kap. 320, post 01.

Kap. 322 Bygg og offentlige rom

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
01	Driftsutgifter	28 107	27 617	28 384
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	89 692	46 879	48 615
50	Kunst i offentlige rom	12 975	13 400	13 795
70	Nasjonale kulturbygg, <i>kan overføres</i>	588 300	521 200	374 200
	Sum kap. 322	719 074	609 096	464 994

Innledning

Midlene som bevilges under dette kapittelet, omfatter den statlige virksomheten Kunst i offentlige rom (KORO) og investeringstilskudd over ordningen Nasjonale kulturbygg. Kapittelet omfatter også omtale av statlige byggeprosjekter hvor Kultur- og likestillingsdepartementet er oppdragsgiver.

Egnede lokaler for kunst og kultur legger til rette for at kulturlivet kan tilby møteplasser og arenaer for kulturaktiviteter for alle, og gi rom for å skape, bevare og formidle kunst og kultur av høy kvalitet over hele landet.

Lokaler for kulturaktiviteter som oppføres med statlige midler, skal ha høy arkitektonisk kvalitet. Det vurderes som positivt hvis slike lokaler innebærer bærekraftige, kostnads- og energi-

effektive løsninger, og at de bidrar til kulturelle møteplasser, der medvirkning, aktivitet og digitale tjenester står sentralt. God arkitektur skal gi attraktive, funksjonelle og universelt utformede byggverk og omgivelser.

Kunst i offentlige rom skal bidra til at alle kan møte relevant kunst i samspill med omgivelsene. Dette bidrar til å styrke den offentlige debatten om kunst, og skaper kritisk refleksjon om arkitektur og kunst.

Mål og strategier for 2027

Målene for bevilgningene til bygg og offentlige rom i 2027 er å legge til rette for:

- produksjon, bevaring, formidling og etterspørsel av ulike visuelle kunstuttrykk

- oppføring og/eller ombygging av bygg og lokaler for kulturinstitusjoner som har en nasjonal oppgave, en landsomfattende funksjon eller en viktig landsdelsfunksjon

Kunst i offentlige rom

KORO er statens fagorgan for kunst i offentlige rom og er organisert som en statlig etat under Kultur- og likestillingsdepartementet. Virksomheten produserer, finansierer og forvalter kunst i offentlige rom over hele Norge og ved norske utenriksstasjoner. Den faglige virksomheten er underlagt prinsippet om armlengdes avstand. I 2027 er det 50 år siden KORO ble etablert som «Utsmykkingsfondet for nye statsbygg».

Kjernevirksomheten til KORO er å produsere kunstprosjekter i statlige nybygg, å gi oppdrag og utviklingsmuligheter til kunstfeltet, samt å forvalte en kunstsamling som er produsert gjennom fem tiår. KORO samarbeider tett med Statsbygg, Forsvarsbygg og andre statlige byggherrer. I tillegg forvalter KORO to kunstordninger: ordningen for leiebygg og eldre statsbygg (LES) og lokalsamfunnsordningen for kommuner, fylkeskommuner og det frie feltet (LOK). KORO driver rådgivningstjenester innenfor sitt fagfelt for aktører over hele landet.

KORO er faglig og administrativt ansvarlig for gjennomføring av kunstprosjektet for nytt regjeringskvartal. Første byggetrinn er nå gjennomført, men prosjektet fortsetter og vil kreve betydelige ressurser fram til hele kvartalet er ferdigstilt. Planleggingen av byggetrinn 2 er i gang.

KORO har det overordnede forvaltningsansvaret for statens kunstsamling i offentlige rom. Samlingen utgjør over 9 300 registrerte verk, fordelt på over 1 000 lokasjoner, og representerer norsk kunsthistorie og kulturarv. Den landsdekken samlingen er unik i sitt slag og er i sin helhet offentlig tilgjengelig på DigitaltMuseum.

Gjennom oppfølging av brukeravtaler, befaringer og løpende kontakt med mottakerinstitusjonene, samt seminarer og andre former for kunnskapsdeling, driver KORO omfattende rådgivning og veiledning om forvaltning av kunst i offentlige rom. Forvaltningskompetansen inngår i kunstproduksjoner under statlig ordning, der råd om materialvalg og produksjonsmåter kan forlenge levetid, begrense vedlikeholdskostnader og forebygge verdiforringelse av samlingen. KORO gir også råd til kommuner og fylkeskommuner om forvaltning av kunst i offentlige rom. KORO arbeider for å bidra til effektiv ressursbruk og kunnskapsdeling

om kunstens rolle i steds- og byutviklingsprosjekter gjennom et nettverk for steds- og byutvikling.

Nasjonale kulturbygg

Regjeringen er opptatt av å sikre gode lokaler for museumsvirksomhet, musikk- og scenekunst m.m. over hele landet. Dette bidrar til å øke tilgjengeligheten til kunst og kultur. Målet med tilskudd fra posten Nasjonale kulturbygg er å bidra til å sikre tilgang til gode arenaer over hele landet. For å søke om investeringstilskudd fra denne ordningen, må søknaden gjelde bygninger og lokaler for institusjoner og tiltak som har en nasjonal oppgave, en landsomfattende funksjon eller en viktig landsdelsfunksjon.

Byggeprosjektene skal dekke behovet for forsvarlig areal, økt funksjonalitet eller økt sikkerhet gjennom ombygging og/eller nybygg. Bygningene skal ha høy arkitektonisk kvalitet. Det vurderes som positivt hvis prosjektet innebærer bærekraftige, kostnads- og energieffektive løsninger, gjerne utført av entreprenører som har fokus på sirkulær økonomi, og hvis prosjektet bidrar til kulturelle møteplasser, der medvirkning, aktivitet og digitale tjenester står sentralt.

Hovedregelen er at den maksimale statlige tilskuddsandelen er 1/3 av den delen av prosjektet som er i samsvar med kriteriene for posten. Det vil være en fordel at øvrig finansiering er bekreftet i form av bindende tilsagn fra andre tilskuddsytere. Tilsagnene om statlig tilskudd til mottakere fra denne posten er fast og blir ikke justert for eventuelle endringer i kroneverdi, kostnadsutvikling eller endringer i prosjektets innhold. Departementet følger opp prosjektene ut fra framdrift og de rapporterte likviditetsbehovene.

Statlige byggeprosjekter

Kultur- og likestillingsdepartementet er oppdragsgiver for statlige byggeprosjekter i kultursektoren. Dette gjelder lokaler for statlige etater, enkelte store nasjonale institusjoner og samiske prosjekter, hvor gjeldende praksis er at bygg normalt oppføres i regi av Statsbygg på oppdrag fra Kultur- og likestillingsdepartementet. Midler til slike statlige byggeprosjekter fremmes over Digitaliserings- og forvaltningsdepartementets budsjett. Regelverket for håndtering av slike byggesaker forvaltes av Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet, og det stilles også krav om ekstern kvalitetssikring for prosjekter som antas å ha et kostnadsnivå over terskelverdien fastsatt av Finansdepartementet.

Statsbygg gjennomfører på oppdrag fra Kultur- og likestillingsdepartementet forprosjektering av rehabilitering av Nationaltheatret. Regjeringen legger vekt på at Nationaltheaterbygningen må bevares, samtidig som teateret også i framtiden skal ha lokaler som legger til rette for teaterdrift av høy kunstnerisk kvalitet. Kultur- og likestillingsdepartementet har gitt Statsbygg i oppdrag å føre prosjektet fram til ferdig forprosjekt. Arbeidet ble igangsatt i 2018. I forbindelse med behandlingen av revidert nasjonalbudsjett 2022 sluttet Stortinget seg til at prosjektet skulle gjennomgås og utredes videre, og at det må gjennomføres nødvendige tiltak for å sikre at bygget skal kunne benyttes fram til rehabilitering kan settes i gang.

Som en del av beslutningsgrunnlaget om Nationaltheatret har Statsbygg utredet alternative løsninger, og det er gjennomført ekstern kvalitetssikring og supplerende analyse. Regjeringen besluttet i 2025 å gå videre med det såkalte minimumsalternativet anbefalt i kvalitetssikringsrapporten. Det valgte minimumsalternativet innebærer rehabilitering av Nationaltheaterbygningen og etablering av scenefasiliteter et annet sted i Oslo som både ivaretar teaterdriften under byggeperioden, og som senere vil brukes til permanente iscener. Hovedscenen skal opprettholdes i Nationaltheaterbygningen. Avklaringsfase for prosjektet ble igangsatt i 2025 og skal etter planen ferdigstilles rundt årsskiftet, med oppstart forprosjekt for minimumsalternativet i 2027. Valg av tomt/eiendom for de nye lokalene skal etter planen besluttes i avklaringsfasen.

Regjeringen har lagt fram forslag om videreføring av midler til planlegging og prosjektering av Nationaltheaterprosjektet i 2027 på Digitaliserings- og forvaltningsdepartementets kap. 1530, post 30 Prosjektering av bygg. Regjeringen har lagt fram forslag om midler til videreføring av arbeidet med nødvendig sikring i 2027 på Digitaliserings- og forvaltningsdepartementets kap. 1530, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold.

Det samiske museet RiddoDuottarMuseat (RDM) i Karasjok har behov for nye lokaler, bl.a. for å kunne vise fram den betydelige samiske kunstsamlingen som forvaltes av museet, og for å kunne ta imot gjenstandene som skal tilbakeføres gjennom Båastede-avtalen. Kultur- og likestillingsdepartementet ga i 2023 Statsbygg i oppdrag å igangsette forprosjektering av nybygg for RDM. Forprosjektfasen pågår.

Forprosjektfasen for RDM er finansiert over Digitaliserings- og forvaltningsdepartementets budsjett på kap. 2445 Statsbygg, post 30 Prosjektering av bygg. I tråd med gjeldende prosedyre for

samiske kulturbygg planlegges prosjektet realisert som et ordinært prosjekt innenfor husleieordningen i staten. Dette innebærer at Statsbygg vil være byggherre, eier, forvalter og utleier av nybygget.

Budsjettforslag 2027

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen på posten skal dekke lønns- og driftsutgifter for Kunst i offentlige rom (KORO), samt evaluerings- og utviklingsarbeid og visse fellestiltak på departementets område.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som KORO får i merinntekt på kap. 3322, post 01, jf. forslag til vedtak II.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Bevilgningen på posten gjelder hovedsakelig prosjektkostnader som KORO har i kunstprosjekter ved nye statlige bygg (oppdragsvirksomhet). Disse midlene finansieres i sin helhet ved inntekter fra statlige byggherrer/oppdragsgivere, hovedsakelig av Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet gjennom Statsbygg. Posten kan overskrides med inntil samme beløp som KORO får i merinntekt på kap. 3322, post 02, jf. forslag til vedtak II.

Bevilgningen omfatter også KORO's prosjektkostnader for de søkbare kunstordningene som KORO forvalter, samt andre kunnskaps- og utviklingsprosjekter.

Post 50 Kunst i offentlige rom

Bevilgningen på posten skal benyttes til lokalsamfunnsordningen (LOK).

Departementet foreslår at KORO får fullmakt til å gi tilsagn til kunstproduksjon på inntil 5,6 mill. kroner utover bevilgningen i 2027 til denne ordningen, jf. forslag til vedtak III.

For en presentasjon av hovedelementene i tilskuddsordningen vises det til Prop. 1 S (2025–2026) Kultur- og likestillingsdepartementet.

Post 70 Nasjonale kulturbygg, kan overføres

Bevilgningen på posten gjelder tilskudd over ordningen Nasjonale kulturbygg.

Det er foreslått en bevilgning på 374,2 mill. kroner til Nasjonale kulturbygg i 2027. I tillegg foreslår departementet en tilsagnsfullmakt på

452,4 mill. kroner utover bevilgningen for 2027, jf. forslag til vedtak III.

Forslag til fordeling av bevilgning framgår av tabell 4.6.

For en presentasjon av hovedelementene i tilskuddsordningen vises det til postomtalen i Prop. 1 S (2025–2026) Kultur- og likestillingsdepartementet. Søknadsfristen til Nasjonale kulturbygg for vurdering til 2028-budsjettet, er 1. desember 2026.

Prosjektsøknader 2027

For 2027 er det vurdert i alt 48 prosjektsøknader til ordningen Nasjonale kulturbygg. Dette er det høyeste antallet søknader til ordningen noen gang. Prosjektene fordeler seg over hele landet og gjelder i hovedsak museer og scenekunstinstitusjoner. Av disse søknadene er 28 fornyet fra tidligere år, og 20 er nye. Prosjektene omfatter både nybygg og oppgraderinger/ombygging av eksisterende bygningsmasse. Samlet er det søkt om i overkant av 6,4 mrd. kroner.

Fem av søknadene representerer investerings- og/eller prosjekteringstilskudd til store prosjekter i noen av våre største byer, der søknadsbeløpet til staten er opptil 2 mrd. kroner.¹ Søknadene er uttrykk for lokal og regional satsingsvilje, og viser til tydelige behov. For staten er det imidlertid en utfordring å finne rom for prosjekter i denne størrelsesordenen over denne ordningen.

Bevilgninger i 2027

Innenfor foreslått bevilgning og tilhørende tilsagnsfullmakt for utbetaling i senere budsjettår vil igangsatte prosjekter videreføres i tråd med prosjektenes framdrift. Det er i tillegg funnet rom til syv nye prosjekter. Forslag til fordeling framgår av tabellen under.

¹ Dette gjelder 1) samlokalisering av Rogaland Teater og Museum Stavanger på Kannikhøyden i Stavanger, 2) nytt Griegkvartal i Bergen, 3) nytt konserthus i Oslo, 4) nytt museum for kunst og design i Trondheim, og 5) samlokalisering av Nordnorsk Kunstmuseum og Arktisk Filharmon i Tromsø.

Tabell 4.6 Nasjonale kulturbygg – fordeling av bevilgning

(i mill. kroner)					
Prosjekter	Vedtaksår	Samlet tilsagn	Tidl. bevilget	Bevilgn. forslag 2027	Gjenstår til senere år
Den Nationale Scene i Bergen – modernisering av teaterbygningen	2021	785,4	608,4	70,0	107,0
Fortidsminneforeningen – Urnes verdensarvsenter, publikumsmottak	2024	53,0	35,0	9,0	9,0
Grenland Friteater AS – Teaterparken, nasjonalt senter for scenekunst	2024	26,0	10,0	8,0	8,0
Haugesund kommune – nye Haugesund teater i Frelsen	2024	32,4	27,0	5,4	0,0
Kode kunstmuseer og komponisthjem – rehabilitering av Lysøen	2024	90,0	68,0	11,0	11,0
Museum Nord – Skrei opplevelsessenter i Lofoten	2024	56,6	25,0	31,6	0,0
Vest-Agder-museet – nytt museumsbygg på Odderøya, Kristiansand	2024	139,0	68,0	30,0	41,0
Voss herad – Gamlekinoen på Voss til kulturhus	2024	17,0	10,0	2,0	5,0
Kloden teater – oppgradering av teaterhus	2024	57,8	53,0	4,8	0,0
Jødisk museum i Oslo – kjøp og oppgradering av tidligere synagoge	2024	84,5	63,5	14,0	7,0
Museene Arven – Stiklestad for nye tusen år	2025	257,7	83,0	58,0	116,7

Tabell 4.6 Nasjonale kulturbygg – fordeling av bevilgning

(i mill. kroner)					
Prosjekter	Vedtaksår	Samlet tilsagn	Tidl. bevilget	Bevilgn. forslag 2027	Gjenstår til senere år
Museene i Akershus – oppgradering av Uranienborg, Roald Amundsens hjem	2025	39,8	5,0	24,2	10,6
Hardanger og Voss museum – Handverkartunet	2025	6,7	1,5	5,2	0,0
Museumssenteret i Hordaland – Lyngheisenteret, Lygra, nybygg	2025	6,3	2,0	4,3	0,0
Musea i Sogn og Fjordane – Astruptunet visningssenter	2025	31,9	3,0	15,9	13,0
Unge Viken Teater, Lillestrøm – ombygging	2025	30,0	10,0	10,0	10,0
Kunstnernes hus, Oslo – rehabilitering og universell utforming		64,6		20,5	44,1
Det Norske Teatret – rehabilitering av bygg og scenemaskineri – fase 1		23,5		23,5	0,0
Østfoldmuseene – St. Olavs Vold, tilleggsbevilgning		2,8		2,8	0,0
Helgeland museum – nytt museumsanlegg i Mosjøen, tilleggsbevilgning		7,0		7,0	0,0
Museene i Sør-Trøndelag, bevaringssenter		68,0		10,0	58,0
Nordlandsmuseet – revitalisering av Hamsunsenteret		9,0		4,0	5,0
Fjaler kommune – Samvirket visningsrom for scenekunst		10,0		3,0	7,0
Sum prosjekter med tilsagn				374,2	452,4

Kultur- og likestillingsdepartementet foreslår at det i 2027 gis tilsagn om tilskudd over posten Nasjonale kulturbygg til følgende syv nye prosjekter, deriblant tilleggsbevilgning til to igangsatte prosjekter.

Kunstnernes hus, Oslo – rehabilitering og universell utforming

Foreslått tilskudd: 20,5 mill. kroner samt tilsagn om ytterligere 44,1 mill. kroner i senere budsjettår, slik at den samlede statlige medvirkningen blir 64,6 mill. kroner.

Kunstnernes Hus har et stort behov for rehabilitering. Bygget har et betydelig etterslep på vedlikehold, har behov for tiltak for universell utforming som kan sikre lik tilgang til bygget for alle, og har svært utilfredsstillende arbeidsforhold for ansatte. Dersom Kunstnernes Hus skal kunne

fortsette sin virksomhet, er det helt nødvendig med utbedringer. Det er et mål å gjennomføre rehabiliteringen av bygget før byggets 100-årsjubileum skal markeres i 2030.

Det Norske Teatret – rehabilitering av bygg og scenemaskineri – fase 1

Foreslått tilskudd: 23,5 mill. kroner.

Det Norske Teatret har et akutt behov for omfattende rehabilitering, både av bygningsmassen og scenemaskineriet. Dette er grundig dokumentert i to uavhengige tilstandsrapporter. Store deler av scenemaskineriet og annet nødvendig driftsutstyr er godt over forventet levetid og stammer fra da bygget stod ferdig i 1985. Teateret har over tid drevet løpende vedlikehold og utskiftninger i bygget, men nå er det behov for større og

omfattende utskiftninger. Kostnadsestimatet for hele oppgraderingen er ifølge søknaden fra teateret på 559 mill. kroner. Staten er eneste offentlige tilskuddsyter for teateret. Det har ikke vært mulig å finne rom for en slik oppgradering i årets budsjett, men i lys av den prekære situasjonen foreslås det et tilskudd på 23,5 mill. kroner slik at teateret kan komme i gang med noen tidskritiske utbedringer i 2027.

Østfoldmuseene – St. Olavs Vold, tilleggsbevilgning

Foreslått tilskudd: 2,8 mill. kroner

For å istandsette den fredede teglbygningen St. Olavs Vold ved Borgarsyssel museum i Sarpsborg ble det i 2020-budsjettet gitt tilsagn om 34,5 mill. kroner til Østfoldmuseene. Bygningen ble oppført i 1840-årene for ansatte ved Borregaard fabrikk, og vil etter rehabiliteringen være den eneste av Borregaards tidligere arbeiderboliger som er tilgjengelig for publikum. Bygget skal brukes som arena for formidling av regionens rike arbeider- og gründerhistorie, med mål om å stimulere unge til utdanning og fremtidig verdiskapning. For at rehabiliteringen av bygget skal kunne fullføres, foreslås et tilskudd for 2027 på 2,8 mill. kroner.

Helgeland museum – nytt museumsanlegg i Mosjøen, tilleggsbevilgning

Foreslått tilskudd: 7 mill. kroner

For å etablere nytt museumsanlegg i Mosjøen, ble det i 2019-budsjettet gitt tilsagn om 32,5 mill. kroner til Helgeland museum. Prosjektet omfatter oppgradering av Mjaavatnanlegget i Sjøgata og nybygg i Skjervgata. Anlegget skal bli hovedbase for det museumsfaglige utviklingsarbeidet på Helgeland, et senter for by- og bygningshistorie og en drivkraft i den videre utviklingen av Mosjøen sentrum. Det opprinnelige prosjektet måtte revideres pga. rasfare, og nybygget er nå planlagt reist på en ny tomt like ved, utenfor rasfaresonen. Det reviderte prosjektet måtte deles i to faser for å ivareta funksjonene og formålet med det opprinnelige prosjektet. For å realisere siste del av prosjektet foreslås et tilskudd for 2027 på 7 mill. kroner.

Museene i Sør-Trøndelag, bevaringssenter for gjenstander

Foreslått tilskudd: 10 mill. kroner samt tilsagn om ytterligere 58 mill. kroner i senere budsjettår, slik at den samlede statlige medvirkningen blir 68 mill. kroner.

Museene i Sør-Trøndelag forvalter de største samlingene i Trøndelag og er et av de største konsoliderte museene i landet. Store deler av gjenstandene oppbevares under forhold som ikke er tilfredsstillende. For å bedre oppbevaringsforholdene, foreslås i alt 68 mill. kroner for å tilpasse arealer i Dora I i Trondheim til bevaringssenter for museets samlinger.

Nordlandsmuseet – revitalisering av Hamsunsenteret

Foreslått tilskudd: 4 mill. kroner samt tilsagn om ytterligere 5 mill. kroner i senere budsjettår, slik at den samlede statlige medvirkningen blir 9 mill. kroner.

Hamsunsenteret på Hamarøy er et nasjonalt senter for formidling av Knut Hamsuns liv og forfatterskap. Bygget ble oppført i 2009. Tekniske installasjoner og utstillingsproduksjon ved senteret har nådd forventet levetid og må fornyes.

Fjaler kommune – visningsrom for scenekunst

Foreslått tilskudd: 3 mill. kroner samt tilsagn om ytterligere 7 mill. kroner i senere budsjettår, slik at den samlede statlige medvirkningen blir 10 mill. kroner.

I 2018 kjøpte Fjaler kommune et nedlagt butikk-lokale som nå fungerer som produksjonslokale for scenekunst, publikumsrettede arrangementer, og har blitt en viktig møteplass. Det er gjort store investeringer i bygget for å kunne tilpasse det et større publikum og tilrettelegge for kunstproduksjon. Investeringskostnadene er i stor grad dekket gjennom låneopptak. Et statlig tilskudd vil derfor kunne bedre det økonomiske handlingsrommet og driftsbetingelsene for bygget.

Rapport 2025

Målene for bevilgningene til bygg og offentlige rom i 2025 var å legge til rette for produksjon, bevaring, formidling og etterspørsel av ulike visuelle kunstuttrykk, samt oppføring av kulturbygg som har en nasjonal oppgave, en landsomfattende funksjon eller en viktig landsdelsfunksjon.

Departementet vurderer måloppnåelsen for bevilgningene til bygg og offentlige rom som tilfredsstillende.

Kunst i offentlige rom (KORO)

KOROs virksomhet skal sikre at flest mulig skal kunne oppleve kunst av høy kvalitet i offentlige

inne- og uterom over hele landet. Oppdraget ivaretas gjennom produksjon og finansiering, formidling og forvaltning av kunst, samt gjennom funksjonen som kompetansesenter for kunst i offentlige rom. KORO's arbeid bidrar til å utvikle samtidskunsten, til å gi kunstnere oppdrag, og iva-

reta en omfattende samling av kunstverk. KORO har prosjektlederansvar i alle prosjekter som settes i gang i kunstordningen for statlige nybygg, og forvaltet i 2025 i tillegg to søkbare kunstordninger, LES og LOK.

Tabell 4.7 KORO – antall prosjekter i arbeid 2023–2025

	2023	2024	2025
Statlige bygg	55	58	71
LES – Leiebygg/eldre statlige bygg	22	13	20
LOK – Lokalsamfunnsordningen (ny i 2019)	236	237	234
Tidligere ordninger	11	10	6
Egne prosjekter		4	3
Sum	324	322	334

I 2025 var KORO prosjektleder, produsent og/eller tilskuddsyter i 334 prosjekter.

KORO gjennomfører kunstprosjekter på oppdrag i statlige byggeprosjekter, og blant de statlige byggherrne er Statsbygg den klart største oppdragsgiveren. Forsvarsbygg er også en viktig oppdragsgiver. Den statlige byggevirksomheten er fortsatt høy, og prosjektene er større og mer komplekse enn før. Fra 2024 til 2025 var det en tilvekst av 13 nye prosjekter. Produksjon av kunst, og spesielt bygningsintegrert kunst, strekker seg normalt over flere år. Kunstprosjektene varierer i størrelse og omfatter vanligvis mer enn ett kunstverk.

Oppdraget om kunst til nytt regjeringskvartal, både nyproduksjoner og omplassering av kunst, har vært en hovedoppgave for KORO i 2025. Dette er det største prosjektet KORO har vært ansvarlig for noensinne, med en økonomisk ramme i første byggetrinn på 107,5 mill. kroner. Flere milepæler ble nådd i 2025, med oppføring og ferdigstilling av store bygningsintegrerte kunstverk, kunst til inngangspartier og representasjonsområder.

KORO har også gjennomført et omfattende arbeid med ny kuratering og omplassering av kunstverk fra flere departementer og KORO's egen samling. Sammen med nye kunstverk utgjør disse nå Departementenes kunstsamling. Samlingen viser en bredde i norsk kunsthistorie og omfatter 300 verk av nærmere 150 kunstnere. Flytting, registrering, magasinering og ivaretagelse av verkene har krevd mye av organisasjonen. Magasinfunksjonene har fått nødvendig oppgradering.

KORO fikk i 2022 oppdrag om et permanent minnested i regjeringskvartalet etter terrorangrepet 22. juli 2011, og om et kunstprosjekt i forbindelse med det nye 22. juli-senteret i Høyblokka. En jury kåret det endelige vinnerforslaget i 2025, og Mathias Faldbakkens monumentale torgskulptur «En opprettholdelse» på den åpne plassen foran 22. juli-senteret ble ferdigstilt i juli 2026.

KORO har også flere store kunstprosjekter i statlige bygg rundt om i landet. Stavanger universitetssykehus åpnet i 2025 med kunst produsert av KORO. NTNU Campussamling i Trondheim og Griegakademiet i Bergen er i startfasen. Gjennom både prosjektene i statlige nybygg, og gjennom tilskuddsordningene, bidrar KORO til at folk kan oppleve kunst av høy kvalitet i offentlige inne- og uterom over hele landet.

KORO blir 50 år i 2027, og har gjennom disse årene opparbeidet en stor kunstsamling. Samlingen består av over 9 300 verk fordelt på mer enn tusen ulike steder i Norge og ved norske ambassader i utlandet. Det å sikre en bærekraftig forvaltning av samlingen er av stor betydning. I forbindelse med at statlige virksomheter flytter, innebærer det retur av kunst, istandsetting eller avhending. Det er stadig større etterspørsel etter å låne verk fra samlingen.

Arbeidet med produksjon, formidling og forvaltning av kunst gjør at KORO er en stor oppdragsgiver for kunstnere, kuratorer og kunstkonsulenter. I 2025 ga KORO oppdrag til 92 kunstnere, inkludert konkurransedeltakere, og 34 eksterne kuratorer.

Nasjonale kulturbygg

På denne posten gis det tilskudd, og tilsagn om tilskudd som strekker seg over flere budsjettår. I statsbudsjettet for 2025 bevilget Stortinget tilskudd og tilsagn til i alt 22 ulike investeringsprosjekter fra denne posten. Av disse var 16 nye prosjekter, mens seks var prosjekter det var gitt tilsagn til i tidligere budsjettår. Prosjektene omfatter både museer og scenekunstarenaer og har god geografisk spredning. De største prosjektene er moderniseringen av teaterbygningen ved Den Nationale Scene i Bergen, Anno museums nybygg

på Domkirkeodden i Hamar og oppgradering av Stiklestad Nasjonale Kultursenter ved Museene Arven i Steinkjer. Av andre prosjekter kan nevnes oppføring av et nytt formidlingsbygg for Norsk Skogfinsk Museum på Svullrya i Grue kommune, Museum Nords opplevelsessenter Skrei i Lofoten, oppgradering av scenekunsthuset Olavshallen i Trondheim og oppgradering av Ole Bulls villa Lysøen ved Kode: Museum for kunst, design og musikk i Bergen. Ansvar for gjennomføringen av byggeprosjektene på denne posten ligger hos tilskuddsmottakeren.

Kap. 3322 Bygg og offentlige rom

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
01	Ymse inntekter	517	167	173
02	Inntekter ved oppdrag	82 654	38 555	39 982
	Sum kap. 3322	83 171	38 722	40 155

Post 01 Ymse inntekter

Posten gjelder inntekter knyttet til prosjekter i regi av Kunst i offentlige rom (KORO) m.m., jf. kap. 322, post 01.

Post 02 Inntekter ved oppdrag

Posten gjelder inntekter knyttet til KORO's oppdrag om nye kunstprosjekter ved nye statlige bygg, jf. kap. 322, post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres.

Kap. 323 Musikk og scenekunst

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
01	Driftsutgifter	110 385	111 982	113 026
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	68 524	74 516	77 275
22	Forsvarets musikk	58 300	63 660	66 015
60	Landsdelsmusikerordningen i Nord-Norge	26 390	27 360	28 185
70	Musikk- og scenekunstinstitusjoner	3 048 276	3 195 285	3 296 245
	Sum kap. 323	3 311 875	3 472 803	3 580 746

Innledning

Kapittelet omfatter bevilgningene til Riksteatret og 35 musikk- og scenekunstinstitusjoner landet

rundt, Kultur- og likestillingsdepartementets andel av bevilgningene til Forsvarets musikk og tilskudd til Landsdelsmusikerordningen i Nord-Norge. Det bevilges også midler til festivaler, arrangører,

scener, ensembler og andre tiltak på musikk- og scenekunstmrådet under kap. 320 Kulturdirektoratet og Kulturrådet m.m.

Mål og strategier for 2027

Målene for bevilgningene til musikk og scenekunst i 2027 er å legge til rette for

- produksjon og formidling av ulike musikk- og scenekunstuttrykk av høy kvalitet over hele landet
- kunstnerisk utvikling og fornyelse av musikk- og scenekunstuttrykk
- et musikk- og scenekunsttilbud som er tilgjengelig for et bredt og mangfoldig publikum

Musikk- og scenekunstinstitusjonene utgjør et viktig fundament i norsk kunst- og kulturliv og er sentrale arenaer for å sikre ivaretagelse av ytringsfrihet og demokrati. Den landsdekkende strukturen av institusjoner bidrar til tilgang til kunst og kultur, kunst- og kulturarbeidsplasser og gode levekår over hele landet. Bevilgningene skal bidra til å sikre rammevilkårene for institusjonenes produksjon og formidling av musikk og scenekunst.

Institusjonene har ulik størrelse og profil, organisering og eierstruktur, og også ulike rammebetingelser når det gjelder økonomiske, geografiske, befolkningsmessige og markedsmessige forhold. Samlet bidrar de til måloppnåelsen på feltet, de skal ikke hver for seg innfri alle mål. Institusjonene definerer selv målene for sin virksomhet på bakgrunn av de nasjonale målene for kulturpolitikken og målene for bevilgningene til musikk og scenekunst.

De offentlig finansierte musikk- og scenekunstinstitusjonene bidrar til inntekter, oppdrag og ordnede ansettelsesforhold for kunstnere. Institusjonene er også viktige samarbeidspartnere for kunstnere fra det frie, ikke-institusjonelle feltet. Særlig på scenekunstmrådet har det over år vært en økende grad av samarbeid mellom institusjonene og den prosjektbaserte delen av feltet. Det bidrar til bedre ressursutnyttelse, og også til at det totale tilbudet av scenekunst av høy kunstnerisk kvalitet når ut til et bredere publikum over hele Norge.

Institusjonene er viktige bidragsytere til at folk over hele landet får tilgang til kunst og kultur. Kultur- og likestillingsdepartementet forventer at institusjonene har strategier for å medvirke til mer mangfold i kunst- og kulturlivet, og at de arbeider aktivt for å sikre at disse arenaene oppleves som relevante, tilgjengelige og inkluderende for befolkningen.

I *Regjeringens plan for Norge* er det et mål om kunst og kultur i hele landet. I 2027 foreslår regjeringen en samlet bevilgning på nærmere 3,6 mrd. kroner til musikk- og scenekunstinstitusjonene.

Riksteatret

Riksteatret ble opprettet ved lov i 1948 og har som formål «å fremja arbeidet med å føra dramatisk kunst ut til folket i bygd og by og på andre tenlege måtar å auka kjennskapen til god dramatisk kunst», jf. lov om Riksteatret av 13. desember 1948. Gjennom å tilby profesjonell scenekunst i hele landet supplerer teateret det øvrige scenekunsttilbudet. Mange av stedene utgjør Riksteatret en betydelig del av det lokale scenekunsttilbudet. Teateret har årlig et allsidig repertoar med om lag 8–10 produksjoner på 75 faste spillesteder over hele landet. Riksteatret presenterer både egne produksjoner, samarbeidsproduksjoner og innkjøpte produksjoner fra andre teatre og frie grupper.

Budsjettforslag 2027

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen på posten skal dekke driftsutgiftene ved Riksteatret, utenom turnévirkomheten. Utgifter til turnévirkomheten dekkes av post 21, jf. omtale nedenfor.

Videre skal bevilgningen dekke husleie for Riksscenens lokaler.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som Riksteatret får i merinntekter på kap. 3323, post 01, jf. forslag til vedtak II.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Bevilgningen skal dekke utgifter ved Riksteatrets turnévirkomhet.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som Riksteatret får i merinntekter på kap. 3323, post 02, jf. forslag til vedtak II.

Post 22 Forsvarets musikk

Bevilgningen på posten skal dekke 40 pst. av utgiftene til drift av fire av korpsene i Forsvarets musikk, jf. omtale under kap. 1720 Forsvaret i Prop. 1 S (2026–2027) Forsvarsdepartementet og Innst. 62 S (2016–2017) til Prop. 151 S (2015–2016). Dette omfatter Sjøforsvarets musikkorps i Bergen, Hærens musikkorps i Harstad, Kongelig norske marines musikkorps i Horten og Luftforsvarets musikkorps i Trondheim.

Post 60 Landsdelsmusikerordningen i Nord-Norge

Bevilgningen på denne posten gjelder driftstilskudd til Landsdelsmusikerordningen i Nord-Norge. Landsdelsmusikerordningen er et musikk-samarbeid som omfatter de fylkeskommunale enhetene Musikk i Nordland og Scene Nord med ensembler i ulike sjangre, i tillegg til Nordnorsk Jazzsenter.

Post 70 Musikk- og scenekunstinstitusjoner

Bevilgningen på posten gjelder driftstilskudd til institusjoner på musikk- og scenekunstheltet, jf. vedlegg 2.

Staten dekker hele det offentlige driftstilskuddet til Dansens Hus, Den Nationale Scene, Den Norske Opera & Ballett, Det Norske Teatret, Musikkelskapet Harmonien, Nationaltheatret, Oslo-filharmonien og Teater Manu.

For de øvrige institusjonene på posten er finansieringen delt mellom staten og regionen. Det er en forutsetning for statstilskuddet at regionen bevilger sin andel på 30 pst. av det ordinære offentlige driftstilskuddet, jf. forslag til vedtak IV, nr. 1. I det ordinære statlige driftstilskuddet inngår ikke husleietilskudd og andre særskilte tilskudd som er beskrevet i noter til vedlegg 2. Forutsetningen om regional medfinansiering er knyttet til det ordinære statstilskuddet slik det framgår i denne proposisjonen. Dersom statstilskuddet i 2027 økes utover dette, enten som følge av Stortingets behandling eller ved tilleggsbevilgninger i løpet av året, er det ikke en forutsetning at regionen øker sin finansierungsandel tilsvarende i gjeldende budsjettår. Dette er for å gi forutsigbarhet i de kommunale og fylkeskommunale budsjettprosessene.

Som ledd i regjeringens videre satsing på dans foreslås det å øke tilskuddene til Kilden teater og konserthus med 6 mill. kroner til opprettelse av et dansekompani, og til Dansens hus med 1,8 mill. kroner for å styrke produsentfaglig støtte til produksjoner i dansefeltet, jf. også omtale under kap. 320, post 74.

Videre foreslår regjeringen et økt tilskudd på 1 mill. kroner til Hugesund Teater for å styrke driften og opprettholde den kunstneriske aktiviteten. Regjeringen foreslår også å øke tilskuddet til Trøndelag Teater med 3 mill. kroner for 2027, i tillegg til å videreføre økningen på 5 mill. kroner gitt i budsjettet for 2026. Økningen skal blant annet dekke utgifter til utbedringer av publikumsamfi og dreiescene. Tilskuddsøkningen til Teater Vest-

land på 1 mill. kroner gitt i budsjettet for 2026 foreslås også videreført i 2027.

Det offentlige tilskuddet til Teater Ibsen er delt mellom staten, Skien kommune, Telemark fylkeskommune og Vestfold fylkeskommune. Fra 2027 trekker Vestfold fylkeskommune seg som eier av og tilskuddsyter til Teater Ibsen. Kultur- og likestillingsdepartementet har akseptert at midler fra Telemark Utviklingsfond kan erstatte den regionale medfinansieringen som til og med 2026 har blitt gitt av Vestfold fylkeskommune, som en overgangsordning i 2027 og 2028. Fra 2029 må dette tilskuddet erstattes med et ordinært offentlig tilskudd.

For en presentasjon av hovedelementene i tilskudd til navngitte tilskuddsmottakere på posten vises det til Prop. 1 S (2025–2026) Kultur- og likestillingsdepartementet.

Rapport 2025

Rapporten omfatter institusjoner og tiltak under kap. 323 og er basert på institusjonenes årsrapporter og rapportering til Kulturdirektoratet. Kulturdirektoratet presenterer en utvidet statistikk for musikk- og scenekunstheltet på sine nettsider.

Målene for bevilgningene til musikk og scenekunst i 2025 var å legge til rette for

- produksjon og formidling av ulike musikk- og scenekunstuttrykk av høy kvalitet over hele landet
- kunstnerisk utvikling og fornyelse av musikk- og scenekunstuttrykk
- et musikk- og scenekunsttilbud som er tilgjengelig for et bredt og mangfoldig publikum

Bevilgningene skal bidra til å sikre rammevilkårene for institusjonenes produksjon og formidling av musikk og scenekunst og sette dem i stand til å bidra til den samlede måloppnåelsen i et langsiktig perspektiv. Institusjonene avgir rapport om sin virksomhet, og rapportene inngår i en samlet vurdering av institusjonenes måloppnåelse.

Rapporteringen for 2025 viser at samlet aktivitet og publikumsbesøk ved musikk- og scenekunstinstitusjonene er på omtrent samme nivå som i 2024. Det er imidlertid til dels store variasjoner mellom institusjonene i både publikums- og aktivitetstall. Departementet gjennomfører periodiske evalueringer av den kvalitative måloppnåelsen ved musikk- og scenekunstinstitusjonene. Samlet sett vurderer departementet den sektorpolitiske måloppnåelsen i 2025 som tilfredsstillende.

Det er en forutsetning for det statlige driftstilskuddet til de regionale musikk- og scenekunstin-

stisusjonene at fylkene og kommunene skal bidra med sin andel i den offentlige finansieringen av institusjonene. Prinsippet om at de ordinære driftstilskuddene skal fordeles mellom de offentlige tilskuddspartene med 70 pst. på staten og 30 pst. på regionene, har ligget fast over flere år, jf. Innst. 14 S (2025–2026), vedtak IV.

Institusjonenes rapportering viser at forutsetningen om 30 pst. regional medfinansiering var oppfylt for samtlige av de 26 regionale institusjonene som var omfattet av vedtaket i 2025. Det er departementets vurdering at den delte finansieringsmodellen mellom staten og regionen både bidrar til å bygge opp under institusjonenes regionale forankring, og at den sikrer institusjonene forutsigbare økonomiske rammevilkår.

Produksjon og formidling av ulike musikk- og scenekunstuttrykk av høy kvalitet over hele landet

Riksteatret

Målene for Riksteatret i 2025 var at teateret skal tilby et scenekunstrepertoar av høy kvalitet og fremme kunstnerisk utvikling og fornyelse, bygge fellesskap gjennom et scenekunsttilbud som er tilgjengelig, mangfoldig og relevant for publikum i hele Norge, og være en aktiv samarbeidspartner for andre aktører i scenekunstheltet.

På oppdrag fra departementet leverte Telemarksforskning i 2025 en rapport om Riksteatrets virksomhet, der det inngikk en evaluering av kunstnerisk kvalitet og ressursutnyttelse. Rapporten konkluderer med at Riksteatret spiller en viktig rolle i scenekunstheltet i Norge, at den kunst-

neriske produksjonen jevnt over preges av profesjonalitet og høy kvalitet, samt at virksomheten utnytter ressursene godt. Samtidig trekker rapporten fram at teateret har utnyttet handlingsrom når det gjelder ytterligere kunstnerisk utvikling og fornyelse, alternative formidlingsformer og bredere publikumsrekruttering. Riksteatret har allerede startet arbeidet med flere av utfordringene rapporten peker på, og en ny strategi om å utvide publikumsgrunnlaget og senke terskelen for teaterbesøk ble vedtatt høsten 2025.

Rapporteringen for 2025 viser at Riksteatrets aktivitet har hatt en liten økning, mens publikumsbesøket har gått noe ned, blant annet som følge av strategisk prioritering av nye målgrupper og formater, særlig rettet mot barn og unge, jf. tabell 4.8. Antall barn og unge utgjorde 59 pst. av det totale publikumsbesøket. Ordning med gratisforestillinger for barn og unge, enten på dagtid i skoletiden eller på kveldstid sammen med ordinært publikum, har blitt styrket i 2025.

Ulike samarbeidspartnere bidro til at Riksteatret kunne presentere et variert repertoar på 75 spillesteder over hele landet. Teateret viste i gjennomsnitt fire forestillinger per spillested.

Gjennom egne tiltak og i samarbeid med lokale aktører har Riksteatret jobbet aktivt med å nå nye publikumsgrupper, styrke relasjonen til eksisterende publikum og senke terskelen for teaterbesøk. Riksteatret tilbød i 2025 også digitale visninger av ulike forestillinger. Gjennom kompetansedeling, hospitantopphold og ulike andre tiltak bidro Riksteatret til å utvikle samarbeidet med kulturhus og institusjonsteatre.

Tabell 4.8 Antall publikum, forestillinger og arrangementer ved Riksteatret

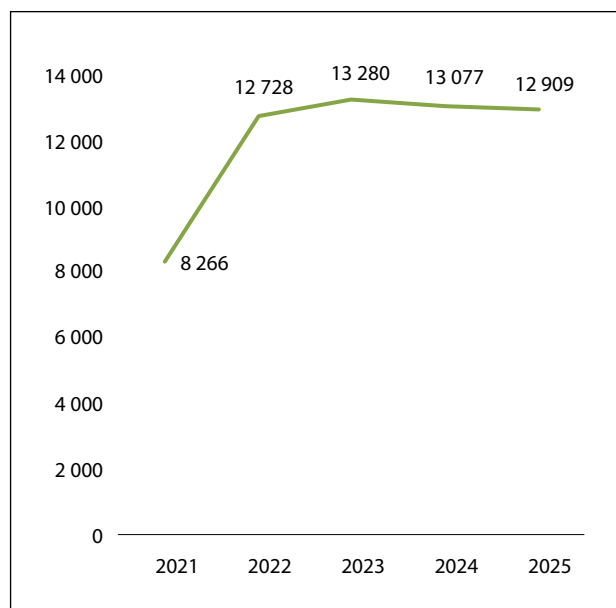
	Antall publikummere		Antall arrangementer	
	2024	2025	2024	2025
Forestillinger	129 011	85 142	463	489
Formidlingsarrangementer	14 001	7 986	184	129
Barne- og familiefestillinger	60 667	50 096	228	315

Tilskuddsinstitusjonene

I 2025 mottok 34 musikk- og scenekunstinstitusjoner over hele landet tilskudd over kap. 323, post 70. Sammen med Riksteatret bidro disse institusjonene til at publikum over hele landet fikk tilgang til ulike musikk- og scenekunstuttrykk av høy kvalitet.

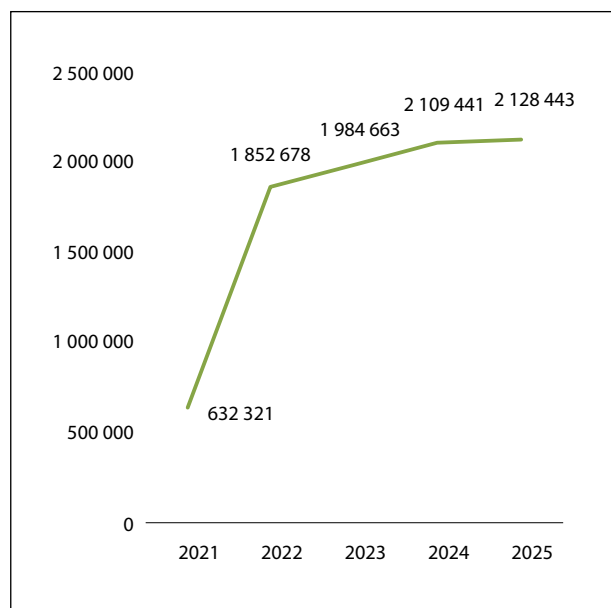
Tilskuddsinstitusjonene gjennomførte noen færre arrangementer i 2025 enn i 2024, jf. figur 4.1. Hovedsakelig skyldes nedgangen færre formidlingsaktiviteter. Institusjonenes samlede kunstneriske aktivitet har økt med 4,1 pst. sammenlignet med 2024.

Samlet publikumsbesøk ved institusjonene i 2025 var stabilt sammenlignet med 2024, jf. figur 4.2. Publikum på kunstnerisk aktivitet økte med

Figur 4.1 Antall arrangementer totalt for musikk- og scenekunstinstitusjoner (post 70) 2021–2025

Kilde: Kulturdirektoratet og institusjonenes årsrapporter. Tidligere publiserte tall i tidsserien er korrigert for nye mottakere på posten.

Figur 4.2 Antall publikummere totalt for musikk- og scenekunstinstitusjoner (post 70) 2021–2025

Kilde: Kulturdirektoratet og institusjonenes årsrapporter. Tidligere publiserte tall i tidsserien er korrigert for nye mottakere på posten.

2 pst., mens publikum på formidlingsaktiviteter gikk ned med 9,8 pst. sammenlignet med 2024.

Institusjonenes turnévirkosomhet gir flere tilgang til musikk og scenekunst av høy kvalitet. Mange av institusjonene turnerer regionalt og nasjonalt, enkelte også internasjonalt. Mens antall arrangementer og publikum på turné i Norge viste en oppgang for 2024, gikk både turnéaktiviteten og turnépublikummet innenlands ned i

2025, med henholdsvis 8 pst. og 18,1 pst., jf. tabell 4.9 og 4.10. Nedgangen i turnétallene kan delvis forklares med endring i rapporteringskategorier fra 2025 med hensikt å tydeliggjøre at turnéaktivitet skjer utenfor egen hjemkommune. Samlet sett viser rapporteringen at institusjonene fortsatt ser turné som et sentralt virkemiddel for å nå et bredt og mangfoldig publikum, særlig barn og unge og publikum utenfor de største byene.

Tabell 4.9 Antall publikum totalt og på turné i 2024 og 2025 for musikk- og scenekunstinstitusjoner og Riksteatret¹

	Antall publikummere totalt		Publikum på turné i Norge	
	2024	2025	2024	2025
Musikk- og scenekunstinstitusjoner, post 70	2 109 441	2 128 433	218 819	179 261
Riksteatret	143 012	92 389	132 470	79 898
Andre musikk- og scenekunsttiltak ²	602 924	610 367	173 649	89 577
Totalt	2 855 377	2 831 189	524 938	348 736

¹ Inkluderer både publikum på kunstnerisk aktivitet og formidlingsarrangementer.

² Inkluderer kap. 323, post 60 og kap. 320, post 75.

Tabell 4.10 Antall arrangementer totalt og på turné i 2024 og 2025 for musikk- og scenekunstinstitusjoner og Riksteatret¹

	Antall arrangementer totalt		Arrangementer på turné i Norge	
	2024	2025	2024	2025
Musikk- og scenekunstinstitusjoner, post 70	13 077	12 909	2 219	2 042
Riksteatret	647	609	576	523
Andre musikk- og scenekunsttiltak ²	4 120	3 857	1 468	938
Totalt	17 844	17 375	3 637	3 503

¹ Inkluderer kunstnerisk aktivitet og formidlingsarrangementer.

² Inkluderer kap. 323, post 60 og kap. 320, post 75.

Kunstnerisk utvikling og fornyelse av musikk- og scenekunstuttrykk

Mål om kunstnerisk utvikling er nedfelt i både strategier og målformuleringer for samtlige institusjoner på post 70. Samlet sett viser rapporteringen at institusjonene prioriterer kunstnerisk utvikling høyt, og at ambisjonene på dette området er store. Rapporteringen for 2025 viser at institusjonene i høy grad nådde sine egne mål om utvikling og fornyelse.

Scenekunstinstitusjonene rapporterer samlet om høy aktivitet knyttet til nye verk, nye produksjoner og framføringsformater. Orkestrene har færre urframføringer og færre framføringer av nyere verk. Kunstnerisk fornyelse handler ikke bare om nytt repertoar, men også om å utvikle nye fortolkninger av historiske verk.

Et musikk- og scenekunsttilbud som er tilgjengelig for et bredt og mangfoldig publikum

Den landsomfattende strukturen av institusjoner bidrar til at et musikk- og scenekunsttilbud er tilgjengelig over hele landet. Institusjonene har en rekke tiltak for å øke tilgjengeligheten, senke tersklene for besøk og bidra til et mer mangfoldig publikum. De fleste institusjonene rapporterer om mangfolds- og inkluderingstiltak i kunstnerisk innhold, formidlingsaktiviteter, publikumsarbeid og samarbeid. Mange kan vise til god måloppnåelse på sentrale mangfoldsområder som språk og målform, urfolks- og minoritetsperspektiver og regional inkludering.

Musikk- og scenekunstinstitusjonene har et omfattende gratistilbud, og i 2025 utgjorde gratispublikummet 26,8 pst. av samlet publikum. Tallene omfatter også tilbud til skoleelever gjennom Den kulturelle skolesekken og sponsorbilletter. Institusjonene rapporterer også om omfattende bruk av rabattordninger og egne kategorier for barn, ungdom og unge voksne, familiepriser og gratisordninger.

Rapporteringen viser at musikk- og scenekunstinstitusjonene arbeider bredt og systematisk for å nå barn og unge, både som publikum og som aktive deltakere. Publikum på arrangementer for barn og unge økte fra rundt 531 000 til om lag 600 000 i 2025, mens antall arrangementer økte fra rundt 4 200 til om lag 5 300. Andelen publikum på arrangementer for barn og unge utgjorde dermed 28,2 pst. av det totale publikummet, mens arrangementer for denne målgruppen utgjorde 41,1 pst. av samtlige arrangementer.

Institusjonenes rapportering sett under ett tyder på at digital formidling i dag i hovedsak behandles som et supplement til den fysiske virksomheten, og ofte som et tiltak for kommunikasjon med publikum og for å nå ut til flere.

Andre musikk- og scenekunsttiltak

Det ble i 2025 bevilget midler til andre musikk- og scenekunsttiltak, jf. post 60 og kap. 320, postene 74 og 75, som også bidro til eller tilrettela for måloppnåelsen.

Kap. 3323 Musikk og scenekunst

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
01	Ymse inntekter	676	418	433
02	Billett- og salgsinntekter m.m.	22 787	26 244	27 215
	Sum kap. 3323	23 463	26 662	27 648

Post 01 Ymse inntekter

Posten omfatter ymse inntekter ved Riksteatret, jf. kap. 323, post 01.

Post 02 Billett- og salgsinntekter m.m.

Posten gjelder salg av billetter og program ved Riksteatret m.m., jf. kap. 323, post 21.

Kap. 325 Allmenne kulturformål

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
01	Driftsutgifter	71 318	76 288	78 435
21	Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	32 965	22 200	28 240
60	Regionale kulturfond	75 000	70 000	70 000
70	Norges forskningsråd, <i>kan overføres</i>	14 317	32 300	34 300
72	Kultursamarbeid i nordområdene	13 995	15 640	16 590
75	EUs program for kultur og audiovisuell sektor m.m., <i>kan overføres</i>	125 434	110 000	113 770
78	Barne- og ungdomstiltak	14 750		
82	Nobels Fredssenter	38 900	40 200	41 270
86	Talentutvikling	57 000	58 000	59 400
	Sum kap. 325	443 679	424 628	442 005

Innledning

Kapitlet omfatter bevilgningen til Kulturtanken – Den kulturelle skolesekken Norge (heretter Kulturtanken) og bevilgninger til regionale kulturfond, forskning og utvikling, internasjonalt arbeid i nordområdene, kulturtiltak på Svalbard, europeisk kultursamarbeid og arbeid med UNESCO, Nobels Fredssenter, talentutvikling og tilskudd til en rekke institusjoner og tiltak som på ulike måter bidrar til å nå målene for kapitlet.

Mål og strategier for 2027

Bevilgningene til allmenne kulturformål skal i 2027 bygge opp under de overordnede nasjonale målene for kulturpolitikken, jf. omtale under programkategori 08.20.

Målene for bevilgningene til allmenne kulturformål i 2027 er å legge til rette for

- å bidra til gode lokalsamfunn og et åpent, inkluderende og mangfoldig kulturliv i hele landet
- at barn og unge har tilgang til og kan delta i kunst- og kulturaktiviteter uavhengig av bakgrunn, bosted og økonomiske ressurser

- økt mangfold og likestilling i kulturlivet
- bred rekruttering til kulturlivet gjennom talentutviklingsarbeid i hele landet
- økt forskningsbasert kunnskap på departementets ansvarsområder
- økt kultursamarbeid på tvers av landegrenser
- å være en tydelig stemme internasjonalt for kunstnerisk frihet og ytringsfrihet

Bevilgningene til Kulturtanken og talentutvikling skal bidra til at alle barn og unge får et kunst- og kulturtilbud av høy kvalitet, uavhengig av bakgrunn, bosted og økonomiske ressurser.

Bevilgningen går videre til å følge opp departementets internasjonale forpliktelser på kulturfeltet, blant annet samarbeid med UNESCO, Europarådet og EU-programmer. Innenfor det nordiske og arktiske området omfatter kultursamarbeidet blant annet Nordisk ministerråd. Bevilgningene bidrar til departementets arbeid for å fremme kunstnerisk frihet og ytringsfrihet internasjonalt, og til økt kultursamarbeid på tvers av landegrenser.

Kulturtanken

Kulturtanken er statens forvaltningsorgan på området barne- og ungdomskultur. Sentrale oppgaver er å gi råd til departementene i spørsmål om barne- og ungdomskultur, tilrettelegge for samarbeid og samordne innsats på feltet i dialog med relevante aktører, ha oversikt over og videreutvikle kunnskap på området og forvalte ulike virkemidler. Med barne- og ungdomskultur menes kunst- og kulturuttrykk som har barn og unge som målgruppe, både som mottakere, deltakere og aktører. Kulturtanken skal, innenfor de målsettinger, rammer og ressurser som til enhver tid er fastsatt av departementet og Stortinget, arbeide for å nå målene på området.

En sentral oppgave for Kulturtanken er å ivareta det nasjonale ansvaret for Den kulturelle skolesekken (DKS) for alle kunst- og kulturuttrykk, og forvalte statlige midler til ordningen. Dette ansvaret skal følges opp i tråd med de til enhver tid gjeldende nasjonale målene for DKS. Det statlige tilskuddet til DKS finansieres av spillemidler til kulturformål.

Kulturtanken skal bidra til å oppfylle regjeringens mål om at barn og unge skal ha like muligheter til å delta i kulturaktivitet, uavhengig av bosted, sosial og kulturell bakgrunn, funksjonsevne eller foreldrenes økonomi. I 2027 følges ansvaret opp gjennom blant annet forvaltning av tilskudd, kunnskapsutvikling og læringsarenaer for mangfold, medvirkning og inkludering, som

ble etablert gjennom handlingsplanen for deltakelse *Alle inkludert!* (2024–2026). Innsatsen finansieres i hovedsak av spillemidler til kulturformål.

Målene for Kulturtankens virksomhet er å:

- 1) bidra til at barn og unge får delta i, oppleve og skape kunst og kultur på fritiden
- 2) fremme en kunnskapsbasert utvikling av kunst- og kulturtilbudet for barn og unge
- 3) utvikle DKS i tråd med de nasjonale målene for ordningen
- 4) sørge for en effektiv og god forvaltning og styringsstruktur

Budsjettforslag 2027

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen på posten skal dekke lønns- og driftsutgifter for Kulturtanken. Bevilgningen på posten dekker også evaluerings- og kvalitetsutviklingsarbeid og andre typer fellestiltak på kulturområdet i departementets regi.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som Kulturtanken får i merinntekter under kap. 3325, post 01, jf. forslag til vedtak II.

Post 21 Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter, kan overføres

Bevilgningen på posten omfatter midler til forskning, utredninger og statistikk, samt spesielle drifts- og utviklingsutgifter på Kultur- og likestillingsdepartementets ansvarsområder, herunder digitaliserings- og omstillingsprosjekter.

Innenfor rammen av bevilgningen på posten er det satt av 3 mill. kroner i forbindelse med Norges formannskap i Nordisk ministerråd i 2027. Midlene skal dekke utgifter ved to ministermøter, et kulturfaglig program og andre aktiviteter knyttet til formannskapet.

Post 60 Regionale kulturfond

Bevilgningen på posten omfatter tilskuddsordningen Regionale kulturfond. Ordningen skal forvaltes av fylkeskommunene og Longyearbyen lokalstyre etter forskrift 10. juni 2025 nr. 985 om regionale kulturfond. Regjeringen foreslår en bevilgning på 70 mill. kroner til ordningen i 2027. Fordelingen av midler framgår av tabellen under.

Regionale kulturfond skal i henhold til forskriften bidra til utvikling av gode lokalsamfunn og et åpent, inkluderende og mangfoldig kulturliv i hele landet. Ordningen skal stimulere til økt aktivitet og deltakelse i kulturlivet, styrke samspeillet mellom profesjonelt og frivillig kulturliv, forsterke lokal og

regional kulturfrivillighet og bidra til økt kvalitet på kunst- og kulturtilbudet lokalt og regionalt. Forskriften åpner for at fylkeskommunene kan prioritere innenfor formålet og fastsette ytterligere tildelingskriterier.

Fordelingsnøkkel

Bevilgningen skal fordeles mellom fylkeskommunene etter følgende fordelingsnøkkel: 35 pst. av beløpet fordeles likt på alle fylkeskommunene, 60 pst. fordeles i tråd med folketallet og 5 pst. basert på landareal. Tilskuddet til Svalbard er beregnet med utgangspunkt i gjennomsnittlig beløp per innbygger i Finnmark, det høyeste blant fylkene, multiplisert med folketall (befolkningen i Longyearbyen og Ny-Ålesund).

Fylkeskommune mv.	Forslag 2027 (i 1 000 kr)
Agder	4 218
Akershus	7 278
Buskerud	3 822
Finnmark	2 718
Innlandet	5 027
Møre og Romsdal	3 826
Nordland	3 855
Oslo	7 067
Rogaland	5 523
Telemark	3 116
Troms	3 197
Trøndelag	5 731
Vestfold	3 588
Vestland	6 906
Østfold	4 033
Svalbard	95
Totalt	70 000

Post 70 Norges forskningsråd, kan overføres

Bevilgningen på posten, som disponeres av Norges forskningsråd (Forskningsrådet), finansierer forskning på kultur- og mediesektoren, forskning og forskerrekuttering i museene og bredere orientert kulturforskning. Forskningen skal bidra

til å utvide kunnskapsgrunnlaget for kultur- og mediepolitikken og håndtere store samfunnsutfordringer. Inntil 1,5 mill. kroner av bevilgningen kan benyttes for å dekke norsk deltakelse i *Resilient Cultural Heritage*, et partnerskap under Horisont Europa.

Forskningsrådet har en viktig rolle for å nå de forskningspolitiske målene til regjeringen. Den samlede måloppnåelsen for virksomheten og økonomisituasjonen i Forskningsrådet er omtalt i Kunnskapsdepartementets budsjettproposisjon for 2027.

Bevilgningen på posten skal dekke forventede utbetalinger i 2027 for tilsagn som Forskningsrådet har gitt tidligere år samt til nye tilsagn. Kultur- og likestillingsdepartementet foreslår på denne bakgrunn en bevilgning på 34,3 mill. kroner i 2027.

Ettersom Forskningsrådet finansierer flerårige forskningsprosjekter, er det nødvendig med fullmakt fra Stortinget for å forplikte staten utover budsjettåret. Tilsagnsfullmakten skal vise statens utestående forpliktelser på posten, det vil si den delen av gitte tilsagn som ikke er utbetalt ved utgangen av budsjettåret. Departementet foreslår en tilsagnsfullmakt på 134,8 mill. kroner, jf. forslag til vedtak III.

Med en bevilgning på posten på 34,3 mill. kroner og en tilsagnsfullmakt på 134,8 mill. kroner vil Forskningsrådet kunne gi tilsagn om midler til nye forskningsprosjekter innenfor en samlet ramme (tilsagnsramme) på 34,3 mill. kroner i 2027.

Post 72 Kultursamarbeid i nordområdene

Bevilgningen på posten omfatter tilskudd til arbeid med å utvikle kultursamarbeid over grensene i nordområdene. Tilskuddene støtter opp om regjeringens nordområdeinnsats. Urfolksskultur står sentralt, og Sametinget er en viktig samarbeidspartner i nordområdepolitikken. Midlene skal benyttes til å utvikle og styrke det internasjonale samarbeidet over grensene i nordområdene, bl.a. tilskudd til Riddu Riddu-festivalen, Dáid-dadállu, Pikene på broen og Arctic Arts Summit. Som følge av Russlands invasjon og krigføring i Ukraina støttes ikke lenger norsk-russisk kultursamarbeid.

Bevilgningen foreslås økt med 0,5 mill. kroner som følge av flytting av øremerkede midler til å bedre kunstnerøkonomien ved visningssteder, jf. omtale under kap. 337, post 71 og vedlegg 2.

Forslag til fordeling av bevilgningen på posten framgår av vedlegg 2. For en presentasjon av hovedelementene i tilskudd til navngitte tilskudds-

mottakere på posten vises det til Prop. 1 S (2025–2026) Kultur- og likestillingsdepartementet.

Post 75 EUs program for kultur og audiovisuell sektor m.m., kan overføres

Bevilgningen på posten dekker øremerkede tilskudd til europeisk kultursamarbeid og UNESCO i tråd med internasjonale forpliktelser og konvensjoner.

Størstedelen av bevilgningen på posten skal dekke utgifter til norsk deltakelse i EUs program for kulturell og audiovisuell sektor, Kreativt Europa (2021–2027). Bevilgningen skal utover dette dekke Norges årlige bidrag til Europarådets utvidede delavtale om europeiske kulturruter.

Norge gir årlige bidrag til fondet for *UNESCOs konvensjon om vern av den immaterielle kulturarven* (2003) og til fondet for *UNESCOs konvensjon om vern og fremme av et mangfold av kulturuttrykk* (2005). Hvert av bidragene utgjør én pst. av Norges ordinære, årlige bidrag til UNESCO.

For en presentasjon av hovedelementene i tilskuddene til Kreativt Europa og UNESCO-fondene vises det til Prop. 1 S (2025–2026) Kultur- og likestillingsdepartementet.

Post 82 Nobels Fredssenter

Bevilgningen på posten gjelder tilskudd til drift av Nobels Fredssenter. Hoveddelen av driftsutgiftene, utstillinger og fornyelser av disse, særskilte arrangementer og andre aktiviteter forutsettes dekket ved andre inntekter.

Post 86 Talentutvikling

Bevilgningen på posten gjelder Talent Norge AS, som stimulerer privat støtte til programmer for kunsthøgskolelig utvikling av talenter på vei mot en profesjonell karriere. Virksomheten opererer innenfor alle kunsthøgskole og er et offentlig-privat samarbeid, hvor statlig bevilgning utløser tilsvarende eller høyere medfinansiering fra private.

Talent Norge er per i dag involvert i over 80 talentprogrammer innenfor musikk, scenekunst, visuell kunst, film og spill, litteratur og tverrkunstneriske initiativer. Talent Norge fyller en viktig rolle for mange talenter som står i et avgjørende stadium i utviklingen fra talentfull utøver til levedyktig karriere.

Rapport 2025

Kulturtanken

Kulturtanken har i 2025 videreført arbeidet med å gi barn og unge tilgang til kunst- og kulturtilbud på fritiden gjennom nettverksarbeid, tilskuddsordninger og enkeltstående tilskudd. Tilskuddsordningene har styrket inkludering, deltakelse og medvirkning blant barn og unge som møter barrierer, og har bidratt til å utvikle mer inkluderende modeller for planlegging, organisering og tilgjengeliggjøring av tilbud. Arbeidet med Fritidserklæringen og handlingsplanen *Alle inkludert!* (2024–2026) har styrket samarbeid og koordinering på feltet. Virksomheten har styrket den kunnskapsbaserte utviklingen på barne- og ungdomskulturområdet gjennom tilrettelegging for forskning, nettverk og erfaringsdeling.

Departementet tildelte 390 mill. kroner i tilskudd til Den kulturelle skolesekken (DKS) i 2025, av Norsk Tippings overskudd til kulturformål. Kulturtanken har bidratt til å opprettholde og videreutvikle DKS som en nasjonal ordning med høy måloppnåelse. I 2025 ble det gjennomført i overkant av 48 000 arrangementer gjennom DKS i barnehager, grunnskoler og videregående skoler. Gjennom utvikling av fellesløsninger er planlegging, rapportering og informasjonsflyt styrket. Virksomheten har også lagt til rette for økt kvalitet i DKS gjennom faglige møteplasser, visningsarenaer og kompetansetiltak. Elevmedvirkning er styrket gjennom digitale tilbakemeldingsløsninger og involvering i vurdering av produksjoner, noe som bidrar til økt relevans for målgruppen. Innholdet i ordningen er videreutviklet gjennom satsinger på litteratur, samisk og minoritetsspråklig innhold og tilbud til barnehagebarn. Samarbeidet mellom kultur- og utdanningssektoren og forvaltningsnivåene er videreutviklet gjennom nasjonale møteplasser og nettverk for økt samordning, kunnskapsdeling og kvalitetsutvikling.

Kulturtanken gjennomførte i 2025 flere tiltak for å effektivisere forvaltning og styring, herunder intern kompetanseutvikling, økt satsing på digitale verktøy og bruk av kunstig intelligens. Virksomheten har videreutviklet digitale systemer for tilskuddsforvaltning, som bidrar til mer standardiserte og transparente prosesser. Styringsinformasjon, internkontroll og saksbehandling er forbedret, blant annet gjennom klarere språk og bedre tilgjengelighet i ordningene. Tiltakene har samlet sett bidratt til mer effektiv ressursbruk og bedre virksomhetsstyring.

Departementet vurderer måloppnåelsen som tilfredsstillende.

Barne- og ungdomstiltak

Bevilgningen på posten er benyttet til tilskudd til organisasjoner og kompetansesentre på barne- og ungdomskulturfeltet. Midlene har i hovedsak finansiert aktiviteter og tilbud som legger til rette for bred deltakelse i kulturfrivilligheten over hele landet, samt tilgang til kunst og kultur med høyt kunstnerisk nivå for barn og unge.

Gjennom tilskuddene har organisasjonene bidratt til å oppnå mål om økt tilgjengelighet til kunst- og kulturtilbud uavhengig av bosted, styrket inkludering og deltakelse i organiserte kulturaktiviteter, og bidratt til utvikling av kunstnerisk kvalitet i tilbud rettet mot barn og unge. Midlene har også støttet opp under kompetanseutvikling i sektoren og bidratt til bedre formidling og produksjon av kunst og kultur for målgruppen.

Posten er avviklet og tilskuddene er fra 2026 finansiert av spillemidler til kulturformål eller flyttet til andre poster.

Norges forskningsråd

Kultur- og likestillingsdepartementets tildeling til Forskningsrådet finansierer forskning på kultur- og mediesektoren, forskning i museer, bredere orientert kulturforskning og forskning på spillproblematikk. Overordnet vurderes måloppnåelsen som god når det gjelder forskning på temaer, fag og sektorer som bidrar med kunnskap på departementets politikkområder. Måloppnåelsen vurderes som særlig god når det gjelder kapasitetsbygging og forskerrekruttering i museene. I 2025 lyste Forskningsrådet ut midler under temaet *Samarbeidsprosjekt* for å styrke forskning og forskerrekruttering i museene. 5 av 20 søknader fikk tilslag om midler.

Forskningsrådets porteføljeanalyse fra 2025 viser at det er et udekket behov for forskning på kultur- og mediepolitikk, samt på kunst, estetikk og kulturelle uttrykk. Kultur- og likestillingsdepartementet, i samråd med Forskningsrådet, følger utviklingen og vurderer mulige grep for å sørge for økt forskningsaktivitet på disse områdene. Av prosjektene som ble avsluttet i 2025 på kultur- og mediefeltet kan følgende trekkes fram:

- *The datafication of communicative power: Towards an independent media policy for Norway's digital infrastructures*
- *Understanding youth participation and media literacy in digital dialogue spaces*
- *Unashamed citizenship: minority literary voices in contemporary Scandinavia*

- *PHOTOFAKE – Visual disinformation, the digital economy and the epistemology of the camera image.*

Tematikken likestilling og ikke-diskriminering er sentral i flere prosjekter innenfor den allmenne kulturforskningen og i andre aktiviteter og porteføljer i Forskningsrådet. Departementet og Forskningsrådet samarbeidet i 2025 om en helhetlig innsats for forskning og innovasjon på likestillings- og diskrimineringsfeltet. Forskningsrådet leverte i desember 2025 en rapport om et tverrsektorielt FoU-kunnskapsgrunnlag for likestilling og ikke-diskriminering. Rapporten har gitt departementet et solid kunnskapsgrunnlag for å følge opp FoU-innsatsen på området. Forskningsrådet har i 2025 tildelt midler til to offentlig sektor-ph.d.-er til forskning på likestilling og ikke-diskriminering.

Tildelingen til Norges forskningsråd er en sentral del av Kultur- og likestillingsdepartementets oppfølging av sitt sektoransvar for forskning, som er nærmere omtalt i Del III, kapittel 10.

Regionale kulturfond

Tilskuddsordningen Regionale kulturfond ble etablert i 2025 og forvaltes av fylkeskommunene og Longyearbyen lokalstyre (forvalterne) i henhold til forskrift om regionale kulturfond.

Tildelingene har gjennomgående hatt geografisk spredning innen fylkene. Midlene er blant annet brukt til arrangementer, produksjoner, utviklingsprosjekter og kompetansetiltak med lokal og regional forankring. Flere av prosjektene har hatt mål om å nå nye deltakere, og de gjennomførte prosjektene omfatter et mangfold av målgrupper og kulturuttrykk. Finnmark, Troms og Nordland rapporterer at ordningen har ivaretatt samiske og kvenske språk- og kulturaktiviteter. Forvalterne viser gjennomgående til at tildelingene har bidratt til inkludering og deltakelse, og til et variert kulturtilbud i regionene.

Tilskuddene har i stor grad lagt til rette for aktivitet i frivillige miljøer, i samarbeid med profesjonelle utøvere. Slike samarbeidsprosjekter utgjør en betydelig del av tildelingene i mange fylker, og rapporteringen viser at dette har gitt grunnlag for kompetanseutveksling og utvikling av nye samarbeidsformer. I flere prosjekter har bruk av profesjonell kompetanse bidratt til å styrke kvaliteten i aktivitetene. Flere fylkeskommuner har også gitt tilskudd til profesjonell kunst- og kulturproduksjon, uten krav om samarbeid med frivillige. Tildelingene har etter forvalternes

vurdering bidratt til å utvikle kunst- og kulturtilbudet lokalt og regionalt.

Fylkeskommunene vurderer at regionale kulturfond i hovedsak fungerer som et supplement til eksisterende tilskuddsordninger, og at ordningen i flere tilfeller har gjort det mulig å støtte prosjekter som ellers ikke faller innenfor etablerte virkemidler. Enkelte fylkeskommuner har gjort tilpasninger og forenklinger i sine virkemidler som følge av innføringen av regionale kulturfond. Endringene gjelder særlig samordning, sammenslåing eller erstatning av eksisterende tilskuddsordninger.

Departementet viser til at 2025 var et oppstartsår for ordningen. Etablering av forskriften om regionale kulturfond og utarbeidelse av lokale og regionale retningslinjer har lagt grunnlaget for forvaltning av ordningen. Flere fylkeskommuner viser til at kort tid mellom etablering av ordningen og frist for gjennomføring av prosjekter har påvirket hvilke tiltak som har kvalifisert for tilskudd. Erfaringene fra 2025 reflekterer i noen grad en innføringsfase, og måloppnåelsen må vurderes i lys av dette. Med bakgrunn i resultatene som er omtalt ovenfor, vurderer departementet at målene i 2025 ble ivarettatt.

Økt kultursamarbeid på tvers av landegrenser

Myndighetssamarbeidet med Russland i kultursektoren er stilt i bero etter Russlands krigføring i Ukraina. Departementet har lagt om deler av avsetningen til internasjonalt kultursamarbeid i nord, slik at støtte ikke gis til prosjekter med russisk deltakelse.

Tilskudd til kultursamarbeid i nordområdene ble i 2025 gitt til blant andre kunstnerfellesskapet Dáiddadállu, Riddu Riddu-festivalen og Pikene på broen som organiserer festivalen Barents Spektakel og formidler kultur i sine lokaler, Terminal B, i Kirkenes. Tilskudd ble også gitt til kulturprogrammet Barentskult til fordeling til internasjonale samarbeidsprosjekter, til Arctic Arts Summit og til samarbeidet Den nordlige dimensjons kulturpartnerskap (NDPC). Støtten gjennom NDPC var særlig rettet mot samarbeidsprosjekter innenfor kulturell og kreativ næring. Dette samarbeidet, der Russland har vært blant samarbeidslandene, er under omlegging som følge av Russlands krigføring i Ukraina.

Det norske initiativet Arctic Arts Summit er en arena for kultur og kulturpolitikk og for kulturbasert samarbeid og utvikling i det sirkumpolare nord. Departementet styrker arenaen gjennom bidrag til utviklingen av hensiktsmessige sekretariatsfunksjoner for samarbeidet.

Stiftelsen Artica Svalbard har blant annet prioritert residensopphold for kunstnere og har avholdt arrangementer for og med lokalsamfunnet i Longyearbyen.

Bodø2024 Europeisk kulturhovedstad

Nord universitet har lagt fram en rapport om de kort- og langsiktige samfunnseffektene av kulturhovedstadsprosjektet på oppdrag av Bodø2024 IKS. Rapporten har bl.a. belyst effekter på kulturområdet, bolyst, verdiskaping, omdømme og langsiktige effekter på kompetanse og nettverk. Prosjektet har gitt mye oppmerksomhet og positive effekter for kulturlivet på kort sikt, men mer usikre økonomiske ringvirkninger på lang sikt.

Kreativt Europa

EUs program for kulturell og audiovisuell sektor, Kreativt Europa, gir norske aktører innen TV, film, kunst og kultur gode muligheter til å samarbeide internasjonalt og nå et større publikum. Programperioden varer fra 2021 til 2027, og tilskuddene til kulturproduksjon og samarbeid har økt sammenlignet med forrige periode. Norsk deltakelse i Kreativt Europa var høy i 2025, med gode resultater i alle delprogrammer.

For delprogrammet Kultur deltok Norge i 25 søknader som prosjektleder og i 98 samarbeidsprosjekter totalt, en økning fra 2024. Norske aktører styrket sin posisjon både som prosjektledere og partnere. Den samlede økonomiske uttellingen var om lag 1,5 mill. euro, med en tildelingsprosent på 9 pst. Det var også økt uttelling i mobilitetsordninger. Veiledningsarbeidet har bidratt til å styrke kompetansen og kapasiteten i sektoren.

For delprogrammet MEDIA oppnådde den norske audiovisuelle bransjen over 4,1 mill. euro i tilskudd. Norske aktører fikk særlig uttelling innen utvikling (om lag 1,4 mill. euro), samt til produksjon og distribusjon. Også festivaler og filmer mottok støtte, og flere norske filmer ble distribuert bredt i Europa.

Norge oppnådde også resultater i den tverrgående delen av programmet, der norske aktører fikk over 1,1 mill. euro gjennom Innovation Lab.

Samlet sett viser dette god måloppnåelse og sterk norsk deltakelse i programmet. Kreativt Europa styrket det internasjonale samarbeidet i 2025. Programmet bidrar til at flere norske aktører i kultursektoren og den audiovisuelle industrien deltar i internasjonale prosjekter. Deltakerne får ikke bare økonomisk støtte, men også tilgang til sterke nettverk, nye markeder og viktige kunst-

neriske impulser. Aktører fra hele landet deltar, både som prosjektledere og partnere.

I 2025 bestilte Kultur- og likestillingsdepartementet en midtveiseevaluering av norsk deltakelse i Kreativt Europa for perioden 2021–2027. Evalueringen ble lagt fram i 2026 og skal brukes i vurderingen av norsk deltakelse i neste programperiode (AgoraEU 2028–2034).

UNESCO

Norge oppnådde i 2025 resultater i arbeidet med å følge opp UNESCOs kulturkonvensjoner om ulovlig handel med kulturgjenstander (1970), vern av den immaterielle kulturarven (2003) og konvensjonen om vern og fremme av et mangfold av kulturuttrykk (2005).

Norge ble i 2025 valgt inn i UNESCOs styre og avsluttet sin periode i den mellomstatlige komiteen under 2005-konvensjonen for et mangfold av kulturuttrykk med aktiv innsats for norske prioriteringer.

Gjennom deltakelse i sentrale UNESCO-prosesser som generalkonferansen og verdenskonferansen for kulturministre (Mondiacult), bidro Norge til økt oppmerksomhet om kunstnerisk frihet, immateriell kulturarv, kulturelt mangfold og kunstneres vilkår.

Samlet sett har Norge styrket sitt gjennomslag i oppfølgingen av konvensjonene og sin posisjon i UNESCO på kulturfeltet.

Ministerrådet for kultur (MR-K)

Norge deltar i det nordiske kultursamarbeidet i Nordisk ministerråd. Gjennom det nordiske kulturpolitiske samarbeidet blir det gjennomført en rekke initiativer og tiltak på flere områder knyttet til miljø, språk, teknologi og medier. De siste årene har samarbeidet om kultur og beredskap blitt styrket. Fem nordiske institusjoner bistår i arbeidet. Kulturanalyse Norden og Nordicom bidrar med kunnskapsgrunnlag for politikkutvik-

ling på henholdsvis kultur- og medieområdet. Kultur- og medieaktører har anledning til å søke prosjektmidler gjennom flere ulike nordiske fond.

Nobels Fredssenter

Nobels Fredssenter presenterer fredsprisvinnerne og deres arbeid knyttet til krig, fred og konfliktløsning. Bevilgningen har stor symbolsk verdi og representerer Norges ønske om og arbeid for demokrati, menneskerettigheter og fred i verden. Barn og unge over hele landet får lære om demokrati, menneskerettigheter og medborgerskap gjennom skolebesøk og digitale løsninger. En stor del av de som aktivt oppsøker senteret er tilreisende, både norske og utenlandske. Gjennom utstillinger, arrangementer, kommunikasjon og undervisningsopplegg bidrar Nobels Fredssenter til å opplyse om ulike temaer knyttet til FNs bærekraftsmål.

Talentutvikling

Talent Norge har i 2025 bidratt til å utløse betydelige midler fra private aktører og andre bidragsytere til talentsatsinger. De regionale satsingene i Nord-Norge, Innlandet og Midt-Norge ble i 2025 videreført og styrket, og det er lagt et grunnlag for en fremtidig regionsatsing i Sør-Norge gjennom tildelinger til programmer i Kristiansand. Med mål om å bygge en sterk talentkultur for kunst og kultur i hele landet og skape forutsetninger for kunstnerisk kvalitet på høyt internasjonalt nivå, samarbeider Talent Norge med kulturaktører og institusjoner over hele Norge. Arbeidet retter seg særlig mot overgangen mellom utdanning og profesjonell kunstnerisk virksomhet. Gjennom talentutviklingsprogrammer, fagsamlinger, coaching og andre målrettede tiltak styrker Talent Norge kvaliteten i talentutviklingen og bidrar til sterke kunstneriske utviklingsmiljøer over hele landet.

Kap. 3325 Allmenne kulturformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
01	Ymse inntekter	2 795	2 628	2 725
	Sum kap. 3325	2 795	2 628	2 725

Post 01 Ymse inntekter

Posten gjelder Kulturtankens inntekter fra prosjektvirksomhet m.m., jf. kap. 325, post 01.

Kap. 326 Språk- og bibliotekformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
01	Driftsutgifter	923 321	978 278	958 749
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	37 585	19 576	32 775
45	Større utstørsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	76 210	51 670	53 200
73	Språktiltak	40 930	42 735	44 535
74	Det Norske Samlaget	24 350	24 960	25 685
75	Tilskudd til ordboksarbeid	15 200	15 740	16 195
80	Bibliotektiltak	110 265	40 770	35 975
	Sum kap. 326	1 227 861	1 173 729	1 167 114

Innledning

Mesteparten av bevilgningen under kapittelet går til driften av Nasjonalbiblioteket. Språkrådet budsjetteres også på post 01. Under kapittelet gis det ellers tilskudd til språktiltak og ordboksarbeid. Under rapportdelen gis det en oversikt over hovedelementene i departementets oppfølging av de litteraturpolitiske målene.

Mål og strategier for 2027

Følgende mål er lagt til grunn for bevilgningen under kapittelet:

- Nasjonalbiblioteket skal sikre og bevare pliktavlevert materiale og andre samlinger, og arbeide for økt bruk av og interesse for samlingen.
- Nasjonalbiblioteket skal trene, oppdatere og tilgjengeliggjøre norske og samiske språkmodeller til bruk i det norske samfunnet.
- Nasjonalbiblioteket skal bidra til at biblioteksektoren styrkes som formidler av litteratur, kunnskap og kulturarv, og legge til rette for at folkebibliotekene blir aktuelle og uavhengige møteplasser og arenaer for offentlig samtale og debatt.
- Nasjonalbiblioteket skal digitalisere dokumentbasert kulturarv fra norske arkiv, biblio-

tek og museer, og bidra til at kulturarven blir tilgjengelig for det norske folk.

- Nasjonalbiblioteket skal legge til rette for at personer som på grunn av en funksjonsnedsettelse har vansker med å lese trykt tekst, har god tilgang til litteratur og bibliotektenester.
- Norsk – både bokmål og nynorsk – brukes på alle samfunnsområder og til alle formål.
- God tilgang for alle til et mangfoldig tilbud av norsk litteratur.

Nasjonalbiblioteket

Nasjonalbiblioteket er en statlig virksomhet som har som oppgave å samle inn, registrere, bevare og gi tilgang til publisert materiale fra alle publiseringsplattformer. Dette gjør Nasjonalbiblioteket til en viktig kilde til kunnskap om Norge og norske forhold. Ved å tilgjengeliggjøre og formidle litteratur og kulturarv skal Nasjonalbiblioteket legge til rette for forskning, læring og språkutvikling, og bidra til å skape identitet og tilhørighet. Å tilgjengeliggjøre litteratur og kulturarv fremmer leselyst, demokrati og kunnskapsutvikling over hele landet.

Nasjonalbiblioteket har status som forskningsinstitusjon og har ansvar for å koordinere forfatterjubileer, herunder det kommende 200-årsjubileet for Henrik Ibsen i 2028.

Nasjonalbiblioteket har ansvar for tjenesten Tibi – Biblioteket for tilrettelagt litteratur. Gjennom Tibi bidrar Nasjonalbiblioteket til at personer som på grunn av en funksjonsnedsettelse har vansker med å lese trykt tekst, har samme tilgang til informasjon, litteratur og bibliotek tjenester som befolkningen ellers.

Nasjonalbiblioteket har siden 2006 arbeidet kontinuerlig med å digitalisere alle materialtyper fra egen samling, og en stor del av samlingen er gjort søkbar på nett. I 2020 ble samfunnsoppdraget utvidet til også å digitalisere norsk kulturarv fra norske arkiv, bibliotek og museer. Digitaliseringsarbeidet, som foregår ved virksomhetens anlegg i Mo i Rana, er styrket i flere omganger ved oppbemanninger og bygningsmessige utvidelser av anlegget. Nytt lydlaboratorium og automatlager 3 åpnet i februar 2025 og legger til rette for mer effektiv digitalisering og styrket samarbeid med Nasjonalarkivet og andre ABM-institusjoner. Digitaliseringsprogrammet fortsetter i 2027 og vil pågå i lang tid. En utfordring framover er knyttet til de bygningsmessige forholdene for bevaring av nitratfilm. Arbeid med utredning av nytt nitratfilm-magasin er igangsatt.

Å legge til rette for bruk av norsk og samisk i informasjons- og kommunikasjonsteknologi bidrar til effektivisering og god oppgaveløsning, og til å ta vare på språkene våre. Nasjonalbiblioteket har siden 2010 hatt ansvar for å tilby grunnlagsressurser for språkteknologi slik at datamaskiner kan forstå bokmål, nynorsk og norske dialekter, og uttrykke seg på norsk.

I 2025 fikk Nasjonalbiblioteket i oppdrag å trene, oppdatere og tilgjengeliggjøre norske og samiske språkmodeller til bruk i det norske samfunnet. Som hovedregel skal Nasjonalbiblioteket tilby grunnmodeller som aktører i offentlig sektor eller næringslivet kan bruke for å utvikle KI-baserte verktøy og tjenester. Regnekraft til trening av språkmodeller leveres gjennom Sigma2, som finansieres over Kunnskapsdepartementets budsjett, jf. omtale under kap. 273, post 70 i Prop. 1 S. (2026–2027) Kunnskapsdepartementet.

For å gjøre språkmodellene best mulig for norsk og samisk bruk må modellene trenes på store mengder språkdata av høy kvalitet. I 2026 ble det bevilget midler til en vederlagsordning som gir Nasjonalbiblioteket tilgang til å trene språkmodeller på aviser under opphavsrett. Ordningen er basert på en avtale mellom Nasjonalbiblioteket og Kopinor på vegne av Mediebedriftenes Landsforening, som legger til rette for at journalister og mediebedrifter kan få betalt for at språkmodeller trenes på deres materiale. De

første språkmodellene som fullt ut er trent på avis-materiale ble lansert i august 2026.

Språkmodellsatsingen er en del av regjeringens arbeid med å etablere en nasjonal infrastruktur for kunstig intelligens. Den legger til rette for kunstig intelligens som gjenspeiler norsk og samisk språk, kunnskap og verdier, og som dermed er tilpasset bruk i norsk sammenheng. Satsingen styrker norske og samiske språk, og bidrar til trygg og etisk bruk av KI. Videre bidrar satsingen til å styrke Norges digitale suverenitet og handlingsrom. Nasjonalbibliotekets arbeid med språkmodeller innebærer nær kontakt og dialog med relevante forskningsmiljø, utviklere og brukere.

Bibliotekutvikling

Nasjonalbiblioteket er statens utviklingsorgan for biblioteksektoren og skal bidra til utvikling og styrking av landets folke- og fagbibliotek. Driften av folkebibliotekene er en kommunal oppgave, mens universitetene og høyskolene har de største og viktigste fagbibliotekene. Nasjonalbiblioteket forvalter og tildeler prosjekt- og utviklingsmidler (spillemidler) til folkebibliotekene. I perioden 2015–2025 har bibliotekpolitikken vært styrt av flere nasjonale bibliotekstrategier. På bakgrunn av disse strategiene har bibliotekene utviklet seg som sosiale møteplasser, som aktive formidlere av litteratur og kulturarv, og som relevante kunnskapsinstitusjoner som bidrar til leselyst, folkeopplysning og danning i befolkningen. Siden 2026 har arbeidet med bibliotekutvikling hovedsakelig vært basert på følgende pilarer: 1) nasjonal infrastruktur for bibliotek og 2) formidling og utvikling i bibliotek. Dette bygger videre på utviklingen som har skjedd i sektoren det siste tiåret, og arbeidet fortsetter i 2027.

Nasjonalbiblioteket følger opp tiltak i regjeringens leselyststrategi *Sammen om lesing. Leselyststrategien 2024–2030*. Målet med strategien er at barn og unge skal få gode leseferdigheter og gode leseopplevelser. Lesing og leselyst er et prioritert område for regjeringen, og Kultur- og likestillingsdepartementet følger opp med en leselyststrategi for voksne. Bibliotekene er sentrale i arbeidet med leselyst.

Språkrådet

Språkrådet er statens forvaltningsorgan for språk og skal bidra til gjennomføring av språkpolitikken. Språkrådet skal arbeide for å styrke norsk språks

status og bruk på alle samfunnsområder, og særlig på områder der bruken er utsatt.

Kunnskap i norsk språk er en forutsetning for å delta i det norske samfunnet, det offentlige ordskiftet, i opplæring, utdanning og arbeidsliv. At norsk språk står sterkt på disse områdene bidrar til å opprettholde norsk som et samfunnsbærende språk. Leseferdigheter og tekstforståelse er viktig beredskap i møte med desinformasjon, falske nyheter og kunstig generert tekst. I tråd med dette prioriterer Språkrådet sin innsats på områder som språk i opplæring og utdanning, integrering, digitalisering og språk i forvaltningen.

Norsk språk står overfor tydelige utfordringer i årene som kommer, bl.a. som følge av økt bruk av engelsk på ulike samfunnsområder. Språkrådets kartlegginger viser for eksempel at bruken av engelsk øker i academia, bl.a. i lærebøker og som undervisningsspråk. Barn og unge møter mye engelsk i mediehverdagen sin, framfor alt i spill, på nett og i sosiale medier. Manglende norskferdigheter øker risiko for utenforskap. På alle områder der norsk språk er under press, er utfordringen særlig stor for nynorsken.

Språkpolitikken er sektorovergripende, og språkloven pålegger alle offentlige organer et ansvar for språkene som omfattes av loven. Skal en lykkes i å møte de språkpolitiske utfordringene, må oppfølgingen styrkes i alle sektorer. Språkrådet har på sin side ansvar for rådgiving og veiledning om språkpolitikken og -lovverket, og hvordan virksomheter kan arbeide med språk på en systematisk måte. Språkrådet fører tilsyn med etterlevelse av pliktreglene i språkloven, jf. Rapport 2025 nedenfor.

Språkrådet skal arbeide for å fremme bruk av norsk språk i språkteknologi og kunstig intelligens. Språkrådet bidrar til å dokumentere språklig kvalitet på ulike digitale verktøy og formidler resultater både til myndigheter, utviklere og offentligheten ellers. Undersøkelser viser at de mest brukte språkmodellene i det norske markedet ikke har god nok språklig kvalitet. Det samme gjelder skriveprogrammer til bruk i skolen. Språkloven pålegger offentlige organer et ansvar for å bruke et klart og korrekt nynorsk eller bokmål i sine tekster, uavhengig av om teksten er skrevet av et menneske eller generert av en maskin. Språkrådet bidrar til at både utviklere og virksomheter som skal ta i bruk språkteknologiske produkter, kjenner kravene. Samarbeidet med Nasjonalbiblioteket om språkteknologi og språkmodeller skal fortsette.

For å gjøre språkpolitikken mer kunnskapsbasert, og anbefalinger og tiltak mer treffsikre og

effektive, har Språkrådet etablert en enhet for analyse og innsikt. Arbeidet fortsetter i 2027. Språkrådet utarbeider også indikatorer som kan brukes til å vurdere situasjonen for norsk språk i samfunnet.

Språkrådet skal bidra til å verne og fremme norsk tegnspråk og de nasjonale minoritetsspråkene kvensk, romani og romanes, som alle har lovfestet vern etter språkloven.

Budsjettforslag 2027

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen skal dekke lønns- og driftsutgifter for Nasjonalbiblioteket og Språkrådet. Innenfor rammen av bevilgningen på posten er det satt av 6,1 mill. kroner til Statens kartverk for å ivareta forvaltningsoppgaver etter stedsnavnloven. Bevilgningen dekker dessuten honorarer og enkelte andre utgifter i departementets regi.

Det foreslås at midler til vederlag for bruk av opphavsrettslig beskyttet avismateriale i Nasjonalbibliotekets trening av språkmodeller fra og med 2027 budsjetteres over kap. 337, post 71. Som følge av dette er bevilgningen på posten foreslått redusert med 47,8 mill. kroner mot tilsvarende økning på kap. 337, post 71, jf. omtale under posten.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som virksomhetene får i merinntekter på kap. 3326, post 01, jf. forslag til vedtak II.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Bevilgningen på posten omfatter midler til bl.a. utvikling og drift av infrastruktur og fellestjenester for folkebibliotekene. Departementet kan gi Nasjonalbiblioteket oppdrag knyttet til slik utvikling. Det er et stort behov i biblioteksektoren for sentral utvikling og tilrettelegging av infrastruktur og fellestjenester. Eventuelle gavemidler som Nasjonalbiblioteket mottar til bestemte prosjekter, kan utgiftsføres på posten.

Utgifter og inntekter for Nasjonalbiblioteket ved prosjekter som hører inn under posten, forventes å bli høyere enn budsjetterte beløp for 2026. Det foreslås derfor å øke bevilgningen på posten med 12,5 mill. kroner mot tilsvarende økning av bevilgningen under kap. 3326, post 02.

Bevilgningen kan bare nyttes i samme omfang som det kan skaffes inntekter. Posten kan overskrides med inntil samme beløp som virksomheten får i merinntekter på kap. 3326, post 02, jf. forslag til vedtak II.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Bevilgningen gjelder Nasjonalbibliotekets investeringer. Bevilgningen skal i hovedsak dekke oppgraderinger og utskiftninger av den tekniske infrastrukturen, inkludert digitalt sikringsmagasin, og investeringer i forbindelse med utvidelsen av virksomheten i Mo i Rana.

Post 73 Språktiltak

Av bevilgningen på posten gis det tilskudd til språkorganisasjoner og andre språktiltak som støtter opp under de overordnede språkpolitiske målene om å sikre norsk som samfunnsbærende språk og å verne og fremme nasjonale minoritetsspråk, samiske språk og norsk tegnspråk. Bevilgningen gjelder i hovedsak tilskudd til navngitte tiltak. I tillegg er det foreslått vel 1,6 mill. kroner til en tilskuddsordning for innsamling og registrering av stedsnavn.

Som et ledd i oppfølgingen av regjeringens *Handlingsplan for kvensk språk 2026–2031*, er det tidligere gitt tilskudd til Kvensk institutt sitt arbeid for kvenske språkbrukere og språkteknologi over Kommunal- og distriktsdepartementets budsjettkapittel 567, post 73. Tilskuddet, som utgjør 1,6 mill. kroner, foreslås overført til Kultur- og likestillingsdepartementets budsjett og innlemmet i det ordinære driftstilskuddet til Kvensk institutt.

På posten er det også budsjettert med 100 000 kroner til prisen Årets nynorskkommune som forvaltes av Språkrådet på vegne av Kultur- og likestillingsdepartementet.

Forslag om fordeling av bevilgningen på posten til enkeltstående tilskudd framgår av vedlegg 2.

For en presentasjon av hovedelementene i forvaltning av tilskudd til navngitte tilskuddsmottakere på posten og tilskuddsordningen for innsamling av stedsnavn vises det til Prop. 1 S (2025–2026) Kultur- og likestillingsdepartementet.

Post 74 Det Norske Samlaget

Bevilgningen på posten gjelder Det Norske Samlagets arbeid med å styrke nynorsk språk, kultur og litteratur gjennom å gi ut et bredt tilbud av bøker på nynorsk. Samlaget gir hvert år ut om lag 100 titler av norsk og omsatt skjønnlitteratur, barne- og ungdomsbøker og dokumentar- og faktalitteratur. Tilskuddet skal bidra til at befolkningen får et større og bredere tilbud av litteratur på nynorsk.

Post 75 Tilskudd til ordboksarbeid

Formålet med tilskudd til ordboksarbeid er å gi innbyggerne tilgang til offisiell norsk rettskriving og sikre vitenskapelig dokumentasjon av norsk språk. På denne posten gis det tilskudd til ordboksarbeid og arbeid med utvikling og tilgjengeliggjøring av terminologi på norsk. Av bevilgningen på posten foreslås 2,4 mill. kroner til Standard Norges arbeid med å oversette og tilgjengeliggjøre standarder på norsk.

Departementet foreslår et tilskudd på 9,6 mill. kroner til Universitetet i Bergens arbeid med utvikling, drift og digital tilgjengeliggjøring av *Norsk Ordbok*, *Bokmålsordboka* og *Nynorskordboka*. Arbeidet skal ta høyde for at det i perioden 2018–2024 er gjennomført en omfattende revisjon av *Bokmålsordboka* og *Nynorskordboka*, og at det til sammenligning gjenstår flere uløste oppgaver i arbeidet med *Norsk Ordbok*. Det er en målsetting å få til en infrastruktur for norsk språk og et samvirke mellom ulike ordbokbaser.

Det foreslås et tilskudd på 4,2 mill. kroner til Det Norske Akademi for Språk og Litteratur. Tilskuddet skal i hovedsak gå til arbeidet med *Det Norske Akademis Ordbok*.

Som oppfølging av Prop. 108 L (2019–2020) *Lov om språk (språklova)*, jf. Innst. 253 L (2020–2021), har Universitetet i Bergen og Det Norske Akademi for Språk og Litteratur laget en plan for samordning av ordboksprosjektene.

Ordbøker og ordbokverk som er bygd opp helt eller delvis for offentlige midler, skal gi opplysninger om hva som er offisiell rettskriving.

For en presentasjon av hovedelementene i forvaltning av tilskudd til ordboksarbeid vises det til Prop. 1 S (2025–2026) Kultur- og likestillingsdepartementet.

Post 80 Bibliotektiltak

Bevilgningen på posten gjelder bibliotek tjenester i fengsel og andre bibliotekrelaterte tiltak.

På posten er det budsjettert med 35,5 mill. kroner til bibliotek tjenester i fengsel og 0,5 mill. kroner til Finnmark fylkesbibliotek for finsk bibliotek tjeneste. Tilskuddet til Kristent Arbeid blant Blinde og svaksynte foreslås ikke videreført i 2027.

Rapport 2025

Rapporten omfatter biblioteksektoren, med særlig vekt på Nasjonalbiblioteket. Rapporten omfatter også Språkrådets virksomhet. Enkelte nøkkellopslysninger fra litteraturfeltet er tatt med, jf. øvrig

rapportering under kap. 320. På bakgrunn av resultatene som er omtalt nedenfor er det departementets vurdering at målene for bevilgningene til språk- og bibliotekformål er innfridd på en tilfredsstillende måte i 2025.

Mål 1: Nasjonalbiblioteket skal sikre og bevare pliktavlevert materiale og andre samlinger, og arbeide for økt bruk av og interesse for samlingen.

Ved å utvikle, digitalisere og utvide samlingen har Nasjonalbiblioteket i 2025 tatt vare på det publiserte materialet og gjort en større del av kulturarven tilgjengelig. Det pliktavleverte materialet blir bevart i egne magasiner, i både fysisk og digitalt format. I 2025 ble 80 pst. av det pliktavleverte materialet avlevert digitalt. Dette har frigjort tid til å digitalisere mer analogt materiale.

I 2025 nådde Nasjonalbiblioteket ut til over to millioner publikummere gjennom fysisk og digital formidling via utstillinger, arrangementer, skoleundervisning, podkaster, strømming og sosiale medier. I 2025 startet Nasjonalbiblioteket også med formidling av norsk matkultur og håndverks tradisjoner i samarbeid med Credo. Fosseforedraget og Fosseprisen for oversettere ble for første gang gjennomført med et arrangement på Slottet og tilhørende arrangementer i Nasjonalbiblioteket. Utvandrerjubileet i 2025 sto ellers sentralt i formidlingen, blant annet med utstillingen *Rett vest. Drømmen om et bedre liv i Amerika*. Nasjonalbibliotekets skoleformidling nådde ut til 70 pst. av landets videregående skoler i 2025, og det er en økning på 10 prosentpoeng fra året før. Nasjonalbibliotekets nettbibliotek hadde 5,5 millioner besøk i 2025.

I 2025 deltok Nasjonalbiblioteket i 23 forsknings- og utviklingsprosjekter med ekstern finansiering.

Nasjonalbibliotekets arbeid med kunstig intelligens og språkteknologi fortsatte i 2025, blant annet gjennom å utvikle og tilby datasett og tekstkorpus for forskning og teknologiutvikling. Nasjonalbiblioteket framforhandlet en avtale med rettighetshavere som gir tilgang til å trene språkmodeller på nyere avisinnhold. Sammen med Stanford University Library var Nasjonalbiblioteket sentral i etableringen av AI4LAM, en global organisasjon for kunstig intelligens i kulturarvsektoren. Organisasjonen ble formelt stiftet høsten 2025 og omfatter rundt 40 nasjonalbibliotek, museer og arkiv over hele verden.

Mål 2: Nasjonalbiblioteket skal bidra til at biblioteksektoren styrkes som formidler av litteratur, kunnskap og kulturarv, og legge til rette for at folkebibliotekene blir aktuelle og uavhengige møteplasser og arenaer for offentlig samtale og debatt.

Som oppfølging av regjeringens leselyststrategi *Sammen om lesing* har Nasjonalbiblioteket i 2025 styrket tilgangen til tilrettelagt og flerspråklig litteratur gjennom henholdsvis Tibi (Biblioteket for tilrettelagt litteratur) og Det flerspråklige bibliotek. Nasjonalbiblioteket har også styrket bibliotekenes lesekampanje Sommerles og bidratt til bedre tilgang til bøker for barnehagebarn gjennom samarbeid mellom bibliotek og barnehage. I 2025 fullførte Nasjonalbiblioteket gjennomføringen av den utvidede nasjonale bibliotekstrategien *Rom for demokrati og dannelse* ved å styrke bibliotekenes arbeid med lesestimulering og formidling, og etablere en felles digital infrastruktur for bibliotekene. Til dette forvaltet Nasjonalbiblioteket 56,7 mill. kroner av Norsk Tippings spillemidler til kulturformål i 2025, hvorav 16,6 mill. kroner gikk til leselysttiltak.

Mål 3: Nasjonalbiblioteket skal digitalisere dokumentbasert kulturarv fra norske arkiv, bibliotek og museer, og bidra til at kulturarven blir tilgjengelig for det norske folk.

Nasjonalbiblioteket fikk i budsjettet for 2025 en økning på 20 mill. kroner for å utvide digitaliseringsproduksjonen ved anlegget i Mo i Rana. Midlene har gått til nyansettelser innen digitalisering og IT-tjenester. I februar 2025 ble to nybygg ved anlegget i Mo i Rana offisielt åpent, og byggene har bidratt til effektivisering av digitaliseringsarbeidet.

Nasjonalbiblioteket jobbet i 2025 videre med planer for nytt nitrattilleggs magasin som følge av behovet for å oppgradere eller fornye nåværende magasin. Arbeidet ble basert på Statsbyggs mulighetsstudie fra 2024, der alternative løsninger for oppgradering og fornying ble skissert.

Arbeidet med å digitalisere dokumentbasert kulturarv fra landets arkiv, bibliotek og museer ble videreført. I 2025 digitaliserte Nasjonalbiblioteket over 1,55 millioner objekter (for eksempel avis, bok, manuskript, film, time med radio), hvorav 418 000 objekter fra ABM-institusjoner. Dette var én pst. lavere enn året før, som følge av lengre stans i noen av digitaliseringsløypene ved overgangen til nytt forvaltningssystem. Det er en utfordring at det ikke finnes gode løsninger for bevaring av museenes digitale materiale. På bak-

grunn av dette gjennomførte Nasjonalbiblioteket i 2025 et pilotprosjekt for bevaring av museenes digitale samlinger i samarbeid med Kulturdirektoratet, KulturIT og utvalgte bevaringsinstitusjoner. Prosjektet konkluderte med at det er teknisk

mulig å ta imot digitalt materiale fra museene til digital bevaring i Nasjonalbiblioteket. Samarbeidet med Arkivverket om digitalisering av arkivmateriale ble videreført i 2025.

Tabell 4.11 Utvalgte produksjonstall fra digitaliseringsprogrammet

Materiale	Antall 2022	Antall 2023	Antall 2024	Antall 2025
Bøker (sider)	2,2 mill.	1,9 mill.	1,7 mill.	1,9 mill.
Tidsskrift (sider)	4,3 mill.	4,7 mill.	5 mill.	4,4 mill.
Aviser (sider)	7,8 mill.	1,3 mill. ¹	450 000	391 000
Foto (antall fotografier)	728 211	439 000 ²	430 000	459 000
Digitalisering for Arkivverket	1,5 mill.	1,1 mill.	1 mill.	0,9 mill.

¹ Nedgangen skyldes bl.a. radon-utfordringer i fjellhallen som begrenset muligheten for å hente ut aviser for hurtigdigitalisering. Det ble derfor prioritert å digitalisere aviser som krevde mer manuell håndtering.

² Tidligere talte man fotografiets forside og bakside som to digitaliseringer. Nå telles dette som ett, så det er reell vekst i antallet.

Mål 4: Nasjonalbiblioteket skal legge til rette for at personer som på grunn av en funksjonsnedsettelse har vansker med å lese trykt tekst, har god tilgang til litteratur og bibliotekstjenester.

Nasjonalbibliotekets tjeneste Tibi – Biblioteket for tilrettelagt litteratur, fortsatte i 2025 med å lage og låne ut tilrettelagt litteratur for personer som på grunn av en funksjonsnedsettelse, har vansker med å lese trykt tekst. I 2025 fikk Tibi på plass en

ny produksjonslinje for tilrettelagte tegneserier for barn og unge med dysleksi og andre leseutfordringer. Sammen med Nasjonalt lesesenter utviklet Tibi webinarer *Tibi i klasserommet* for å øke skolenes kjennskap til Tibi, og senke terskelen for at elever i målgruppen kan bruke tilrettelagte bøker i undervisningen. Tiltakene inngår i Nasjonalbibliotekets oppfølging av leselyststrategien. I tabellen under framgår utvalgte nøkkeltall fra Tibi.

Tabell 4.12 Nøkkeltall fra Tibi – Biblioteket for tilrettelagt litteratur

	2023	2024	2025
Antall lånere	72 047	76 614	85 559
Samlede utlån av tilrettelagt litteratur	1,6 mill.	1,8 mill.	2 mill.
Utlån av folkebiblioteklitteratur	1,4 mill.	1,6 mill.	1,9 mill.
Utlån av studielitteratur	163 000	150 000	100 000
Tilvekst av folkebiblioteklitteratur	2 122	2 108	2 221
Tilvekst av studielitteratur	597	462	341

Mål 5: Språkrådet skal gjennom målrettede aktiviteter fremme norsk språks status og bruk på utsatte samfunnsområder.

Språkrådet ga i 2025 råd og veiledning om systematisk arbeid med språk og oppfølging av språkloven. Språkrådet fører årlig tilsyn med sentrale statsorganers bruk av bokmål og nynorsk på statsorganenes hovednettsteder, i sosiale medier,

skjema og digitale selvbetjeningstjenester, jf. krav i språkloven §§ 13 og 14. Tilsynet for 2025 viste at Statsministerens kontor og fem departementer innfridde lovens krav om minst 25 pst. nynorsk på nettsider og i dokumenter til Stortinget. Seks departementer hadde en samlet nynorskprosent på under 10. Av de 159 underliggende virksomhetene som var omfattet av tilsynet, hadde 27 stykker mer enn 25 pst. nynorsk i ny tekst på egne

nettsider. Resultatene viser at statsforvaltningen under ett ikke nådde de språkpolitiske målene om bruk av nynorsk i 2025, og at det er behov for mer systematikk og planmessighet i arbeidet med å innfri de lovpålagte kravene.

Språkrådet opprettet i 2025 en enhet for innsikt og analyse. Formålet var å dekke et dokumentert behov for et bedre og mer systematisk kunnskapsgrunnlag på språkfeltet. Det ble gjennomført kartlegginger på språkpolitisk prioriterte områder, bl.a. om pensumspråk i høyere utdanning og innvandrerbefolkningens tilgang til norskopplæring. Kunnskapsgrunnlaget bidrar til en mer kunnskapsbasert og treffsikker rådgiving og oppfølging av språkpolitikken.

Språkrådet prioriterte i 2025 å arbeide med de språkpolitiske utfordringene som følge av den økte bruken av språkteknologiske produkter i samfunnet, fra skriveprogrammer til prateroboter (KI-verktøy). Innsatsen omfattet testing, samt språkfaglig rådgiving og veiledning om utvikling og bruk av språkteknologi. Testene utført av Språkrådet, viste at de mest brukte skriveprogrammene i skolen ikke innfrir opplæringslovens krav om at programmene skal støtte både nynorsk og bokmål og følge offisiell rettskriving.

Språkrådet testet fire prateroboter som var i bruk, eller planlagt tatt i bruk, i skole og offentlig forvaltning. Det var mange språkfeil i de maskingenererte tekstene, de fleste i nynorsk tekst. Ifølge Språkrådet gir både rettskrivingsfeilene og den generelt lave språklige kvaliteten i robottekster, grunn til uro, gitt at maskingenererte tekster har stor utbredelse og dermed kraft til å virke normdannende på norsk språkbruk. Språkrådet har registrert at praterobotene gjengir innhold på Språkrådets nettsider feil. I lys av dette har Språkrådet prioritert komplett og utfyllende rettskrivingsinformasjon på egne nettsider for å sikre språkbrukerne enkel tilgang til kvalitetssikret informasjon.

Språkrådet samarbeidet med Nasjonalbiblioteket for å sikre at Nasjonalbibliotekets satsing på språkteknologi og språkmodeller er i tråd med språkpolitiske mål.

Mål 6: God tilgang for alle til et mangfoldig tilbud av norsk litteratur

Et bredt utvalg av litteratur og god tilgjengelighet er viktig for demokratiet og ytringsfriheten. Sentrale virkemidler for å nå målene i litteraturpolitikken er Kulturrådets innkjøpsordninger, fastpris på

bøker gjennom bokloven, fritak for merverdiavgift og kompensasjon for bruk av verk gjennom bibliotekvederlaget. I tillegg gis det statlig støtte til en rekke formidlingstiltak og stipender til forfattere. Bevilgninger til litteraturformål gis i hovedsak under kap. 320, postene 55, 74 og 75. Tilskuddsmottakere som Norsk Forfattersentrum, NORLA, litteraturhusene og Stiftelsen LESE bidrar gjennom sin aktivitet til de overordnede litteraturpolitiske målene. Nasjonalbiblioteket ivaretar oppgaver som bidrar til tilgjengeliggjøring og formidling av litteratur, blant annet som ansvarlig for utvikling av folkebibliotekfeltet.

Til tross for økt digitalisering og nye medievaner, holder boklesing i den voksne befolkningen seg nokså stabil i Norge. Andelen som leser papirbøker, har gått noe opp siden 1994. I 2025 leste 26 pst. av befolkningen papirbøker en gjennomsnittsdag. Tall fra SSB viser at kvinner, eldre og personer med høy utdanning leser mest, mens unge voksne og personer med lavere utdanning leser minst. 19 pst. av befolkningen leser ikke bøker. Tall fra Bokhandlerforeningen og Forleggerforeningen viser at andelen ikke-lesere er høyest blant menn og personer under 20 år. Internasjonale undersøkelser viser at norske barn og unge leser mindre og dårligere.

Det norske bokmarkedet er i stadig endring, men litteraturen har fortsatt en sterk posisjon i samfunnet. Bransjestatistikken fra Den norske Forleggerforening viser at den norske bokbransjen omsatte for totalt 6,1 mrd. kroner i 2025, noe som innebærer en vekst på 4,6 pst. fra 2024. Etter flere år med flat utvikling i allmennmarkedet er det i 2025 en samlet vekst på 11 pst. Interessen for sakprosa fortsetter å vokse, og det er en tydelig økning i interessen for både skjønnlitteratur og barne- og ungdomslitteratur. Antall lyttinger til lydbøker i strømmetjenester fortsetter å vokse til 15,5 millioner lyttinger i 2025. Skolebokmarkedet fortsetter nedgangen etter årene med innføringen av Fagfornyelsen.

Kultur- og likestillingsministeren og kunnskapsministeren la i 2024 fram leselyststrategien for barn og unge, *Sammen om lesing*. Strategien varer i perioden 2024–2030 og har tiltak rettet mot skolebibliotek, trykte lærebøker, leseopplæring, tilgang til variert litteratur og litteraturformidling. I *Regjeringens plan for Norge* er et leseløft en viktig prioritering, jf. omtale under programkategori 08.20. Arbeidet med oppfølgingen av leselyststrategien for barn og unge og leselyststrategien for voksne fortsetter i 2027.

Kap. 3326 Språk- og bibliotekformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
01	Ymse inntekter	27 695	25 457	26 399
02	Inntekter ved oppdrag	32 986	19 718	32 948
	Sum kap. 3326	60 681	45 175	59 347

Post 01 Ymse inntekter

Posten gjelder inntekter ved Nasjonalbiblioteket og Språkrådet, jf. kap. 326, post 01.

Post 02 Inntekter ved oppdrag

Posten omfatter oppdragsinntekter for Nasjonalbiblioteket, samt gaver mv., jf. kap. 326, post 21.

Nasjonalbiblioteket forventer høyere oppdragsinntekter i 2027, og bevilgningen på posten foreslås derfor økt med 12,5 mill. kroner, jf. også omtale under kap. 326, post 21.

Kap. 327 Nidaros domkirkes restaureringsarbeider mv.

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
01	Driftsutgifter	96 840	96 428	115 520
21	Spesielle driftsutgifter	10 099	5 032	
70	Utenlandske krigsgraver i Norge	4 480	4 635	5 205
71	Tilskudd til regionale pilegrimssentre	10 500	10 840	10 200
	Sum kap. 327	121 919	116 935	130 925

Post 21 har vært nyttet til å føre utgifter ved eksterne oppdrag som Nidaros domkirkes restaureringsarbeider har utført. Utgiftene på posten har utgjort en liten del av virksomhetens samlede utgifter, og det foreslås derfor at disse utgiftene i stedet føres på post 01, jf. omtale under kap. 327, post 01 nedenfor. Post 21 foreslås derfor avviklet, jf. omtale også under kap. 3327.

Innledning

Bevilgningene under kapittelet omfatter driftsutgiftene til Nidaros domkirkes restaureringsarbeider (NDR), en statlig virksomhet som forvalter Nidarosdomen og Erkebispegården i Trondheim. NDR har også ansvaret for det statlige pilegrimsarbeidet.

NDR skal ivareta det bygningsmessige vedlikeholdet av Nidaros domkirke og sørge for at kirken og Erkebispegården er tilgjengelige og presenteres for publikum på en god måte. Restaureringen av domkirken ble påbegynt i 1869 og blir regnet som avsluttet i 2001. Det antikvariske arbeidet er likevel en kontinuerlig prosess. NDR driver Bygghytta, et nasjonalt kompetansesenter

for verneverdige bygninger i stein, som også tilbyr sin unike kompetanse innen stein, mur, gips og blyglass over hele landet.

NDRs virksomhet er knyttet til det overordnede kulturpolitiske målet om å verne og formidle kulturarven. Det innebærer blant annet å vekke interesse for og formidle kunnskap om kulturarven blant folk og gjøre den tilgjengelig for framtidige generasjoner.

Det gis også tilskudd til vedlikehold av utenlandske krigsgraver i Norge under kapittelet.

Mål og strategier for 2027

Følgende mål er lagt til grunn for bevilgningene under kapittelet:

- Nidaros domkirke og Erkebispegården skal planmessig sikres, vedlikeholdes og restaureres basert på forskning og etter gjeldende internasjonale restaureringsprinsipper.
- Nidaros domkirke og Erkebispegårdens historie skal gjøres tilgjengelig og formidles til et nasjonalt og internasjonalt publikum. Formidlingen skal skape refleksjon og forståelse.
- Nidaros domkirkes restaureringsarbeider skal opprettholde og videreutvikle sin posisjon som et nasjonalt kompetansesenter for restaurering av verneverdige bygninger i stein.
- Pilegrimsarbeidet skal bidra til verdiskaping og positiv utvikling langs St. Olavsveiene til Trondheim. Det skal ha en kirkelig forankring og være åpent og inkluderende for mennesker med ulik tro, kultur og tradisjon.
- Krigsgravene skal holdes i hevd og forvaltes med den verdighet deres egenart tilsier.

For å løse samfunnsoppdraget på en god måte, også på lang sikt, er det sentralt at den særskilte kompetansen innen de kulturhistoriske håndverksfagene som er samlet i virksomheten, sikres for kommende år. Med dette bevares ikke bare Nidarosdomen og Erkebispegården, men også den immaterielle kulturarven som håndverksfagene representerer. NDR satser derfor bevisst på lærlinger og kompetanseoverføring.

En utfordring for en stadig eldre bygningsmasse er belastningen framover med et våtere klima. NDR prioriterer tiltak for å hindre at nedfall av stein fra Nidarosdomen skal utgjøre en sikkerhetsrisiko.

Budsjettforslag 2027

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen på posten skal dekke driftsutgiftene for Nidaros domkirkes restaureringsarbeider (NDR). Driftsutgiftene på posten er delvis finansiert gjennom salgs-, billett- og leieinntekter, jf. kap. 3327, post 01. NDR forventer høyere utgifter og inntekter enn budsjetterte beløp for 2026. Det foreslås derfor å øke bevilgningen på posten med 4,8 mill. kroner mot tilsvarende økning av bevilgningen under kap. 3327, post 01. Videre foreslås det at 5,2 mill. kroner til NDRs oppdragsvirksomhet, som tidligere ble ført på kap. 327, post 21, budsjetteres på posten.

I tillegg foreslås det å øke bevilgningen på posten med 6,5 mill. kroner for å skifte kobbertaket på Nidarosdomen. Taket lekker, og vann som trenger inn, gir forvitring i steinkonstruksjonene. Dette øker faren for steinnedfall inne i kirka, som

igjen kan skade mennesker og kulturminner. Levetiden til et kobbertak er til vanlig 100 år. De eldste delene av kobbertaket på katedralen er over 100 år gamle. Arbeidet med å skifte ut taket vil måtte utføres over tid.

Bevilgningen på posten skal også dekke enkelte utgifter for krigsgravtjenesten i departementets regi.

Post 01 kan overskrides med samme beløp som virksomheten får i merinntekter under kap. 3327, post 01, jf. forslag til vedtak II.

Post 70 Utenlandske krigsgraver i Norge

Bevilgningen på posten er knyttet til at staten har ansvar for å forvalte og vedlikeholde 29 500 utenlandske krigsgraver i Norge. Bestemmelser om forvaltning og vedlikehold av krigsgraver, krigsgravplasser og krigsminnesmerker er fastsatt i forskrift.

Innenfor rammen av bevilgningen på posten er det også satt av midler til Falstadsenteret til registrertføring og formidling av dokumentasjon om krigsgravene.

For en presentasjon av hovedelementene i tilskuddsordningen vises det til Prop. 1 S (2025–2026) Kultur- og likestillingsdepartementet.

Post 71 Tilskudd til regionale pilegrimssentre

Posten dekker utgifter til tilskuddsordningen for regionale pilegrimssentre. Ordningen forvaltes av NDR.

For en presentasjon av hovedelementene i tilskuddsordningen vises det til Prop. 1 S (2025–2026) Kultur- og likestillingsdepartementet.

Rapport 2025

Følgende mål ble lagt til grunn for bevilgningen til Nidaros domkirkes restaureringsarbeider (NDR) i 2025:

- Nidaros domkirke og Erkebispegården skal planmessig sikres, vedlikeholdes og restaureres basert på forskning og etter gjeldende internasjonale restaureringsprinsipper.
- Nidaros domkirke og Erkebispegårdens historie skal gjøres tilgjengelig og formidles til publikum. Formidlingen skal skape refleksjon og forståelse, ta i bruk moderne metoder og være tilpasset ulike målgrupper.
- Nidaros domkirkes restaureringsarbeider skal opprettholde og videreutvikle sin posisjon som

et nasjonalt kompetansesenter for restaurering av verneverdige bygninger i stein.

- Pilegrimsarbeidet skal bidra til verdiskaping og positiv utvikling langs St. Olavsveiene til Trondheim. Det skal ha en tydelig kirkelig forankring og samtidig være åpent og inkluderende for mennesker med ulike tro, kultur og tradisjon.

Samlet sett vurderer departementet at målene for bevilgningene til NDR under kap. 327 er tilfredsstillende innfridd i 2025.

Restaureringsplanen for Nidarosdomen 2024–2035 ble ferdigstilt i 2024. Den legger et godt grunnlag for restaureringsarbeidene de neste ti årene, ikke minst når det gjelder å identifisere arbeid som bør prioriteres fram mot nasjonaljubileet i 2030.

Restaureringen av fasaden på Nidarosdomens søndre tverrskip har også i 2025 vært det største restaureringsprosjektet i NDR. 150 steiner er nyhugget. Alle fag i NDR er involvert i arbeidet. Framdriften er god, og restaureringen skal etter planen bli sluttført i 2027.

15. januar 2025 ble Fredrik Tydén kunngjort som vinner av en kunstnerkonkurranse om utforming av nye dører til Vestfronten. Dørene er fullfinansiert av en privat giver. Dette vil bli den største ytre endringen på Nidarosdomen på mange tiår og et av de tydeligste avtrykkene fra vår generasjons domkirkearbeidere. Dørene skal være ferdige til 2030.

Nidarosdomen fikk mye oppmerksomhet under ski-VM i 2025 og var svært synlig i internasjonale og nasjonale fjernsynssendinger. NDR hadde også et utvidet publikumstilbud for tilreisende og lokalt publikum under ski-VM. Flere nye formidlingsopplegg og utstillinger ble utviklet. Festivalen «Sommer i Borggården» ble gjennomført for sjette gang. Nidarosdomen er den fremste turistattraksjonen i Trondheim med nærmere 250 000 solgte billetter i året.

NDR er et nasjonalt kompetansesenter for verneverdige bygninger i stein og har deltatt med rådgivning og praktisk bistand på flere eksterne prosjekter. NDR er involvert i to prosjekter finansiert av Kirkebevaringsfondet.

Rekruttering av håndverkere er svært viktig for å kunne utføre restaureringsarbeider. Tilgang på kompetanse er også svært viktig for oppgaven som nasjonalt kompetansesenter. Den internasjonale rollen NDR har ved å være innskrevet på UNESCOs liste over god bevaringspraksis krever også god restaureringskompetanse, praktisk og

teoretisk. NDR startet i 2025 opp et nytt utdanningstilbud i teknisk bygningsvern og restaurering sammen med NTNU og Innlandet fylkeskommune, finansiert av Kirkebevaringsfondet.

Arbeidet med sikkerhet og beredskap er styrket og har blitt mer systematisk i NDR de siste årene. I 2025 har det hatt høy prioritet. Det er fortsatt en utfordring med steinnedfall, kontroll av ferdsel utendørs og innendørs og oppgradering av de tekniske anleggene.

NDR fikk i 2025 tildelt 9,5 mill. kroner til fordeling av tilskudd til regionale pilegrimssentre. I tillegg kom 1 mill. kroner i revidert nasjonalbudsjett, øremerket pilegrimssentrene langs Kystpilegrimsleden. Det er en jevn vekst av pilegrimer som kommer til Nidaros. Den årlige nasjonale pilegrimskonferansen har blitt en viktig arena for samarbeidspartnere og ulike interessenter på pilegrimsfeltet.

Utenlandske krigsgraver i Norge

Følgende mål ble lagt til grunn for bevilgningen i 2025:

- Krigsgravene skal holdes i hevd og forvaltes med den verdighet som deres egenart tilsier.

Det er departementets vurdering at målet for bevilgningen til utenlandske krigsgraver i Norge er tilfredsstillende innfridd i 2025.

Departementet gjennomfører inspeksjonsreiser til krigsgravplassene i Norge. Fra inspeksjonene rapporteres det om et jevnt over godt vedlikehold. Norske krigsgraver i utlandet blir vedlikeholdt og ivaretatt etter avtale med Commonwealth War Graves Commission. Det store flertallet av krigsgraver i Norge er lokalisert i Alstahaug, Bergen, Narvik, Oslo, Saltdal og Trondheim. De lokale gravplassmyndighetene rapporterer årlig til departementet om virksomheten.

I 2025 var tilskuddet til kirkelige fellesråd og kommuner for vedlikehold av krigsgraver på 3,5 mill. kroner. Det ble gjennomført navnerking av krigsgraver i Aukra, Lillehammer, Mo i Rana, Tjøtta, Våler i Solør og Ålesund. Det ble gjennomført restaurerings- eller vedlikeholdsprosjekter i Bardu, Eiken, Fitjar, Hamarøy, Harstad, Kabelvåg, Kristiansand, Kvam, Nord-Sel, Oslo, Polarsirkelen, Trondheim og Vågan. Ved de norske krigsgravene i utlandet ble det gjennomført arbeider i Canada, Island, Storbritannia, Uruguay og USA.

Kap. 3327 Nidaros domkirkes restaureringsarbeider mv.

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
01	Ymse inntekter	49 065	41 196	52 673
02	Inntekter ved oppdrag	10 020	4 969	
	Sum kap. 3327	59 085	46 165	52 673

Inntekter ved eksterne oppdrag utført av Nidaros domkirkes restaureringsarbeider har blitt ført på post 02. Da inntektene på posten har utgjort en liten del av NDRs samlede inntekter, foreslås det at disse inntektene i stedet føres på post 01. Post 02 foreslås derfor avviklet.

Post 01 Ymse inntekter

Posten gjelder i hovedsak salgs-, billett- og leieinntekter for NDR knyttet til Nidarosdomen og anleggene i Erkebispegården, jf. kap. 327, post 01. NDR forventer høyere salgs- og billettinntekter i 2027.

Bevilgningen på posten foreslås derfor økt med 4,8 mill. kroner, jf. omtale under kap. 326, post 01. Videre foreslås bevilgningen økt med 5,1 mill. kroner utover dette, som følge av at kap. 3327, post 02 foreslås avviklet.

Kap. 328 Museer m.m.

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
70	Det nasjonale museumsnettverket	2 622 411	2 723 065	2 809 660
78	Andre museums- og kulturverntiltak	91 386	91 680	88 695
	Sum kap. 328	2 713 797	2 814 745	2 898 355

Innledning

Bevilgningene til museer og andre museums- og kulturverntiltak bygger opp under de nasjonale målene om å bidra til et åpent, inkluderende og mangfoldig kulturliv i hele landet, samt å samle inn, bevare, dokumentere og formidle kulturarv.

Kapittelet omfatter årlige driftstilskudd til museer i det nasjonale museumsnettverket samt driftstilskudd til de tre skværriggerne som er i aktiv drift som flytende kulturminner. I tillegg omfatter bevilgningen midler til andre museums- og kulturverntiltak.

Mål og strategier for 2027

Målene for bevilgningene til museer og andre museums- og kulturverntiltak er å legge til rette for institusjonenes videre utvikling gjennom solid kunnskapsproduksjon, relevant formidling, hel-

hetlig samlingsutvikling, trygg ivaretagelse og aktiv samhandling.

I Innst. 573 S (2020–2021), jf. Meld. St. 23 (2020–2021) *Musea i samfunnet – Tillit, ting og tid*, sluttet en samlet stortingskomité seg til de ovennevnte målene. I innstillingen var det videre bred politisk enighet om retningen for museumspolitikken framover.

Kultur- og likestillingsdepartementet legger til grunn at museene selv er sentrale aktører i sin egen utvikling. Profesjonell og solid drift er avgjørende for å få dette til. God økonomistyring, tydelige prioriteringer, godt planverk, god museumsfaglig kompetanse samt samarbeid med andre aktører er sentrale elementer i museumspolitikken.

Under kapittelet bevilges det midler til en rekke museer og andre museums- og kulturverntiltak som i ulik grad bidrar til å nå målene på dette området. Institusjonene og tiltakene define-

rer selv målene for sin virksomhet innenfor rammene av de overordnede målene.

Museum

Det viktigste statlige virkemiddelet på området er tilskudd til museer i det nasjonale museumsnettverket, som er et resultat av museumsreformen iverksatt i 2001. I 2026 omfatter det nasjonale museumsnettverket 61 institusjoner. Reformen har hatt som mål å profesjonalisere driften og styrke fagmiljøene ved museer med fast driftstilskudd fra Kultur- og likestillingsdepartementet, gjennom etablering av større enheter. Departementet legger til grunn at alle museer i det nasjonale museumsnettverket i dag har bedre forutsetninger for videre museumsfaglig utvikling enn før museumsreformens tid. I enkelte deler av landet er det ønskelig å få iverksatt ytterligere konsolideringer for å oppnå mer bærekraftige institusjoner, men i store deler av landet er målet med museumsreformen langt på vei innfridd organisatorisk.

Museer er sentrale aktører i den grunnleggende infrastrukturen for demokrati og frie ytringer. I dette er det særlig viktig å sikre mangfold og representativitet. Den videre utviklingen av museumssektoren vil også være preget av noen store utviklingstrekk som globalisering, digitalisering, klimautfordringer og arbeidet for en bærekraftig framtid.

Museenes kunnskapsproduksjon er en viktig forutsetning for relevante formidlingstilbud til et bredt publikum. Framover skal museene ha en enda tydeligere rolle som kunnskapsinstitusjoner knyttet til forskning, immateriell kulturarv, kulturelt samspill og kritiske perspektiver.

Formidling av kunnskap til ulike brukergrupper er en kjerneoppgave for museer og må oppleves relevant for de ulike brukerne. Formidling handler både om budskap og dialog med publikum. Den fysiske og den digitale formidlingen må utfylle hverandre slik at det styrker museumsformidlingen i stort.

Museer forvalter store samlinger av gjenstander, bygninger, foto, arkiv m.m. Det er viktig at museene, gjennom ulike samarbeidsformer, bidrar til en mer koordinert og helhetlig samlingsutvikling. Målet er at samlingsarbeidet er dekkende og balansert med tanke på mangfold og representativitet både lokalt, regionalt og nasjonalt.

Å ta vare på gjenstandssamlinger i museer krever gode oppbevaringsforhold og tilstrekkelig grad av sikring. Trygg ivaretagelse av samlinger må ses i sammenheng med en helhetlig samlings-

utvikling. En viktig oppgave er også å ta vare på den immaterielle delen av kulturarven gjennom å legge til rette for at håndverkstradisjoner og kulturuttrykk blir ivaretatt gjennom aktiv bruk.

Samarbeid utover egen institusjon har lenge vært en sentral del av museenes arbeidsform. Det er viktig at museene framover legger vekt på sin rolle som en samhandlende aktør på tvers av fagfelt, institusjoner, brukergrupper og interessenter.

Den digitale utviklingen vil også framover prege museumshverdagen og kreve økt digital forståelse og kompetanse. Det ligger et stort formidlingspotensial i digitale plattformer og digital teknologi. Museene forventes å ha økt fokus på dette området framover.

Samspillet mellom museer og de frivillige er en verdifull ressurs som må tas vare på og videreutvikles. Frivillig innsats bidrar til å sikre felles kulturarv og er avgjørende for mye virksomhet i museene. Lokal forankring, større aktivitet og kunnskapsdeling er sentrale gevinster av slikt samarbeid.

Nasjonalmuseet

Nasjonalmuseet er landets fremste institusjon for samling, bevaring, dokumentasjon, forskning og formidling av billedkunst, kunsthåndverk, design og arkitektur.

Nasjonalmuseet på Vestbanen i Oslo er Nordens største kunstmuseum. Siden åpningen i 2022 har tilstrømmingen av publikum til museet vært betydelig.

Målet med museet er å skape et vitalt, nasjonalt forsknings- og formidlingssenter for de visuelle kunstartene. Museet skal være en nyskapende møteplass der et bredt sammensatt publikum skal oppleve og få kunnskap om de visuelle kunstartene. Museumsbygget skal bidra til å styrke Nasjonalmuseets posisjon som utstillings- og formidlingsarena på internasjonalt nivå.

Skværriggerne

Kultur- og likestillingsdepartementet gir årlig driftstilskudd til tre seilskuter som er i aktiv drift som flytende kulturminner. Det gjelder barken Statsraad Lehmkuhl og fullriggerne SS Sørlandet og SS Christian Radich, som har hjemmehavn i hhv. Bergen, Kristiansand og Oslo. Disse tre skværriggerne ble bygd som skoleskip i første halvdel av 1900-tallet for opplæring av sjøfolk. Vedlikehold og drift av alle de tre skipene er krevende og kostbart fordi det er nødvendig å ivareta skutene etter antikvariske prinsipper. Samtidig skal

skipene innfri internasjonale krav til sertifisering for at de skal kunne fortsette å være operative som skoleskip for ungdom i dag og i framtiden. Utgiftene for seilskutene varierer betydelig fra år til år, bl.a. som følge av vedlikeholdsopphold og sertifiseringer (klassinger). Kultur- og likestillingsdepartementet legger til grunn at de årlige statstilskuddene forvaltes på en måte som tar hensyn til at utgiftsbehovet varierer fra et år til et annet.

Budsjettforslag 2027

Post 70 Det nasjonale museumsnettverket

Bevilgningen på posten gjelder ordinært driftstilskudd til museer i det nasjonale museumsnettverket. Forslag til fordeling av bevilgningen er gitt i vedlegg 2.

Kultur- og likestillingsdepartementet foreslår å øke bevilgningene til følgende museer for å dekke driftsutgifter ved museenes nye bygg:

- 2 mill. kroner til Museum Nord til drift av museets nye formidlingsarena Skrei i Vågan
- 0,5 mill. kroner til Anno museum til drift av det regionale historiesenteret på Domkirkeodden. Med økningen som ble innarbeidet for 2026 vil Anno museum motta 4,4 mill. kroner i driftstilskudd knyttet til det regionale historiesenteret på Domkirkeodden.

Departementet foreslår videre å øke bevilgningene til følgende museer i nordområdene for å styrke museenes faglige arbeid:

- 0,5 mill. kroner til Midt-Troms Museum
- 0,5 mill. kroner til Museene for kystkultur og gjenreisning i Finnmark
- 0,5 mill. kroner til Verdensarvsenter for bergkunst – Alta museum

Fra 2028 vil Randsfjordmuseet være delt mellom to fylker som følge av at Gran kommune bytter fylkestilhørighet fra Innlandet til Akershus. Det foreslås 1 mill. kroner i økt driftstilskudd til Randsfjordmuseet for å støtte opp under museets pågående arbeid med å gjennomføre nye konsolideringer i hhv. Akershus og Innlandet.

Vestfoldmuseenes avdeling Berger museum har endret fylkestilhørighet fra Vestfold til Buskerud. Det foreslås at 1,4 mill. kroner overføres fra Vestfoldmuseene til Drammens museum for kunst og kulturhistorie, som fra 2027 overtar driftsansvaret for Berger museum. Det er enighet mellom museene om dette.

Bevilgningen på posten foreslås økt med 4,3 mill. kroner som følge av flytting av øremer-

kede midler til å bedre kunstnerøkonomien ved visningssteder, jf. omtale under kap. 337, post 71, og vedlegg 2.

For en presentasjon av hovedelementene i tilskudd til navngitte tilskuddsmottakere på posten vises det til Prop. 1 S (2025–2026) for Kultur- og likestillingsdepartementet.

Post 78 Andre museums- og kulturverntiltak

Bevilgningen skal dekke tilskudd til ymse faste tiltak på museums- og kulturvernområdet. Dette gjelder bl.a. særskilte museer, de tre skværrig-gerne og ulike andre tiltak. Oversikt over øvrige tiltak på posten det foreslås midler til, følger av vedlegg 2.

Departementet foreslår totalt 4 mill. kroner i økt tilskudd til vedlikehold av de tre skværrig-gerne, jf. vedlegg 2. Økningen fordeles med 2 mill. kroner til Statsraad Lehmkuhl og 1 mill. kroner hver til Christian Radich og Fullriggeren Sørlandet.

Som følge av flytting av øremerkede midler til å bedre kunstnerøkonomien ved visningssteder, foreslås det å øke bevilgningen på posten med 225 000 kroner, jf. omtale under kap. 337, post 71 og vedlegg 2.

Innenfor rammen av bevilgningen på posten er det satt av 100 000 kroner til tiltaket Årets museum som fordeles av Norges museumsforbund.

I statsbudsjettet for 2026 var det innenfor rammen av bevilgningen på posten satt av 3,7 mill. kroner for å dekke utgifter ved Kulturdirektoratets tilskuddsordning for kommersiell forsikring for innlån av gjenstander fra utlandet til utstillinger i Norge. Fra 2027 er utgiftene ved denne tilskuddsordningen forutsatt dekket innenfor rammen av avsetningen til spillemidler til museumstiltak, jf. omtale under del III. Bevilgningen på posten er som følge av dette redusert med 3,7 mill. kroner.

Kultur- og likestillingsdepartementet har forlenget avtalen om det samisk-tyske samarbeidsprosjektet *Dávvirat Duiskkas – Gjenstander i Tyskland* med to år. Formålet er å få oversikt over samiske samlinger i tyske museer, og gi det samiske folk tilgang til egen kulturarv.

For en presentasjon av hovedelementene i tilskudd til navngitte tilskuddsmottakere på posten vises det til Prop. 1 S (2025–2026) for Kultur- og likestillingsdepartementet.

Rapport 2025

Rapporten tar utgangspunkt i museenes statistikk-rapportering og årsrapporter for 2025, som inneholder både rapportering på indikatorer som måles over tid og måloppnåelse på gjeldende museumspolitiske mål.

I 2025 var det i alt 68 museer som fikk driftstilskudd fra Kultur- og likestillingsdepartementet.²

De overordnede målene for bevilgningene til museene i 2025 var å legge til rette for institusjonenes videre utvikling gjennom solid kunnskapsproduksjon, relevant formidling, helhetlig samlingsutvikling, trygg ivaretagelse og aktiv samhandling.

Museene er ulike, både når det gjelder størrelse og bredde i forvaltningsansvar. I tillegg har de ulik grad av statlig og annen offentlig finansiering. Med grunnlag i de overordnede målene for bevilgningene definerer museene selv konkrete mål for virksomheten og rapporterer om måloppnåelse på disse.

Rapporteringen viser at museene har arbeidet i samsvar med de mål og faglige forventninger som kan stilles til profesjonell museumsdrift. Samlet bidrar museene til å nå de overordnede målene for sektoren. Rapporteringen viser høy aktivitet og god måloppnåelse i museumssektoren i 2025, særlig innen formidling, kunnskapsproduksjon og samhandling. Samtidig viser rapporteringen at samlingsforvaltning og bevaring er områder hvor museene fortsatt har store utfordringer. Departementet vurderer måloppnåelsen for bevilgningene til museer og andre kulturverntiltak som tilfredsstillende.

For relevante nøkkeltall for museene i 2025, vises det til Kulturdirektoratets nettsider.

Solid kunnskapsproduksjon

Museene rapporterer om høy aktivitet innen kunnskapsutvikling og forskning, som har vært stabil de siste årene. Rapporteringen viser resultater i form av blant annet vitenskapelige artikler, rapporter, bøker, foredrag og utstillinger. Museene rapporterte om 717 nyåpnede utstillinger og vandreutstillinger. Dette er en liten nedgang fra året før, men tallene har vært ganske stabile de siste fem årene.

² Dette omfatter 61 museer på kap. 328, post 70, samt følgende institusjoner på kap. 328, post 78: Astrup Fearnley Museet, Det Internasjonale Barnekunstmuseet, Jødisk museum i Oslo, Norsk Skogfinsk Museum, Ishavsmuseet Aarvak, Jødisk museum Trondheim og Oplandske dampskibsselskap – Skibladner.

Museene samarbeider med andre museer, universitets- og høyskolesektoren og andre kunnskapsmiljøer. I 2025 rapporterte museene om 348 deltagelser i FoU-prosjekter, som er langt høyere enn de siste årene. Deler av økningen kan imidlertid forklares med endringer i formuleringen av spørsmålene i rapporteringen. Samarbeid om kunnskapsproduksjon bidrar til kompetanseutvikling, arbeidsdeling og styrket faglig aktivitet. Samlet sett viser rapporteringen at museene opprettholder høy aktivitet innen kunnskapsproduksjon, og forskningsbasert kunnskap gjøres tilgjengelig for publikum i stort omfang.

Relevant formidling

Museene rapporterer om høy formidlingsaktivitet. Det totale besøkstallet ved museene var om lag 7,7 millioner i 2025, en økning på 7,5 pst. fra 2024. Barn og unge utgjorde om lag 1,7 millioner besøkende. Andelen barn og unge av det samlede besøkstallet gikk ned til 22 pst. i 2025, mot rundt 25 pst. de siste årene.

Barn og unge deltar i ulike pedagogiske opplegg i regi av museer. I alt har nærmere 700 000 barn og unge deltatt i slike opplegg, som er en økning fra 2024.

Museene rapporterte om 13 718 arrangementer, hvorav 5 072 var særskilt rettet mot barn og unge.

Antall museer med formidlingsplaner har vært stabilt høy de siste fem årene, og i 2025 rapporterte 94 pst. av museene at de hadde en formidlingsplan.

Videre rapporterte 76 pst. av museene at de hadde en strategi for mangfold og inkludering.

Samlet sett viser rapporteringen god måloppnåelse i museenes formidlingsarbeid, med stort omfang av arrangementer, høye besøkstall og omfattende pedagogiske tilbud. Rapporteringen viser videre at museene har styrket sin rolle som arenaer for kunnskapsformidling, deltagelse og opplevelser i hele landet. Samtidig er det fortsatt behov for at museene styrker sitt arbeid med å nå flere barn og unge.

Helhetlig samlingsutvikling og trygg ivaretagelse

Museene forvalter store og sammensatte samlinger. Rapporteringen viser at samlingsutviklingen i økende grad skjer planmessig og koordinert. Samtidig har museene fortsatt store utfordringer i dette arbeidet.

Museene jobber planmessig med dokumentasjon av sine samlinger, og statistikken viser en

svak positiv utvikling over tid når det gjelder registrering, digitalisering og tilgjengeliggjøring av samlingene. Samtidig gjenstår det betydelig arbeid. Rapporteringen for 2025 viser at om lag 38 pst. av samlingene ikke er tilfredsstillende registrert, 52 pst. ikke er digitalisert og 71 pst. ikke er tilgjengeliggjort, når foto og digitalt fødte objekter holdes utenfor.

Statistikken viser også en svak positiv utvikling over tid for oppbevaringsforhold. For kulturhistoriske gjenstander anslås om lag 62 pst. å ha akseptable oppbevaringsforhold. Det innebærer at over 1 million kulturhistoriske gjenstander fortsatt ikke oppbevares under tilfredsstillende forhold.

Museene rapporterer fortsatt om betydelige vedlikeholds- og restaureringsbehov i de kulturhistoriske bygningssamlingene. Om lag halvparten av bygningene har behov for restaurering. Rapporteringen viser videre at vedlikeholdsetterlepet på kulturhistoriske bygninger er betydelig, og at klimaendringer, mangel på håndverkskompetanse og høy lønns- og prisvekst gjør det mer krevende å ta inn etterslepet.

Samlet sett viser rapporteringen mer planmessig og koordinert samlingsutvikling, men det er

fortsatt store utfordringer knyttet til registrering, digitalisering, tilgjengeliggjøring, oppbevaring og vedlikehold av samlingene.

Aktiv samhandling

Museene rapporterer om omfattende samarbeid lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt. Samarbeidet gjelder bl.a. forskning, utstillinger, samlingsforvaltning, arrangementer og undervisning.

Flere museer har gått sammen for å etablere nye samarbeidsformer innenfor sitt fylke for å løse utfordringer knyttet til samlingsforvaltning og forskning. Slike samarbeid er under utvikling, med mål om kompetansebygging og erfaringsutveksling.

De faglige museumsnettverkene er et sentralt virkemiddel for samarbeid, arbeidsdeling og kompetanseutvikling i sektoren. Alle de 20 faglige museumsnettverkene rapporterte om aktivitet i 2025, og aktivitetsnivået var samlet sett stabilt.

Rapporteringen viser gjennomgående høy grad av samarbeid i museumssektoren. De faglige museumsnettverkene har styrket kompetansedeling og faglig utvikling.

Økonomiske nøkkeltall

Tabell 4.13 Fordeling av museenes totale inntekter 2023–2025

Inntektstype	Pst. av totale inntekter 2023	Pst. av totale inntekter 2024	Pst. av totale inntekter 2025
Egeninntekter	24,9	25,6	25,9
Tilskudd fra Kultur- og likestillingsdepartementet	49,4	49,5	49,1
Samlet regionalt tilskudd	20,4	20,1	20,1
Annet offentlig tilskudd	5,3	4,8	4,9

Museenes totale inntekter var om lag 5,5 mrd. kroner i 2025 sammenlignet med 5,4 mrd. kroner i

2024. Egeninntektene er stigende for femte år på rad, med en 2,7 pst. økning fra 2024.

Tabell 4.14 Fordeling av museenes totale kostnader 2023–2025

Kostnadstype	Pst. av totale kostnader 2023	Pst. av totale kostnader 2024	Pst. av totale kostnader 2025
Lønns- og pensjonskostnader	47,9	48,4	48,3
Drift av lokaler, husleie og vedlikehold	22,5	22,5	22,8
Varer og tjenester, andre driftskostnader	27,6	27,1	26,8
Avskrivninger	2,0	2,0	2,1

Museenes totale kostnader var på om lag 5,4 mrd. kroner i 2025, en økning fra 5,35 mrd. kroner i 2024. Lønns- og pensjonskostnadene utgjorde

sammen med drift og vedlikehold av lokaler, samt husleie om lag 71 pst. av museenes samlede utgifter.

Kap. 329 Arkivformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
01	Driftsutgifter	488 850	496 266	511 186
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	769	6 065	6 290
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	38 456	20 488	24 600
78	Arkivtiltak	10 590	28 920	28 865
	Sum kap. 329	538 665	551 739	570 941

Innledning

Målene for bevilgningene under kapittelet inngår blant annet i departementets overordnede mål om å ta vare på og formidle kulturarv. Kapittelet omfatter drifts- og investeringsutgifter for Nasjonalarkivet, som er det nye navnet til Arkivverket fra 1. januar 2026. Kapittelet omfatter også tilskudd til tre tiltak på arkivområdet.

Mål og strategier for 2027

Bevilgningene til Nasjonalarkivet i 2027 skal fremme følgende mål:

- Samfunnet har tillit til offentlige virksomheters forvaltning av sin dokumentasjon.
- Samfunnets arkiver er sikret og tatt vare på for framtidig bruk.
- Arkiver er tilgjengelige og legger til rette for åpenhet, demokratisk kontroll, rettigheter og ny kunnskap.
- Fellesløsningen Digitalarkivet gjør det enkelt å forvalte og bruke arkiver.

Nasjonalarkivet er statens fagmyndighet for dokumentasjonsforvaltning og arkiv. Staten utvikler og forvalter regelverk, standarder og fellesløsninger som legger til rette for å skape, ta vare på og dele informasjon som troverdig dokumentasjon. Nasjonalarkivet utfører tilsyn, gir veiledning og gjennomfører nasjonal politikk på arkivfeltet. Som bevaringsinstitusjon for statlige arkiver og prioriterte privatarkiver bidrar Nasjonalarkivet til åpen-

het, effektiv forvaltning og innbyggernes rett til innsyn.

Arkivenes rolle og funksjon

Arkiver er samfunnets kollektive hukommelse. De gjør det mulig å kontrollere myndighetsutøvelse, forsvare rettigheter og forstå samfunnsutviklingen. Pålitelig, sporbar og tilgjengelig dokumentasjon styrker rettsstaten, bygger tillit og danner grunnlag for en opplyst offentlig debatt. Arkivene er unike kilder til kunnskap om vår samtid og fortid. Som unike kunnskapskilder gjør arkivene samfunnet bedre rustet til å møte kriser og endring.

Offentlige virksomheter har arkivplikt og skal overføre avsluttede arkiver til bevaringsinstitusjoner som sørger for trygg langtidsbevaring og gir tilgang for bruk. Private aktører er som hovedregel ikke underlagt arkivplikt. Dette gjør det mer krevende å sikre at også dokumentasjon fra privat sektor er godt representert blant de arkivene som blir tatt vare på, som del av norsk kulturarv. Mange aktører bidrar derfor til å ta hånd om slike privatarkiver – et samarbeid som koordineres av Nasjonalarkivet.

Utfordringer og strategier

Digital omstilling, et mer komplekst trusselbilde og nytt arkivregelverk preger, og vil fortsette å prege, dokumentasjonsforvaltningen framover. Informasjon produseres i høyt tempo i sammenhengende prosesser som krysser forvaltningsni-

våer og plattformer. Volumet av data vokser raskt og mangelen på helhetlige løsninger er allerede en utfordring. Endret geopolitisk trusselbilde krever større innsats for å sikre at arkiver tas vare på. Digitaliseringen har endret mye, men å sikre og ta vare på riktig dokumentasjon er viktigere nå enn noen gang. Den nye arkivloven vil åpne for å endre metoder og framgangsmåter for dette i takt med tiden.

Det er kostbart og ressurskrevende å forvalte IT-systemer med store datamengder over tid. Systemer oppdateres og erstattes, og utdaterte systemer blir holdt i drift lenger enn nødvendig for å sikre tilgang til lovpålagt dokumentasjon og verdifulle data. Statsforvaltningen utfører i for liten grad lovpålagt avlevering av arkivdata til Nasjonalarkivet for langtidsbevaring. Dette er blant annet fordi avlevering av arkivdata, ofte fra utdaterte informasjonssystemer, er både kompetansekrevene og kostbart. Etterslepet som nå bygges opp i statsforvaltningen, gjør dataene lite tilgjengelig for deling og gjenbruk og gir høyere risiko for at bevaringsverdig dokumentasjon kan gå tapt. Det er behov for effektive verktøy og prosesser for å sikre overføringene.

Den nye arkivlova med forskrifter trådte i kraft 1. januar 2026. Loven stiller funksjonsbaserte krav som gir større teknologisk fleksibilitet og understøtter moderne arbeidsmåter. Nasjonalarkivet skal med veiledning, tilsyn, metodeutvikling og standardisering gjøre det enklere for virksomhetene å oppfylle sine plikter, slik at bevaringsverdig dokumentasjon identifiseres tidlig og kan overføres effektivt til langtidsbevaring og gjøres tilgjengelig for bruk. Innføringen av det nye regelverket vil legge beslag på betydelig kapasitet hos Nasjonalarkivet også i 2027.

Nasjonalarkivet har ansvaret for å utvikle Digitalarkivet som en nasjonal fellesløsning for langtidsbevaring, deling og tilgjengeliggjøring av digitale arkiver fra statlig, kommunal og privat sektor. Løsningen er allerede sentral for institusjoner som bevarer arkiver i et evighetsperspektiv, og har fortsatt et stort potensial for deling av historiske data mellom virksomheter. Ved å tilby Digitalarkivet motvirkes parallelle systemer og kostnader, samtidig som data kan gjøres søkbare og gjenbrukes på tvers av sektorer og fagområder. Et viktig ledd i å gjøre data tilgjengelig er å ha effektive metoder for å digitalisere papirbaserte arkiver. Nasjonalarkivets satsing på digitalisering av arkiver på Tynset er en innsatsfaktor for å få dette til.

De økende datamengdene vil kreve at Nasjonalarkivet er godt rustet for å kunne håndtere og

gi tilgang til dataene på en trygg måte og gi god betjening av digitale arkiver.

Budsjettforslag 2027

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen på posten skal dekke lønns- og driftsutgifter for Nasjonalarkivet.

Bevilgningen på posten er foreslått økt med 0,9 mill. kroner for å dekke administrative utgifter knyttet til Nasjonalarkivets forvaltning av tilskuddsordningen for arkivutvikling, mot en tilsvarende reduksjon av kap. 329, post 78.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som Nasjonalarkivet får i merinntekter på kap. 3329, post 01, jf. forslag til vedtak II.

Bevilgningene til Norsk helsearkiv er budsjettet under Helse- og omsorgsdepartementet, kap. 704 Norsk helsearkiv.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Bevilgningen på posten skal dekke utgiftene til Nasjonalarkivets oppdragsvirksomhet.

Bevilgningen kan bare benyttes i samme omfang som det kan skaffes inntekter fra oppdragsvirksomheten. Posten kan overskrides med inntil samme beløp som Nasjonalarkivet får i merinntekter under kap. 3329, post 02, jf. forslag til vedtak II.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Bevilgningen på posten skal gå til større anskaffelser og vedlikehold i Nasjonalarkivet.

Bevilgningen på posten er foreslått økt med 3,5 mill. kroner til økt lagringskapasitet og vedlikehold av fellesløsningen Digitalarkivet.

Post 78 Arkivtiltak

Posten dekker utgifter til tilskuddsordningen for prosjekt- og utviklingstiltak på arkivfeltet (arkivutviklingsmidler) og tilskudd til Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek (Arbark) og Stiftelsen Asta som bidrar til å ivareta overordnede oppgaver og felles infrastruktur på arkivområdet.

For 2027 foreslås det et tilskudd på 9,7 mill. kroner til Arbeiderbevegelsens arkiv og biblioteks arbeid med å dokumentere, bevare og formidle arkivmateriale fra arbeiderbevegelsen og venstresiden i politikk og samfunnsliv. Tilskuddet til Stiftelsen Asta foreslås videreført med 1,5 mill. kro-

ner for å ivareta forvaltning, vedlikehold og utvikling av informasjonssystemet Asta og Arkivportalen.

Tilskuddsordningen for arkivutviklingsmidlene er søknadsbasert og forvaltes av Nasjonalarkivet. Det foreslås en bevilgning på 17,6 mill. kroner for 2027. For en presentasjon av hovedelementene i tilskuddsordningen vises det til Prop. 1 S (2025–2026) Kultur- og likestillingsdepartementet.

Rapport 2025

Rapporten gjelder virksomheten til Nasjonalarkivet (daværende Arkivverket) i 2025. Følgende mål ble lagt til grunn for bevilgningene under kap. 329 i 2025:

- velfungerende dokumentasjonsforvaltning og arkivering i offentlig sektor
- avleverte statlige arkiver er bevart og gjort tilgjengelig for bruk
- planmessig sikring, bevaring og tilgjengeliggjøring av privatarkiver
- nasjonale fellesløsninger for å langtidsbevare og gi tilgang til arkiver

Samlet sett vurderer departementet at målene for bevilgningene til Nasjonalarkivet under kap. 329 er innfridd på en tilfredsstillende måte i 2025, jf. rapporten nedenfor. Nasjonalarkivet har i 2025 oppnådd gode resultater på flere sentrale områder, særlig innen utvikling av nytt arkivregelverk, styrking av Digitalarkivet og økt digitalisering av arkivmateriale. Samtidig har prioriteringen av regelverksarbeidet medført redusert aktivitet på enkelte områder, spesielt innen tilsyn og avlevering.

Arbeidet i 2025 har i stor grad vært rettet mot å forberede sektoren på innføringen av nytt regelverk og videre digital transformasjon. Dette gir et godt grunnlag for fremtidig utvikling av dokumentasjonsforvaltningen i offentlig sektor. Effektene av tiltakene vil i hovedsak komme gradvis i årene fremover, etter hvert som nye løsninger tas i bruk og regelverket implementeres i praksis.

Bevilgninger til Norsk helsearkiv ble gitt fra Helse- og omsorgsdepartementets budsjett under kap. 704 Norsk helsearkiv, se rapportering i Helse- og omsorgsdepartementets budsjettproposisjon.

Dokumentasjonsforvaltning og arkivering i offentlig sektor

Arbeidet med ny arkivlov og tilhørende forskrifter har vært den klart viktigste prioriteringen for

Nasjonalarkivet i 2025. Regelverket ble vedtatt av Stortinget juni 2025 og trådte i kraft 1. januar 2026. Det nye regelverket er teknologinøytralt og legger til rette for mer fleksibel og fremtidsrettet dokumentasjonsforvaltning, samtidig som det gir Nasjonalarkivet utvidede virkemidler i oppfølgingen av virksomhetene i årene framover.

Prioriteringen av regelverksarbeidet har hatt konsekvenser for andre aktiviteter. Tilsynsaktiviteten er redusert betydelig i 2025, og det ble gjennomført 18 tilsyn i løpet av første halvår før aktiviteten ble satt på pause. Tilsynsressursene har i stedet blitt brukt til å utvikle ny metodikk tilpasset det nye regelverket. Samtidig er det gjennomført temabaserte tilsyn og utarbeidet en samlet tilsynsrapport som gir en overordnet fremstilling av utfordringer og mangel på etterlevelse av arkivregelverket i offentlig sektor. Dette har bidratt til å styrke Nasjonalarkivets rolle som kunnskaps- og utviklingsorgan.

Kravet om å følge Noark-standarden er ikke videreført i nytt regelverk, men er en anbefalt løsning siden det vil ta tid for virksomhetene å kunne utnytte handlingsrommet i nytt regelverk. Nasjonalarkivet har derfor i 2025 videreutviklet standarden. Den nye versjonen innebærer en betydelig forenkling av kravene og gir virksomhetene større fleksibilitet i valg av løsninger, samtidig som kravene til dokumentasjon og etterprøvbarehet opprettholdes.

Avlevering av statlige arkiver

Nasjonalarkivet har som kjerneoppgave å sikre at statlige arkiver blir bevart og gjort tilgjengelige for bruk. I 2025 ble det mottatt 42 digitale arkiver fra statlige virksomheter, som er en nedgang fra året før. En hovedutfordring er at mange virksomheter har vanskeligheter med uttrekk fra sine fagsystemer og ofte må benytte eksterne leverandører, noe som medfører økte kostnader.

Det er etablert en ny løsning for mottak av digitalt skapte arkiv, som har bidratt til bedre kvalitet og mer standardiserte prosesser. Samtidig er det arbeidet videre med å styrke Digitalarkivet som plattform for mottak, bevaring og tilgjengeliggjøring av arkivdata. Det forventes at det nye regelverket over tid vil bidra til enklere og mer forutsigbar avlevering, men effektene vil først bli synlige etter hvert som regelverket tas i bruk.

For papirbaserte arkiver har 2025 vært et krevende år preget av store logistikkoppgaver. Mottaket av departementenes arkiver i forbindelse med flytting til nytt regjeringskvartal har krevd betydelige ressurser. Samtidig er det etablert en ny pro-

duksjonsløype for digitalisering av papirarkiv, med mål om å øke tempoet i digitalisering og tilgjengeliggjøring.

Planmessig sikring og tilgjengeliggjøring av privatarkiv

Privatarkiv utgjør en viktig del av samfunnets samlede dokumentasjon. Det er ikke en lovpålagt oppgave for private virksomheter å ta vare på sine arkiver, og det blir bevart lite arkivmateriale fra privat sektor sammenlignet med offentlig sektor. I 2025 utgjorde privatarkiv rundt 22 prosent av den samlede nasjonale arkivbestanden.

Nasjonalarkivet har i 2025 videreført arbeidet med nasjonale bevaringsplaner og styrket koordineringen gjennom privatarkivnettverkene. Det er også startet arbeid med en ny nasjonal privatarkivstrategi. Erfaringene viser at innsamling, ordning og tilgjengeliggjøring av privatarkiv er ressurskrevende oppgaver som krever langsiktig innsats.

Arkivutviklingsmidlene som bevilges over kap. 329, post 78 er et viktig virkemiddel for å styrke arbeidet regionalt og nasjonalt. I 2025 ble det mottatt et høyt antall søknader, noe som bekrefter et vedvarende stort behov for midler til bevaring og tilgjengeliggjøring av privatarkiv.

Nasjonalarkivet har også styrket sin myndighetsrolle på området. For første gang ble statens

forkjøpsrett benyttet for å sikre arkivmateriale av nasjonal betydning. I tillegg er arbeidet med samiske privatarkiv videreutviklet gjennom etablering av nettverk og oppfølging av bevaringsplan.

Fellesløsningen Digitalarkivet

Digitalarkivet er en nasjonal fellesløsning for digital langtidsbevaring og tilgjengeliggjøring av arkivdata og forvaltes av Nasjonalarkivet. I 2025 er fellesløsningen ytterligere styrket som digital infrastruktur. Det er gjennomført tiltak for å øke sikkerheten i et beredskapsperspektiv, blant annet gjennom bedre løsninger for sikkerhetskopiering og kopiering av data på tvers av geografiske lokasjoner. Samtidig er løsningen gjort mer selvbetjent, slik at virksomheter i større grad kan håndtere egne arkivoverføringer.

Ved utgangen av året var 162 kommuner tilknyttet langtidsbevaring i Digitalarkivet, mens 63 virksomheter benyttet løsningen for tilgjengeliggjøring av arkivdata. I tillegg er et stort antall kommuner tilknyttet visningsløsningene.

Digitalarkivet utvikles videre som en felles plattform for hele arkivsektoren. Gjennom standardiserte løsninger og felles funksjonalitet legges det til rette for mer effektiv oppgaveløsning, bedre datakvalitet og mer ensartet praksis på tvers av sektoren.

Tabell 4.15 Nøkkeltall for Nasjonalarkivets virksomhet 2023–2025

	2023	2024	2025
Antall utførte tilsyn	27	55	18
Antall avleverte digitale arkiver fra statlige virksomheter	45	87	42
Årlig publiserte sider i Digitalarkivet (i mill.)	15	13,9	14,5
Mottatte digitale arkiver fra privat sektor	11	8	14
Totalt antall kommuner tilknyttet langtidsbevaring i Digitalarkivet	154	157	162
Totalt antall avtalepartnere for tilgjengeliggjøring i Digitalarkivet	57	61	65
Herav ikke-offentlige institusjoner	35	36	40
Antall brukere i Digitalarkivet (i mill.)	1,3	1,5	2,0

Kap. 3329 Arkivformål

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
01	Ymse inntekter	8 389	2 628	2 725
02	Inntekter ved oppdrag	1 087	6 180	6 409
	Sum kap. 3329	9 476	8 808	9 134

Post 01 Ymse inntekter

Posten gjelder salgsinntekter i Nasjonalarkivet og inntekter fra ulike samarbeidsprosjekter og tjenester i Nasjonalarkivet, jf. kap. 329, post 01.

Post 02 Inntekter ved oppdrag

Posten gjelder oppdragsinntekter i Nasjonalarkivet, jf. kap. 329, post 21.

Programkategori 08.30 Medieformål (334–339)

Utgifter under programkategori 08.30 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027	Endring i pst.
334	Film- og dataspillformål	1 125 563	1 124 525	1 199 034	6,6
335	Medieformål	8 253 010	8 590 358	8 912 107	3,7
337	Kompensasjons- og vederlags- ordninger	377 643	392 948	436 660	11,1
339	Pengespill, lotterier og stiftelser	135 121	145 811	154 578	6,0
	Sum kategori 08.30	9 891 337	10 253 642	10 702 379	4,4

Utgifter under programkategori 08.30 fordelt på postgrupper

(i 1 000 kr)					
Post- gr.	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027	Endring i pst.
01–29	Statens egne driftsutgifter	361 969	390 794	404 064	3,4
50–89	Overføringer til andre	9 529 368	9 862 848	10 298 315	4,4
	Sum kategori 08.30	9 891 337	10 253 642	10 702 379	4,4

Innledning

Programkategorien omfatter bevilgninger til film- og medieformål, i tillegg til forvaltning av pengepill, lotterier og stiftelser.

Mål

Film- og dataspillformål

Film- og dataspillpolitikken skal bidra til å oppnå de overordnede målene for kulturpolitikken, samt gjeldende mål for film- og dataspillpolitikken, jf. omtale under Mål og strategier for 2027 i kap. 334.

Medieformål

De overordnede målene for mediepolitikken er å legge til rette for ytringsfrihet, inkludert pressefrihet og informasjonsfrihet, gjennom en åpen og

opplyst offentlig samtale. En åpen og opplyst offentlig samtale forutsetter kritisk medieforståelse i befolkningen. Det styrker evnen til å vurdere hva som er pålitelig informasjon og øker motstandskraften mot feil- og desinformasjon.

Regjeringen vil understøtte medienes demokratiske funksjon, både som formidler av pålitelig og uavhengig informasjon, som arena for debatt og som samfunnets vaktbikkje.

For å bidra til at alle grupper i samfunnet har tilgang på et bredt tilbud av samfunnsviktig og undersøkende journalistikk, vil regjeringen legge til rette for et mangfold av redaktørstyrte medier over hele landet.

Kompensasjons- og vederlagsordninger

Kategorien omfatter kompensasjons- og vederlagsordninger. Kompensasjonsordningen under

kategorien bidrar til tilgjengeliggjøring av kunst og kultur gjennom å sikre rettighetshavere kompensasjon for lovlig kopiering av åndsverk. Vederlagsordningene gir opphavere betaling for offentlig bruk av deres verk og bidrar med dette til å sikre befolkningens tilgang til et fritt og uavhengig kulturliv.

En ansvarlig og aktiv pengespillpolitikk

De overordnede målene for pengespillpolitikken er å forebygge spilleproblemer og andre negative konsekvenser av pengespill og å sikre at pengespill gjennomføres på en ansvarlig og trygg måte. Pengespillpolitikken skal i tillegg legge til rette for at overskudd fra pengespill og lotterier tilfaller helse- og rehabiliteringsformål, samfunnsnyttig og humanitært arbeid, idrett og kultur.

Aktuelle saker

Ytringsberedskap – Nasjonal strategi for en åpen og opplyst offentlig samtale

Statens myndigheter har etter Grunnloven § 100 et ansvar for å legge til rette for en åpen og opplyst offentlig samtale. Hvordan dette skal gjøres i praksis var et sentralt tema i utredningen fra Ytringsfrihetskommisjonen (NOU 2022: 9). Med utgangspunkt i vurderingene og forslagene fra Ytringsfrihetskommisjonen, har Kultur- og likestillingsdepartementet lagt fram en nasjonal strategi for å bevare og utvikle det norske ordskiftet. Strategien er et overordnet dokument som trekker opp prinsipper for og synliggjør regjeringens arbeid på ytringsfrihetsområdet. Regjeringens arbeid med å legge til rette for ytringsfrihet og en velfungerende offentlighet fortsetter, inkludert oppfølging av de konkrete anbefalingene fra Ytringsfrihetskommisjonen. Konkrete tiltak blir løpende publisert på en temaside på regjeringen.no.

Strategi for å styrke motstandskraften mot desinformasjon

Endrede medievaner, ny teknologi og en tilspisset sikkerhetspolitisk situasjon gjør det enklere, raske og mer aktuelt å spre falsk eller villedende informasjon for å svekke tilliten i samfunnet. Norge er i utgangspunktet godt rustet mot slike påvirkningsforsøk, med høy tillit, en godt utdannet befolkning og et mangfold av redaktørstyrte medier som når bredt ut.

Samtidig kan utviklingen sette den offentlige samtalen under press. En åpen og opplyst offentlig samtale forutsetter at befolkningen har tilgang

til pålitelig informasjon slik at de kan danne seg sin egen mening. Regjeringen har lagt frem en strategi for å styrke motstandskraften mot desinformasjon og vil jobbe med oppfølging av strategien i 2027.

Endringer på opphavsrettsområdet

Departementet fremmet Prop. 41 LS (2025–2026) for Stortinget i mars 2026. Proposisjonen inneholder forslag til endringer i åndsverkloven mv. Endringene gjennomfører EUs digitalmarkedsdirektiv ((EU) 2019/790) og nett- og videresendingsdirektiv ((EU) 2019/789). Det foreslås en rekke lovendringer knyttet til grensekryssende bruk av ny teknologi.

Lovforslaget inneholder bl.a. nye avgrensingsregler om bruk av åndsverk ved tekst- og datautvinning, i undervisnings-, forsknings- og kulturarvinstitusjoner, regler om alternativ tvisteløsning, nye rettigheter for utgivere av pressepublikasjoner, regler om forholdet mellom plattformtilbydere og rettighetshavere når det gjelder brukeropplaget innhold, og regler som skal sikre rimelig vederlag til opphavere og utøvende kunstnere. Forslaget inneholder også bestemmelser om visse nettoverføringer samt videresending og annen distribusjon av radio- og TV-programmer. Proposisjonen vil bli behandlet av Stortinget og departementet vil følge opp på egnet måte.

Forordning om mediefrihet (EMFA)

Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2024/1083 om mediefrihet (European Media Freedom Act) ble vedtatt i 2024. Formålet er å styrke redaksjonelle mediers uavhengighet og fremme mediemangfold og ytringsfrihet i det indre markedet.

Det følger blant annet av forordningen at medlemsstatene skal respektere den redaksjonelle friheten til tilbydere av medietjenester og sikre effektiv beskyttelse av journalistiske kilder. Forordningen inneholder videre bestemmelser som skal sikre allmennkringkasteres redaksjonelle uavhengighet.

Forordningen gir også et styrket vern av redaksjonelt innhold på svært store nettplattformer, som er utpekt etter forordningen om digitale tjenester (Digital Services Act). Dersom en slik plattform ønsker å fjerne eller begrense synligheten av innhold fra en medietjenestetilbyder, skal den først begrunne beslutningen og gi mediet anledning til å svare innen 24 timer. Vernet forutsetter at mediet på forhånd erklærer overfor plattformen at det oppfyller nærmere bestemte vilkår, blant annet om redaksjonell uavhengighet. Medi-

enes klager på slike beslutninger skal gis prioritet av plattformene.

Det legges videre til rette for en strukturert dialog mellom mediene, de svært store nettplattformene og sivilsamfunnet, organisert av det europeiske rådet for medietjenester (European Board for Media Services). Dialogen skal fremme tilgangen til et mangfold av uavhengige medier på plattformene, legge til rette for erfaringsutveksling om blant annet innholdsmoderering og overvåke etterlevelsen av egenreguleringstiltak som skal beskytte brukerne mot skadelig innhold og desinformasjon.

Forordningen er fra EUs side merket som EØS-relevant. Dersom forordningen vurderes som EØS-relevant og akseptabel, tar departementet sikte på å sende et høringsnotat med forslag til gjennomføring i norsk rett i løpet av første halvår 2027.

Forordning om åpenhet og målretting av politisk reklame

Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2024/900 om åpenhet rundt og målretting av politisk reklame ble vedtatt av EU i 2024. Formålet er å motvirke desinformasjon og utenlandsk innblanding i valgprosesser, og å gi harmoniserte europeiske regler om politisk reklame. Reglene skal gjøre det enklere for borgerne å gjenkjenne politisk reklame og å vite hvem som står bak reklamen.

Forordningen stiller bl.a. krav om at politisk reklame skal merkes, slik at det er åpenhet rundt

hvem som har betalt for reklamen og hvor pengene kommer fra.

Forordningen gir også regler for tilsyn og håndheving av forordningen, og regler om samarbeid og samordning mellom medlemsstatenes myndigheter. Bruk av personopplysninger til målretting av politisk reklame er kun tillatt etter uttrykkelig samtykke. Profilerings ved bruk av særlige kategorier (sensitive) personopplysninger er ikke tillatt. Med profilering menes automatisert bruk av personopplysninger for å analysere eller forutsi blant annet en persons interesser, preferanser eller atferd. Bruk av persondata fra mindreårige til målretting av politisk reklame er også forbudt.

Dersom forordningen vurderes som EØS-relevant og akseptabel, tar departementet sikte på å sende et høringsnotat med forslag til gjennomføring av forordningen i norsk rett i løpet av vinteren 2026/2027.

Avvikling av videogramavgift

I tilknytning til gjennomføring av endringsdirektivet til AMT-direktivet i norsk rett gjorde Stortinget blant annet vedtak om å oppheve avgiften på omsetning av videogram. Oppheving av avgiften skal skje samtidig med at investeringsplikten regulert i kringkastingsloven §§ 2-22 og 2-23 trer i kraft. Departementet legger opp til at investeringsplikten trer i kraft fra 1. januar 2027 og at videogramavgiften bortfaller fra samme dato.

Kap. 334 Film- og dataspillformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
01	Driftsutgifter	140 861	148 128	152 769
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	9 508	7 977	
50	Filmfondet	681 000	693 000	740 000
72	Insentivordningen for film- og serieproduksjoner, <i>kan overføres</i>	80 335	55 000	71 035
73	Regionale filmvirksomheter, <i>kan overføres</i>	150 400	154 180	159 080
75	Internasjonale film- og medieavtaler, <i>kan overføres</i>	24 449	22 910	26 780
78	Film- og dataspilltiltak	39 010	43 330	49 370
	Sum kap. 334	1 125 563	1 124 525	1 199 034

Post 21 har vært nyttet til å føre utgifter ved eksterne oppdrag som Norsk filminstitutt (NFI) har utført. Utgiftene har i all hovedsak vært finansiert ved utbetalinger fra Utenriksdepartementet (UD), som er inntektsført av NFI på kap. 3334, post 02. Fra 2027 vil disse midlene i stedet bli stilt til disposisjon for NFI ved tildeling fra UD, og det er derfor ikke lenger behov for kap. 3334, post 02. Postene foreslås derfor avviklet.

Innledning

Bevilgningene under kapittelet skal fremme nasjonale mål for kulturpolitikken og bidra til et fritt og uavhengig kulturliv som er åpent, inkluderende, likestilt og mangfoldig.

Bevilgningene skal stimulere til produksjon og tilgjengeliggjøring av et mangfoldig tilbud av audiovisuelt innhold med høy kvalitet, som styrker demokratiet gjennom å vekke engasjement og ved å tilrettelegge for meningsbryting. Bevilgningene skal også styrke norsk og samisk språk, identitet og kultur.

Mål og strategier for 2027

Målene for film- og dataspillpolitikken er å legge til rette for

- sterke og økonomisk bærekraftige bransjer med nasjonal og internasjonal gjennomslagskraft
- filmer, serier og dataspill av høy kvalitet
- filmer, serier og dataspill som gjenspeiler hele befolkningen
- et bredt og variert tilbud, og en tilgjengelig, trygg og inkluderende film- og dataspillkultur i hele landet

Satsing på film

Norsk filmbransje opplever nå lavere etterspørsel etter nye produksjoner. Endringene i de økonomiske rammevilkårene på feltet fører til at filmarbeidere og talenter forlater bransjen, og dette vil på sikt kunne ramme evnen til å produsere film i Norge. Samtidig er det behov for nødvendig oppgradering av teknisk kinoutstyr, for å opprettholde en desentralisert kinostruktur. Regjeringen foreslår en satsing på 45 mill. kroner til filmfeltet for å bedre kunne møte utfordringene for norsk film og sikre fremtidig politisk måloppnåelse. Bevilgningsøkningene skal benyttes til å styrke norsk filmproduksjon og insentivordningen for film- og serieproduksjoner og til etablering av en ny tilskuddsordning for oppgradering av digitalt kino-utstyr, jf. omtale under postene.

Stortingsmelding om film og filmpolitikken

Kultur- og likestillingsdepartementet vil starte arbeidet med en stortingsmelding om filmpolitikken. I tiårsperioden siden forrige filmmelding har filmmarkedet gjennomgått grunnleggende end-

ringer. Meldingen vil gi anledning til å vurdere offentlige virkemidler i relasjon til hverandre og i samspill med de økonomiske driverne i markedet, herunder evaluering av virkemidlene for å stimulere regional filmbransje og filmproduksjon.

Nasjonalt mandat for samisk film – Internasjonalt samisk filminstitutt (ISFI)

Kultur- og likestillingsdepartementet har i samsvarende med anmodningsvedtak 206 (2024–2025) og i samarbeid med aktuelle aktører (ISFI, Sametinget, Norsk filminstitutt (NFI) og FilmReg) utredet et nasjonalt mandat for ISFI, med mål om å definere hovedansvaret for forvaltning og finansiering av det samiske filmfeltet. Kultur- og likestillingsdepartementet anbefalte at ISFI gis et nasjonalt mandat i form av et hovedansvar for samisk film i Norge og Stortinget har sluttet seg til dette. Mandatet innebærer ikke en negativ avgrensning av NFIs eller regionale filmvirksomheters mandat. Departementet er i dialog med ISFI om utarbeidelse av regelverk for tildeling av tilskudd i lys av det nye nasjonale mandatet.

Medfinansiering av audiovisuelle produksjoner (investeringsplikt)

Stortinget gjorde i 2024 vedtak om å etablere en investeringsplikt for strømmeaktører, som vil kunne bidra til en stabil og høyere produksjon av filmer og serier, og mer aktivitet i bransjen. Departementet har hatt gjennomføringen av de reglene Stortinget vedtok på høring og tar sikte på at investeringsplikten trer i kraft fra 1. januar 2027.

Filmparken AS

Staten eier 77,6 pst. av aksjene i Filmparken AS, som tilbyr fasiliteter for innspilling av film, herunder studioer og kontorbygg. Statens begrunnelse for eierskapet er å legge til rette for produksjon av film i Norge. Statens mål som eier i Filmparken, er filmproduksjon av høy kvalitet. Filmparken er i positiv utvikling, men markedsusikkerhet samt behov for oppgradering av selskapets bygningsmasse bidrar til et press på økonomien i selskapet. Styret har fått fullmakt til å inngå salgssavtale for inntil 40 pst. av Filmparkens eiendom. Selskapet arbeider videre med å utvikle Filmparken i lys av endringene i markedet, selskapets ressurser og statens begrunnelse for eierskapet.

Budsjettforslag 2027**Post 01 Driftsutgifter**

Bevilgningen på posten skal dekke lønns- og driftsmidler til Norsk filminstitutt. Bevilgningen dekker også evaluerings- og utviklingsarbeid og enkelte fellestiltak på film- og medieområdet i departementets regi.

Norsk filminstitutt skal bistå Medietilsynet med kontrolloppgaver tilknyttet den kommende investeringsplikten for strømmeaktører, jf. endringer i kringkastingsforskriften. Bevilgningen på posten foreslås som følge av dette økt med 1 mill. kroner.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som virksomheten får i merinntekter på kap. 3334, post 01, jf. forslag til vedtak II.

Post 50 Filmfondet

Bevilgningen på posten omfatter tilskudd til film- og dataspillfeltet, fra utvikling og produksjon til lansering, formidling og tilgjengeliggjøring av audiovisuelt innhold.

Bevilgningen på posten foreslås økt med 25 mill. kroner for bedre å kunne møte utfordringene i norsk filmbransje og sikre fremtidig politisk måloppnåelse. Bevilgningsøkningen skal benyttes til å styrke både bredden og toppen i norsk filmproduksjon gjennom filmfondets tilskuddsordninger. Ordninger som bidrar til mangfold og talentutvikling, internasjonalt samarbeid og finansiering av filmproduksjoner med størst markedspotensial skal prioriteres.

Bevilgningen på posten foreslås redusert med 3,5 mill. kroner mot tilsvarende økning på kap. 334, post 75, jf. omtale nedenfor.

For en presentasjon av hovedelementene i tilskuddsordningene vises det til Prop. 1 S (2025–2026) Kultur- og likestillingsdepartementet.

Post 72 Insentivordning for film- og serieproduksjoner, kan overføres

Bevilgningen på posten skal dekke tilskudd til insentivordningen for film- og serieproduksjoner. Ordningen er refusjonsbasert, som innebærer at store produksjoner med internasjonalt potensial, som produseres helt eller delvis i Norge, og som oppfyller vilkårene for ordningen, kan søke om tilskudd til refusjon på inntil 25 pst. av godkjente kostnader.

Bevilgningen på posten skal dekke utgifter knyttet til tilsagn gitt i tidligere år, som kommer til

utbetaling i 2027. Ordningen er refusjonsbasert, og det kan ta inntil tre år fra tilsagn blir gitt under ordningen til refusjonene kommer til utbetaling. Det er derfor knyttet en tilsagnsfullmakt til bevilgningen på posten. Regjeringen foreslår en fullmakt til å gi tilsagn om tilskudd til nye prosjekter utover bevilgningen på posten. Samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar skal ikke overstige 130 mill. kroner i 2027, jf. forslag til vedtak III.

NFI forvalter tilskuddsordningen gjennom å gi tilsagn om tilskudd til nye prosjekter innenfor ordningens økonomiske ramme. Deretter behandler NFI anmodning om utbetaling av tilskudd mot avregning (refusjon) fortløpende. Den økonomiske rammen som kan stilles til disposisjon for tilsagn til nye prosjekter i 2027 vil være avhengig av utbetalingstakten under ordningen, og hvilke tilsagn som faktisk kommer til utbetaling. Produksjonene som har fått tilsagn om utbetaling under ordningen endres ofte underveis i produksjonsløpene og dette bidrar til usikkerhet om den faktiske utbetalingen blir lavere enn gitte tilsagn. Som følge av dette vil tilsagnsrammen for nye prosjekter i 2027 først være klar ved begynnelsen av året, etter at NFI har avsluttet behandlingen av innkomne anmodninger om refusjon for fullførte prosjekter i 2026. I 2026 har NFI gitt 84 mill. kroner i tilsagn om tilskudd til nye prosjekter under ordningen. Den foreslåtte bevilgningsøkningen på 15 mill. kroner i 2027 vil bidra til å styrke ordningens økonomiske ramme dette året.

For en presentasjon av hovedelementene i tilskuddsordningen vises det til Prop. 1 S (2025–2026) Kultur- og likestillingsdepartementet.

Post 73 Regionale filmvirksomheter, kan overføres

Bevilgningen på posten omfatter tilskudd til regionale filmvirksomheter. Den regionale filmsatsingen er en del av den samlede nasjonale filmpolitikken og dekker tilskudd til regionale filmsentre og filmfond. Regionale filmvirksomheter bidrar i stadig flere produksjoner og er med på å styrke både profesjonalitet, kvalitet og finansiering på filmområdet. Bevilgningen på posten bidrar til at flere stemmer fra hele landet blir hørt. Departementet legger opp til å evaluere virkemidlene rettet mot regionale filmvirksomheter som ledd i arbeidet med en ny stortingsmelding om film, jf. omtale i innledningen til kapitlet.

For en presentasjon av hovedelementene i tilskuddsordningen vises det til Prop. 1 S (2025–2026) Kultur- og likestillingsdepartementet.

Post 75 Internasjonale film- og medieavtaler, kan overføres

Bevilgningen på posten skal dekke faste, årlige tilskudd til tiltak som er forankret i internasjonale film- og medieavtaler. Det gjelder blant annet Eurimages, Nordisk Film & TV Fond og Det Europeiske Audiovisuelle Observatoriet.

For å dekke utgifter ved avtale om norsk bidrag til et europeisk solidaritetsfond for Ukraina, Europarådets pilotprogram for samproduksjon av tv-serier og kostnader til medlemskap i The Five Nordics, som er et nettverk for de nordiske filminstituttene, foreslås bevilgningen på posten økt med 3,5 mill. kroner mot tilsvarende reduksjon av bevilgningen på kap. 334, post 50.

Post 78 Film- og dataspilltiltak

Bevilgningen på posten omfatter enkeltstående tilskudd til Internasjonalt Samisk Filminstitut, Bygdekinoen og stiftelsen Den nasjonale filmkommissjonen.

Bevilgningen foreslås økt med 5 mill. kroner for å etablere en ny behovsprøvd tilskuddsordning for oppgradering av digitalt kinoutstyr, i samsvar med et tiltak i regjeringens strategi for kino og filmformidling.

Staten bidro til digitalisering av samtlige norske kinoer i 2011, sammen med kinoene og filmdistributørene. Dette visningsutstyret er nå i ferd med å bli utrangert. For å kunne vise de største filmene, som er viktige for kinoens inntekter, forutsettes det ofte at kinoens tekniske utstyr oppfyller visse kvalitative krav. Det er derfor et behov for å skifte ut første generasjons fremvisere. Bevilgningen vil kunne bidra til å finansiere nødvendig oppgradering av digitalt fremvisningsutstyr og bidra til å opprettholde dagens kinostruktur og slik oppfylle regjeringens mål om å bidra til en desentralisert kinostruktur.

Forslag til fordeling av bevilgningen til navngitte mottakere framgår av vedlegg 2.

Rapport 2025

Målene for bevilgningene til film-, serie- og dataspillfeltet i 2025 var å legge til rette for filmer, serier og dataspill med høy kvalitet og gjennomslagskraft, likestilling og mangfold, sterke og bærekraftige bransjer i hele landet, samt en tilgjengelig, inkluderende og trygg dataspillkultur. Samlet sett vurderer departementet at måloppnåelsen i 2025 er god, med særlig sterke resultater knyttet til kvalitet og internasjonal gjennomslags-

kraft, men med svakere utvikling i økonomisk bærekraft og representativt mangfold.

Filmer, serier og dataspill med høy kvalitet og gjennomslagskraft

2025 var et svært sterkt år for norsk audiovisuell produksjon. Norske filmer og serier oppnådde betydelig internasjonal anerkjennelse med priser ved sentrale festivaler som Berlin og Cannes, og norske produksjoner hevdet seg bredt internasjonalt.

På nasjonalt nivå nådde norsk film en markedsandel på 31,3 pst., det høyeste nivået i et normalår etter årtusenskiftet. Kinoåret var godt, med over 8,3 millioner besøk, og norsk film bidro vesentlig til samlet publikumsoppslutning.

Det ble produsert et bredt spekter av filmer og serier, med 35 norske kinofilmer, herunder 8 barnefilmer. Befolkningen vurderer kvaliteten på norske filmer og serier som stabilt høy, og et flertall mener at norsk innhold holder samme nivå som internasjonale produksjoner.

Også norske dataspill oppnådde internasjonal oppmerksomhet, med nominasjoner, priser og tilstedeværelse ved viktige arenaer som Gamescom og Tokyo Game Show.

Likestilling og mangfold

Det har vært god utvikling i likestilling i film- og serieproduksjon. Kvinneandelen i sentrale roller ligger samlet på om lag 50 pst., med særlig høy andel innen dokumentar.

I dataspillbransjen er kvinneandelen lavere, på om lag 23 pst., men utviklingen er positiv sammenlignet med tidligere år.

Mangfold etter landbakgrunn ligger stabilt på om lag 9–11 pst. blant tilskuddsmottakere, noe som er lavere enn befolkningen ellers. Det er derfor fortsatt et potensial for å styrke representasjonen. Regjeringen prioriterer dette arbeidet høyt, jf. de filmpolitiske målene som kommer frem ovenfor under «Mål og strategier».

Tilskudd til produksjoner for barn og unge økte betydelig i 2025, og det ble også gitt tilskudd til samiske produksjoner, selv om omfanget var lavere enn tidligere år på grunn av få søknader.

Sterke og bærekraftige bransjer i hele landet

Norsk filminstituttt tildelte totalt om lag 945 mill. kroner til film- og spillformål i 2025, gjennom filmfondet, insentivordningen for film- og serieproduksjoner, samt tilskudd til regionale filmvirksomheter.

De regionale tilskuddene bidrar til aktivitet i hele landet, blant annet gjennom filmsentre og regionale filmfond. Bransjen som helhet viser vekst i omsetning og sysselsetting, men denne veksten ligger i stor grad utenfor de kulturpolitiske kjerneområdene. Produksjon av spillefilm, dokumentar og dramaserier er fortsatt preget av en krevende finansieringssituasjon.

Dataspillbransjen har hatt en negativ utvikling de siste årene, med fall i omsetning og utviklingsbudsjetter. Norsk filminstitutt tilskudd har hatt en stabiliserende effekt, men den økonomiske bærekraften vurderes fortsatt som svak.

En tilgjengelig, inkluderende og trygg dataspillkultur

Det ble i 2025 gjennomført flere tiltak for å styrke dataspillkulturen. Dette omfatter blant annet etablering av møteplasser i bibliotek, ungdomsklubber og kulturhus, samt utvikling av formidlingsressurser og kompetansetiltak.

Norsk filminstitutt har også arbeidet med tiltak for inkludering og trygghet i spillmiljøer, herunder utvikling av nasjonale retningslinjer mot hets og trakassering, og tiltak i tråd med dataspillstrategien.

Tiltakene har bidratt til økt tilgjengelighet og bredere deltakelse i dataspillkultur over hele landet.

Kap. 3334 Film- og dataspillformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
01	Ymse inntekter	7 612	8 600	8 918
02	Inntekter ved oppdrag	9 840	8 321	
	Sum kap. 3334	17 452	16 921	8 918

Post 02 foreslås avvirket, jf. omtale under tabell med budsjettforslag for kap. 334.

Post 01 Ymse inntekter

Posten gjelder inntekter fra Cinemateket i Oslo, samt inntekter knyttet til mediedesken i EUs pro-

gram for kulturell og audiovisuell sektor, Kreativt Europa. I tillegg omfatter posten inntekter fra egenandeler for kurs og diverse andre inntekter ved Norsk filminstitutt.

Kap. 335 Medieformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
01	Driftsutgifter	72 486	83 933	91 589
21	Spesielle driftsutgifter	3 993	4 945	5 128
70	Kompensasjon til kommersiell allmennkringkasting	133 000	150 000	150 000
71	Mediestøtte	508 649	526 850	586 340
73	Medietiltak	17 659	41 230	43 435
74	Tilskudd til lokale lyd- og bildemedier, <i>kan overføres</i>	26 543	24 700	25 615
79	Norsk rikskringkasting AS – NRK	7 490 680	7 758 700	8 010 000
	Sum kap. 335	8 253 010	8 590 358	8 912 107

Innledning

Kapittelet omfatter driftstilskudd til den statlige virksomheten Medietilsynet. Kapittelet omfatter også bevilgning til Senter for forskning på det offentlige ordskiftet, tilskudd til NRK, kompensasjon til kommersiell allmennkringkasting, produksjonstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier, tilskudd til innovasjon og utvikling, tilskudd til lokale lyd- og bildemedier, tilskudd til medieforskning, tilskudd til samiske nyhets- og aktualitetsmedier og øvrige medietiltak.

Mål og strategier for 2027

Bevilgningene til medieformål skal legge til rette for

- et mangfold av uavhengige, redaktørstyrte medier
- å sikre NRKs rolle som en bred allmennkringkaster
- å styrke den kritiske medieforståelsen i befolkningen
- å beskytte barn og unge mot skadelig mediepåvirkning

Regjeringen skal understøtte medienes demokratiske funksjon gjennom å legge til rette for ytringsfrihet, pressefrihet, tilgjengelighet, mediemangfold, uavhengighet, nyhetsproduksjon over hele landet og en åpen og opplyst offentlig samtale.

Bevilgningen bidrar til å sikre gode rammevilkår for et mangfold av uavhengige, redaktørstyrte medier, fra lokalaviser og nisjeaviser til allmennkringkasterne NRK og TV 2. Ulike medier fyller ulike funksjoner og treffer ulike grupper av befolkningen. Et sunt mediemangfold bidrar til at ulike stemmer og meninger slipper til i den offentlige debatten. Bevilgningene bidrar til mediemangfoldet gjennom forutsigbare rammebetingelser, jf. Del III kap. 11 *Mediepolitiske styringssignaler 2027–2030*.

Regjeringen vil følge opp strategien for å styrke motstandskraften mot desinformasjon (2025–2030). I det digitale mediesamfunnet kan det være utfordrende å vurdere hva som er pålitelig innhold. Ytringsfrihetskommisjonen (NOU 2022: 9) pekte på at det er en alvorlig trussel for ytringsfriheten og tilliten i samfunnet dersom vi ikke kan stole på vesentlige deler av informasjonen vi mottar.

Bevilgningene under kapittelet skal derfor blant annet bidra til å styrke befolkningens kritiske medieforståelse. Det vil si å styrke befolkningens evne til kritisk å vurdere hvilke kilder de kan

ha tillit til, og om informasjonen de leser, hører og ser, er pålitelig. Bevilgningen skal også legge til rette for økt kunnskap om hvordan sosiale medier og internettplattformer påvirker den offentlige samtalen.

Regjeringen vil bidra til et tryggere internett ved å gjennomføre forordningen om digitale tjenester i norsk rett. Forordningen vil blant annet styrke befolkningens rettigheter på nett og bidra til tryggere digitale tjenester for barn og unge.

Nye fireårige styringssignaler for den direkte mediestøtten og NRK (2027–2030)

I henhold til mediestøtteloven § 3 skal regjeringen foreslå faste, langsiktige økonomiske rammer for NRK og de direkte tilskuddsordningene for mediestøtte gjennom fireårige styringssignaler. Forslag til styringssignal skal legges frem for Stortinget i en budsjettproposisjon året etter stortingsvalg, og skal bygge på en helhetlig gjennomgang av mediepolitikken og de mediepolitiske virkemidlene.

For å sikre en velfungerende offentlighet, blant annet ved å styrke befolkningens motstandskraft mot desinformasjon, trengs et mangfold av redaktørstyrte medier som folk bruker og har tillit til. Medievanene er i stor endring, og unge får i økende grad nyheter gjennom sosiale medier. Det kan bidra til å gjøre unge særlig utsatt for desinformasjon, påvirkningsforsøk og radikaliserings. Regjeringen vil arbeide for å sikre unges tilgang til redaktørstyrte medier, og dermed deres mulighet for informert demokratisk deltakelse. Samtidig er den norske medieøkonomien sårbar. Lokalmediene er avgjørende for å sikre et godt lokalsamfunn. Det er derfor også behov for å styrke de små lokale medienes mulighet til å utvikle journalistikk og nye formater som også kan treffe yngre målgrupper bedre.

Regjeringens hovedprioriteringer i den kommende styringssignalperioden er å bidra til økt bruk av redaktørstyrte medier blant unge, og støtte redaksjonell utvikling i lokale medier. For å bidra til dette foreslår regjeringen å øke produksjonstilskuddet til nyhets- og aktualitetsmedier og innovasjonsordningen med til sammen 40 mill. kroner. Økningen vil gi et solid løft for mediemangfoldet og lokalmedier over hele landet. Det vil videre stimulere til innovative tiltak som kan øke nyhetsbruken blant unge. Departementet viser til Del III, kap. 11 *Mediepolitiske styringssignaler 2027–2030* for vurderinger av endringer og bevilgningsnivået i de direkte mediestøtteordningene.

gene. Forslag til bevilgning til de direkte mediestøtteordningene framkommer av post 71 og 74.

Regjeringen vil sikre et sterkt NRK med et bredt mandat. Forutsigbare rammer i den kommende perioden er viktig for at NRK skal kunne gjennomføre den omfattende moderniseringen av teknologi og bygg som de er i gang med, inkludert nytt hovedkontor og overgang til ny teknologisk plattform. Disse investeringene er nødvendige for å opprettholde kvalitet, styrke beredskapsrollen og sikre et bredt innholdstilbud. Regjeringen vil derfor videreføre bevilgningen til NRK med prisjustering. For å ivareta nødvendig handlingsrom i perioden, kan likevel den årlige bevilgningen avkortes med inntil 0,4 pst., jf. Del III kap. 11 *Mediepolitiske styringssignaler 2027–2030*.

Offentlig utredning av de mediepolitiske virkemidlene

Regjeringen vil sette ned et utvalg som får i oppdrag å vurdere hvordan de mediepolitiske virkemidlene kan innrettes for å best oppfylle de mediepolitiske målene. Det inkluderer vurdering av de direkte mediestøtteordningene, merverdiavgiftsfritaket for aviser og tidsskrifter, og kjøp av avisdistribusjon i områder der det ikke er kommersielt grunnlag for egen distribusjon. Ved Stortingets behandling av Dokument 8:244 S (2025–2026), jf. Innst. 259 S (2025–2026), *Representantforslag om fastsettelse av provenyeffekt av fritak fra merverdiavgift på levende lyd og bilde*, vedtok Stortinget å be regjeringen om å «utrede et plattformnøytralt fritak for merverdiavgift for nyhetstjenester, herunder provenyvirkning og hvordan fritaket kan avgrenses i samsvar med ordningens formål, involvere berørte parter i utredningsarbeidet og legge resultatet frem for Stortinget på egnet måte». Finansdepartementet vil lede arbeidet med å utrede hvordan et plattformnøytralt merverdiavgiftsfritak kan utformes, slik Stortinget har anmodet om. Utvalget og relevante myndigheter på skatte-, kultur- og medieområdet vil bli involvert i arbeidet, herunder i spørsmål om hvilke alternative utforminger av plattformnøytralt merverdiavgiftsfritak som skal utredes. Utredningen skal legges frem i en rapport som vil være et underlag for den helhetlige vurderingen av de mediepolitiske virkemidlene utvalget skal gjøre. Utredningen vil senest bli lagt frem høsten 2027.

Finansieringen av NRK og avtalen om kommersiell allmennkringkasting ligger utenfor utvalgets mandat, men inngår i det samlede mediepolitiske landskapet og kan tas i betraktning som rele-

vant kontekst. Utvalget skal avgi sin utredning som en NOU innen 1. november 2028.

DigiUng og ung.no

Barn og unge skal tilbys lett tilgjengelig og kvalitetssikret informasjon, hjelp og veiledning som gjør dem i stand til å ta gode valg og mestre eget liv. DigiUng og ung.no er et samarbeid mellom Helse- og omsorgsdepartementet og Barne- og familiedepartementet i samarbeid med Kunnskapsdepartementet, Kultur- og likestillingsdepartementet, Arbeids- og inkluderingsdepartementet, Justis- og beredskapsdepartementet og Kommunal- og distriktsdepartementet. I 2024 ble DigiUng-samarbeidet etablert i en varig struktur både strategisk og operativt. Det tverrsektorielle samarbeidet har allerede gitt gevinster i form av at flere virksomheter når ut med informasjon til målgruppen, og nye tjenester har blitt tilgjengelige via ung.no.

Ung.no er statens primære kanal for digital informasjon, dialog og digitale tjenester til barn og unge på tvers av sektorer og tjenestenivåer. I 2027 vil arbeidet med å videreutvikle ung.no som den felles tverrsektorielle inngangen til offentlige digitale informasjons-, veilednings- og hjelpetjenester for ungdom videreføres gjennom DigiUng-samarbeidet. Dette er et samarbeid mellom Barne- ungdoms- og familiedirektoratet og Helse- direktoratet og en rekke andre offentlige tjenester og etater der alle virksomheter i samarbeidet skal få tilgang til å lage kvalitetssikret innhold på ung.no innenfor egne fagområder.

Det vises for øvrig til omtale i Barne- og familiedepartementets og Helse- og omsorgsdepartementets proposisjoner.

Lokalradio på FM

Departementet har bedt Medietilsynet om å forlenge anleggs- og innholdskonsesjonene for lokalradio på FM for perioden 2027–2031. Forlengelse av anleggs-konsesjonene forutsetter også en forlengelse av frekvenstillatelsene. Nasjonal kommunikasjonsmyndighet (Nkom) vil, i samråd med Medietilsynet, sende forslag til utlysningvilkår og tildelingsregler for lokale FM-sendernett på høring. Høringen vil blant annet omfatte hvilke sendernett som skal lyses ut, vilkårene for tillatelsene, krav til søkerne og reglene for tildeling dersom flere kvalifiserte søkere ønsker samme sendernett. Etter høringen vil de endelige reglene bli fastsatt, og interesserte aktører vil bli invitert til å søke. Eksisterende tillatelser vil bli forlenget mid-

lertidig der det er nødvendig for å fullføre tildelingsprosessen. Formålet er å sikre kontinuitet i lokalradiosendingene.

Budsjettforslag 2027

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen skal dekke lønns- og driftsutgifter for Medietilsynet samt mindre utredningsoppgaver og kostnader på medieområdet.

I 2026 ble det satt av 5 mill. kroner til et senter for forskning på det offentlige ordskiftet. Senteret skal bidra med langsiktig forskning på det offentlige ordskiftet, inkludert statusen for ytringsfrihet, polarisering og desinformasjon. Institutt for samfunnsforskning, i samarbeid med UiO og NORCE, vant anbudskonkurransen sommeren 2026. Kontrakten har en varighet frem til 2030.

Innenfor rammen av bevilgningen på posten er det satt av 10 mill. kroner til forskningssenteret i 2027, som blir første hele driftsår.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Bevilgningen på posten skal dekke utgifter ved oppdrag som Medietilsynet utfører på vegne av andre.

Bevilgningen kan bare nyttes i samme omfang som det kan skaffes oppdragsinntekter. Posten kan overskrides med inntil samme beløp som Medietilsynet får i merinntekter på kap. 3335, post 02, jf. forslag til vedtak II.

Post 70 Kompensasjon til kommersiell allmennkringkasting

Bevilgningen på posten skal dekke kompensasjon til kommersiell allmennkringkasting i henhold til avtalen mellom staten, ved Kultur- og likestillingsdepartementet, og TV 2 i perioden 2024–2028. Kompensasjonen skal bidra til å opprettholde mediemangfoldet, sikre en reell konkurrent til NRK og sikre produksjon av riksdekkende nyhetssendinger utenfor Oslo, jf. Del III kap. 11 *Mediepolitiske styringssignaler 2027–2030*.

Budsjettforslaget på posten er basert på at statens økonomiske forpliktelser i henhold til avtalen kan beløpe seg på inntil 150 mill. kroner i 2027.

Post 71 Mediestøtte

Bevilgningen på posten omfatter produksjonstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier, innovasjons- og utviklingstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier og tilskudd til samiske nyhets- og aktualitetsmedier.

Ifølge mediestøtteloven skal den økonomiske rammen for mediestøtten fastsettes for fire år av gangen, og regjeringen skal legge fram forslag til fireårige økonomiske styringssignaler året etter stortingsvalg.

Regjeringen foreslår å øke bevilgningen til produksjonstilskuddet til nyhets- og aktualitetsmedier med 30 mill. kroner. Økningen skal bidra til å gi et løft for mediene og styrke mediemangfoldet over hele landet. Økningen vil særlig gå til lokale medier, men kan også gå til andre kategorier aviser. For eksempel har antallet nasjonale nisjemedier økt de siste årene, slik at tilskuddsmidlene som fordeles til denne kategorien har blitt fordelt mellom stadig flere medier. I forbindelse med fastsettelse av satsene for produksjonstilskudd vil departementet vurdere om det også er behov for å øke tilskuddet til denne kategorien medier.

Bevilgningen til innovasjon og utvikling foreslås økt med 10 mill. kroner. Økningen skal særlig bidra til å støtte innovasjons- og utviklingstiltak som kan bidra til å øke unges bruk av redaktørstyrte medier.

Bevilgningen til de direkte mediestøtteordningene skal for årene 2028–2030 videreføres med prisjustering. Den årlige bevilgningen kan avkortes med inntil 0,4 prosent, jf. Del III kap. 11 *Mediepolitiske styringssignaler 2027–2030* og forslag til vedtak V.

Regjeringen vil følge utviklingen i mediemarkedet i perioden, og eventuelt foreslå justeringer for å styrke mediemangfoldet og medienes mulighet til å utvikle attraktive nyhetstilbud for unge.

For en presentasjon av hovedelementene i de øvrige tilskuddsordningene vises det til Prop. 1 S (2025–2026) Kultur- og likestillingsdepartementet.

Forslag til bevilgning for 2027 til de ulike tilskuddsordningene framkommer av tabell nedenfor.

Tabell 4.16 Fordeling av bevilgningen på post 71

Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
Produksjonstilskudd	440 567	456 340	503 225
Innovasjon og utvikling	23 690	24 540	35 445
Tilskudd til samiske medier	44 392	45 970	47 670
Sum	508 649	526 850	586 340

Post 73 Medietiltak

Bevilgningen på posten skal dekke tilskudd til ulike tiltak på mediefeltet, herunder tilskudd til medieforskning, etterutdanning og kompetanseheving i mediebransjen m.m.

Bevilgningen foreslås økt med 1 mill. kroner til Senter for undersøkende journalistikk. Økningen skal bidra til å ytterligere styrke deres arbeid for mer undersøkende journalistikk, særlig blant lokalaviser.

Stiftelsen Tenk – Senter for kildebevissthet, er en uavhengig stiftelse med formål om å øke kildebevisstheten og motstandskraften mot desinformasjon, særlig med sikte på å verne barn og unge. Tenk ble stiftet av Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU), Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU), Den norske Forleggerforening og Norsk Presseforbund våren 2026. Tilskuddet til Stiftelsen Tenk er foreslått videreført med 20,6 mill. kroner i 2027.

Fordelingen av tilskuddene på posten kommer fram av vedlegg 2.

For en presentasjon av hovedelementene i tilskudd til navngitte tilskuddsmottakere på posten vises det til Prop. 1 S (2025–2026) Kultur- og likestillingsdepartementet.

Post 74 Tilskudd til lokale lyd- og bildemedier, kan overføres

Bevilgningen på posten omfatter tilskudd til lokal-kringkastingsformål og digitaliseringstiltak i lokalradiosektoren. Ordningen forvaltes av Medietilsynet i henhold til forskrift om tilskudd til lokale lyd- og bildemedier.

For en presentasjon av hovedelementene i tilskuddsordningen vises det til Prop. 1 S (2025–2026) Kultur- og likestillingsdepartementet.

Post 79 Norsk rikskringkasting – NRK

Bevilgningen til NRK skal for årene 2028–2030 videreføres med prisjustering. Den årlige bevilgningen kan avkortes med inntil 0,4 prosent, jf. Del III kap. 11 *Mediepolitiske styringssignaler 2027–2030* og forslag til vedtak V.

Samlet foreslås en bevilgning til NRK på 8 mrd. kroner i 2027. Bevilgningen skal dekke driften av NRK, samt utgifter til utgående merverdiavgift etter lav sats. Merverdiavgift etter lav sats av det statlige driftstilskuddet til NRKs kringkastingsvirksomhet i 2027 utgjør om lag 858 mill. kroner.

Bevilgningen forvaltes av Medietilsynet, som sørger for utbetalingene av de statlige overføringene til NRK.

Rapport 2025

Bevilgningene til medieformål i 2025 skulle blant annet bidra til å sikre et mangfold av redaktørstyrte medier, styrke ytringsfrihet og informasjonsfrihet, legge til rette for lokale medier i hele landet og støtte innovasjon og samfunns viktig journalistikk.

Samlet sett vurderes måloppnåelsen på mediefeltet som god, selv om utviklingen i mediemarkedet gir nye utfordringer. Overgang fra papiravis til digitale formater, konkurranse fra de store globale aktørene om annonseinntektene og utviklingen innen KI er alle trender som utfordrer mediens forretningsmodell.

Sammenliknet med andre land ligger likevel antall aviser og utgiversteder i Norge på et svært høyt nivå. Produksjonstilskuddet til nyhets- og aktualitetsmedier og innovasjons- og utviklingstilskuddet bidro også i 2025 til å opprettholde et bredt medietilbud over hele landet. 163 aviser mottok produksjonstilskudd i 2025. Tallet er relativt stabilt, selv om det er noe utskiftning. Forskriften for innovasjons- og utviklingstilskudd ble endret i 2025, slik at flere typer medier kunne søke. I 2025 var det en større bredde blant

søkerne enn tidligere, og om lag 75 pst. av midlene gikk til små, lokale medier.

I 2025 ble det lagt frem en ny forskrift om tilskudd til samiske nyhets- og aktualitetsmedier. Fra og med 2026 vil også digitale nyhets- og aktualitetsmedier på samisk være støtteberettigede. Dette bidrar til å styrke mediemangfoldet og de samiske språkene.

Styrke motstandskraften mot desinformasjon

Den teknologiske utviklingen og befolkningens endrede medievaner har gjort det enklere å spre falsk eller villedende informasjon til flere, raskere. Fremmede stater kan ønske å påvirke Norge for å skape splid og uro eller oppnå spesifikke politiske mål. Dette kan være en trussel mot både demokratiet og den offentlige samtalen, fordi det kan bidra til polarisering og lavere tillit.

Regjeringen la i juni 2025 frem *Strategi for å styrke motstandskraften mot desinformasjon (2026–2030)*. Strategien inneholder en bred pakke med tiltak som skal sikre et åpent og opplyst offentlig ordskifte, styrke tilliten i samfunnet og verne demokratiet mot skjult påvirkning. Strategien er delt inn i fem innsatsområder: 1) Styrke den kri-

tiske medieforståelsen i befolkningen, 2) ansvarliggjøre sosiale medier, 3) styrke redaktørstyrte medier, 4) styrke kunnskap og forskning og 5) styrke myndighetenes arbeid og samordning.

Forskning og kunnskapsutvikling på medieområdet

For å sikre et faktabasert grunnlag for utformingen av mediepolitikken og de regulatoriske virkemidlene på mediefeltet er det nødvendig å følge utviklingen i det norske mediemangfoldet systematisk og over tid. Medietilsynet har etablert *Mediemangfoldsregnskapet* for å jevnlig kunne gi innsikt i status og utvikling for de ulike aspektene ved mediemangfoldet, både i et avsender-, innholds- og bruksperspektiv.

Gjennom bevilgninger til Norges forskningsråd bidrar Kultur- og likestillingsdepartementet til finansiering av langsiktig forskning av høy kvalitet og styrking av relevante forskningsmiljøer.

Fagutvalget for medieforskning fordelte 4,6 mill. kroner til ni forskningsprosjekter og tre mastergradsstipender i 2025. Prosjekter som handlet om kritisk medieforståelse og mediemangfold ble særlig prioritert. Fagutvalget for medieforskning ligger under Medietilsynet.

Norsk rikskringkasting

Rapport for tilskudd til NRK i 2025

Tabell 4.17 Tall for NRK AS 2021–2026

	(i mill. kroner)					
År	2021	2022	2023	2024	2025	2026 ¹
Brutto kostnader allmennkringkasting	6 001	6 265	6 506	6 807	6 912	7 071
Andre inntekter fra allmennkringkastingsoppdrag	-49	-139	-132	-169	-113	-81
Kommersielle inntekter	-77	-69	-79	-63	-56	-73
Utbytte fra datterselskaper	0	0	0	0	0	0
Netto kostnader ved allmennkringkasting	5 876	6 057	6 293	6 574	6 734	6 917
Tilskudd	5 879	6 002	6 219	6 443	6 688	6 915
Overskudd/underskudd	0,1	-55	-73	-129	-44	0,2
Resultat i pst. av brutto kostnader	0	-0,9	-1,1	-1,9	-0,6	0

¹ Tallene for 2026 er budsjettall utarbeidet av NRK.

Departementet vurderer at målet med tilskuddet til NRK samlet sett ble tilfredsstillende innfridd i 2025, jf. rapportering nedenfor.

NRK rapporterer hvert år om selskapets driftsøkonomi sett i et femårsperspektiv i en egen rapport om effektiv drift. I tillegg utarbeider NRK allmennkringkasterregnskap og årsregnskap.

Nøkkeltall for NRKs inntekter de fem seneste årene framgår av tabell 4.17.

NRK AS hadde et underskudd på 44 mill. kroner i 2025, mot et underskudd på 129 mill. kroner i 2024. Ifølge NRKs vedtekter § 10 skal NRK normalt gå i regnskapsmessig balanse. Justert for kostnader til flytting til nytt hovedkontor, viser NRKs ordinære drift et positivt resultat på ca. 13 mill. kroner i 2025. Fra 2026 har NRK AS et mål om regnskapsmessig balanse.

Det framgår av NRKs årsrapport for 2025 at 91 pst. av befolkningen brukte et tilbud fra NRK daglig. Denne andelen har holdt seg stabil de siste fem årene. I samme periode har imidlertid tiden som befolkningen bruker på NRK, gått jevnt nedover fra 128 minutter per dag i 2021, til 102 minutter per dag i 2025.

Medietilsynet utarbeider hvert år en rapport om hvordan NRK oppfyller allmennkringkastingsforpliktelsene. Tilsynsresultatet for programåret

2025 viste at NRK i det store og hele oppfylte sitt samfunnsoppdrag i samsvar med kravene.

Allmennkringkastingsrapporten viser at NRK har et bredt nyhets- og aktualitetstilbud, som forklarer nyhetsbildet og setter det inn i en større sammenheng. NRKs samlede tilbud hadde høy kvalitet og stor bredde i tematikk og sjangre, med et solid innholdstilbud som kilde til innsikt, refleksjon, opplevelser og kunnskap. Tilbudene når både brede og smale grupper i befolkningen, og appellerer til ulike aldersgrupper. Medietilsynet rapporterer også at NRK viser at de jobber godt for å ivareta de utvidede musikk- og språkkravene som inngår i oppdraget fra 2023.

Medietilsynet kom fram til at NRK har brutt to av de rundt 50 kravene til programvirksomheten. Dette gjelder kravet om 25 pst. nynorsk på nett og på radio. NRKs nynorskandel på nrk.no var 23,4 pst. i 2025, mens nynorskandelen på radio lå på 23,3 pst.

Kap. 3335 Medieformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
02	Inntekter ved oppdrag	4 119	5 076	5 264
	Sum kap. 3335	4 119	5 076	5 264

Post 02 Inntekter ved oppdrag

Posten gjelder inntekter fra oppdragsvirksomheten ved Medietilsynet, jf. kap. 335, post 21.

Kap. 337 Kompensasjons- og vederlagsordninger

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
70	Kompensasjon for kopiering til privat bruk	60 300	60 300	60 300
71	Vederlagsordninger mv., <i>kan overføres</i>	317 343	332 648	376 360
	Sum kap. 337	377 643	392 948	436 660

Innledning

Kapittelet omfatter bevilgninger til en kompensasjonsordning for kopiering av åndsverk til privat bruk og vederlags- og kompensasjonsordninger til opphavere for offentlig bruk av deres åndsverk.

Det er etter åndsverkloven tillatt å kopiere åndsverk til privat bruk. Rettighetshaverne skal etter loven § 26 gis en årlig kompensasjon over statsbudsjettet.

Vederlags- og kompensasjonsordningene skal sikre vederlag og kompensasjon til opphavere for

offentlig bruk av deres åndsverk. Forvaltningen ivaretas av organisasjoner for opphavere på de aktuelle områdene.

Mål og strategier for 2027

Målet med bevilgningene er å sikre at rettighetshavere kompenseres for lovlig kopiering til privat bruk og at opphavere får vederlag og kompensasjon for offentlig bruk av sine åndsverk.

Departementet har satt i gang et arbeid med å se nærmere på kompensasjonsordningen for kopiering til privat bruk. Det er utført en ekstern juridisk utredning av forskjellige sider av ordningen, og departementet vurderer nå videre oppfølging blant annet i lys av denne utredningen.

Budsjettforslag 2027

Post 70 Kompensasjon for kopiering til privat bruk

Posten gjelder en kompensasjonsordning for kopiering av åndsverk til privat bruk. Ordningen forvaltes av Norwaco og må ses i sammenheng med kompensasjonsordningen til kollektive formål gjennom Fond for lyd og bilde, kap. 320, post 51.

For en presentasjon av hovedelementene i kompensasjonsordningen vises det til Prop. 1 S (2025–2026) Kultur- og likestillingsdepartementet.

Post 71 Vederlagsordninger mv., kan overføres

Bevilgningen på posten skal i hovedsak dekke utgifter for vederlagsavtaler staten har inngått.

Bibliotekvederlag

Bibliotekvederlaget er en kulturpolitisk ordning der staten årlig bevilger et kollektivt vederlag for utnyttelse av verk som er utgitt i Norge, og som disponeres for utlån i offentlige bibliotek. Ordningen er regulert i lov 29. mai 1987 nr. 23 om bibliotekvederlag. Vederlaget for 2026 ble fastsatt til 174,8 mill. kroner. For 2027 er det budsjettert med 183,4 mill. kroner.

Vederlaget fastsettes hvert år på bakgrunn av avtale inngått mellom departementet og forhandlingsutvalget for opphaverorganisasjonene. Gjeldende avtale varer fra 1. januar 2025 til 31. desember 2034. For hvert år i avtaleperioden skal vederlaget justeres i samsvar med prisvekst og økningen i antall verk.

Ordningen gir vederlag for publikums bruk av verk i offentlige bibliotek, herunder forsknings- og

spesialbibliotek. Vederlaget ytes kollektivt og utbetales til fond forvaltet av opphaverorganisasjonene. Fondsmidlene skal nyttes til fordel for opphaverne, bl.a. gjennom stipendtildelinger, og til formål som kommer vedkommende gruppe av opphavere til gode. Fordelingen av vederlaget på de ulike fondene avtales mellom opphaverorganisasjonene.

Visningsvederlag

Visningsvederlaget er hjemlet i lov om vederlag for visning av billedkunst og kunsthåndverk mv. (lov 28. mai 1993 nr. 52), og gjelder visning av norsk og samisk visuell kunst i offentlige eller offentlig støttede institusjoners eie.

Avtalen som regulerer vederlagets størrelse ble forhandlet frem mellom kunstnerorganisasjonene; Norske billedkunstnere, Norske Kunsthåndverkere, Forbundet Frie Fotografer og Samiske Kunstneres Forbund og Kultur- og likestillingsdepartementet i 2007. Avtalen løper for ett år om gangen, og fornyes automatisk hvis den ikke blir sagt opp med seks måneders varsel. Vederlaget reguleres årlig ved at det først gis et tillegg på 4,25 pst. og deretter et tillegg lik rammen for lønnsoppgjøret i staten (samlet begrenset oppad til 8,25 pst.).

Vederlaget fordeles til Billedkunstnernes vederlagsfond, Kunsthåndverkernes fond, Norsk Fotografisk Fond og Samiske Kunstneres og Forfatteres Vederlagsfond og forvaltes av kunstnerorganisasjonene.

Med bakgrunn i dette er visningsvederlaget budsjettert med 136,6 mill. kroner for 2027.

Tilskudd til utstillingsøkonomien

Kunstinstitusjoner og visningssteder med statsstøtte har et særlig ansvar for å sikre kunstnere rimelig betaling. Disse institusjonene og visningsstedene skal både følge avtalen om utstillingsvederlag og bidra til å sikre kunstnere rimelig honorar for deres arbeid med utstillinger.

Innenfor rammen av bevilgningen på posten har det tidligere blitt utbetalt særskilt tilskudd til 48 visningssteder for visuell kunst som mottar statsstøtte. Tilskuddet har vært øremerket honorar til kunstnere som har utstillingsoppdrag ved disse visningsstedene. Fra 2027 foreslås midlene budsjettert på de kapitler og poster der disse institusjonene får sitt ordinære driftstilskudd fra Kultur- og likestillingsdepartementet. Samtidig foreslås det en reduksjon i dette særskilte tilskuddet for kunstmuseer og andre museer med kunstavdelinger, samt at tilskuddet til Nasjonalmuseet

bortfaller, jf. omtale under kap. 328 post 70 og 78. For de øvrige visningsstedene som har mottatt tilskuddet, fordeles avsetningen på posten likt med 495 000 kroner til hver av tilskuddsmottakerne.

Bevilgningen på posten foreslås med bakgrunn i dette redusert med 18,8 mill. kroner, mot tilsvarende økninger på kap. 320, post 74 og 75, kap. 325, post 72 og kap. 328, post 70 og 78, jf. omtale under disse postene og i vedlegg 2.

Visningsstedene er pålagt særskilt rapportering om utstillingsøkonomien til Kulturdirektoratet, for å synliggjøre ivaretagelse av kunstnernes økonomiske vilkår. Rapporteringen danner grunnlag for videre målretting og forenkling av alle de utstillingspolitiske virkemidlene, i dialog med kunstnerorganisasjonene og visningsstedene.

Kompensasjon for musikk brukt i seremonier m.m.

Kompensasjonen omfatter nærmere angitt bruk av musikk i religiøse seremonier og seremonier basert på ikke-religiøse livssyn. Kompensasjonen utbetales gjennom TONO. Kompensasjonen fastsettes i løpet av høsten og tar hensyn til pris- og lønnsvekst samme år. For 2027 er det budsjettert med 3 mill. kroner.

Kompensasjonsordning – framstilling av litteratur i tilgjengelige formater til bruk for personer med funksjonsnedsettelse

Marrakechtraktaten og Marrakechdirektivet om tilgang til litteratur for blinde mv. er gjennomført i forskrift til åndsverkloven. I samsvar med § 15 første ledd i forskriften har staten opprettet en kompensasjonsordning for framstilling av litteratur i tilgjengelige formater til bruk for personer med en funksjonsnedsettelse som gjør det vanskelig å lese visuell tekst.

Det er budsjettert en bevilgning på 5,7 mill. kroner til ordningen for 2027. Midlene forvaltes av Kopinor. Kompensasjonen skal fordeles til opphavere. Å motta kompensasjon er ikke en rettighet på lik linje med andre opphavsrettigheter etter åndsverkloven, og er heller ikke en rettighet som kan overdras ved avtale eller arv.

Vederlag for bruk av opphavsrettslig beskyttet materiale i trening av språkmodeller

Nasjonalbiblioteket og Kopinor inngikk i 2026 en avtale om bruk av opphavsrettsbeskyttet avisinnhold i Nasjonalbibliotekets trening av språkmodel-

ler, jf. omtale under kap. 326. Avtalen legger til rette for at rettighetshaverne kan få betalt for bruken av aviser i trening av KI. Avisinnhold under opphavsrett øker kvaliteten på språkmodellene. Midler for å finansiere avtalen ble i 2026 budsjettert under kap. 326, post 01. For 2027 foreslås dette budsjettert under kap. 337, post 71. Som følge av dette er bevilgningen på posten økt med 47,8 mill. kroner mot tilsvarende reduksjon av bevilgningen på kap. 326, post 01.

Rapport 2025

Kompensasjon for kopiering til privat bruk

Departementet ga 60,3 mill. kroner i tilskudd til Norwacos kompensasjonsordning for kopiering av åndsverk til privat bruk i 2025. I samme år utbetalte Norwaco om lag 58,6 mill. kroner gjennom ordningen til Norwacos medlemmer, utenlandske og individuelle rettighetshavere og kringkastingselskap.

Vederlagsordninger

Av bevilgningen på posten ble det for 2025 satt av 22 mill. kroner til statlig finansierte visningssteder for å bedre kunstnerøkonomien og at kunstinstitusjoner og visningssteder kunne opprettholde utstillingsfrekvensen av samtidskunst. Tilskuddene ble fordelt likt med kr 337 292 kroner til 19 museer med tilskudd fra kap. 328, post 70 og 78, til 28 institusjoner med tilskudd fra kap. 320, post 74 og 75, og til én institusjon med tilskudd fra kap. 325, post 72. I tillegg ble en avsluttende prosjektperiode øremerket kunstneres arbeid med utstillinger fordelt med 250 000 kroner hver til 14 museer med tilskudd fra kap. 328, post 70 og 78, og til ti institusjoner med tilskudd fra kap. 320, post 74 og 75. Ordningene både supplerte og overlappet hverandre, traff kunstnere over hele landet, og bidro til økt produksjon og formidling av samtidskunst.

Kopinor forvaltet midlene under kompensasjonsordning for framstilling av litteratur i tilgjengelige formater til bruk for personer med en funksjonsnedsettelse som gir lesevansker. I hovedsak ble midlene fordelt individuelt til om lag 2 400 opphavere etter bruksdata fra Tibi over antall utlån. Om lag 10 pst. ble fordelt kollektivt til opphaverorganisasjonene.

For å sikre opphavere vederlag og kompensasjon for offentlig bruk av åndsverk ble det i 2025 fordelt midler under følgende ordninger:

Tabell 4.18 Utbetalt vederlag og kompensasjon for offentlig bruk av åndsverk

	(i mill. kr)	
Vederlag / kompensasjon	2024	2025
Bibliotekvederlag, 18 fond i 28 organisasjoner	161,8	167,9
Visningsvederlag, 4 fond	104,2	119,2
Kompensasjonsordning - framstilling av litteratur i tilgjengelige formater til bruk for personer med funksjonsnedsettelse	5,1	5,3
Kompensasjon for musikk brukt i seremonier m.m.	2,7	2,8

Kap. 339 Pengespill, lotterier og stiftelser

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
01	Driftsutgifter	114 192	130 745	133 953
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	20 929	15 066	20 625
	Sum kap. 339	135 121	145 811	154 578

Innledning

Kapitlet gjelder i sin helhet finansieringen av Lotteri- og stiftelsestilsynets arbeid, og skal bygge opp under regjeringens overordnede mål om en ansvarlig pengespillpolitikk. Lotteri- og stiftelsestilsynet er statens forvaltningsorgan på pengespill-, frivillighets- og stiftelsesområdet.

Mål og strategier for 2027

Målene for pengespillpolitikken er

- å forebygge spilleproblemer og andre negative konsekvenser av pengespill
- å sikre at pengespill gjennomføres på en ansvarlig og trygg måte
- å legge til rette for at overskudd fra pengespill går til ikke-fortjenestebaserte formål

Det regulerte markedet for pengespill består av de statlig kontrollerte aktørene Norsk Rikstoto og Norsk Tipping, den private spillsektoren med bingo- og lotterivirksomhet samt spill på skip. Det uregulerte markedet for pengespill består i all hovedsak av private aktører som tilbyr spilltjenester fra utlandet rettet mot det norske markedet via internett, uten å ha tillatelse til dette.

For å nå målene for pengespillpolitikken, må det regulerte pengespillmarkedet være attraktivt

nok, uten at tilbudet bidrar til å øke pengespillproblemer. Den økte kanaliseringen av spillere til norske, ansvarlige tilbud, viser at den norske pengespillmodellen fungerer. Pengespilloven og -forskriften sikrer en helhetlig og konsekvent regulering. Regjeringen er spesielt opptatt av å forebygge spilleproblemer, og vil vurdere tiltak i forbindelse med ny handlingsplan mot spilleproblemer.

Målene for politikken for stiftelser er å sikre en forsvarlig forvaltning av stiftelser og øke kunnskapen om deres samfunnsmessige betydning. Stiftelsestilsynet skal sikre at norske stiftelser driver lovlig og i tråd med formålet.

Målene for frivillighetspolitikken er nærmere gjengitt under kap. 315 Frivillighetsformål.

Ny handlingsplan mot spilleproblemer

Minst 0,5 prosent av Norsk Tippings overskudd skal gå til tiltak mot spilleproblemer. Regjeringen la frem *Handlingsplan mot speleproblem (2026–2029)* våren 2026.

Handlingsplanen skal bidra til at færre utvikler spilleproblemer og at flere får hjelp og behandling. Barn og unge er en sentral målgruppe i handlingsplanen, blant annet fordi regjeringen er bekymret for en utvikling der barn blir eksponert for pengespill gjennom dataspill. Kunnskapsutvikling og kunnskapsdeling er også sentralt i arbeidet.

det for å forebygge og behandle spilleproblemer. Som en del av oppfølgingen av den forrige handlingsplanen ble det satt i gang en felles nordisk undersøkelse av spillevaner og spilleproblemer. Dette er den første undersøkelsen av sitt slag og resultatene forventes å foreligge innen utgangen av 2026.

Evaluering av Norsk Tippings arbeid med effektiv drift

Regjeringen har bestilt en ekstern evaluering av Norsk Tippings arbeid med effektiv drift. Evalueringen vil foreligge i løpet av 2027 og skal blant annet se på lønnsnivå og kostnadsutvikling i selskapet. Formålet med evalueringsoppdraget vil være å utarbeide et best mulig kunnskapsgrunnlag til å vurdere hvorvidt selskapet driver effektivt slik at mest mulig av inntektene fra selskapets pengespill går til formålene satt i pengespilloven.

Nettpoker

Det finnes en betydelig interesse for nettpoker i befolkningen, men denne gruppen har ikke et lovlig tilbud å benytte seg av. For å kanalisere denne spillelysten fra utenlandske spillselskaper til et ansvarlig, norsk tilbud med bl.a. innsats- og tapsgrenser, vurderer regjeringen å gi Norsk Tipping tillatelse til å tilby nettpoker.

En utvidelse av Norsk Tippings spilltilbud krever en endring av pengespillforskriften. Regjeringen har et forslag til nærmere regler for dette tilbudet på høring høsten 2026.

Budsjettforslag 2027

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen på posten skal dekke lønns- og driftsutgifter for Lotteri- og stiftelsestilsynet. Utgiftene finansieres i stor grad av avgifter og gebyrer fra lotterier og stiftelser samt overføringer fra Norsk Tipping og Norsk Rikstoto.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som Lotteri- og stiftelsestilsynet får i merinntekter på kap. 3339, post 02 og 04 og kap. 5568, post 71, jf. forslag til vedtak II.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Bevilgningen på posten gjelder i hovedsak kostnader knyttet til oppfølging av *Handlingsplan mot spilleproblemer (2026–2029)*, Anleggsregisteret og andre prosjekter som finansieres fra eksterne

inntekter. Bevilgningen foreslås økt med 5 mill. kroner på grunn av forventede økte kostnader knyttet til tiltak i *Handlingsplan mot spilleproblemer (2026–2029)*. Kap. 3339, post 07 økes tilsvarende, jf. omtale nedenfor.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som Lotteri- og stiftelsestilsynet får i merinntekter på kap. 3339, post 07, jf. forslag til vedtak II.

Rapport 2025

Samlet sett vurderer departementet at målene for bevilgningene til Lotteri- og stiftelsestilsynet er tilstrekkelig innfridd, jf. rapport nedenfor.

Pengespill

Lotteri- og stiftelsestilsynet skulle i 2025 bidra til å sikre et ansvarlig og trygt pengespillmarked, forebygge spilleproblemer og motvirke negative sosiale konsekvenser av pengespill. Tilsynet skulle også bidra til at overskudd fra lovlig pengespill tilfaller helse- og rehabiliteringsformål, samfunnsnyttig og humanitært arbeid, idrett og kultur.

I 2025 gjennomførte Lotteri- og stiftelsestilsynet omfattende tilsyn rettet mot både regulerte og uregulerte aktører. Tilsynet fulgte opp flere alvorlige avvik hos Norsk Tipping og Norsk Rikstoto og det ble ilagt flere lovbruddsgebyrer. Feilene var knyttet til både trekningene, svikt i ansvarlighetssystemene og brudd på hvitvaskingsloven.

Den nye pengespilloven ga tilsynet utvidede virkemidler for å stanse ulovlig virksomhet. I 2025 ble DNS-blokkering tatt i ordinær bruk, og Lotteri- og stiftelsestilsynet fattet vedtak om blokkering av en rekke nettsider som tilbød pengespill uten norsk tillatelse. Tilsynet så også god effekt av bl.a. tvangsmulkt mot influensere som markedsførte ulovlige pengespill. Flere aktører avsluttet markedsføringen eller trakk seg ut av det norske markedet etter reaksjoner fra tilsynet.

Krav om registrerte spill og tapsgrenser i bingo hallene ble innført fra hhv. 1. januar og 1. september 2025. Dette er viktige tiltak for å sikre et ansvarlig spilltilbud i bingo hallene og beskytte sårbare spillere. Kravene har ført til en nedgang i omsetningen i bingo bransjen.

Tilsynet fortsatte arbeidet med å følge opp handlingsplanen mot spilleproblemer og deltok i utviklingen av en ny nordisk undersøkelse om barn og unges spillevaner. Videre ble arbeidet med godkjenning av ikke-fortjenestebaserte orga-

nisasjoner videreført i tråd med kravene i penge-
spilloven.

Stiftelser

Målet for bevilgningene på kapittelet i 2025 var å sikre en forsvarlig forvaltning av stiftelser og øke kunnskapen om deres samfunnsmessige betydning. Stiftelsestilsynet skal sikre at norske stiftelser driver lovlig og i tråd med formålet.

Stiftelsestilsynet gjennomførte i 2025 et omfattende tilsyns- og kontrollarbeid for å sikre at stiftelser drives i samsvar med lov og vedtekter. Det ble registrert 444 tilsynssaker, en liten økning fra året før. De fleste sakene ble løst gjennom dialog og veiledning, men i saker med høy risiko gjen-

nomførte Stiftelsestilsynet enkelttilsyn med omfattende dokumentinnhenting og rapportering.

Registerbasert tilsyn var et sentralt virkemiddel. Tilsynet sendte standardiserte påminnelser til stiftelser som manglet revisor, manglet styremedlemmer eller ikke hadde levert årsregnskap.

Det forebyggende arbeidet ble også styrket. Tilsynet holdt en rekke foredrag, utviklet nye veiledningssider og ga direkte veiledning. Arbeidet med å styrke revisors rolle fortsatte gjennom revidert veileder, fagseminar og dialog.

Frivillighet

Det vises til rapport under kap. 315 Frivillighetsformål.

Kap. 3339 Inntekter fra spill, lotterier og stiftelser

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
02	Gebyr – lotterier	8 086	8 695	5 750
04	Gebyr – stiftelser	188	220	220
07	Inntekter ved oppdrag	21 750	16 333	21 937
	Sum kap. 3339	30 024	25 248	27 907

Post 02 Gebyr – lotterier

Bevilgningen på posten gjelder inntekter fra gebyrer for bl.a. behandling av søknader om godkjenning og autorisasjon av aktører i lotterimarkedet. Bevilgningen er foreslått redusert med 3 mill. kroner som følge av forventet lavere gebyrinntekter fra bingobransjen.

Post 04 Gebyr – stiftelser

Bevilgningen på posten gjelder registreringsgebyret som stiftelser må innbetale ved første gangs registrering i stiftelsesregisteret, jf. § 3 i forskrift 21. desember 2004 nr. 1793 til stiftelsesloven.

Årsavgiften for stiftelser blir inntektsført på kap. 5568, post 71. Gebyrinntektene skal, sammen med årsavgiften for stiftelser, dekke kostnader ved drift av Lotteri- og stiftelsestilsynets virksomhet etter stiftelsesloven, herunder driften av stiftelsesregisteret.

Post 07 Inntekter ved oppdrag

Bevilgningen gjelder inntekter knyttet til oppdragsvirksomheten til Lotteri- og stiftelsestilsynet, jf. kap. 339, post 21. Bevilgningen foreslås økt med 5 mill. kroner på grunn av forventede økte inntekter gjennom *Handlingsplan mot spilleproblemer (2026–2029)*, jf. omtale på kap. 339 post 21.

Kap. 5568 Sektoravgifter under Kultur- og likestillingsdepartementet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
71	Årsavgift – stiftelser	30 559	31 850	33 560
73	Refusjon – Norsk Rikstoto og Norsk Tipping AS	47 882	47 882	49 675
75	Kinoavgift	31 701	29 500	29 000
	Sum kap. 5568	110 142	109 232	112 235

Innledning

Kapittelet omfatter årsavgift fra stiftelser, refusjoner etter kontroll av pengespill og kinoavgift. I tillegg er det gitt en omtale av kunstavgiften som også er en sektoravgift, men som ikke budsjetteres på statsbudsjettet.

Budsjettforslag 2027

Post 71 Årsavgift – stiftelser

Posten gjelder den årlige avgiften som alle stiftelser registrert i stiftelsesregisteret må betale i henhold til § 4 i forskrift 21. desember 2004 nr. 1793 til stiftelsesloven mv. Bevilgningen på posten foreslås økt med 1,5 mill. kroner, som følge av en forventet økning i inntektene etter prisjustering i 2026.

Post 73 Refusjon – Norsk Rikstoto og Norsk Tipping AS

Posten gjelder refusjoner for utgiftene ved Lotteri- og stiftelsestilsynets kontroll av Norsk Rikstoto og Norsk Tipping. Kontrollen innebærer å føre tilsyn med at Norsk Rikstoto og Norsk Tipping overholder regelverket for pengespill. Dette innebærer blant annet regler om utforming og omfang av reklame, hvilke spill som kan tilbys og hvordan spillene tilbys.

Post 75 Kinoavgift

Inntektene omfatter avgift på visning av film og videogram i næring, jf. § 3 i lov om film og videogram. Avgiften utgjør 2,5 pst. av bruttoomsetning.

Avgiften til visning av videogram skal avvikles fra og med 1. januar 2027, jf. omtale under programkategori 08.30.

Kunstavgiften

Kunstavgiften er hjemlet i lov 4. november 1948 nr. 1 om avgift på offentlig omsetning av billedkunst m.m. Loven innebærer at kjøper skal betale en avgift på 5 pst. av salgssummen ved offentlig omsetning av kunstverk med salgsspris på over kr 2 000 ekskl. mva.

Kunstavgiften betales inn til Bildende kunstners hjelpefond. I 2025 utgjorde avgiften vel 53 mill. kroner. Midlene forvaltes av fondet og føres tilbake til kunstfeltet gjennom stipendordninger, kunstpriser og kollektive tilskuddsordninger. Fondet er dermed en betydelig aktør og tilskuddsforvalter i kunstfeltet, og yter viktig bidrag til et mangfoldig kunstliv og ny produksjon av kunst i Norge.

Programkategori 08.45 Likestilling (kap. 350–353)

Utgifter under programkategori 08.45 fordelt på kapitler

					(i 1 000 kr)
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027	Endring i pst.
350	Sekretariatet for Diskriminerings- nemnda	36 632	36 276	39 283	8,3
351	Likestilling	170 612	184 440	188 045	2,0
352	Nedsatt funksjonsevne	361 967	374 480	387 650	3,5
353	Likestillings- og diskriminerings- ombudet	56 600	56 345	58 383	3,6
	Sum kategori 08.45	625 811	651 541	673 361	3,3

Utgifter under programkategori 08.45 fordelt på postgrupper

					(i 1 000 kr)
Post- gr.	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027	Endring i pst.
01–29	Statens egne driftsutgifter	80 212	109 096	106 648	-2,2
50–89	Overføringer til andre	545 599	542 445	566 713	4,5
	Sum kategori 08.45	625 811	651 541	673 361	3,3

Innledning

Programkategorien omfatter bevilgninger til arbeid for å fremme likestilling og hindre diskriminering.

Mål

Regjeringens overordnede mål for likestillingspolitikken er at flere skal få større frihet og mulighet til å leve det livet de ønsker. Et samfunn preget av reelle muligheter til deltakelse, trygghet, inkludering, aksept og mangfold er grunnlaget for likestilling og demokrati. Regjeringen fører en offensiv likestillingspolitikk som skal sikre like rettigheter for alle – uavhengig av kjønn, etnisk bakgrunn, religion, livssyn, seksuell orientering, kjønns-

identitet, kjønnsuttrykk, funksjonsevne eller alder. Et godt samfunn er et samfunn med plass til alle.

En effektiv likestillingspolitikk krever tett samarbeid mellom ulike deler av forvaltningen, offentlige institusjoner og sivilsamfunnet. Alle offentlige myndigheter har plikt til å arbeide aktivt, målrettet og planmessig for å fremme likestilling og hindre diskriminering, jf. likestillings- og diskrimineringsloven § 24. Det vil si at hvert departement må ivareta likestillingshensyn innenfor sin sektor og at regjeringens virkemidler for å oppnå et mer likestilt samfunn i stor grad ligger hos de enkelte departementene.

Kultur- og likestillingsdepartementets ansvar for å koordinere regjeringens likestillingspolitikk består blant annet av å samordne arbeidet med sektorovergripende likestillingsutfordringer, vise

retning, være en pådriver og sørge for helhet, og å bidra til at likestillingsperspektivet blir vurdert i alle saker hvor det er relevant, i tråd med offentlige myndigheters aktivitetsplikt. For å sikre at enkeltpersoners rettigheter blir ivaretatt i praksis, er det avgjørende med et sterkt og velfungerende håndhevingsapparat på likestillings- og diskrimineringsområdet.

Aktuelle saker

En god struktur på likestillingsarbeidet

Regjeringen vil vurdere om virkemidlene for likestillingspolitikken er hensiktsmessig organisert. Det handler om å sikre et effektivt likestillingsapparat for å gjennomføre de politiske ambisjonene. Regjeringen ønsker å utrede organiseringen, ansvarsfordelingen og virkemidlene til sentrale aktører på likestillingsfeltet, som Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir), Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO), Diskrimineringsnemnda (DN) og tilskuddet til likestillingssentrene. Kultur- og likestillingsdepartementet har gitt oppdraget med å evaluere likestillingsapparatet til Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ). Evalueringen fra DFØ skal ferdigstilles våren 2027.

Ny strategi for kjønns- og seksualitetsmangfold

Mange skeive opplever fordommer, diskriminering og hatkriminalitet. Skeive har dårligere livskvalitet og psykisk helse enn resten av befolkningen. *Regjeringens handlingsplan for kjønns- og seksualitetsmangfold (2023–2026)* har bidratt til å bedre livskvaliteten til skeive, sikre deres rettigheter og skape større aksept for kjønns- og seksualitetsmangfold. Holdningsundersøkelser viser likevel at vi ikke er i mål. Derfor vil regjeringen i 2027 legge fram en ny strategi for å videreføre arbeidet for kjønns- og seksualitetsmangfold.

Forsterket innsats mot hatytringer

Hatytringer er en utfordring for demokrati, likestilling og demokratiet. Stadig flere enkeltpersoner, grupper og sektorer rammes. Regjeringen tar derfor sikte på å utarbeide en egen strategi mot hatytringer.

Strategien skal ha som mål å motvirke hatytringer og hets i bredt, og ikke begrense seg til de ytringene som er ulovlige.

Kap. 350 Sekretariatet for Diskrimineringsnemnda

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
01	Driftsutgifter	36 632	36 276	39 283
	Sum kap. 350	36 632	36 276	39 283

Innledning

Diskrimineringsnemnda er et uavhengig forvaltningsorgan som er administrativt underlagt Kultur- og likestillingsdepartementet. Nemnda er et kostnadsfritt lavterskeltilbud for behandling av saker etter diskrimineringslovgivningen, og et reelt alternativ til domstolsbehandling.

Diskrimineringsnemnda består i dag av seks avdelinger som hver består av én leder og to medlemmer. Det er i tillegg oppnevnt seks varamedlemmer. Nemnda har et faglig sekretariat som forbereder møtene i nemnda.

Mål og strategier for 2027

Diskriminering er et alvorlig hinder for at folk skal kunne leve det livet de ønsker. Å få behandlet klagen sin, er et spørsmål om rettssikkerhet for den som utsettes for diskriminering. Målet er et sterkt og effektivt håndhevingsapparat på likestillings- og diskrimineringsområdet. Det innebærer blant annet at klager får nødvendig bistand, får avgjort saken sin raskt og at vedtaket er korrekt.

Målet er videre å sikre at enkeltpersoner får god og rettssikker veiledning i klagesaker. Dette innebærer blant annet at Diskrimineringsnemnda i samarbeid med Likestillings- og diskrimineringsombudet utvikler gode veiledningsrutiner og et

godt system for samarbeid om veiledning i klagesaker.

Budsjettforslag 2027

Post 01 Driftsutgifter

Posten dekker utgifter til lønn for ansatte og andre driftsutgifter ved sekretariatet for Diskrimineringsnemnda. I tillegg dekker posten godtgjørelse til medlemmene av Diskrimineringsnemnda og eventuelle vitner og sakkyndige som blir kalt inn.

Bevilgningen på posten foreslås økt med 2 mill. kroner, blant annet som følge av en økning i behandling av klagesaker.

Rapport 2025

Diskrimineringsnemnda er et domstollignende organ som behandler saker om diskriminering, trakassering, seksuell trakassering og gjengjeldelse.

Samlet sett finner departementet at målene for bevilgningen til nemnda under kap. 350 i hovedsak er innfridd. Nemnda hadde i 2025 en økning i gjennomsnittlig saksbehandlingstid, men behandlet samtidig langt flere saker i 2025 enn i 2024, jf. rapporteringen for 2025 nedenfor. Målene om et

sterkt og effektivt håndhevingsapparat på likestillings- og diskrimineringsområdet og å sikre at enkeltpersoner får god og rettssikker veiledning i klagesaker vurderes av departementet på denne bakgrunn som oppnådd.

Diskrimineringsnemnda har i 2025 hatt som mål å få ned restanser og avgjøre flest mulig saker. Nemnda mottok i 2025 totalt 703 nye klagesaker. Nemnda ferdigbehandlet 661 klagesaker i 2025. Til sammenligning avgjorde nemnda 381 klagesaker i 2024. Ved årsskiftet hadde nemnda en omfattende restanse på 800 saker. Til sammenligning var den 758 saker i 2024. Selv om restansene økte noe i 2025, avgjorde altså nemnda flere saker i 2025 enn de mottok i 2024. I tillegg til høy restanse har nemnda den lengste saksbehandlingstiden siden oppstart. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid i 2025 var på 400 dager (13,1 måneder) sammenlignet med 2024 da saksbehandlingstiden var 12,7 måneder. Antallet mottatte klagesaker har mer enn doblet seg siden 2021. Diskrimineringsnemnda viser til at økningen i gjennomsnittlig saksbehandlingstid skyldes en vesentlig økning i saksmengde og restanser samt flere kompliserte saker enn tidligere.

Bevilgningen til Diskrimineringsnemnda ble ytterligere økt i 2025 for å redusere saksbehandlingstiden.

Kap. 3350 Sekretariatet for Diskrimineringsnemnda

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
85	Tvangsmulkt	342	1 000	1 000
	Sum kap. 3350	342	1 000	1 000

Post 85 Tvangsmulkt

I henhold til lov om Likestillings- og diskrimineringsombudet og Diskrimineringsnemnda kan Diskrimineringsnemnda ilegge tvangsmulkt. Dette vil

gjelde i tilfeller der pålegg om å rette opp forhold i strid med diskrimineringslovgivningen ikke følges opp. Det foreslås en bevilgning på posten på 1 mill. kroner.

Kap. 351 Likestilling

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
21	Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70</i>	28 812	46 390	45 100
70	Tilskudd til likestilling	70 505	64 545	67 100
72	Kjønns- og seksualitetsmangfold	42 870	44 055	45 455
73	Likestillingssentrene	28 425	29 450	30 390
	Sum kap. 351	170 612	184 440	188 045

Innledning

Kapitlet omfatter tilskuddsordninger og tilskudd til navngitte mottagere og forsknings- og utviklingsmidler som skal finansiere prosjekter av særlig relevans på likestillingsområdet. Bevilningene understøtter de overordnede målene for likestillingspolitikken.

Mål og strategier for 2027

Regjeringens overordnede mål for likestillingspolitikken er at flere skal få større frihet og mulighet til å leve det livet de ønsker.

Bevilgingen under dette kapitlet skal bygge opp under regjeringens likestillingsmål, som er:

- et likestilt samfunn
- et samfunn uten vold og seksuell trakassering
- et samfunn uten rasisme og diskriminering
- bedre livskvalitet, styrkede rettigheter og større aksept for kjønns- og seksualitetsmangfold
- internasjonalt og multilateralt samarbeid som bidrar til å fremme likestilling og hindre diskriminering

Aktuelle saker

Et likestilt samfunn

Regjeringen legger fram melding til Stortinget om gutter og menns likestillingsutfordringer innen utgangen av 2026, og vil følge opp denne i 2027. Meldingen følger bl.a. opp Mannsutvalget sin NOU 2024: 8 *Likestillingens neste steg*.

Regjeringen legger vekt på et godt samarbeid med partene i arbeidslivet og vil videreføre dette i arbeidet for et mer likestilt arbeidsliv. Treparts-

samarbeidet er forankret i Arbeidslivs- og pensjonspolitisk råd.

Et godt kunnskapsgrunnlag er viktig for utformingen av likestillingspolitikken. Regjeringen bidrar med en rekke forsknings- og utviklingsprosjekter for å sikre et godt kunnskapsgrunnlag til dette, for eksempel forskning om økonomiske konsekvenser av foreldreskap for kvinner og menn. Helt sentralt på dette området er også CORE – Senter for likestillingsforskning. Senteret bidrar med relevant kunnskap om stabilitet og endring i arbeidslivet, familielivet og om oppslutning om likestilling og likestillingspolitikk.

Bedre livskvalitet, styrkede rettigheter og større aksept for kjønns- og seksualitetsmangfold

Regjeringen mottok resultater fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) fra en undersøkelse om befolkningens holdninger til lhbt+ sommeren 2026. Denne viser at et flertall er positive til lesbiske, homofile og bifile, men at fremgangen har stoppet opp. Videre har holdninger til transpersoner og kjønnsmangfold blitt mer polarisert.

Bufdir har videre igangsatt et nytt forskningsprosjekt om lhbt+-personers levekår i 2025 med midler fra Kultur- og likestillingsdepartementet. Sluttrapport fra undersøkelsen skal etter planen overleveres departementet i 2027.

Regjeringen har besluttet å utarbeide en strategi for kjønns- og seksualitetsmangfold. Det tas sikte på å legge frem strategien sommeren 2027. Den nye strategien skal bygge videre på erfaringene fra *Regjeringens handlingsplan for kjønns- og seksualitetsmangfold (2023–2026)* og pågående evaluering av denne.

Fremme likestilling og hindre diskriminering gjennom internasjonalt, multilateralt samarbeid

Internasjonalt står arbeidet for likestilling, mangfold og ikke-diskriminering overfor økende utfordringer. Normer og rettigheter som det er oppnådd enighet om de siste tiårene, er under betydelig press. Samtidig svekkes oppslutningen om det regelstyrte multilaterale systemet og den globale bærekraftsagendaen.

Norge har en rekke internasjonale forpliktelser overfor FN, OECD, EU/EØS, Europarådet og Nordisk ministerråd på likestillings- og diskrimineringsfeltet. Forpliktelsene, som bl.a. følger av FNs kvinnekonvensjon (CEDAW), FNs rasediskrimineringskonvensjon (CERD) og FNs konvensjon om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD), legger føringer for den norske lovgivningen og politikken for å fremme likestilling og hindre diskriminering.

I 2027 har Norge formannskapet i Nordisk ministerråd. I denne perioden vil Kultur- og likestillingsdepartementet ha et særlig ansvar for å lede og prioritere det nordiske likestillingssamarbeidet.

Budsjettforslag 2027

Post 21 Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter, kan overføres, kan nyttes under post 70

Bevilgningen på posten skal finansiere forsknings- og utviklingsprosjekter med særlig relevans for kunnskap for å fremme likestilling og hindre diskriminering. Bevilgningen skal også dekke deltakelse i internasjonale fora knyttet til arbeid for likestilling.

Innenfor rammen av bevilgningen på posten var det i 2026 satt av 2 mill. kroner i tilskudd til prosjektet *Gutter og helsefag* i regi av UiT – Norges arktiske universitet. Tilskuddet til dette prosjektet foreslås i 2027 dekket av bevilgningen på post 70, jf. omtale nedenfor. Bevilgningen på posten er som følge av dette redusert med 2 mill. kroner, mot tilsvarende økning på post 70.

Blant annet vil følgende tiltak i 2027 dekkes av bevilgningen på posten:

- Gutter og menns likestillingsutfordringer er viktig for regjeringen. Regjeringen satte derfor ned Mannsutvalget. Regjeringen har iverksatt flere tiltak for å sikre likestillingen, men er ikke i mål. Regjeringen tar sikte på i løpet av høsten 2026 å legge frem en melding for Stortinget som følger opp utvalgets utredning.

- Det er inngått en samarbeidsavtale med KS om å drive prosjektet Likestilte kommuner. Målet er å styrke kommunenes kompetanse og kapasitet til å arbeide systematisk med likestilling, mangfold og menneskerettigheter i styring, planlegging og tjenesteutøvelse.
- Prosjektet *Fora for likestillingssamtaler* som Likestillings- og diskrimineringsombudet etablerte i 2026, videreføres i 2027.
- Meld. St. 13 (2024–2025) *Forebygging av ekstremisme – Trygghet, tillit, samarbeid og demokratisk motstandskraft*, følges opp bl.a. ved å finansiere Frivillighet Norges arbeid for å drive kompetanseheving av ledelse i både frivillighet og idrett med 0,8 mill. kroner i 2027. I tillegg vil regjeringen invitere til dialog med ungdom med muslimsk bakgrunn om temaer som gjelder diskriminering, rasisme og muslimfiendtlighet. Dette er også en oppfølging av *Handlingsplan mot rasisme og diskriminering – ny innsats 2024–2027*.
- To utredninger av arbeidsgivers aktivitets- og redegjørelsesplikt skal gjennomføres i 2027. Dette er en oppfølging av tiltak i *Strategi for likestilling mellom kvinner og menn 2025–2030* og en del av arbeidet med å gjennomføre EUs likelønnsdirektiv. Det skal foretas en utredning av tekniske løsninger for å gjennomføre og innrapportere på pliktene som følger av arbeidsgivers aktivitets- og redegjørelsesplikt, herunder lønnskartleggingsplikten. Prosjektet skal ses i lys av eventuelle nye krav som følger av likelønnsdirektivet og bærekraftsdirektivet. Det skal også foretas en gjennomgang av arbeidsgivers aktivitets- og redegjørelsesplikt med sikte på å gjøre regelverket til et mer effektivt virkemiddel for likestilling i arbeidslivet og mer håndterlig for arbeidsgivere. Det skal blant annet ses på muligheten for å innføre mer effektive sanksjoner.
- Regjeringen vil videreføre innsatsen for skeives trygghet, rettigheter og levekår, og tar sikte på å legge fram en strategi for kjønns- og seksualitetsmangfold sommeren 2027.
- Det er også behov for å se på innsatsene mot hatytringer, hatkriminalitet og hets i sammenheng. Regjeringen vil ha en mer koordinert innsats og en felles retning på tvers av sektorer og tar sikte på å utarbeide en strategi om hatytringer.
- Regjeringen prioriterer videre å følge opp tiltak i *Handlingsplan mot muslimfiendtlighet 2025–2030* og *Handlingsplan mot hets og diskriminering av samer 2025–2030*. Regjeringen fortsetter blant annet støtten til en formalisert

muslimsk veiviserordning og forsøksordningen med en filial av Likestillings- og diskrimineringsombudet i Alta.

- En del av midlene forvaltes av Bufdir, og vil blant annet dekke utgifter til forskningsprosjekter innen seksuell trakassering, rasisme, diskriminering og hatefulle ytringer, og om forebygging av ekstremisme. Bufdir skal også forvalte, følge opp og videreutvikle ordningen TryggEst. Dette omfatter midler til regionale ressursentre om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTS) for oppfølging av og støtte til kommuner som benytter TryggEst-modellen.
- Norge skal lede Ministerrådet for likestilling og LGBTI (MR-JÄM) i Nordisk ministerråd i 2027. Dette omfatter blant annet koordinering av det faglige og politiske samarbeidet om kjønnslikestilling og lhbt+ mellom partene i samarbeidet; Norge, Sverige, Danmark, Finland, Island, Færøyene, Grønland og Åland. I tillegg har Norge forpliktelser som gjelder OECDs forum for likestilling.
- Støttegruppa 25. juni fikk 2 mill. kroner i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2026 til oppfølging av prosjektet *Historien om 25. juni*. Innenfor rammen av bevilgningen på posten er det satt av 2 mill. kroner til videre arbeid med prosjektet i 2027.

Post 70 Tilskudd til likestilling

Bevilgningen omfatter i hovedsak ordningen for tilskudd til frivillige organisasjoner på familie- og likestillingsområdet, ordningen for tilskudd til tiltak mot rasisme, diskriminering og hatefulle ytringer og tilskuddsordningen TryggEst.

Ordningen for tilskudd til frivillige organisasjoner på familie- og likestillingsområdet

Regjeringen vil videreføre arbeidet med kjønnslikestilling. Innenfor rammen av bevilgningen er det satt av om lag 18,1 mill. kroner til ordningen for tilskudd til frivillige organisasjoner på familie- og likestillingsområdet.

For en presentasjon av hovedelementene i tilskuddsordningen vises det til Prop. 1 S (2025–2026) Kultur- og likestillingsdepartementet.

Ordningen for tilskudd til tiltak mot rasisme, diskriminering og hatefulle ytringer

Regjeringen vil videreføre arbeidet mot rasisme, diskriminering og hatefulle ytringer. Innenfor rammen av bevilgningen er det satt av 25,2 mill.

kroner til tilskuddsordningen for tiltak mot rasisme, diskriminering og hatefulle ytringer.

For en presentasjon av hovedelementene i tilskuddsordningen vises det til Prop. 1 S (2025–2026) Kultur- og likestillingsdepartementet.

Tilskuddsordningen TryggEst

TryggEst-modellen er et nasjonalt system for å støtte kommuner i arbeidet med å beskytte risikoutsatte voksne personer. Modellen skal bidra til å styrke kommunens evne til å forebygge, avdekke og håndtere vold og overgrep mot risikoutsatte voksne innbyggere. Tilskuddsordningen skal stimulere kommunene til å ta i bruk TryggEst. Innenfor rammen av bevilgningen er det satt av om lag 8,2 mill. kroner til kommunene under tilskuddsordningen.

Forvaltningsansvaret for TryggEst vil bli overført fra Kultur- og likestillingsdepartementet til Helse- og omsorgsdepartementet i 2028.

For en presentasjon av hovedelementene i tilskuddsordningen vises det til Prop. 1 S (2025–2026) Kultur- og likestillingsdepartementet.

Tilskudd til særskilte mottakere

Bevilgningen omfatter også midler til særskilte tilskuddsmottakere som på ulike måter arbeider for å fremme likestilling på ulike diskrimineringsgrunnlag.

Regjeringen vil videreføre støtten til rollemodellprosjektet *Gutter og helsefag* ved UiT – Norges arktiske universitet, som skal bidra til at flere gutter velger helsefaglige utdanninger, og foreslår en økning til formålet på 2 mill. kroner i 2027. Målet er at prosjektet skal bli et nasjonalt tilbud.

På posten finansieres også bl.a. tilskudd til CORE – Senter for likestillingsforskning, som foreslås økt med 480 000 kroner.

Enkelte av de navngitte tilskuddene på posten er ikke foreslått videreført i 2027. En oversikt over særskilte mottakere som mottar tilskudd fra posten er gitt under vedlegg 2.

For en presentasjon av hovedelementene i tilskuddene til navngitte tilskuddsmottakere på posten vises det til Prop. 1 S (2025–2026) Kultur- og likestillingsdepartementet.

Post 72 Kjønns- og seksualitetsmangfold

Bevilgningen på posten finansierer i hovedsak ordningen for tilskudd til å styrke kjønns- og sek-

sualitetsmangfold. I tillegg finansierer posten noen særskilte tilskudd, jf. vedlegg 2.

Innenfor rammen av bevilgningen er det satt av om lag 38,8 mill. kroner til ordningen for tilskudd til å styrke kjønns- og seksualitetsmangfold.

For en presentasjon av hovedelementene i tilskuddsordningen vises det til Prop. 1 S (2025–2026) Kultur- og likestillingsdepartementet.

Post 73 Likestillingssentrene

Bevilgningen delfinansierer Likestillingssenteret, Likestillingssenteret KUN, Likestillingssenteret på Vestlandet, Reform – ressurscenter for menn og Senter for likestilling ved Universitetet i Agder. Likestillingssentrene jobber bredt med likestilling. Reform har i tillegg et særskilt mannsperspektiv. Sentrene skal være oppdaterte på, og utvikle og formidle kunnskap om, likestilling på alle diskrimineringsgrunnlag. Tilskuddene forvaltes av Bufdir og fordeles basert på søknad.

For en presentasjon av hovedelementene i tilskuddsordningen vises det til Prop. 1 S (2025–2026) Kultur- og likestillingsdepartementet.

Rapport 2025

Rapporten omhandler regjeringens arbeid for å fremme likestilling og hindre diskriminering. Rapporten omfatter også tilskuddsordninger og øremerkede tilskudd til navngitte mottakere samt det internasjonale arbeidet for å fremme likestilling og hindre diskriminering. Departementet vurderer måloppnåelsen og framdriften på feltet som tilfredsstillende.

Et likestilt arbeidsliv

Strategi for likestilling mellom kvinner og menn 2025–2030

Strategien følges opp i de ulike departementene, og arbeidet er godt i gang. Regjeringen har blant annet etablert et trepartssamarbeid for bedre balanse mellom arbeid og familie i mannsdominerte og kvinneedominerte bransjer og igangsatt ulike tiltak for å redusere lønnsforskjeller og bedre kjønnsbalanse i høyere utdanning. Indikatorene viser utvikling på strategiens seks hovedmål og oppdateres fortløpende gjennom året i takt med tilgjengelig statistikk. Indikatorene presenteres samlet på hjemmesidene til Bufdir.

Et godt trepartssamarbeid for likestilling i arbeidslivet

Arbeidsgruppe for likestilling i arbeidslivet er et organisert samarbeid mellom hovedorganisasjonene i arbeidslivet og regjeringen. I 2025 ble det, i regi av trepartssamarbeidet, igangsatt et forskningsprosjekt om familie-arbeid-balanse i manns- og kvinneedominerte bransjer. Arbeidsgruppen fungerer som referansegruppe for prosjektet. Kultur- og likestillingsministeren deltok i Arbeidslivs- og pensjonspolitisk råd i 2025.

Departementet vurderer trepartssamarbeidet som viktig for framdrift i arbeidet med likestilling i arbeidslivet.

Likestillingssentrene

I 2025 fikk fem sentre støtte over posten: Likestillingssenteret, som ligger på Hamar, Likestillingssenteret KUN i Steigen og Steinkjer, Likestillingssenteret på Vestlandet (underlagt KUN), Senter for likestilling i Agder og Reform, ressurscenter for menn. Likestillingssentrene har støttet opp om regjeringens ambisjon om en mer offensiv likestillingspolitikk og bidratt til å sikre at likestillingsarbeidet styrkes regionalt. Sentrene har også arbeidet lokalt og nasjonalt og gjør internasjonale prosjekter. Likestillingssentrene jobber med likestilling knyttet til alle diskrimineringsgrunnlag, og Reform har et særskilt mannsperspektiv. I 2025 bidro tilskuddet til at likestillingssentrene videreutviklet drift som kunnskaps- og kompetansesentre og fremmet aktivt likestillingsarbeid. Departementet vurderer at bevilgningen har bidratt til å spre kunnskap og kompetanse om likestilling, og til at nasjonale faglige råd blir formidlet og tatt i bruk.

Ordningen for tilskudd til frivillige organisasjoner på familie- og likestillingsområdet

I 2025 var den totale bevilgningen til ordningen for tilskudd til frivillige organisasjoner på familie- og likestillingsområdet på 17 mill. kroner. Driftstilskudd ble tildelt de organisasjonene som hadde utadrettet familie- og likestillingspolitisk arbeid som sin kjernevirksomhet, med 16 innvilgede søknader i 2025. Prosjektilskudd ble tildelt i tråd med kriteriene for ordningen, med 19 nye innvilgede søknader i 2025. Departementet vurderer at bevilgningen bidrar til å sikre drift og et mangfold av aktiviteter blant frivillige organisasjoner som arbeider med familie og likestilling. Tiltakene bidrar på ulike måter til å redusere kjønnsbaserte

forskjeller, endre normer og praksiser og fremme like muligheter.

CORE – Senter for likestillingsforskning

CORE – Senter for likestillingsforskning er et senter ved Institutt for samfunnsforskning. COREs forskning er et viktig kunnskapsgrunnlag for likestilling i arbeidslivet, med vekt på samspillet mellom familie og arbeidsliv. I 2025 bidro forskningen med kunnskap om kjønnsdelt arbeidsliv, omstilling og kompetanse, herunder lønn, deltid og utvikling i ny teknologi. Senteret har også levert forskning om arbeid og familie i et livsløpsperspektiv, blant annet om fedrekvoten og fødselstall, samt om likestilling i opinion, offentlighet og politikk, inkludert CORE Survey 2025 – likestillingsundersøkelsen.

Mindre kjønnsdelte utdanningsvalg

Gutter og helsefag

Prosjektet *Gutter og helsefag* ved UiT skal bidra til at flere gutter velger helsefaglige utdanninger og yrker og bruker rollemodeller for å informere om disse mulighetene. I 2025 har prosjektet blant annet rekruttert og lært opp 39 nye rollemodeller. Siden oppstarten i 2023 har disse møtt tusenvis av elever i ungdomsskole og videregående opplæring. I tillegg til rollemodelltiltak har prosjektet også gjennomført tiltak rettet mot skolen og arbeidet med nettverksbygging. Prosjektet har videreført aktivitet i Nordland, Troms og Finnmark, og samtidig startet arbeidet med en landsdekkende satsing.

Jenter og teknologi

Prosjektet *Jenter og teknologi* gjennomførte i 2025 tre hovedaktiviteter: inspirasjonsdager ved universiteter, en landsdekkende turné og bedriftsbesøk, med mål om å øke andelen jenter som velger teknologiutdanning. Rollemodeller har vært brukt aktivt i arbeidet. Aktivitetene har hatt bred geografisk spredning og involvert samarbeid med utdanningsinstitusjoner, næringsliv og organisasjoner, og nådd et stort antall elever.

Aktivitets- og redegjørelsespliktene (ARP)

Strategi for likestilling mellom kvinner og menn 2025–2030 har mål og tiltak om bedre oppfølging

av aktivitets- og redegjørelsesplikten for arbeidsgivere og offentlige myndigheter.

Flere arbeidsgivere og myndigheter ønsker å jobbe aktivt og forebyggende for å få til mer likestilling og mangfold. Bufdir støtter opp under virksomheter og offentlige myndigheters systematiske arbeid med likestilling. I 2025 holdt direktoratet bla. seminarer for å støtte andre sektormyndigheters systematiske arbeid med likestilling, igangsatte samarbeid med ulike direktorater om likestillingsintegrering og bidro inn i det statlige mangfoldsnettverket.

Et samfunn uten vold og seksuell trakassering

Melding til Stortinget om seksuell trakassering

Melding til Stortinget om seksuell trakassering ble behandlet av Stortinget april 2025, jf. Innst. 223 S (2024–2025) og Meld. St. 7 (2024–2025) *Om seksuell trakassering*. Meldingen er utgangspunkt for arbeidet med å forebygge seksuell trakassering.

Stopp hatprat

I 2025 har Stopp hatprat videreutviklet og styrket sitt arbeid mot hatprat og diskriminering gjennom blant annet kurs, møteplasser og utvikling av nye digitale og pedagogiske ressurser. De har hatt et særlig fokus på bruk av kunstig intelligens for å motvirke hatprat og på samarbeid med utsatte grupper, med særskilt innsats rettet mot samer, jøder og muslimer. Arbeidet har bidratt til økt kompetanse, bevisstgjøring og mobilisering mot hatprat i hele landet.

TryggEst

Ved utgangen av 2025 har 102 kommuner enten implementert TryggEst-modellen eller fattet vedtak om oppstart, en økning fra 85 kommuner i 2024. Ordningen dekker følgelig over halvparten av befolkningen. I 2025 ble det fordelt 6,5 mill. kroner til 39 kommuner gjennom tilskuddsordningen for kompetanseheving mot vold – TryggEst. I 2025 har TryggEst blitt videreutviklet og styrket, blant annet gjennom en ny oppstartspakke for kommuner som skal ta i bruk modellen. Departementet vurderer TryggEst som en vellykket modell som har bidratt til økt systematikk og kvalitet i kommunenes arbeid med å beskytte risikoutsatte voksne.

Bedre livskvalitet og styrkede rettigheter for lhbt+-personer og større aksept for kjønns- og seksualitetsmangfold

Regjeringens handlingsplan for kjønns- og seksualitetsmangfold (2023–2026) ble lansert i 2023. Handlingsplanen skal bidra til å bedre livskvaliteten til skeive, sikre deres rettigheter og bidra til større aksept for kjønns- og seksualitetsmangfold. Handlingsplanen inneholder 49 tiltak for å trappe opp innsatsen for skeive, både nasjonalt og internasjonalt.

Ordningen for tilskudd til å styrke kjønns- og seksualitetsmangfold

På oppdrag fra Kultur- og likestillingsdepartementet tildelte Bufdir litt over 42 mill. kroner i tilskudd til organisasjoner som jobber for å styrke aksepten for kjønns- og seksualitetsmangfold i 2025. Tolv organisasjoner mottok driftstilskudd i 2025, mens 20 prosjekter mottok aktivitetstilskudd. For å bidra til større aksept for kjønns- og seksualitetsmangfold, ga Bufdir i 2025 tilskudd til ti Pride-arrangementer fra Kristiansand i sør til Kirkenes i nord.

Basert på tilbakemeldingene og rapportene Bufdir får inn fra tiltakene, kan det stadfestes at denne tilskuddsordningen finansierer prosjekter og organisasjoner som utgjør en forskjell for lhbt+-personer og at målene i denne ordningen oppfylles i tråd med Stortingets intensjon.

Et samfunn uten rasisme og diskriminering på grunn av etnisitet, religion og livssyn

I januar 2025 ble *Handlingsplan mot hets og diskriminering av samer 2025–2030* lansert. Et viktig tiltak i handlingsplanen er utprøving av en egen veiledningstjeneste i Nord-Norge, og i august 2025 ble en filial av Likestillings- og diskrimineringsnemnda (LDO) i Alta åpnet.

I 2025 ble Muslimske dialognettverk, i samarbeid med Minotenk – Minoritetspolitisk tenketank, Det islamske forbundet – Rabita og Teologisk fakultet ved Universitetet i Oslo, tildelt oppdraget med å etablere en formalisert muslimsk veiviserordning etter offentlig kunngjøring. Veiviserordningen skal gjenspeile mangfoldet i den muslimske befolkningen i Norge, og har som formål å bidra til økt kunnskap om muslimer, samt å motvirke stereotypier, fordommer og diskriminering. Veiviserordningen er et tiltak i *Handlingsplan mot muslimfiendtlighet 2025–2030*.

Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter har etter en kunngjøring fått i oppdrag å gjennomføre en ny undersøkelse om befolknings holdninger til etniske og religiøse minoriteter, med særlig vekt på muslimer og jøder. Rapporten vil være klar i slutten av 2027. Undersøkelsen er knyttet til oppfølgingen av flere handlingsplaner på rasismefeltet.

Bufdir har gjennomført en kartlegging av dialogtiltak som kan brukes som verktøy for dialog og arbeid mot polarisering. Kartleggingen inngår i kunnskapsgrunnlaget for å vurdere videre innsatser på området.

Ordningen for tilskudd til tiltak mot rasisme, diskriminering og hatefulle ytringer

I 2025 tildelte Bufdir totalt 23,6 mill. kroner i støtte til 54 forskjellige prosjekter under tilskuddsordningen. Prosjektene som har fått tilskudd i 2025 skal bl.a. bidra til rettighetsinformasjon, utvikling av digitale læringsressurser, lokale møteplasser, skolebesøk og forebygging av rasisme i idretten.

Om lag 40 pst. av prosjektene var videreføring av tiltak som har fått tilskudd over ordningen tidligere. Bufdir vurderer at kontinuitet påvirker måloppnåelsen positivt. Det er også en tydelig trend mot større regionale initiativer, og som tidligere retter mange av prosjektene seg mot barn og ungdom. Prosjektene har god geografisk spredning, og flere kombinerer digital formidling nasjonalt og fysiske tiltak lokalt. Dermed oppnås både lokalt engasjement og nasjonal rekkevidde. Bufdir ser en gradvis forbedring i kvaliteten på søknader og prosjekter, og at søknadsmassen i større grad enn tidligere treffer ordningen. Det rapporteres om økt bevissthet om diskriminering og rasisme blant deltagerne.

Melding til Stortinget om forebygging av ekstremisme

Melding til Stortinget om forebygging av ekstremisme ble behandlet av Stortinget i juni 2025, jf. Innst. 490 S (2024–2025) og Meld. St. 13 (2024–2025) *Om forebygging av ekstremisme*. Meldingen følger opp Ekstremismekommisjonens rapport fra 2024 og ligger til grunn for regjeringens arbeid med forebygging av ekstremisme. Kultur- og likestillingsdepartementet koordinerer oppfølgingen av tiltakene i meldingen, hvor særskilt Justis- og beredskapsdepartementet har en sentral rolle i oppfølgingen.

Fremme likestilling og hindre diskriminering gjennom internasjonalt, multilateralt samarbeid

Norge deltar aktivt i internasjonale fora for å fremme likestilling og motvirke diskriminering.

G20

I likhet med i 2024 var Norge gjesteland i G20 i 2025. Likestilling var et prioritert innsatsområde fra regjeringen, og Norge deltok blant annet i arbeidsgruppen for kvinners likestilling. Det ble framforhandlet et sluttokument som ble lagt fram av det sør-afrikanske formannskapet under likestillingsministtermøtet. Norge bidro aktivt inn i krevende forhandlinger og markerte seg som en tydelig stemme for likestilling og kvinners rettigheter. Enkelte land sluttet seg ikke til dokumentet.

FNs kvinnekommisjon (CSW)

FNs kvinnekommisjon (CSW) er en sentral møteplass for FNs medlemsstater og sivilt samfunn for å diskutere kvinners rettigheter og likestilling mellom kjønnene. Møtene i kvinnekommisjonen finner sted i mars hvert år. I 2025 markerte kvinnekommisjonen at det var 30 år siden Beijing-erklæringen og -handlingsplanen ble vedtatt på kvinnekongressen i Beijing i 1995. Det er ikke ordinære forhandlinger i jubileumsårene, men det ble lagt fram en kort politisk erklæring fra konferansen.

Ministerrådet for likestilling og LGBTI (MR-JÄM)

Norge deltar aktivt i det nordiske likestillingssamarbeidet i Nordisk ministerråd. Under det finsk-ålandske formannskapet i 2025 har arbeidet vært konsentrert om oppfølgingen av Beijing+30, bekjempelse av kjønnsbasert vold, arbeid for like lønn, samt økt oppmerksomhet knyttet til menn, maskulinitet og likestilling. Samarbeidet har også bidratt til økt oppmerksomhet og kunnskap om lhbt+personers velferd og levekår, blant annet gjennom dialog om utvikling av offentlig statistikk og datainnsamling.

Ministerrådet har styrket det internasjonale likestillingsarbeidet gjennom programmet Pushing for Progress (2025–2027), etablert som et mot-svar til det økende presset på særlig kvinners, jenters og skeives grunnleggende rettigheter. Programmet gjennomføres i samarbeid med nordiske sivilsamfunnsorganisasjoner og med finansiering fra Gates Foundation. Innsatsen har blant annet

omfattet synlig og aktiv deltakelse under FNs kvinnekommisjon (CSW), støtte til strategiske ambassadesamarbeider i Polen og Chile, samt nordisk-baltisk samarbeid om oppfølging av Istanbulkonvensjonen.

Departementet vurderer at innsatsene samlet sett har bidratt til å innfri mål beskrevet i minister-rådets vedtatte samarbeidsprogram for perioden 2025–2030.

Likestilling for utvikling (LiFU)

Utenriksdepartementets programdokument for Likestilling for utvikling (LiFU) gjelder i perioden 2024–2028. Kultur- og likestillingsdepartementet har delegert oppdraget til Bufdir.

Som oppfølging av avtalen som er inngått om myndighetssamarbeid om likestilling mellom Norge og Uganda i 2024, har en langtidsrådgiver fra Bufdir vært til stede i Uganda.

I 2025 ble det startet opp en dialog om mulig institusjonssamarbeid mellom Norge og Tanzania (Zanzibar). En delegasjon fra Zanzibar var på besøk i Norge. Under besøket ble det avklart at samarbeidet skal ha fokus på kapasitetsbygging, koordinering og bedre utnyttelse av statistikk og forskning.

Bufdir ble i 2025 koblet på Hav for utvikling sitt myndighetssamarbeid i Ghana, og skal bistå Fiskeridirektoratet i Ghana (Fisheries Commission) med likestillingsintegrering i fiskerisektoren.

Styrket kunnskapsgrunnlag for mer likestilling og mindre diskriminering

Kultur- og likestillingsdepartementet finansierer årlig større og mindre forsknings- og utviklingsmiljøer og -prosjekter om likestilling og diskriminering, som CORE – Senter for likestillingsforskning, og likestillingssentrene med flere. Dette bidrar til kunnskap om likestilling og diskriminering. Se nærmere under omtale av de konkrete tiltakene ovenfor.

Som en oppfølging av regjeringens langtidsplan for forskning samarbeider Kultur- og likestillingsdepartementet med Bufdir og Forskningsrådet om en ny helhetlig innsats for forskning og innovasjon på likestillings- og diskrimineringsfeltet, på tvers av samfunnssektorer og diskrimineringsgrunnlag. Høsten 2025 gjennomførte Forskningsrådet innspillsrunder for å utvikle kunnskapsgrunnlag for FoU-innsatsen på likestilling og ikke-diskriminering. Forskningsrådet fer-

digstilte sin rapport om kunnskapsgrunnlaget ved utgangen av 2025 og publiserte den våren 2026.

I 2025 gjennomførte OECD en «Country Scan» for å undersøke hvordan norske myndigheter jobber med likestilling. Formålet er å utar-

beide en analyse av hvordan offentlig sektor arbeider med å inkludere likestillingsperspektiv i egen virksomhet, i tråd med aktivitets- og redegjørelsesplikten i likestillings- og diskrimineringsloven. OECD publiserte rapporten i mai 2026.

Kap. 352 Nedsatt funksjonsevne

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
21	Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 71</i>	14 768	26 430	22 265
70	Deltakelse for personer med funksjonsnedsettelse	280 100	292 100	302 800
71	Universell utforming og økt tilgjengelighet	34 099	21 270	26 890
72	Tilskudd til likestilling av personer med funksjonsnedsettelse	33 000	34 680	35 695
	Sum kap. 352	361 967	374 480	387 650

Innledning

Kapittelet omfatter tilskuddsordninger, tilskudd til navngitte mottakere, prosjekter og forsknings- og utviklingsmidler på området funksjonsnedsettelse. Bevilgningene bygger opp under de overordnede målene for regjeringens likestillingspolitikk på området funksjonsnedsettelse.

Mål og strategier for 2027

Regjeringens overordnede mål for politikken for mennesker med funksjonsnedsettelse er at flere skal få større frihet og mulighet til å leve det livet de ønsker.

Følgende mål legges til grunn for likestillingspolitikken for området funksjonsnedsettelse:

- like muligheter til deltagelse på alle samfunnsområder
- et universelt utformet samfunn
- internasjonalt og multilateralt samarbeid som bidrar til å fremme likestilling og hindre diskriminering

Aktuelle saker

Like muligheter til deltagelse på alle samfunnsområder – strategi for personer med funksjonsnedsettelse

Regjeringens mål er et samfunn der mennesker med funksjonsnedsettelse skal kunne delta i

arbeidslivet, ta den utdanningen de vil, delta i kunst- og kulturlivet og på de fritidsaktivitetene de ønsker – på like vilkår, uten diskriminerende barrierer.

Inkorporering av CRPD i menneskerettsloven sendte et tydelig signal om at menneskerettighetene til personer med funksjonsnedsettelse skal respekteres og sikres. I tråd med dette har regjeringen lagt fram en revidert strategi for personer med funksjonsnedsettelse med fokus på gjennomføring av CRPD i politikkutforming, myndighetsutøvelse og tjenesteyting. Strategien varer ut 2032 og har fire innsatsområder:

- Demokrati og likestilt deltagelse
- Trygghet og frihet fra diskriminering
- Et godt virkemiddelapparat
- Et universelt utformet samfunn

Fremme likestilling og hindre diskriminering gjennom internasjonalt, multilateralt samarbeid

Regjeringen legger stor vekt på å delta i internasjonale fora der normer for ny politikk utvikles og tiltak for å fremme likestilling og hindre diskriminering diskuteres. Norge deltar blant annet i det nordiske helse- og sosialsamarbeidet gjennom Nordisk ministerråd, som også omfatter samarbeid på områdene funksjonsnedsettelse og universell utforming. Under det norske formannskapet i 2027 vil Norge blant annet løfte like muligheter for deltagelse på kultur- og fritidsarenaen, og

erfaringsdeling på tvers av de nordiske landene. I 2027 vil en sentral oppgave være å utvikle et nytt samarbeidsprogram for området.

Budsjettforslag 2027

Post 21 Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter, kan overføres, kan nyttes under post 71

Bevilgningen på posten skal finansiere forsknings- og utviklingstiltak som er av særlig relevans på området funksjonsnedsettelse, herunder blant annet oppfølging av strategi for likestilling av personer med funksjonsnedsettelse, arbeid med universell utforming, og oppfølging av CRPD nasjonalt og internasjonalt. En vesentlig del av midlene forvaltes av Barne-, ungdoms- og familie-direktoratet (Bufdir), og vil blant annet dekke utgifter til videreutvikling av CRPD-prosjektet og en ny undersøkelse om befolkningens holdninger til personer med funksjonsnedsettelse.

Deler av bevilgningen på posten har vært benyttet til UnIKT. Tilskuddet til UnIKT foreslås overført til post 71. Bevilgningen på posten foreslås som følge av dette redusert med 5 mill. kroner, mot tilsvarende økning på post 71.

Post 70 Deltakelse for personer med funksjonsnedsettelse

Bevilgningen på posten skal finansiere ordningene for tilskudd til funksjonshemmedes organisasjoner og tilskudd til ferie- og fritidstiltak for personer med funksjonsnedsettelse.

Innenfor rammen av bevilgningen er det satt av 6,4 mill. kroner i tilskudd til Stiftelsen TV BRA som er en TV-kanal av, for og med personer med utviklingshemming. TV BRA bidrar til at mennesker med utviklingshemming får en stemme i det offentlige ordsiftet. Tilskuddet til TV BRA ble økt med 2 mill. kroner i budsjettet for 2026. Økningen er videreført i 2027, jf. vedlegg 2.

For en presentasjon av hovedelementene i tilskuddsordningene vises det til Prop. 1 S (2025–2026) Kultur- og likestillingsdepartementet.

Post 71 Universell utforming og økt tilgjengelighet

Bevilgningen på posten skal stimulere til og støtte tiltak for universell utforming og bidra til gjennomføring av tiltak i handlingsplanen for universell utforming.

Innenfor rammen av bevilgningen settes det av om lag 16,8 mill. kroner til ordningen for tilskudd til kunnskapsutvikling, kompetanseheving og informasjon innen universell utforming som forvaltes av Bufdir. Formålet med tilskuddsordningen er å utvikle og styrke gjennomføringen av universell utforming som samfunnskvalitet og bedre livskvalitet og likestilling for personer med funksjonsnedsettelse. Av dette settes det av 5 mill. kroner til UnIKT i tilskudd til FoU-prosjekter. UnIKT har som formål å styrke arbeidet med digital deltakelse, å medvirke til at flere digitale satsinger kan komme flere til gode og stimulere til gode, inkluderende digitale prosjekter rettet mot allmenheten. Bevilgningen foreslås derfor økt med 5 mill. kroner, jf. omtale under post 21.

En oversikt over særskilte mottakere som mottar tilskudd fra posten, er gitt under vedlegg 2.

For en presentasjon av hovedelementene i tilskudd til navngitte tilskuddsmottakere på posten vises det til Prop. 1 S (2025–2026) Kultur- og likestillingsdepartementet.

Post 72 Tilskudd til likestilling av personer med funksjonsnedsettelse

Bevilgningen på posten skal finansiere ordningen for tilskudd til tiltak som fremmer likestilling av personer med funksjonsnedsettelse. Tiltak som er direkte rettet mot å fremme likestilling av personer med funksjonsnedsettelse kan få støtte gjennom ordningen.

Innenfor rammen av bevilgningen på posten er det i tillegg satt av om lag 18,3 mill. i tilskudd til Stiftelsen HELT MED, jf. vedlegg 2. Tilskuddet skal bidra til deres arbeid med sysselsetting av personer med utviklingshemming i ordinært arbeidsliv. Dette bidrar til et mer mangfoldig arbeidsliv og at personer med utviklingshemming får samme mulighet som andre til å finne seg en jobb basert på interesser og kompetanse.

For en presentasjon av hovedelementene i tilskuddsordningen vises det til Prop. 1 S (2025–2026) Kultur- og likestillingsdepartementet.

Rapport 2025

Rapporten omfatter arbeid for likestilling av personer med funksjonsnedsettelse. Rapporten omfatter også arbeid for universell utforming med vekt på et samfunn der alle kan delta. Internasjonalt arbeid er også inkludert. Departementets samlede vurdering er at måloppnåelsen og fremdriften på feltet er tilfredsstillende.

Like muligheter til deltakelse på alle samfunnsområder

Et samfunn for alle

Strategien for likestilling av mennesker med funksjonsnedsettelse for perioden 2020 – 2030, *Et samfunn for alle*, ble lagt fram i 2018. Strategien vil revideres i 2026. Handlingsplanen for likestilling av mennesker med funksjonsnedsettelse, *Et samfunn for alle – Likestilling, demokrati og menneskerettigheter*, som ble lansert i 2019, følger opp strategien og er videreført med varighet ut 2026. Bufdir samordner og koordinerer oppfølgingen av handlingsplanen på oppdrag fra Kultur- og likestillingsdepartementet og utfører en evaluering av handlingsplanen i 2026.

Inkorporering av FNs konvensjon om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD)

Regjeringen fremmet i Prop. 162 L (2024–2025) *Endringer i menneskerettsloven mv. (inkorporering av FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne)* forslag om inkorporering av konvensjonen i menneskerettsloven. CRPD er inkorporert i menneskerettsloven fra januar 2026.

CRPD-prosjektet

I 2025 har Bufdir fortsatt samarbeidet med statsforvalterne, og har jevnlig holdt foredrag og innlegg for statsforvalterne og kommunene. Bufdir har videreutviklet digitalt læringsmaterieil som kan støtte statsforvalternes veiledning og opplæring av kommunene og internt i embetene. Direktoratet har utviklet nytt innhold til veileder om CRPD og publisert e-læringskurs om CRPD med til sammen over 5 500 påmeldte.

Kunnskap og FoU

Kunnskap om status er viktig for å utvikle og prioritere regjeringens innsatser og tiltak. I 2025 lanserte Bufdir sammen med oppdragstaker SSB en kartlegging av økonomiske levekår for personer med funksjonsnedsettelse som var gjennomført på vegne av departementet. Undersøkelsen viser særlig at husholdninger hvor én av foreldrene har en funksjonsnedsettelse, har en trangere økonomi. I 2025 igangsatte Bufdir forskning om reproduktiv frihet og rettigheter for personer med funksjonsnedsettelse.

Aktivitets- og redegjørelsespliktene (ARP)

Bufdir drifter ressursider med veiledning og maler om aktivitets- og redegjørelsespliktene (ARP) for å hjelpe offentlige myndigheter og arbeidsgivere. For mer informasjon om Bufdirs arbeid med ARP i 2025, se omtale under kap. 351.

Interessepolitisk arbeid

Målet med tilskuddsordningen til funksjonshemmedes organisasjoner er å styrke muligheten for frivillige og landsomfattende organisasjoner for personer med funksjonsnedsettelse til å jobbe mot diskriminering og for likestilling av personer med funksjonsnedsettelse i samfunnet. Det ble tildelt 280 mill. kroner til 137 organisasjoner i 2025. TV BRA mottok et øremerket tilskudd på 4,1 millioner kroner.

Bedre levekårene og livskvaliteten til personer med funksjonsnedsettelse

I 2025 ble det bevilget til sammen 16,3 mill. kroner gjennom tilskuddsordningen for å bedre levekårene og livskvaliteten til personer med funksjonsnedsettelse. 23 nye prosjekter fikk tilskudd. Av disse var 15 landsdekkende. Øvrige prosjekter var fordelt med fem på Østlandet, ett på Vestlandet, ett på Sørlandet og ett i Nord-Norge. Til sammen ble 37 søknader innvilget. Tiltak som bidrar til inkludering av personer med funksjonsnedsettelse i utdanning, arbeid, kultur og idrett, og tiltak som bidrar til kunnskap om og bevisstgjøring rundt CRPD ble prioritert.

Stiftelsen HELT MED mottok 17,2 mill. kroner i tilskudd til sitt arbeid med mangfold og inkludering gjennom arbeidsplasser for mennesker med utviklingshemming.

Fritidstiltak for personer med funksjonsnedsettelse

I 2025 ble det tildelt 28,3 mill. kroner til fritidstiltak for personer med funksjonsnedsettelse. Målet er å gi det sivile samfunnet ved frivillige organisasjoner og stiftelser mulighet til å arrangere gode ferie- og fritidstiltak for personer med funksjonsnedsettelse.

I ordningen prioriteres sommerleir i regi av organisasjoner som er godkjente under regelverket for ordningen for tilskudd til funksjonshemmedes organisasjoner. Disse mottok 38 pst. av den totale bevilgningen.

Et universelt utformet samfunn

Handlingsplan for universell utforming

Handlingsplanen *Bærekraft og like muligheter – et universelt utformet samfunn (2021–2025)* ble lagt fram i august 2021. Virketiden for handlingsplanen er forlenget til utgangen av 2026. Bufdir samordner og koordinerer oppfølgingen av handlingsplanen på oppdrag fra Kultur- og likestillingsdepartementet og utfører en evaluering av handlingsplanen i 2026.

Tilskudd til kunnskapsutvikling, kompetanseheving og informasjon innen universell utforming

I 2025 fordelte regjeringen 15 mill. kroner til 34 prosjekter innen blant annet skole, bygg, uteområder for barn, transport og IKT. I tillegg ble det for-

delt 3 mill. kroner til totalt 20 prosjekter i KS-nettverket for universell utforming. Ordningen skal styrke gjennomføringen av universell utforming som samfunnskvalitet gjennom kunnskapsutvikling, kompetanseheving og informasjon innen universell utforming.

Fremme likestilling og hindre diskriminering gjennom internasjonalt, multilateralt samarbeid

Statspartsmøte for partene til FNs konvensjon om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne (CRPD)

Det 18. statspartsmøtet for FN-konvensjonen om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne (CRPD) ble gjennomført i New York i juni 2025. For første gang ble den norske delegasjonen ledet av kultur- og likestillingsministeren.

Kap. 353 Likestillings- og diskrimineringsombudet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
50	Basisbevilgning	56 600	56 345	58 383
	Sum kap. 353	56 600	56 345	58 383

Innledning

Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO) er et forvaltningsorgan med særskilte fullmakter. LDO er administrativt underlagt Kultur- og likestillingsdepartementet. Formål og oppgaver framgår av diskrimineringsombudsloven. Ombudet skal arbeide for å fremme reell likestilling og hindre diskriminering på alle samfunnsområder på grunnlag av kjønn, graviditet, permisjon ved fødsel og adopsjon, omsorgsoppgaver, etnisitet, religion, livssyn, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk og alder. Ombudet skal også arbeide for å fremme likebehandling i arbeidslivet, uavhengig av politisk syn og medlemskap i arbeidstakerorganisasjoner.

Ombudet skal være en aktiv pådriver for mer likestilling i samfunnet. Ombudet skal gi informasjon, støtte og veiledning om likestillingsregelverket og følge opp aktivitets- og redegjørelsesplikten.

Ombudet skal videre føre tilsyn med at norsk rett og forvaltningspraksis er i samsvar med for-

pliktelsene Norge har etter FNs kvinnediskrimineringskonvensjon (CEDAW), rasediskrimineringskonvensjonen (CERD) og konvensjonen for rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne (CRPD).

Mål og strategier for 2027

Regjeringens mål er et sterkt og effektivt håndhevingsapparat på likestilling- og diskrimineringsområdet. Målet er videre å sikre at enkeltpersoner får god og rettssikker veiledning i klagesaker. Dette innebærer blant annet at LDO i samarbeid med Diskrimineringsnemnda utvikler gode veiledningsrutiner og et godt system for samarbeid om veiledning i klagesaker.

LDO skal gi god, effektiv og relevant veiledning i spørsmål om diskriminering, og sikre at enkeltpersoner får hjelp. Videre skal de veilede enkeltpersoner om hvordan man kan fremme en klagesak for Diskrimineringsnemnda.

LDO skal følge opp aktivitets- og redegjørelsesplikten.

Budsjettforslag 2027**Post 50 Basisbevilgning**

Bevilgningen på posten skal dekke driftsutgiftene i Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO).

Bevilgningen omfatter også dekning av utgifter til pilotprosjekt for opprettelse av en egen filial av LDO i Nord-Norge. Filialen skal være et tilbud til hele befolkningen i landsdelen, med et særlig fokus på den samiske befolkningen. Målet med prosjektet er at personer som opplever å bli diskriminert, får et sted å henvende seg for veiledning og bistand. Filialen skal bidra til å sikre utvikling av likeverdige tjenester til hele befolkningen.

Rapport 2025

Rapporten omfatter LDOs aktivitet som et veilednings- og pådriverorgan på likestillings- og diskrimineringsområdet. Samlet sett vurderer departementet at målene for bevilgningen til LDO under kap. 353 er innfridd.

I 2025 mottok ombudet 2 487 forespørsler om veiledning. Antall forespørsler om veiledning har ligget stabilt de siste årene. Mer enn 50 pst. av henvendelsene dreier seg om arbeidsliv. Fordelt på diskrimineringsgrunnlag ligger nedsatt funksjonsevne på topp med 598 saker, kjønn (inkludert graviditet og foreldrepermisjon) 532 saker og etnisitet 442 saker. Antall veiledningssaker som gjelder nedsatt funksjonsevne er redusert med over sju pst.

I 2025 etablerte ombudet et lokalkontor i Alta med mål om å nå en større del av den samiske befolkningen som et pilotprosjekt.

Seksuell trakassering

Innsats mot seksuell trakassering har vært et av hovedsatsingsområdene til ombudet også i 2025. Ombudet har blant annet en samarbeidsavtale med Arbeidstilsynet om arbeidet med kampanjen *Sette strek*. I 2025 har Sjøfartsdirektoratet og ombudet utarbeidet en ny og bredere samarbeidsavtale om å forebygge seksuell trakassering som også omfatter likestilling. Avtalen ble signert av organisasjonene i fiskerinæringen, partene og havministeren i mars 2026.

Aktivitets- og redegjørelsesplikten (ARP)

I 2025 fikk LDO 39 veiledningssaker som gjaldt ARP, mot 51 i 2024 og 50 i 2023. I 2025 gjorde ombudet en tilgjengelighetskontroll av utredninger om likestilling etter kravene i likestillings- og diskrimineringsloven § 26 a fra 2024. LDO vurderte om 25 tilfeldig utvalgte virksomheter innen transport hadde redegjort for likestilling eller ikke. Ombudet har også gjennomført en gjennomgang av åtte større virksomheter innen detaljhandel. I tillegg har ombudet gjennomført fire målrettede kontroller av aktivitetsplikten.

I 2025 har ombudet også fortsatt arbeidet med å styrke sin kompetanse om hvordan offentlige myndigheter etterlever aktivitets- og redegjørelsesplikten i praksis.

Del III
Andre saker

5 Fordelingen av Norsk Tippings overskudd

Norsk Tipping AS er et statlig aksjeselskap som har enerett til å tilby en rekke pengespill på det norske markedet.

Norsk Tippings formål er å legge til rette for et ansvarlig pengespilltilbud og å forebygge negative konsekvenser av pengespill. Effektiv drift skal sikre at mest mulig av inntektene går til formålene som er nevnt i lov 18. mars 2022 nr. 12 om pengespill (pengespilloven).

5.1 Fordelingen av Norsk Tippings overskudd – totalt

Fordelingen av overskuddet fra Norsk Tippings pengespill er regulert i pengespilloven. Midler fra Norsk Tippings overskudd omtales som spillemidler. Midler fra overskuddet i ett kalenderår fordeles om våren i følgende kalenderår.

Fordelingen framgår av pengespilloven § 12. Overskuddet fra Norsk Tippings pengespill fordeles av selskapets generalforsamling i følgende rekkefølge:

1. Overskuddet fra Norsk Tippings bingo-terminaler fordeles etter forskrift om fordelingen.
2. Minimum 0,5 pst. av selskapets overskudd settes av til tiltak mot spilleproblemer.
3. Midler settes ved behov av til annen egenkapital.
4. 6,4 pst. av resten av overskuddet fordeles til helse- og rehabiliteringsformål.

5. Det gjenværende beløpet fordeles med 64 pst. til idrettsformål, 18 pst. til kulturformål og 18 pst. til samfunnsnyttige eller humanitære organisasjoner.

Midler fra Norsk Tipping til fordeling i 2026, årsresultatet fra 2025 samt overførte midler fra egenkapital og investeringsfond, var 7 823 mill. kroner. Dette er 216 mill. kroner mindre enn det som ble fordelt til formålene i 2025. Grasrotandelen, jf. pengespilloven § 13, inngår i totalbeløpet.

Ifølge Norsk Tippings regnskapsprognose fra august 2026, ligger det an til at årsresultatet for 2026 blir 8 098 mill. kroner. Beløp til fordeling i 2027 blir først kjent etter at generalforsamlingen i Norsk Tipping er avholdt og regnskapet for 2026 er godkjent.

5.2 Fordelingen av Norsk Tippings overskudd til kulturformål

I pengespilloven § 12 første ledd nr. 5 framgår det at fordelingen til kulturformål er 18 pst. av Norsk Tippings overskudd etter fordeling som fastsatt i nr. 1–4.

Fordelingen skjer i tråd med forskrift 17. april 2026 nr. 615 om fordeling av Norsk Tippings overskudd til kulturformål.

Hovedfordelingen av spillemidler til kulturformål fastsettes i Kongen i statsråd etter at generalforsamlingen i Norsk Tipping er avholdt. Beløpet til fordeling til kulturformål i 2026 var 1 157,5 mill. kroner. Fordelingen for 2026 ble fastsatt ved kongelig resolusjon 7. mai 2026.

Tabell 5.1 Fordeling av spilleoverskuddet til kulturformål 2026

(i 1 000 kr)	
Tiltak	Fordeling 2026
Den kulturelle skolesekken	390 000
Frifond	220 000
Desentralisert ordning for kulturbygg/kulturarenaer	89 500
Kulturrom	86 000
Bibliotektiltak	56 700
Nasjonale musikkorganisasjoner inkl. Norsk musikkråds ordning for rekruttering og deltakelse i korps og orkester	47 600
Norsk kulturfond – skolebibliotekordningen og innkjøpsordninger for litteratur for barn og unge	39 500
Amatørteatertiltak	37 600
Tilskudd til barne- og ungdomstiltak	32 077
Museumstiltak	30 250
Ungdom og Fritid	27 000
Instrumentfondet	21 000
UKM	16 000
Tilskuddsordninger for kor	14 200
Inkludering i kulturliv	13 000
Folkeakademienes Landsforbund	9 900
Krafttak for sang	7 800
Norges Musikkorps Forbund – Ungdomsløftet	6 000
Kulturstøtta	4 280
Ordninger for kordirigenter	3 680
Talent Norge – scenekunsttiltak	3 000
Norske kirkeakademier	2 445
Sum	1 157 532

Departementet er gitt fullmakt til å disponere ufordelte midler, ikke utbetalte midler og opp-tjente renter av innestående spillemidler til kulturformål.

Nedenfor følger omtale av tiltakene det er til-delt midler til i 2026, jf. tabellen over.

Den kulturelle skolesekken

Den kulturelle skolesekken (DKS) er en nasjonal ordning som sørger for at alle skoleelever i Norge får oppleve profesjonell kunst og kultur hvert år.

DKS er et samarbeid mellom flere aktører på nasjonalt, regionalt og lokalt nivå, herunder Kultur- og likestillingsdepartementet, Kunnskapsdepartementet, fylkeskommuner og kommuner.

Tilskuddet til DKS forvaltes av Kulturtanken. Tilskuddet fordeles videre til fylkeskommuner og kommuner i DKS-ordningen etter en fordelings-nøkkel som tar hensyn til elevtall i grunnskole og videregående skole, geografiske avstander og infrastruktur.

Kulturtanken har, i enighet med fylkeskom-munene, tatt ansvar for å forhandle og inngå avta-

ler med opphavsrettsorganisasjoner for hele DKS-ordningen. Kostnadene til vederlag, og en del av kostnadene til markeder og visningsarenaer dekkes av DKS-tilskuddet. Det resterende, dvs. mesteparten av tilskuddsmidlene til DKS, fordeles videre til fylkeskommunene og kommunene. I tilskuddet til DKS inngår nå også midler til litteraturtiltak i DKS, som oppfølging av regjeringens strategi, *Sammen om lesing. Leselyststrategien 2024–2030*.

De nasjonale målene for DKS, som Stortinget sluttet seg til i behandling av Meld. St. 18 (2020–2021) *Oppleve, skape, dele. Kunst og kultur for, med og av barn og unge*, jf. vedtak av 8. juni 2021 i sak 29, videreføres.

Frifond

Formålet med Frifond er å stimulere barn og unges lokale aktivitet og deltakelse, og å bedre rammebetingelsene for frivillige organisasjoner og gruppers medlemsbaserte virke på lokalt nivå. Frifondmidlene skal nå ut til et bredt spekter av organisasjoner, frittstående grupper og foreninger med ulike formål og aktivitetsgrunnlag.

Departementet gir tilskudd til paraplyorganisasjonene Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU) og Norsk musikkråd, som fordeler midlene videre til lokal aktivitet gjennom Frifond. Den største andelen av midlene fordeles gjennom ordningen Frifond organisasjon til lokale lag gjennom sentralleddet til landsdekkende, frivillige og demokratiske organisasjoner med barne- og ungdomsaktivitet. I tillegg fordeler paraplyorganisasjonene midler direkte til frittstående grupper i ordningene Frifond barn og unge og Frifond musikk.

Desentralisert ordning for tilskudd til kulturbygg/kulturarenaer

Gjennom denne tilskuddsordningen kan det gis tilskudd til kulturhus, flerbrukslokaler eller spesiallokaler for kunst og kultur. Midlene kan benyttes til nybygg, ombygging og modernisering av kulturbyggene, men ikke til vedlikehold eller drift. Midlene fordeles til fylkeskommunene inkl. Oslo kommune etter en fordelingsnøkkel, hvor 35 pst. av tilskuddet fordeles likt per fylkeskommune, 60 pst. fordeles etter folketall og 5 pst. etter landareal. Søknader fremmes gjennom kommunen der bygget skal ligge. Tilskudd kan utgjøre inntil 1/3 av godkjente prosjektkostnader for kulturbygget.

Kulturrom

Tilskuddet til Kulturrom går til øvingslokaler og gode tekniske vilkår for fremføring av musikk, dans og teater over hele landet. Kulturrom fordeler tilskudd til teknisk utstyr, tilskudd til lokaler og tilskudd til grønnere investeringer.

Bibliotektiltak

Nasjonalbiblioteket forvalter midler til prosjekter og utviklingstiltak på bibliotekfeltet. Midlene går til utvikling og drift av infrastrukturtiltak og felles-tjenester for folkebibliotekene i regi av Nasjonalbiblioteket, og til en søknadsbasert tilskuddsordning som skal stimulere til utvikling av norske folke- og fagbibliotek og til leselysttiltak.

Nasjonale musikkorganisasjoner og arbeid med rekruttering og deltakelse

Norsk musikkråd viderefordeler tilskudd gjennom ordningen Tilskudd til nasjonale musikkorganisasjoner. Ordningen sikrer drift av og aktiviteter i frivillige, demokratiske nasjonale musikkorganisasjoner i hele landet. Norsk musikkråd mottar også midler til lokale tiltak som kan bidra til økt rekruttering og deltakelse i musikkaktiviteter.

Norsk kulturfond – skolebibliotekordningen og innkjøpsordninger for litteratur for barn og unge

Avsetningen er en oppfølging av regjeringens satsing på litteratur og lesing, jf. *Sammen om lesing. Leselyststrategien 2024–2030*. Midlene fordeles av Kulturrådet. Skolebibliotekordningen bidrar til å gi barn og unge i grunnskolen tilgang til et variert og aktuelt utvalg av nye bøker gjennom skolebiblioteket. Innkjøpsordningene for barn og unge legger til rette for at litteratur for barn og unge i ulike sjangere skapes og gjøres tilgjengelig i bibliotek over hele landet.

Amatørteatertiltak

Kulturdirektoratet forvalter midler til tilskuddsordninger på amatørteaterfeltet – en ordning for driftstilskudd, en ordning for aktivitet i grupper og ordningen Historiske spel.

Tilskudd til barne- og ungdomstiltak

Departementet gir enkeltstående tilskudd til barne- og ungdomstiltak innen orkester, kunst, teater og musikk, film og spill. Tilskuddene forval-

tes både av Kulturtanken og av departementet. Det er også gitt midler til tilskuddsordninger via Kulturtanken.

Museumstiltak

Kulturdirektoratet forvalter midlene som er avsatt til museumsfeltet. Midlene fordeles til sikringstiltak og utviklingsprogrammer for museumssektoren. Programmene skal stimulere til kompetanseheving, samordning og metodeutvikling i museene. For perioden 2024–2026 utlyses både et treårig program og ettårige program med ulike tema for hvert år, jf. Kulturdirektoratets nettsider for nærmere informasjon.

For 2027 har departementet lagt til grunn at også utgifter til forsikringsordningen for innlån av gjenstander fra utlandet til utstillinger i Norge skal dekkes innenfor rammen av tildelingen til museumstiltak.

Ungdom og Fritid

Tilskuddet til Ungdom og Fritid – Landsforeningen for fritidsklubber og ungdomshus skal fordeles videre til de lokale medlemsklubbene etter søknad gjennom Ungdom og Fritids Fond. Tilskuddsmidlene skal brukes til å styrke ungdommers egne initiativer og aktiviteter slik at flere skal ha tilgang til et fritidstilbud uten kostnader. I tillegg til fondsmidler, får Ungdom og Fritid tilskudd til tiltak for inkluderende datakultur.

Instrumentfondet

Instrumentfondet er en tilskuddsordning for kjøp av instrumenter for skolekorps og orkester. Formålet med ordningen er å stimulere til rekruttering og inkludering i barne- og ungdomsorkester, samt å gi orkestrene mulighet til å anskaffe kvalitetsinstrumenter av mer varig karakter. Norges Musikkorps Forbund og De Unges Orkesterforbund (UNOF) fordeler midler gjennom Instrumentfondet.

UKM

UKM er en landsdekkende kulturfestival for alle mellom 13 og 20 år – et breddetiltak med åpne møteplasser for ung kultur som stimulerer og synliggjør ungdomskultur lokalt, regionalt og nasjo-

nalt. Gjennom UKM får ungdom bruke kunst, kultur og kreativitet til å ytre seg, utøve, medvirke og lære.

Sang og kor

En rekke kortiltak mottar tilskudd fra spillemidler til kulturformål. Tilskuddene gis til paraplyorganisasjoner som bidrar til å utvikle og styrke koraktiviteten i hele landet. Organisasjonene dekker bredden av koraktivitet, herunder barne- og ungdomskor, dirigenter og amatørkor.

Spillemidler til sang og kor fordeles til:

- Norges Korforbund, til tilskuddsordninger for kor – konsertstøtte og produksjons- og driftsstøtte
- Krafttak for sang, til utvikling av kurs, programmer, ressursportaler og verktøy som skal gjøre det enklere å synge mer i hverdagen, og et øremerket tilskudd til Skolenes sangdag
- Foreningen norske kordirigenter, en ideell organisasjon for kordirigenter og andre engasjerte i musikkfaglig korarbeid, til ordninger for kordirigenter – dirigentkurs og mentorordninger

Inkludering i kulturliv

Kulturtanken fordeler midler gjennom tilskuddsordningen Inkludering i kulturliv. Formålet med tilskuddsordningen er å skape møteplasser og gi flere barn og unge mulighet til å delta i felles kulturaktiviteter på tvers av blant annet kjønn, etnisitet, funksjonshindringer, sosial- og økonomisk bakgrunn og bosted.

Akademier

De frivillige organisasjonene Folkeakademiene Landsforbund og Norske kirkeakademier mottar tilskudd til arbeidet med kunnskap og kulturopplevelser i vid forstand. Akademiene bidrar med aktivitet i lokalsamfunn i hele landet.

Kulturstøtta

Kulturstøtta er en ordning for prosjekttilskudd til nye kulturprosjekter i barne- og ungdomsorganisasjoner. Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU) fordeler midlene.

Talent Norge – scenekunsttiltak

Talent Norge får tilskudd til talentutviklingsprogrammet Scenekunsthøvet. Scenekunsthøvet skal bidra til en styrking av talentkulturen i norsk scenekunst, med programmer som Regilhøvet ved Trøndelag Teater, Produsenthøvet ved Teater Innlandet og Kilden teater og konserthus' tverrkunstneriske talentprogram. Tilskuddet skal bidra til kontinuitet ved å bygge varige strukturer for talentutvikling, åpne for nye muligheter for unge scenekunstnere i hele landet og legge grunnlag for bredere representasjon og økt kvalitet. Ulike private fond og aktører har bidratt med medfinansiering.

5.3 Fordelingen av Norsk Tippings overskudd til idrettsformål

I pengespilloven § 12 første ledd nr. 5 framgår det at fordelingen til idrettsformål er 64 pst. av Norsk Tippings overskudd etter fordeling som fastsatt i nr. 1–4.

Fordelingen skjer i tråd med forskrift 5. desember 2022 nr. 2122 om fordeling av Norsk Tippings overskudd til idrettsformål.

Hovedfordelingen av spillemidler til idrettsformål fastsettes i Kongen i statsråd etter at generalforsamlingen i Norsk Tipping er avholdt. Beløpet til fordeling til idrettsformål i 2026 var 4 115,7 mill. kroner. Fordelingen for 2026 ble fastsatt ved kongelig resolusjon 7. mai 2026.

Tabell 5.2 Fordeling av spilleoverskuddet til idrettsformål 2026

(i 1000 kr)	
Tiltak	Fordeling 2026
Idrettsanlegg i kommunene ¹	2 016 482
Løypetiltak i fjellet og overnattingshytter	37 000
Utstyr	41 500
Nasjonalanlegg	7 316
Spesielle anlegg	133 687
Forsknings- og utviklingsarbeid	42 184
Antidopingarbeid mv.	67 500
Fysisk aktivitet og inkludering i idrettslag	39 000
Friluftstiltak for barn og ungdom	48 000
Egenorganisert fysisk aktivitet	15 500
Arrangementstilskudd	15 000
Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité	965 000
Tilskudd til lokale lag og foreninger	535 000
Mangfold og inkludering	2 500
Ekstrainnsats for deltakelse i idrettslag	150 000
Sum	4 115 669

¹ I tillegg er det brukt 50 mill. kroner av disponible midler, slik at det ble fordelt 2 066 482 000 kroner til fylkeskommunene i 2026 til idrettsanlegg i kommunene.

Departementet er gitt fullmakt til å disponere ufordelte midler, ikke utbetalte midler og opp-tjente renter av innestående spillemidler til idrettsformål.

Nedenfor følger omtale av tiltakene det er til-delt midler til i 2026, jf. tabellen over.

Idrettsanlegg – tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet

Idrettsanlegg i kommunene

Statens viktigste virkemiddel for å bidra til idrett og fysisk aktivitet for alle er tilskudd til idrettsanlegg. Tilskuddene delfinansierer bygging og rehabilitering av anlegg for organisert og egenorganiisert idrett og fysisk aktivitet, samt friluftsliv – fra større konkurranseanlegg til mindre anlegg i barn og unges nærmiljø. Barn og unge (6–19 år) er hovedmålgruppen. Tilskuddene skal også legge til rette for at personer med funksjonsnedsettelse kan delta på lik linje med andre, og at inaktive kan komme i gang med aktivitet.

Det er fylkeskommunene som foretar detaljfordelingen av tilskudd til idrettsanlegg i kommunene. Som hovedregel kan det søkes om tilskudd på inntil 1/3 av godkjent kostnad til bygging og rehabilitering av ordinære anlegg.

Løypetiltak i fjellet og overnattingshytter

Det gis tilskudd til bygging og rehabilitering av overnattingshytter i fjellet, i lavlandet og ved kysten, samt til løypetiltak i fjellet. Den Norske Turistforening (DNT) prioriterer og fordeler spillemidler til hytter og løypetiltak i fjellet, mens DNT, Norsk Friluftsliv og Friluftsrådenes Landsforbund fordeler spillemidler til hytter i lavlandet og ved kysten.

Utstyr

Det gis tilskudd til utstyr via Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF), både til den ordinære utstyrsordningen, hvor særforbundene kan søke om tilskudd til godkjent utstyr, og til en egen ordning for rekrutteringsutstyr for personer med funksjonsnedsettelse.

I tillegg gis det tilskudd til utstyr via Norges Bilsportforbund.

Nasjonalanlegg/spesielle anlegg

Nasjonalanlegg skal brukes til presentasjon av internasjonal eliteidrett, og skal kunne være arenaer for internasjonale mesterskap og konkurranser i Norge. Det er videre et mål at nasjonalanleggene skal fungere som sentre for de respektive særidrettene. Tilskudd gis til investeringer i form av utbygging, ombygging eller rehabilitering. I 2026 er det avsatt midler til Hafjell (alpine tekniske disipliner), Kvitfjell (alpine fartsdisipliner) og Ullevaal Stadion (fotball).

Tilskudd til spesielle anlegg gis etter særskilt vurdering fra departementet. I 2025 er det avsatt midler til anlegg i forbindelse med VM i alpint i Narvik 2029 og til Svalbardhallen.

Forsknings- og utviklingsarbeid

Idrettsforskning er en forutsetning for en kunnskapsbasert utvikling på idrettsområdet og for den statlige idrettspolitikken. Avsetningen skal blant annet dekke tilskudd til fire forskningssentre: Senter for idrettsskedeforskning og Forskningssenter for barne- og ungdomsidrett ved Norges idrettshøgskole, og Senter for idrettsanlegg og teknologi og Senter for toppidrettsforskning ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU). Det er også avsatt midler til Ungdatasenteret ved OsloMet – storbyuniversitetet.

Tilskudd til drift og utvikling av Anleggsregisteret, som forvaltes av Lotteri- og stiftelsestilsynet, og til Gode idrettsanlegg, som forvaltes av NTNU, dekkes også av avsetningen til forsknings- og utviklingsarbeid.

Spesielle aktiviteter

Antidopingarbeid mv.

Det avsettes midler til nasjonalt og internasjonalt antidopingarbeid. Nasjonale tilskudd gis til Stiftelsen Antidoping Norge (ADNO) og til Norges laboratorium for dopinganalyse.

Gjennom UNESCOs antidopingkonvensjon (International Convention against Doping in Sport) og Europarådets antidopingkonvensjon (The Anti-Doping Convention) har Norge internasjonale forpliktelser på antidopingområdet. Det avsettes midler til Norges bidrag til Verdens antidopingbyrå (WADA). I tillegg er det avsatt midler til sekretariatet for forberedelse av saker og koordinering av myndighetenes posisjoner i WADAs styrende organer. Sekretariatet ligger i Europarådet.

Fysisk aktivitet og inkludering i idrettslag

Det fordeles midler til tilskuddsordningen Inkludering i idrettslag. Ordningen skal bidra til å inkludere nye grupper i idrettslagenes aktivitetstilbud ved å motvirke økonomiske og kulturelle barrierer som hindrer deltakelse. Midlene skal gå til tiltak for barn og ungdom med innvandrerbakgrunn, særlig jenter, og for barn og ungdom fra familier med lav betalingsevne.

I tillegg fordeles midler til tiltak innenfor paraidrett, blant annet til arrangementer. Det gis også tilskudd til opprettholdelse og videreføring av tradisjonelle samiske idrettsaktiviteter.

Friluftstiltak for barn og ungdom

Friluftsliv, særlig i form av lavterskeltilbud i nærområdene, er viktig for å nå mål om økt fysisk aktivitet. Tilskuddet skal primært stimulere barn og ungdom mellom 6 og 19 år til å drive friluftsliv.

Midlene til friluftstiltak for barn og ungdom fordeles til Norsk Friluftsliv og Friluftsrådernes Landsforbund, og midlene går blant annet til nærmiljøanlegg, friluftsskoler, friluftsdager, Barnas turlag og bynært friluftsliv.

Egenorganisert fysisk aktivitet

Selv om det er et mål at flest mulig skal få muligheten til å delta i idrettsaktivitet, vet vi at ikke alle ønsker å drive med organisert idrett. Det er viktig å legge til rette for aktivitet også for denne gruppen. Det fordeles midler gjennom tilskuddsordningen Frifond barn og unge til slik aktivitet. Barn og ungdom som driver egenorganisert fysisk aktivitet utenfor rammene av den organiserte idretten, kan søke om tilskudd til aktiviteten sin fra denne ordningen.

Det gis også tilskudd til Tverga, ressurscenteret for egenorganisert idrett og fysisk aktivitet i Norge. Senteret skal legge til rette for aktivitet i hele landet og ivareta interessene for barn og unge som står utenfor den organiserte idretten. Tverga skal også gi bistand og fremme kunnskap og kompetanse om egenorganisertes erfaringer og behov.

Arrangementstilskudd

Dette er en tilskuddsordning der aktører med begrensede kommersielle inntektsmuligheter kan

søke om tilskudd til å arrangere europa- eller verdensmesterskap for seniorer innenfor idrett eller annen fysisk aktivitet. Ordningen er forbeholdt frivillige, medlemsbaserte organisasjoner eller arrangementsselskap som er majoritetseid av slike organisasjoner, og som kan dokumentere at de oppfyller nærmere fastsatte kriterier.

Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF)

Statens overordnede mål for tilskuddet til NIF er å

- bidra til å opprettholde og utvikle NIF som en frivillig, medlemsbasert organisasjon
- bidra til å bevare og sikre NIF som en åpen og inkluderende organisasjon og til at idrettslagene er arenaer for meningsdannelse og sosialt fellesskap

Tilskuddet til NIF skal bidra til at norsk idrett har gode og stabile rammebetingelser som gir grunnlag for et godt og omfattende aktivitetstilbud. Det er idrettslagenes aktivitetstilbud som i første rekke legitimerer tilskuddet. NIF har et spesielt ansvar for å legge til rette for deltakelse for alle, uavhengig av for eksempel kjønn, alder, etnisitet, religion, seksuell orientering, funksjonsevne og/eller kulturell-, sosial- og økonomisk bakgrunn og bosted. Arbeidet med å forebygge rasisme, seksuell trakassering og overgrep i idretten er viktig. Det samme gjelder arbeidet mot spiseforstyrrelser og kroppspress i idretten.

Tilskuddet for 2026 skal blant annet bidra til at NIF kan styrke arbeidet med å inkludere barn og ungdom mellom 6 og 19 år som faller utenfor, eller som står i fare for å falle utenfor, på grunn av sosial ulikhet og sosioøkonomiske årsaker. Tilskuddet skal også bidra til videreføring av NIFs innsats for mangfold og inkludering, herunder arbeidet for bedre kjønnsbalanse, arbeidet mot rasisme i idretten og satsingen på paraidrett.

NIF formulerer selv konkrete mål og prioriteringer for bruken av spillemidler innenfor de fire tilskuddspostene grunnstøtte til NIF sentralt og regionalt, grunnstøtte til særforbund, tilskudd til barn, ungdom og bredde og tilskudd til toppidrett. Målene og prioriteringene skal reflektere behovene blant medlemmer og medlemsorganisasjoner.

Tilskudd til lokale lag og foreninger

Tilskudd til lokale lag og foreninger, også kalt lokale aktivitetsmidler (LAM), er midler til lokalidretten. Fordelingen er basert på antall 6–19-åringer i kommunene og på Svalbard. Midlene går i sin helhet til idrettslag og foreninger og skal bidra til økt aktivitetstilbud og til å holde kostnadene i lagene nede. LAM-ordningen er en grunnstøtteordning som gir store rom for lokale tilpasninger og prioriteringer.

Mangfold og inkludering

Det er avsatt midler til mangfold og inkludering, til tiltak som bidrar til deltakelse i fysisk aktivitet og idrett.

Ekstrainsats for deltakelse i idrettslag

Tilskuddsmidlene skal bidra til at alle barn og ungdom mellom 6 og 19 år får like muligheter til å delta i medlemsbaserte lag og foreninger som driver idrett eller fysisk aktivitet. Midlene fordeles over hele landet til geografiske områder der de sosioøkonomiske forskjellene er store. Fordelingen er basert på SSBs statistikk for antall og andel barn i familier med vedvarende lavinntekt. Tilskuddsmidlene skal bidra til å holde kostnadsnivået og foreldrebetalingen nede.

5.4 Fordelingen av Norsk Tippings overskudd til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner

I pengespilloven § 12 første ledd nr. 5 framgår det at fordelingen til samfunnsnyttige eller humanitære organisasjoner er 18 pst. av Norsk Tippings overskudd etter fordeling som fastsatt i nr. 1–4.

Midlene til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner fordeles av Lotteri- og stiftelsestilsynet. Fordelingen til organisasjonene følger av forskrift 5. desember 2022 nr. 2123 om tilskudd til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner fra spilleoverskuddet til Norsk Tipping. Tre beredskapsorganisasjoner mottar en andel av midlene fra Norsk Tipping, uten søknad: Røde Kors 31,6 pst., Redningsselskapet 19,5 pst. og Norsk Folkehjelp 2,4 pst. Øvrige landsdekkende organisasjoner som oppfyller kriterier i henhold til forskriften, kan søke om tilskudd fra resten av beløpet til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner.

Ordningen skal bidra til å trygge viktige samfunnsoppgaver på områdene helse, sosiale tjenester, krisehjelp, støttearbeid, natur- og miljøvern og dyrevern, i tillegg til å sikre at sentrale rednings- og beredskapsoppgaver videreføres.

Midler fra Norsk Tipping som fordeles til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner i 2026 er 1 157,5 mill. kroner. I tillegg er det benyttet 15,2 mill. kroner av opptjente renter fra tidligere år, slik at det totale beløpet til fordeling i 2026 er 1 172,7 mill. kroner.

Tabell 5.3 Fordeling av spilleoverskuddet til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner i 2026

Tiltak	(i 1 000 kr)
	Fordeling 2026
Norges Røde Kors	365 780
Redningsselskapet	225 719
Norsk Folkehjelp	27 781
Andre organisasjoner	553 434
Sum	1 172 714

5.5 Fordelingen av Norsk Tippings overskudd til helse- og rehabiliteringsformål

I pengespilloven § 12 første ledd nr. 4 framgår det at fordelingen til helse- og rehabiliteringsformål er 6,4 pst. av Norsk Tippings overskudd etter fordeling som fastsatt i nr. 1–3.

Midlene til helse- og rehabiliteringsformål fordeles av Stiftelsen Dam. Stiftelsen mottar en tredjedel av forventet overskudd til helse- og rehabiliteringsformål som forskudd i januar. Resten av beløpet overføres om våren, etter at kongelig resolusjon er vedtatt.

Spillemidlene til helse- og rehabiliteringsformål går til forskning og helseprosjekter, drevet fram av frivillige helseorganisasjoner, som skal gi bedre helse gjennom deltakelse, aktivitet og mestring for den norske befolkningen.

Norsk Tippings overskudd i 2025 til helse- og rehabiliteringsformål i 2026 var 439,7 mill. kroner.

5.6 Fordelingen av overskudd fra Norsk Tippings bingoterminaler

I pengespilloven § 12 første ledd nr. 1 framgår det at overskuddet fra Norsk Tippings bingoterminaler fordeles etter forskrift om fordelingen.

Fordelingen av overskuddet fra Norsk Tipping bingoterminaler følger av kapittel 11 i forskrift 17. november 2022 nr. 1978 om pengespill.

Overskuddet i 2025 til fordeling i 2026 var 34,3 mill. kroner.

5.7 Fordelingen til tiltak mot spilleproblemer

I pengespilloven § 12 første ledd nr. 2 framgår det at minst 0,5 pst. av Norsk Tippings overskudd settes av til tiltak mot spilleproblemer.

Av Norsk Tippings overskudd i 2025 ble det avsatt 38,5 mill. kroner til tiltak mot spilleproblemer.

Midlene til tiltak mot spilleproblemer fordeles til forskning, informasjon, forebygging og behandling i tilknytning til spilleavhengighet. Midlene går til tiltak i regi av blant annet Medietilsynet, Lotteri- og stiftelsestilsynet, Helsedirektoratet og Norges forskningsråd, i tråd med *Handlingsplan mot speleproblem 2026–2029*.

5.8 Grasrotandelen

I pengespilloven § 13 første ledd framgår det at den som spiller noen av Norsk Tippings pengespill, kan gi en andel av innsatsbeløpet som grasrotandel. Med grasrotandel menes at andelen skal gå direkte til en frivillig organisasjon som spilleren selv velger, og som driver aktivitet på regionalt eller lokalt nivå. Organisasjonen skal være registrert i Frivillighetsregisteret som deltaker i grasrotandelen.

I 2025 ble det regnskapsført 879,4 mill. kroner i grasrotandel. Grasrotmidlene utbetales direkte fra Norsk Tipping til mottakerne. Lotteri- og stiftelsestilsynet fører tilsyn med ordningen. Rammene for grasrotandelen følger av forskrift 5. desember 2022 nr. 2124 om grasrotandel.

Grasrotmidlene går i hovedsak til små organisasjoner og er en viktig inntektskilde for lag og foreninger i hele Norge. At midlene er frie, bidrar til å fremme lokal frivillighet.

6 Frivillighetspolitikken

Frivillighetspolitikken er forankret i Stortingets behandling av Innst. 254 S (2018–2019), jf. Meld. St. 10 (2018–2019) *Frivilligheita – sterk, sjølvstendig, mangfaldig – Den statlege frivillighetspolitikken*, som hadde bred oppslutning.

Regjeringens plan for Norge (2025–2029) bygger på styrken i de små forskjellene, den høye tilliten og de sterke fellesskapene som kjennetegner landet vårt. Frivillig sektor spiller en sentral rolle i å utvikle og opprettholde disse verdiene gjennom å skape arenaer for deltakelse, inkludering og samfunnsengasjement. Frivilligheten styrker demokratiet, bidrar til sosial bærekraft og bygger samfunnets tillit og motstandskraft. Idrett, kultur, frivillighet og levende lokalsamfunn bidrar til tilhørighet, mestring og deltakelse over hele landet. Frivillig sektor er derfor en viktig del av den demokratiske infrastrukturen og den sivile motstandskraften.

Frivillige organisasjoner er en integrert del av det norske samfunnet og har stor verdi for enkeltmennesker, samtidig som de spiller en avgjørende rolle i å løse samfunnets utfordringer. Et mangfoldig og levende sivilsamfunn sikrer representasjon, deltakelse og åpenhet i det offentlige liv og bygger demokratisk motstandskraft. Det er gjennom deltakelse i organisasjonslivet mange lærer om de viktigste spillereglene i et demokrati, blant annet knyttet til medbestemmelse, flertallsbeslutninger og en åpen og tolerant ytringskultur. Frivillige organisasjoner bidrar også til å formidle kunnskap, informasjon og synspunkter om saker som er viktige i det norske samfunnet. Frivillige organisasjoner er ytringsarenaer som fungerer som bindeledd mellom enkeltmennesker, grupper og storsamfunnet. Samtidig skaper de aktivitet som gir folk i alle aldre, med ulike interesser og erfaringer, en mulighet til å delta og bidra i meningsfulle fellesskap med andre.

For å utløse frivillighetens fulle potensial er det avgjørende at offentlige myndigheter har en god dialog og samspill med frivillige organisasjoner. Frivillig aktivitet foregår i stor grad lokalt, og kommunene er viktige bidragsytere til frivilligheten. Regjeringen anerkjenner det viktige arbeidet som KS og Frivillighet Norge gjør for å styrke

og videreutvikle samspill og samarbeid mellom frivillig og kommunal sektor.

Målene for frivillighetspolitikken

Kultur- og likestillingsdepartementet samordner den statlige frivillighetspolitikken, mens det enkelte departement har ansvar for virkemidler og tiltak som berører frivillige organisasjoner i sin sektor. Hovedmålene for frivillighetspolitikken er:

- bred deltakelse og aktivitet i hele landet
- gode rammevilkår for en mangfoldig frivillig sektor
- enkle regelverk og tilskuddsordninger
- en samordnet frivillighetspolitikk

Dette er overordnede mål som ligger til grunn for de samlede statlige bevilgningene til frivillig sektor og for regjeringens prioriteringer, noe som utdypes videre i beskrivelsen av de fire målene under. For en mer utfyllende beskrivelse av virkemidler og tiltak på ulike samfunnsområder, vises det til omtale i de enkelte departementenes budsjettproposisjoner. På Kultur- og likestillingsdepartementets område omtales virkemidler og tiltak for 2027 i programkategori 08.15, kap. 315, programkategori 08.20, kap. 325 og programkategori 08.45, kap. 351 og 352.

Bred deltakelse og aktivitet i hele landet

Deltakelse i fritidsaktiviteter gir store gevinster, både for den enkelte og for samfunnet. Regjeringen har et overordnet mål om at alle som ønsker det, skal ha muligheten til å delta i frivillige organisasjoner og i frivillig arbeid.

Både den statlige frivillighetspolitikken og frivilligheten selv legger til grunn at frivillige organisasjoner skal være inkluderende, mangfoldige og representative. Dette betyr at det skal gis like muligheter for deltakelse for alle i befolkningen, uavhengig av bl.a. kjønn, etnisitet, religion og livssyn, seksuell orientering og kjønnsidentitet, funksjonsevne og sosioøkonomisk bakgrunn.

Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor har i nyere undersøkelser brukt opplys-

ninger fra Frivillighetsregisteret for å beskrive det norske frivillige organisasjonslandskapet omfang og sammensetning.¹ Frivillighetsregisteret dekker i stadig større grad hele den frivillige sektoren i Norge. I midten av 2026 er over 72 000 frivillige og ideelle organisasjoner registrert i Frivillighetsregisteret. Det store flertallet av organisasjonene i det norske organisasjonslandskapet er lag og foreninger som har sin tilhørighet og kjernevirksomhet i lokalsamfunnet. Antallet organisasjoner med nasjonalt omfang har av Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor vært estimert til rundt 3 300.

Forskningsrapporten *Tilbake til normalen? Frivillig engasjement i Norge 1998–2023*, viser at andelen som har utført frivillig arbeid i Norge er på et stabilt høyt nivå, og at deltakelsen i stor grad er tilbake på de samme nivåene som før koronapandemien.² 63 pst. av befolkningen oppgir i denne undersøkelsen at de i 2023 har utført frivillig arbeid for minst én organisasjon i løpet av det siste året, en like stor andel som i 2017. 37 pst. oppga at de hadde utført slik innsats i løpet av den siste måneden, marginalt lavere enn i 2017 og 2014, men høyere enn i alle undersøkelser før den tid.

Økt inkludering og senket terskel for barn og unges deltakelse

Frivillige organisasjoner som har aktiviteter for barn og unge utgjør rundt halvparten av organisasjonene som er registrert i Frivillighetsregisteret. Idrett, som er det største aktivitetsområdet, skiller seg ut med en høyere bevissthet knyttet til inkluderingstiltak.³ Samtidig arbeider også mange andre typer organisasjoner direkte eller indirekte med å inkludere barn og unge.

Frivillige lag og foreninger samarbeider med det offentlige om å følge opp regjeringens handlingsplan, *Alle inkludert! Handlingsplan for like muligheter til å delta i kultur-, idretts- og friluftslivsaktiviteter 2024–2026*. Innsatsen har handlet om å senke priser, skape flere tilbud, øke samarbeid og medvirkning, dele kunnskap og spre informasjon. Siden 2023 har regjeringen styrket innsatsen for å inkludere enda flere barn og unge i kultur-,

idretts- og friluftslivsaktiviteter og fordelt over 1 mrd. kroner ekstra. Det er blant annet etablert en målrettet tilskuddsordning for idrettslag i områder med mange barn i lavinntektsfamilier. Det har også vært en betydelig økning i tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet. Ventetiden for tilskudd er gått ned fra rundt tre til ett år i gjennomsnitt. Kulturtanken har i handlingsplanperioden etablert et krafttak for mangfold i kulturfrivilligheten. Innsatsen skal bidra til økt inkludering og mangfold og består av tilskudd, læringsnettverk, kompetanseheving og følgeforskning. Kulturtanken vurderer hvordan krafttaket for mangfold kan videreføres i 2027.

Målet om like muligheter til å delta i kultur- og fritidsaktiviteter fra *Alle inkludert!* følges opp videre fra 2027 gjennom *Regjeringens plan for Norge* og langsiktige prioriteringer om inkludering og deltakelse. Ifølge FNs barnekonvensjon og norsk lov har alle barn og unge rett til å delta i fritidsaktiviteter, kulturliv og kunstnerisk virksomhet.⁴ Fritidserklæringen er en intensjonsavtale mellom regjeringen, KS og frivillige organisasjoner. Den har som mål at alle barn, uavhengig av foreldrenes sosiale og økonomiske situasjon, skal ha mulighet til å delta jevnlig i minst én organisert fritidsaktivitet sammen med andre barn. Fritidserklæringen er et viktig rammeverk og samarbeid for å oppnå barns rett til deltakelse, både nasjonalt og lokalt.

Mobilisering på tvers av sektorer for inkludering av barn og unge

Til tross for stor innsats for å forebygge utenforskap har antallet unge som står utenfor arbeid, skole og fritidsaktiviteter vært stabilt i flere år. Regjeringen har satt i gang samfunnsoppdraget for inkludering av barn og unge, *Ingen barn og unge utenfor! (2025–2035)*. Samfunnsoppdraget skal samordne innsatsen i samfunnet slik at aktørene jobber mer systematisk og forskningsbasert med inkludering.

Det innebærer at stat, fylkeskommune, kommune, næringsliv, frivillighet og forskningsmiljø aktivt arbeider sammen for å nå det langsiktige målet om at utenforskap blant barn og unge blir betydelig redusert innen 2035. Ett av delmålene i dette arbeidet er å øke andelen ungdom som deltar i organiserte fritidsaktiviteter. Oppfølgingen av Fritidserklæringen ses i sammenheng med samfunnsoppdraget, og det er etablert en partner-

¹ Stoltenberg, D., Hansen, V.W. og Sivesind, K.H. 2024 *Organisasjonslandskap i endring. Mellom medlemsdemokrati og samfunnsinnovasjon*. Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor, Rapport 2024:9.

² Fladmo A., I Eimhjellen og K.H. Sivesind: *Tilbake til normalen? Frivillig engasjement i Norge 1998–2023*, Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor, Rapport 2024:6

³ Stoltenberg, D. et al. 2024.

⁴ FNs barnekonvensjon, artikkel 31. Lenke: <https://lov-data.no/lov/1999-05-21-30/bkn/a31>

skapsgruppe med KS, Frivillighet Norge, Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU) samt representanter for partene i arbeidslivet, i tillegg til staten.

For å få mer praksisnær kunnskap om virkemidler som styrker barn og unges trygghet og deltakelse på tvers av sentrale arenaer, ble det i 2025 tildelt 116 mill. kroner og i 2026 lyst ut 156 mill. kroner til forskningsprosjekter under samfunnsoppdraget.

Kjernegruppe for utsatte barn og unge (KUBU) med sju samarbeidende departementer og etatssamarbeidet der 13 etater deltar, skal bidra til å se politikkområdene i sammenheng og støtte kommunene i arbeidet med å gi utsatte barn og unge tidlig, koordinert og tilpasset hjelp. KUBU og etatssamarbeidet har i 2025 og 2026 særlig arbeidet med å legge til rette for mer helhet og sammenheng i kommunenes oppvekstarbeid på tvers av sektorer.

Frivillig sektor er en viktig del av det forebyggende arbeidet lokalt. Frivillige organisasjoner, lag og foreninger kan bidra med trygge fellesskap, meningsfulle fritidsaktiviteter og arenaer for deltakelse og mestring. Et godt samarbeid mellom kommunale tjenester og frivilligheten kan styrke det helhetlige oppvekstarbeidet og bidra til å forebygge utenforskap, kriminalitet og andre oppvekstutfordringer.

Frivillig innsats på ulike samfunnsområder

Beregninger gjort av Statistisk Sentralbyrå (SSB) viser at verdien av den samlede frivillige innsatsen i Norge har økt de siste årene, fra 78 mrd. kroner i 2018 til 107 mrd. kroner i 2023. Det ble brukt rundt 280 mill. timeverk i 2023, mens beregninger for året 2018 viste at det ble brukt 241 mill. timer. Det er innenfor kultur, kunst og idrett det brukes mest tid. Dette omfatter aktivitet innen blant annet skolekorps og idrettslag, og gjenspeiler arbeidet som gjøres for å tilby og ivareta et variert og mangfoldig fritidstilbud for barn og unge over hele landet.

Frivillig sektor i Norge er i stor grad aktivitets- og lokalsamfunnsorientert, med kultur og fritid som dominerende felt. Samtidig viser undersøkelser fra Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor at det har vært en økning i organisasjoner som arbeider for å ivareta interessene til ulike grupper og bidra til å løse samfunnsutfordringer. Denne utviklingen reflekterer frivillighetens viktige rolle og betydning.

Frivilligheten bidrar i samfunnet på forskjellige måter og innenfor ulike områder. Flere frivil-

lige organisasjoner spiller en viktig rolle i å understøtte det offentlige tjenestetilbudet. Det betyr likevel ikke at de er underlagt offentlig styring. På helse- og velferdsfeltet er for eksempel bruker- og pårørendeorganisasjoner sentrale i utviklingen av gode velferdstilbud. På arbeids- og inkluderingsområdet yter frivillige organisasjoner viktige bidrag for eksempel i arbeidet med å utvikle og ta i bruk nye løsninger på sosiale og samfunnsmessige problemer, som et viktig supplement til det offentlige velferdstilbudet. Flere kommuner benytter frivillig norsktrening som supplement til norskopplæring for voksne innvandrere. Frivillige organisasjoner jobber også med å tilby språktrening, møteplasser, kurs og fritidsaktiviteter innen kultur, idrett og friluftsliv, både i asylmottak og i lokalsamfunnet.

Frivillighetens beredskapsrolle

Frivillig sektors betydning for samfunnssikkerhet, beredskap og totalforsvar er understreket i regjeringens arbeid med totalberedskap og helseberedskap, blant annet gjennom vektlegging av samordning mellom frivillighet, myndigheter og næringsliv, etablering av kommunale beredskapsråd og styrking av de frivillige redningsorganisasjonene.⁵

Frivillige organisasjoners tilstedeværelse over hele landet er en viktig styrke for norsk beredskap og bidrar til et robust og motstandsdyktig samfunn. Gjennom sterk lokal forankring, omfattende kompetanse, tilgang på ressurser og evne til rask mobilisering bidrar frivillige organisasjoner til å forebygge, håndtere og følge opp kriser og andre alvorlige hendelser. Frivilligheten bidrar også til å styrke befolkningens egenberedskap gjennom opplæring, informasjon, øvelser og mobilisering av innbyggere til aktiv deltakelse i beredskapsarbeidet.

Erfaringene fra koronapandemien viste at frivillige organisasjoner er en viktig del av helse- og omsorgsberedskapen, og at de kan ha avgjørende betydning for sårbare grupper. Frivilligheten bidrar blant annet med psykososial støtte, praktisk bistand og aktiviteter som styrker befolkningens trygghet og motstandskraft i krisesituasjoner.

⁵ Meld. St. 9 (2024–2025) *Totalberedskapsmeldingen – Forberedt på kriser og krig*. Tilråding fra Justis- og beredskapsdepartementet 10. januar 2025.

Meld. St. 5 (2023–2024) *En motstandsdyktig helseberedskap – Fra pandemi til krig i Europa*. Tilråding fra Helse- og omsorgsdepartementet 24. november 2023.

På justis- og beredskapsfeltet er de frivillige redningsorganisasjonene en integrert del av den norske beredskapsmodellen. Frivillige organisasjoner spiller en sentral rolle innen redningstjeneste, førstehjelp, evakuering, omsorgs- og støttefunksjoner og annen bistand til befolkningen og offentlige beredskapsaktører. Samtidig bidrar organisasjonene til å styrke fellesskap, tillit, inkludering og samfunnssolidaritet, noe som er særlig viktig i møte med sammensatte trusler, desinformasjon og polarisering. Gjennom å skape møteplasser, deltakelse og tilhørighet bidrar frivilligheten til sosial motstandskraft og robuste lokalsamfunn. Frivilligheten er dermed ikke bare en operativ beredskapsressurs, men også en viktig arena for å bygge tillit, deltakelse, egenberedskap og motstandskraft i befolkningen.

Forsvarsdepartementet tildeler tilskudd til frivillige organisasjoner med det formål å stimulere til at samfunnet bidrar til og støtter opp om Forsvarets mål og virksomhet, samt bidrar til økt kunnskap om, og forståelse for, norsk sikkerhets- og forsvarspolitik. Frivillighetens viktigste bidrag i kriser og krig er å opprettholde egne kjerneoppgaver og egen beredskapsevne, samtidig som organisasjonene stiller kompetanse, personell, ressurser og lokalkunnskap til rådighet der behovene oppstår. Dette styrker samfunnets evne til å opprettholde viktige funksjoner under ekstraordinære påkjenninger og bidrar til et best mulig samvirke mellom frivillige, offentlige og private aktører.

En forutsetning for innsatsen er kontinuerlig arbeid med rekruttering, opplæring, øvelser, beredskapsplanlegging og samarbeid med kommuner, nødetater, næringsliv og andre relevante aktører. Et godt samarbeid mellom offentlige myndigheter, næringsliv, frivillig sektor og befolkningen er en grunnleggende forutsetning for en effektiv nasjonal beredskap og et velfungerende totalforsvar. Samtidig er det viktig med tydelige avklaringer av roller og personellressurser, ettersom mange frivillige også kan ha oppgaver eller forpliktelser i Forsvaret, helsevesenet, næringslivet eller andre samfunnskritiske funksjoner.

Helse og livskvalitet

Frivillig innsats er i seg selv viktig for helse og livskvalitet. Det gir utløp for engasjement og interesser og mulighet for sosialt samvær. Innenfor folkehelsearbeidet er det flere tiltak som skal sikre frivillig innsats. Helsedirektoratet, i samarbeid med Frivillighet Norge, arrangerer Møteplass folkehelse to ganger årlig, blant annet med søke-

lys på kommunens ansvar for medvirkning og innsats fra frivillig sektor. Helsedirektoratet forvalter også tilskudd der frivillige organisasjoner kan søke om støtte, blant annet til å mobilisere mot ensomhet og utenforskap, innenfor psykisk helse- og rusmiddelfeltet, spillavhengighetsforebyggende innsats og til bruker- og pårørendeorganisasjoner.

I program for et aldersvennlig Norge 2030, som er en del av Bo trygt hjemme-reformen, samarbeider Helse- og omsorgsdepartementet med frivilligheten, herunder Frivillighet Norge, om å få flere eldre innbyggere med i frivillige aktiviteter. Deltakelse i frivilligheten kan bidra til en mer aktiv alderdom, bedre helse, trivsel og høyere livskvalitet. Det er et stort potensial i kapasiteten og innsatsen til eldre, noe som kan være nyttig for frivillige organisasjoner. Aldersdiskriminering og sosioøkonomiske forskjeller er løftet fram som barrierer mot eldres deltakelse i frivilligheten.⁶ I tiårene som kommer blir det derfor svært viktig å legge forholdene bedre til rette for eldres deltakelse i frivillig aktivitet.

Som en del av regjeringens Eldreløfte er frivilligheten og KS invitert med inn i et partnerskap for eldrekraften. Hensikten er å systematisere og forsterke samarbeidet med frivilligheten, og finne gode løsninger på hvordan eldre kan bidra til å løse viktige oppgaver og samfunnsfloker. Hvordan vi best kan oppfylle en aktivitetsgaranti for eldre blir også et viktig tema.

Gode rammevilkår for en mangfoldig frivillig sektor

Frivilligheten er uavhengig, og de frivillige organisasjonene setter selv mål for sin virksomhet og utvikling. For å utløse frivillighetens potensial og kraft er det viktig å få til et godt samarbeid mellom offentlige myndigheter og frivilligheten.

Gode rammevilkår er regjeringens viktigste virkemiddel for å understøtte en mangfoldig frivillig sektor. Gode rammevilkår for frivillig sektor innebærer blant annet forutsigbar finansiering, enkle regelverk og ordninger, samt tilgang til egnede lokaler.

Tilskudd.no gir god innsikt i statlige tilskuddsordninger og fordelingen av midler til frivillige og ideelle organisasjoner. Samlet fordeles det rundt 16 mrd. kroner i årlige tilskudd fra staten til frivillige og ideelle organisasjoner. For 2025 er det på

⁶ Hansen, T. og B. Slagsvold, «Refleksiv frivillighet i en norsk kontekst: om eldres deltakelse, motivasjon og potensiale», *Tidsskrift for velferdsforskning*, 23(1) 2020.

tilskudd.no registrert opplysninger om 140 søkbare tilskuddsordninger og 334 enkelttilskudd. Informasjon og data registreres og lastes inn av departementer og andre som forvalter midler til frivillig sektor. Tilskudd.no sammenstiller disse nøkkeltallene og viser hva hver mottaker mottar samlet av statlige tilskudd.

Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor ferdigstilte i 2025 en rapport som tar for seg fordelingen av statlige tilskudd til frivillig sektor. Rapporten belyser blant annet i hvilken grad tilskuddene påvirker organisasjonenes autonomi og bidrag til samfunnet. Det anbefales blant annet at det bør være et tydeligere skille mellom tilskudd som har til formål å støtte frivillig aktivitet generelt og tilskudd som knyttes tettere opp mot departementenes sektormål. Videre anbefales det at tilskuddsordninger bør ha krav om at søkere er registrert i Frivillighetsregisteret og at tilskudd.no i større grad tas i bruk i tilskuddsforvaltningen. Rapporten anbefaler også at det bør vurderes mer standardisert rapportering av regnskapstall.⁷

Merverdiavgiftskompensasjonsordningen for frivillige organisasjoner og spillemiddelfinansierte ordninger, som lokale aktivitetsmidler til idretten, grasrotandelen og Frifond, er store og viktige ordninger for frivilligheten. Disse ordningene har hatt en jevn og solid vekst de siste årene. Overskuddet i Norsk Tipping som fordeles til ulike formål utgjør en viktig del av Kultur- og likestillingsdepartementets finansiering til frivillig sektor. I statsbudsjettet prioriterer regjeringen særlig de generelle og universelle ordningene som når ut til hele bredden av frivilligheten. De brede ordningene sikrer frivilligheten forutsigbar finansiering og fleksibilitet. Merverdiavgiftskompensasjonsordningen for frivillige organisasjoner er den største av disse ordningene. Rundt 25 000 organisasjoner mottar midler fra ordningen, hvorav flertallet er små lag og foreninger. Selv med en betydelig vekst i ordningen har regjeringen sikret full merverdiavgiftskompensasjon i alle årene siden den tiltrådte.

Enkle regelverk og tilskuddsordninger

Forenklingsarbeidet handler i stor grad om digitalisering. Digitalisering av offentlig sektor skal gi en enklere hverdag for innbyggere, næringsliv og

frivillig sektor, og ett av målene er at flere oppgaver løses digitalt og som sammenhengende tjenester. Regjeringen la høsten 2024 fram en ny nasjonal digitaliseringsstrategi: *Vi bygger og trygger fremtidens digitale Norge – Nasjonal digitaliseringsstrategi 2024–2030*.

Regjeringen viderefører innsatsen i prosjektet *Starte og drive en frivillig organisasjon*. Det skal være enkelt å engasjere seg i frivillig arbeid. Forenklingsarbeidet skal legge til rette for at frivillige kan bruke mer tid på aktivitet og mindre tid på administrasjon, og understøtter målene om bred deltakelse og aktivitet i hele landet. Regjeringen ønsker å legge til rette for at tilskuddsordningene som etableres for frivilligheten skal være enkle og tilgjengelige.

Merverdiavgiftskompensasjonsordningen for frivillige organisasjoner er innrettet slik at den skal være enkel for små lag og foreninger. Fra 2026 har regjeringen gjort endringer i forskriften som gjør det enda enklere, ved at flere organisasjoner slipper kostnader til revisor og små lag og foreninger slipper å gjøre fradrag for utleie. Dette sikrer at organisasjonene kan bruke mer tid og ressurser på aktivitet framfor administrasjon.

Flere ulike grep bidrar til forenkling. Forskriftsfesting av tilskuddsordninger, flerårige tilskudd og økt bruk av Frivillighetsregisteret som inngangskriterium i ordninger beregnet for frivillig sektor er alle eksempler på viktige grep i denne sammenhengen.

På vegne av Lotteri- og stiftelsestilsynet kartla Menon Economics i 2026 dokumentasjonskrav for frivillig sektor når de søker om og rapporterer på tilskudd i statlige og ikke-statlige tilskuddsordninger. Kartleggingen bygger på en landsdekkende spørreundersøkelse til frivillige organisasjoner, intervjuer med sentrale aktører og dokumentstudier. Et gjennomgående resultat er at det er store variasjoner i nivået av dokumentasjonskrav, både mellom forvaltere og mellom enkeltordninger, også innenfor staten. Departementet vil i samarbeid med Lotteri- og stiftelsestilsynet og sektoren følge opp funn og anbefalinger fra rapporten.

Flere av anbefalingene ligger allerede i Kultur- og likestillingsdepartementets veileder for forenkling av statlige tilskuddsordninger for frivillige organisasjoner. Veilederen, som er et viktig virkemiddel for å få på plass felles føringer og forenkling for statlig tilskudd rettet mot sektoren, ble digitalisert i 2025. Mye av innholdet er videreført fra den tidligere veilederen, men den inneholder også nyheter. For eksempel foreslås det å øke grensen for når det stilles krav om revisorattestert regnskap til 500 000 kroner. Veilederen løfter også

⁷ Stoltenberg, D. og Sivesind, K.H. (2025) *Tilskuddsregimer for frivillig sektor. Statlig tilskudd i et feltperspektiv*. Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor. Rapport 2025:4.

fram betydningen av klarspråk i regelverk og forskrifter, aktiv bruk av Frivillighetsregisteret som inngangskriterium og gjenbruk av informasjon, slik at frivillige organisasjoner ikke skal trenge å levere samme informasjon til det offentlige mer enn en gang.

Økt bruk av frivillighetsregisteret i offentlig forvaltning er et sentralt mål for den pågående gjennomgangen av lov 29. juni 2007 nr. 88 om register for frivillig virksomhet (frivillighetsregisterloven). Sentrale spørsmål som blir berørt er registreringsrett i Frivillighetsregisteret og hvordan registeret kan bidra til forenkling og bedre samordning i forvaltningen. En arbeidsgruppe med deltakelse fra Brønnøysundregistrene, Lotteri- og stiftelsestilsynet og frivillig sektor har bidratt med innspill til arbeidet. Videreutvikling av frivillighetsregisteret må også ses i sammenheng med oppfølgingen av Stortingets anmodningsvedtak nummer 558, 559 og 560 (2022–2023). Anmodningsvedtakene peker på at Frivillighetsregisteret skal ha en mer sentral rolle i statlig forvaltning av tilskudd til frivillig sektor, og at registreringsrett i Frivillighetsregisteret skal benyttes som definisjon på frivillig organisasjon.

Tilgang på lokaler

Frivillige organisasjoner er avhengige av lokaler for å kunne skape aktivitet. Lokal kulturaktivitet er et godt grunnlag for bærekraftige samfunn, og regjeringen har som mål at flere skal kunne delta i og oppleve kunst og kultur uansett hvor i landet man bor.

Statens viktigste bidrag til idrett og fysisk aktivitet er tilskudd til bygging og rehabilitering av anlegg for idrett og aktivitet. Regjeringen har derfor en betydelig satsing på slike anlegg. Av nær 4,3 mrd. kroner i spillemidler til idrettsformål i 2025 er 2,4 mrd. kroner tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet.

Regjeringen har prioritert å redusere det såkalte «etterslepet» i tilskuddsordningen slik at idrettslag og andre som bygger anlegg kan få til delt spillemiddeltilskuddet raskere. I tillegg bidrar regjeringen til anleggsbygging ved å legge til rette for full merverdiavgiftskompensasjon ved bygging av idrettsanlegg.

En nasjonal kulturarenastrategi

Med *Rom for deltakelse – regjeringens kulturfrivillighetsstrategi (2023–2025)* ble kulturfrivilligheten etablert som et tydeligere og mer helhetlig politikkområde. Strategien har bidratt til å synlig-

gjøre kulturfrivillighetens betydning for kulturlivet og frivillig sektor samlet, og har lagt et bedre kunnskapsgrunnlag for politikktutforming på feltet.

I strategiperioden er rammebetingelsene for kulturfrivilligheten gjennomgått, og en rekke virkemidler er etablert eller videreutviklet. Regjeringen har hatt fokus på økt deltakelse i kulturfrivilligheten, særlig blant barn og unge, blant annet gjennom tiltak som reduserer økonomiske og strukturelle barrierer for deltakelse. Et sentralt arbeid har også vært å synliggjøre og adressere behovet for egnede lokaler, som en grunnleggende forutsetning for aktivitet og deltakelse. Strategiperioden er nå avsluttet. Erfaringene og resultatene fra arbeidet følges opp og videreutvikles blant annet gjennom arbeidet med en nasjonal kulturarenastrategi fra 2026.

Kulturarenastrategien bygger videre på innsatsen i kulturfrivillighetsstrategien, og retter særlig oppmerksomhet mot de fysiske og strukturelle rammene for kulturaktivitet. Strategien skal bidra til bedre tilgang til egnede, tilgjengelige og funksjonelle kulturarenaer, blant annet gjennom mer effektiv bruk av eksisterende bygg, reduksjon av barrierer i regelverk og planprosesser, og en bedre samordning av statlige virkemidler. Arbeidet skal støtte kommuner og fylkeskommuner i deres rolle som tilretteleggere, og legge til rette for at både frivillig og profesjonelt kulturliv kan utvikle seg i hele landet.

Samarbeid mellom offentlige myndigheter og frivilligheten

Undersøkelser fra Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor viser at det har blitt større forventninger til at frivilligheten skal bidra til å løse samfunnsutfordringer, eksempelvis på områder som arbeid og velferd, utdanning, integrering og barn og ungdom. Samtidig er man oppatt av at dette ikke skal gå på bekostning av frivillig sektors selvstendighet ved at organisasjonene blir avhengige av offentlig finansiering eller ved at de blir bundet av sektorpolitiske målsettinger.⁸

Det er viktig å understreke at hovedandelen av inntektene til frivilligheten genereres av organisasjonene selv gjennom medlemsaktiviteter, frivillig innsats og pengeinnsamlinger. Statlige og kommunale tilskudd utgjør til sammen rundt 25 pst. av

⁸ Stoltenberg, D. og Sivesind, K.H. (2025) *Tilskuddsregimer for frivillig sektor. Statlig tilskudd i et feltperspektiv*. Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor. Rapport 2025:4.

inntektene, mens andre inntekter utgjør hovedandelen innenfor de fleste virksomhets- og kategori-områdene.⁹

Samarbeid mellom kommunal og frivillig sektor er avgjørende for å sikre gode rammevilkår for en mangfoldig frivillig sektor. KS og Frivillighet Norge har siden 2011 stått sammen om en plattform for samspill og samarbeid mellom frivillig og kommunal sektor. For å legge til rette for økt deltakelse og samhandling har Frivillighet Norge i 2025 utarbeidet Samhandlingskoden for utvikling av lokal frivillighetspolitikk og en veileder for økt deltakelse i frivilligheten som er tilpasset ulike målgrupper.

Frivilligsentraler finnes i nesten alle kommuner og skal stimulere til frivillig innsats, være åpne møteplasser og være et bindeledd mellom kommunen og frivillig sektor. Tilskuddsordningen for frivilligsentraler ble evaluert i 2025. Evalueringen viser at den i hovedsak fungerer etter hensikten, og at kommuner og frivilligsentraler er tilfredse med rammene. Samtidig viser evalueringen og Lotteri- og stiftelsestilsynets erfaringer at et vidt formål, enkle formalkrav og dagens fordelingsmodell bidrar til mindre aktiv kommunal forvaltning enn forskriften legger opp til. Siden ordningen er rammestyrkt, fører vekst i antall sentraler til lavere tilskudd per sentral, noe som kan svekke forutsigbarheten og undergrave ordningens mål. Departementet har derfor satt i gang et arbeid med å revidere forskriften om tilskudd til frivilligsentraler.

Regjeringen vil styrke frivilligsentralenes mulighet til å bli et godt virkemiddel i kommunenes frivillighetspolitikk ved å støtte regionale kompetanseplattformer og øke kunnskapen om lokal frivillighetspolitikk. Norges Frivilligsentraler har fått tilskudd til å lede et pilotprosjekt i 2024–2026 der målet er å styrke frivilligsentralenes kompetanse som bindeledd mellom kommunen og frivillig sektor. Bl.a. er en veileder for frivilligsentralenes rolle i lokal frivillighetspolitikk lansert, faglige samlinger gjennomført og samarbeid om lokal frivillighetspolitikk er styrket mellom Frivillighet Norge, KS og Norges Frivilligsentraler.

Fritidsklubbene har de siste årene blitt trukket fram som et viktig tjenestetilbud for ungdom på tvers av flere sektorer. I Meld. St. 28 (2024–2025) *Tro på framtida – uansett bakgrunn (Oppvekstmeldinga)* beskrives et kvalitetsløft i fritidsklubber lokalt, blant annet ved å videreutvikle kulturell og digital infrastruktur i fritidsklubber og

utrede status for ikke-kommunale fritidsklubber. Forskningsinstituttet NORCE har fått i oppdrag fra departementet å utrede status for ikke-kommunale og frivillig drevne åpne møteplasser for ungdom for å få mer kunnskap om bl.a. utbredelse, rammevilkår og samhandlingen med kommunen.

En samordnet frivillighetspolitikk

Kultur- og likestillingsdepartementet har et koordinerings- og samordningsansvar for regjeringens frivillighetspolitiske mål. Utover dette er frivillighetspolitikken et ansvar på tvers av departementene og følger sektorprinsippet.

En viktig prioritering for Kultur- og likestillingsdepartementet er å samordne og forenkle forvaltningen av tilskudd til frivillig sektor. Kultur- og likestillingsdepartementet har opprettet en tverrdepartemental samarbeidsgruppe med frivillighetspolitikk som tema. Samarbeidsgruppen tar blant annet for seg felles føringer i tilskuddsforvaltningen, utveksling av kunnskap og oppdatert forskning om frivillig sektor.

På oppdrag fra Kultur- og likestillingsdepartementet opprettet Lotteri- og stiftelsestilsynet i 2026 en direktoratsgruppe for å styrke arbeidet med frivillighetspolitikken på tvers av fagdirektoratene. Gruppen vil være en arena der direktorater og underliggende virksomheter kan dele erfaringer, diskutere utfordringer og sette felles mål for forenklingsarbeidet og samarbeidet med frivillig sektor.

En annen tydelig prioritering er å sørge for jevnlig og åpen dialog med frivillig sektor. Dette er avgjørende for å skape et godt beslutningsgrunnlag i saker av betydning for sektoren. Årlig støtte til frivillige organisasjoners interesse- og samarbeidsorgan, Frivillighet Norge, må også ses i denne sammenhengen.

Alle aspekter av frivillighetspolitikken fordrer oppdatert kunnskap om hele bredden av frivillig sektor. Kultur- og likestillingsdepartementet har ansvar for og samordner forskningspolitikken på feltet sivilsamfunn og frivillig sektor gjennom forskningsprogrammer i Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor. Formålet med forskningen er å

- øke og utvikle kunnskapen om frivillig sektors betydning og rolle i samfunnet
- utvikle frivillighetspolitikken
- styrke frivillig sektor gjennom forskningsbasert kunnskap
- utforske samhandlingen mellom det offentlige, frivilligheten og andre relevante aktører

⁹ Jf. figur 4, side 32 i Stoltenberg og Sivesind (2025).

Forskningen ved senteret er basert på et samarbeid med flere departementer og med innspill fra frivillig sektor. En ny femårig forskningsavtale ble inngått i 2025 og har varighet til og med 2029.

Forskningen kretser rundt fire programområder:

- perspektiver på deltakelse
- frivillige organisasjoners rammevilkår

- endringer i frivillig sektor og organisasjonslandskap
- frivillighetens samfunnseffekter

Resultatene fra forskningen er åpent tilgjengelige på nettstedet sivilsamfunn.no.

7 Samfunnssikkerhet og beredskap

Kultur- og likestillingsdepartementet har ansvar for egen beredskap og for å være klar til å delta i sentral håndtering ved nasjonale kriser. I Instruks for departementenes arbeid med samfunnssikkerhet (samfunnssikkerhetsinstruksen) er det stilt krav til departementenes arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap. Kultur- og likestillingsdepartementet skal gjennom et godt egnet beredskapsplanverk, hensiktsmessig organisering og deltakelse i relevante øvelser være forberedt på å møte alle typer kriser i egen sektor.

Kultur- og likestillingsdepartementet har også ansvar for å styrke befolkningens motstandskraft mot desinformasjon. Kombinasjonen av en mer anspent sikkerhetspolitisk situasjon, et mer fragmentert medielandskap og en rask teknologisk utvikling gjør det nødvendig å forberede samfunnet på en langvarig situasjon der befolkningen i økende grad blir utsatt for forsøk på påvirkning og spredning av desinformasjon. Motstandskraften skal styrkes gjennom en bred satsing på kunnskap, forskning og redaktørstyrte medier. Regjeringens virkemidler og tiltak er nærmere beskrevet i *Strategi for å styrke motstandskrafta mot desinformasjon (2025–2030)*.

Lov 1. juni 2018 nr. 24 om nasjonal sikkerhet (sikkerhetsloven) har som formål å trygge våre nasjonale sikkerhetsinteresser, samt å forebygge, avdekke og motvirke sikkerhetstruende virksomhet. De nasjonale sikkerhetsinteressene beskyttes ved at departementene identifiserer grunnleggende nasjonale funksjoner (GNF) innenfor sine ansvarsområder og utpeker og holder oversikt over virksomheter og skjermingsverdige verdier som har betydning for disse, slik at nødvendige sikkerhetstiltak kan gjennomføres. Arbeidet med å følge opp lovens formål er en kontinuerlig prosess.

Kultur- og likestillingsdepartementet har fastsatt følgende grunnleggende nasjonale funksjoner i egen sektor:

- KUD GNF 1: Kultur- og likestillingsdepartementets virksomhet, handlefrihet og beslutningsdyktighet, omfatter departementets rolle som faglig sekretariat for politisk ledelse,

utøvelse av myndighet, og styring og oppfølging av underliggende virksomheter.

- KUD GNF 2: Krisekommunikasjon til befolkningen, er knyttet til NRKs pålagte beredskap for å sikre at informasjon fra regjeringen når befolkningen over kringkastingsnettene under beredskap og i krig.

De statlige virksomhetene i kultursektoren er svært forskjellige med hensyn til omfang og ansvarsområder, og vil ha ulike roller og ansvar i en større krise. Hver enkelt virksomhet må dimensjonere sine planer, øvelser, kapasiteter og kompetanse opp mot samfunnsoppdrag, ansvar og rolle innen samfunnssikkerhet og forebyggende sikkerhet. Kultur- og likestillingsdepartementet følger opp de underliggende virksomhetene gjennom styringsdialogen. Departementet stiller krav om at virksomhetene har oversikt over sine verdier og kartlegger risiko og sårbarhet på egne ansvarsområder, inklusive gjensidige avhengigheter til andre virksomheter og sektorer der dette er aktuelt. Virksomhetene skal ha oppdaterte beredskapsplaner og delta i eller selv gjennomføre beredskapsøvelser. Øvelser og uønskede hendelser skal evalueres og følges opp. Virksomhetens internkontroll og risikostyring på informasjons-sikkerhetsområdet skal være en integrert del av virksomhetens styring og skal basere seg på gjeldende regler, anerkjente standarder og vurderinger av trusselbildet. Vesentlige hendelser som truer eller kompromitterer informasjonssikkerheten skal varsles til departementet.

Norsk rikskringkasting AS (NRK) er i en særstilling innenfor kultursektoren i kraft av sine nasjonale beredskapsforpliktelser. NRK er pålagt beredskap for å sikre at informasjon fra regjeringen når befolkningen over kringkastingsnettene under beredskap og i krig. Departementet er i nær dialog med NRK for å sikre at de oppfyller denne forpliktelsen. Det er inngått en egen avtale mellom Kultur- og likestillingsdepartementet og NRK som beskriver NRKs plikt til å stille mobil teknisk kapasitet til rådighet for regjeringen. NRKs beredskapsforpliktelser inngår i den kritiske samfunnsfunksjonen Styring og krisele-

delse. I tillegg har NRK inngått en avtale med Norsk Lokalradioforbund om å benytte lokalradioene for å komme ut med krisekommunikasjon. Avtalen regulerer forholdet mellom NRK og lokale radiostasjoner til oppfyllelse av forpliktelser etter gjeldende lover og forskrifter.

Regjeringen legger til rette for infrastruktur for produksjon og formidling av kunst og kultur gjennom institusjoner og offentlige støtteordninger. Så langt som mulig vil regjeringen sørge for dette også i kriser og krig.

En kultursektor som fungerer så normalt som mulig i krisetid vil være et viktig ledd i nasjonens totalberedskap og befolkningens evne til utholdenhet, opprettholdelse av mental helse og kampmoral. I krisetid vil dette kunne være avgjørende for hvordan nasjonen som helhet står gjennom en krise.

Regjeringen forutsetter at institusjoner som får statlig støtte lager planer for å kunne formidle kultur, kunst- og kulturarv også under kriser, i den grad det er forsvarlig.

8 Likestilling i budsjettet og oppfølging av aktivitets- og redegjørelsespliktene

8.1 Kultur- og likestillingsdepartementets likestillingsarbeid som offentlig myndighet

Plikten i likestillings- og diskrimineringsloven om å arbeide aktivt, målrettet og planmessig for å fremme likestilling og hindre diskriminering, tar utgangspunkt i at det ikke er rimelig å overlate til enkeltpersoner som diskrimineres, å peke på forskjellsbehandling. Beslutningstakere må jobbe med dette på eget initiativ.

Kultur- og likestillingsdepartementet arbeider målrettet og planmessig slik at likestillings- og diskrimineringshensyn innlemmes i alle departementets ansvarsområder.

Departementet sin likestillingspolicy for det aktive likestillingsarbeidet sier:

Kultur- og likestillingsdepartementet skal bidra til et mer likestilt samfunn med bred og mangfoldig deltakelse uavhengig av hvem folk er, deres bakgrunn, etnisitet, kjønn, seksuell orientering, religion og livssyn, funksjonsevne eller alder, i kultursektoren, idretten og i frivilligheten. Dette skal sikres gjennom forvaltningen av ressurser og styring av underliggende etater.

Rollen som koordinerende departement innebærer ansvar for å utvikle den overordnede likestillingspolitikken og bidra til at likestillingsperspektivet også integreres og synliggjøres i politikkkutforming og beslutningene som tas på andre statsråders ansvarsområder.

Arbeidet for å fremme likestilling og hindre diskriminering er en integrert del i all virksomheten i Kultur- og likestillingsdepartementet. Arbeidet skal være godt forankret på alle nivåer.

Prinsippene som ligger til grunn

Likestilling og ikke-diskriminering er integrert i egen virksomhet

Likestilling, inkludering og deltakelse er integrert i utviklingen av departementets politikk, som kulturpolitikk, mediepolitikk, idrettspolitikk og frivillighetsfeltet. Når vi henter inn ny kunnskap, gjennomfører evalueringer og utformer tilskuddsordninger skal departementet kjenne til mulige diskriminerende forhold og ta nødvendige skritt for å sikre at hensynet til likestilling er ivarettatt.

Kultur- og likestillingsdepartementet har som mål å være tilgjengelig og gjenspeile hele befolkningen ved blant annet å sikre universell utforming og tilrettelegging av fysiske lokaler, digitale plattformer og i forbindelse med arrangement.

Likestilling og ikke-diskriminering er integrert i underliggende virksomheters arbeid

De underliggende virksomhetene skal bidra til å fremme likestilling og hindre diskriminering i sitt arbeid. Det aktive likestillingsarbeidet er tema i styringsdialogen.

Likestilling og ikke-diskriminering er integrert i sektordepartementenes arbeid

Kultur- og likestillingsdepartementet koordinerer den statlige politikken for likestilling og mot diskriminering. Departementet bidrar til at andre departement arbeider aktivt med å fremme likestilling og hindre diskriminering, blant annet gjennom å synliggjøre likestillingsperspektivet i politikkkutforming og beslutningene på andre statsråders ansvarsområder.

Hvilke områder har vært særlig prioritert i 2025?

I 2025 har departementet videreført arbeidet med å gjennomgå og utvikle forventninger og krav til underliggende virksomheter i tildelingsbrev og instruks. I tillegg har departementet systemati-

sert arbeidet for at likestillingsperspektivet ivaretas i all regjeringens politikkkutforming, gjennom dialog med andre sektordepartementer.

Kjernegruppe for utsatte barn og unge

Kjernegruppe for utsatte barn og unge (KUBU) ble etablert i 2021. Barne- og familiedepartementet koordinerer arbeidet i gruppen. Syv departementer deltar i samarbeidet, inkludert Kultur- og likestillingsdepartementet.

Gjennom KUBU skal statlige aktører i større grad se politikkområdene i sammenheng og støtte kommunene i arbeidet med å gi barn og unge tidlig, koordinert og tilpasset hjelp. Arbeidet med samordning av tjenester har betydning for likestilling og ikke-diskriminering. Når barn og unge med behov for hjelp fra flere tjenester får et koordinert og helhetlig tilbud, kan det bidra til mer likeverdig tilgang til offentlige tjenester og støtte opp under målet om at alle barn og unge skal få nødvendig hjelp uavhengig av bakgrunn og forutsetninger.

KUBU, og 13 etater som deltar i et etatssamarbeid, har i 2025 særlig arbeidet med å koordinere departementenes innsats for å forebygge barne- og ungdomskriminalitet og å utvikle veiledning til mer helhet og sammenheng i kommunenes oppvekstarbeid på tvers av sektorer.

Hvordan vurderer departementet arbeidet og hva prioriteres framover?

Departementet vil videreføre arbeidet med en systematisk tilnærming for å innarbeide likestillingshensynene i konkrete tiltak på alle departementets ansvarsområder.

Departementet vil følge opp underliggende virksomheters redegjørelser etter likestillings- og diskrimineringslovens § 24 i statsstyringen.

Nedenfor følger en kort omtale av noen prioriterte politikkområder. For en oversikt over regjeringens likestillingspolitikk, se programkategori 08.45 Likestilling.

Aktivitets- og redegjørelsesplikten – veiledning og tilsyn

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) og Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO) er gitt ansvar for å følge opp aktivitets- og redegjørelsesplikten. Bufdir gir veiledning og råd til offentlige myndigheter. LDO følger i tillegg opp om virksomheter etterlever aktivitets- og redegjørelsesplikten. Bufdir og LDO samarbeider med de

regionale likestillingssentrene og arbeidslivets parter om arbeidet.

Likestilling, deltakelse og mangfold i kultur, frivillighet og idrett

Kultur- og likestillingsdepartementet har de siste årene arbeidet aktivt med å fremme likestilling, deltakelse og mangfold i kultur, frivillighet og idrett. Målet er at kunst- og kulturlivet, frivilligheten og idretten oppleves som inkluderende, mangfoldig, representativ og med like muligheter for alle i befolkningen.

Kulturtanken har som en del av oppfølgingen av handlingsplanen *Alle Inkludert!* fått i oppdrag å gjennomføre et krafttak for mangfold i 2024–2026. Innsatsen retter seg særlig mot å redusere barrierer for deltakelse og å styrke mangfoldet i kulturfrivilligheten. Dette er fulgt opp gjennom tilskudd, samarbeid og tiltak på tvers av sektorer. Kulturtanken vurderer hvordan krafttaket for mangfold kan videreføres fra 2027.

Kulturdirektoratet har rollen som nasjonal koordinator for økt mangfold, inkludering og deltakelse i kultursektoren. Kunst- og kulturinstitusjonene har likevel selv ansvar for å skape et representativt og tilgjengelig kulturliv. Institusjonene forventes å utvikle egne strategier for å medvirke til økt relevans og representativitet i kulturlivet.

Kultur- og likestillingsdepartementets overordnede ansvar for regjeringens likestillingsinnsats

Handlingsplanene mot muslimfiendtlighet og mot diskriminering og hets av samer (2025–2030) er viktige dokumenter i regjeringens samlede likestillingsinnsats.

Mannsutvalgets rapport NOU 2024: 8 *Likestillingsens neste steg*, ble overlevert kultur- og likestillingsministeren i april 2024. Arbeidet med stortingsmelding om gutter og menns likestillingsutfordringer ble igangsatt i 2025, og skal legges fram for Stortinget innen utgangen av 2026.

Regjeringens ambisjoner om en styrket innsats i arbeidet for likestilling mellom kvinner og menn framgår av Strategi for likestilling mellom kvinner og menn 2025–2030, og melding til Stortinget om seksuell trakassering, jf. Innst. 223 S (2024–2025), og Meld. St. 7 (2024–2025) *Om seksuell trakassering*, som ble lansert desember 2024.

Regjeringens melding til Stortinget om forebygging av ekstremisme (Meld. St. 13 (2024–2025) *Forebygging av ekstremisme – Trygghet, tillit, samarbeid og demokratisk motstandskraft* ble

behandlet av Stortinget 3. juni 2025, jf. Innst. 490 S (2024–2025). Meldingen følger opp Ekstremismekommisjonens rapport som ble lagt fram for regjeringen i mars 2024.

Kultur- og likestillingsdepartementet samarbeider tett med Utenriksdepartementet om Norges internasjonale innsats for likestilling og kvinners rettigheter. Departementet deltar på sentrale internasjonale arenaer for å løfte viktige likestillingsspørsmål, og påvirke utviklingen.

8.2 Kultur- og likestillingsdepartementets likestillingsarbeid som arbeidsgiver

Departementet arbeider målrettet i samarbeid med tillitsvalgte for å fremme likestilling og hindre diskriminering som arbeidsgiver, jf. likestillings- og diskrimineringsloven § 26. Departementets interne *handlingsplan for inkludering og mangfold* i Kultur- og likestillingsdepartementet følges opp i departementets samarbeidsutvalg.

Tilstanden for kjønnslikestilling i Kultur- og likestillingsdepartementet, og de underliggende virksomhetene presenteres i tabellene 8.1 og 8.2. Tabellene presenterer tilstanden per 31. desember 2025.

Tabell 8.1 Kultur- og likestillingsdepartementet (kjønn, lønn og stilling) Prosent og tall (N)¹

	Antall (N)	Menn pst.	Kvinner pst.	Lønn ²
Totalt i departementet inkl. midl. ansettelser	157	36	64	94
Toppledere	7	57	43	113
Avdelingsdirektører	12	50	50	100
Fagdirektører	19	53	47	103
Fagrådgiver (utredningsleder) ³	22	18	82	99
Seniorrådgivere	66	33	67	99
Rådgivere	20	25	75	102

¹ Titler for færre enn tre ansatte framgår ikke av tabellen, men inngår i antall ansatte.

² Tallene i kolonnen viser kvinners gjennomsnittslønn i pst. av mennenes gjennomsnittslønn.

³ Fagrådgiver er en arbeidstittel som benyttes i Kultur- og likestillingsdepartementets lønnspolitikk og er lønsplassert i stillingskode Utredningsleder.

Likestilling og mangfold i Kultur- og likestillingsdepartementet

Tilstand for kjønnslikestilling i departementet

Departementet har fortsatt en høyere andel kvinner enn menn. Tiltak for å oppnå jevnere kjønnsbalanse, blant annet i rekrutteringen, har bidratt til at andelen mannlige ansatte økte fra 31 til 36 pst. i 2025.

I topplergruppen var kjønnsfordelingen uendret fra året før, med 43 pst. kvinner og 57 pst. menn.

Departementet arbeider kontinuerlig for å redusere lønnsforskjeller mellom kjønnene. I 2025 tjente kvinnene i gjennomsnitt 94 pst. av det menn tjente. For avdelingsdirektørene tjente kvinner i snitt likt som sine mannlige kollegaer. Blant fagdi-

rektørene og rådgiverne tjener kvinnene mer, henholdsvis 103 og 102 pst. sammenlignet med sine mannlige kollegaer.

Departementet arbeider for å begrense bruken av både deltids- og midlertidige stillinger, og evaluerer årlig bruken av midlertidige stillinger sammen med ansattes representanter. I løpet av 2025 tok fire kvinner ut foreldrepermisjon.

Departementets arbeid for likestilling og mot diskriminering

Kultur- og likestillingsdepartementet skal være en likestilt og inkluderende arbeidsplass, der ulikheter og mangfold verdsettes. Organisasjonskulturen skal være preget av åpenhet og raushet.

Likestillingsarbeidet er forankret i departementets verdigrunnlag, personalpolitikk og lønnspolitikk, som revideres jevnlig. Hensynet til likestilling og ikke-diskriminering ivaretas også i øvrige HR-prosesser i departementet.

Arbeidet med likestilling og mangfold skjer i samarbeid mellom arbeidsgiver og de ansattes representanter i Samarbeidsutvalget. En arbeidsgruppe med representanter fra arbeidsgiver og ansatte har kartlagt mulige risikoer for diskriminering og utarbeidet tiltak. Kartleggingen avdekket ingen områder med kjente risikoer som krever umiddelbare tiltak. Arbeidet med aktivitets- og redegjørelsesplikten er samlet i en intern handlingsplan som behandles to ganger i året. Samarbeidsutvalget involveres i prosesser knyttet til arbeidet.

Nedenfor omtales områder som har vært særlig prioritert i 2025.

Rekruttering

Departementets rekrutteringsprosess skal bidra til at flere personer med ulik bakgrunn rekrutteres og ivaretas. HR bidrar og deltar aktivt i rekrutteringsprosessene.

I 2025 fortsatte departementet med standardiserte kandidattester for faste stillinger, samt elektronisk referanseinnhenting for alle stillinger, noe som bidrar til etterlevelse av kvalifikasjonsprinsippet, likebehandling av søkere og ivaretagelse av mangfoldsperspektivet. For å nå et mer mangfoldig søkergrunnlag, er det iverksatt tiltak for mer bevisst språk- og bildebruk i stillingsannonser. Lederne har styrket sin kompetanse om mangfoldsledelse og inkluderende rekruttering.

Lønns- og arbeidsvilkår

Lønnspolitikken skal bidra til en åpen og forutsigbar prosess for lønnsfastsettelse, og sikre at lønn og karrieremuligheter ikke påvirkes av kjønn, alder, etnisitet, funksjonsnedsettelse, religion, livssyn, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk, politisk syn eller livsfase.

Departementet arbeider systematisk for å identifisere og rette opp utilsiktede forskjeller og skjevheter i lønns- og arbeidsvilkår. Ansatte i foreldrepermisjon skal for eksempel få like muligheter til å delta i lønnsutvikling og karriereprogresjon.

Karrieremuligheter

Alle medarbeidere skal få like muligheter for utvikling, uavhengig av livsfase eller livssituasjon.

Medarbeiderne tilbys mål- og utviklingssamtale med nærmeste leder, hvor det utarbeides en individuell utviklingsplan. Samtalene skal også inkludere dialog om livsfase og karrieremuligheter.

Utviklings- og karrieremuligheter omfatter alle, også ansatte i foreldrepermisjon, i senkarrieren eller i andre livssituasjoner som kan påvirke arbeidshverdagen. For ansatte i senkarrieren legges det til rette for videre faglig utvikling og intern mobilitet.

Tilrettelegging

Departementet legger til rette for at ansatte med behov for tilrettelegging skal kunne opprettholde arbeidsforholdet sitt, helt eller delvis. Ved behov samarbeider departementet med NAV og bedriftshelsetjenesten. Det tilrettelegges ved ansettelse og ved endrede behov.

For å sikre et inkluderende arbeidsmiljø, er det etablert rutiner for universell utforming og individuelle behov ved sosiale arrangementer, inkludert hensyn til dietetiske og religiøse forhold. Hensynet til universell utforming er ivarettatt av Statsbygg i nytt regjeringskvartal. Tilrettelegging omfatter tilpasninger knyttet til livsfaser som småbarnsperioder, omsorgsansvar, helseutfordringer og senkarriere. For å støtte ansatte i disse fasene, legger departementet til rette for balanse mellom arbeids- og familieliv gjennom tiltak som fleksible arbeidsformer, hjemmearbeid, behandling i arbeidstiden og permisjoner. Ledere skal være åpne for tilretteleggingsbehov gjennom hele yrkesløpet.

Arbeidsmiljø

Kultur- og likestillingsdepartementet har nulltoleranse for mobbing, trakassering og seksuell trakassering, og arbeidsmiljøet skal oppleves trygt og inkluderende. Arbeidsmiljøet følges opp gjennom medarbeiderundersøkelser, HMS-runder, mål- og utviklingssamtaler og ledersamtaler.

Departementet gjennomførte en medarbeiderundersøkelse høsten 2025, der flytting til nytt regjeringskvartal var sentralt tema. I tillegg deltok departementet i STAMI sin undersøkelse om nytt arbeidsplasskonsept. Tilbakemeldingene fra medarbeiderne var overordnet positive.

Det er iverksatt en rekke forebyggende tiltak som skal bidra til trivsel, åpenhet og god dialog. Det er blant annet høy deltakelse på sosiale arrangementer og aktiviteter som er viktig i arbeidet med å sikre et trygt og godt arbeidsmiljø.

8.3 Underliggende virksomheters likestillingsarbeid

Tabell 8.2 Faktisk tilstand for kjønnslikestilling

Virksomhet	Kjønnsbalanse (oppgis i antall)		Midlertidig ansatte (oppgis i antall)		Foreldrepermisjon (oppgis i gj.sn. antall uker)		Deltidsansatte (oppgis i antall)	
	K	M	K	M	K	M	K	M
Diskrimineringsnemnda	20	12	2	5	0	0	1	0
Kulturdirektoratet	95	46	7	7	3	0	4	0
Kulturtanken	24	20	3	4	0	0	0	0
Kunst i offentlige rom (KORO)	22	10	3	2	0	0	1	1
Likestillings- og diskrimineringsombudet	31	8	3	1	23,9	19,6	0	0
Lotteri- og stiftelsestilsynet	52	42	3	8	30	6	2	0
Medietilsynet	30	11	1	0	27,8	0	0	0
Nasjonalarkivet	169	166	2	4	20,4	21,5	7	5
Nasjonalbiblioteket	304	281	22	16	21,9	11,9	33	19
Nidaros domkirkes restaureringsarbeider	72	49	32	18	28	0	16	5
Norsk filminstitutt	52	46	8	6	28,3	0	5	8
Riksteatret	53	37	12	6	0	0	3	3
Språkrådet	23	18	1	1	0	14	1	0

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet

Som offentlig myndighet

Hensynet til likestilling, likeverd og ikke-diskriminering er forankret i Bufdirs og Bufetats samfunnsoppdrag, en felles likestillingspolicy og virksomhetsstrategien. Likestillingspolicyen, som ble revidert i 2025, tydeliggjør ansvar, roller og krav til systematikk i arbeidet for likestilling og mot diskriminering.

Direktoratet benytter et bredt sett av virkemidler, som forventningsstyring, faglige føringer, veiledning, kunnskapsutvikling, bruker- og interessentdialog samt rapportering og læring. Det er iverksatt tiltak for å fremme likeverdige tjenester og motvirke diskriminering på sentrale fagområder, som familie og oppvekst, vold, barnevern og digitale tjenester.

Bufdir vurderer at arbeidet med likestilling og ikke-diskriminering er styrket i 2025, men at det fortsatt er behov for bedre oversikt over risiko, tiltak og resultater, samt styrket datagrunnlag, kom-

petanseheving og mer enhetlig etterlevelse på tvers av fagområder og regioner.

Som arbeidsgiver

Bufdir redegjør for likestillingsarbeidet som arbeidsgiver i Barne- og familiedepartementets budsjettproposisjon.

Likestillings- og diskrimineringsombudet

Som offentlig myndighet

Likestillings- og diskrimineringsombudet gir hvert år veiledning i mer enn 2 000 saker til personer som har spørsmål om diskriminering. De som tar kontakt, skal få rask og tilpasset veiledning. Det er mulig å kontakte ombudet både muntlig og skriftlig, og man kan også avtale møter. Ombudet tilbyr tolk og skjermtolk.

Ombudet holder kurs og foredrag for ulike målgrupper, både for dem som opplever diskriminering, instanser som bistår i saker om diskrimi-

nering, og dem som kan stå i fare for å diskriminere. Ombudet har egne veiledningssider på www.ldo.no.

I 2025 har ombudet fortsatt arbeidet med å styrke offentlige myndigheters kompetanse om hvordan aktivitets- og redegjørelsesplikten kan etterleves i praksis. Ombudet har organisert webinar og kurs for fylkeskommunene og rundebordskonferanse for regionale helseforetak. Ombudet har inngått samarbeid med NAV om kurs i offentlige myndigheters aktivitets- og redegjørelsesplikt. Ombudet hadde et arrangement om likeverdige tjenester under Oslo Pride.

Som arbeidsgiver

Kartleggingen av kjønnsfordeling og lønn i ombudet viser at det fremdeles er sterk overvekt av kvinnelige medarbeidere. Det er imidlertid små lønnsforskjeller. Lønnspolitikken legger vekt på at alle medarbeidere skal ha like muligheter for lønn og karriereutvikling.

Ombudet arbeider aktivt for å sikre et større mangfold blant kvalifiserte søkere til LDO, slik at medarbeiderne i størst mulig grad speiler befolkningen. Ombudet har rutiner for tilrettelegging for medarbeidere som har behov for det.

I 2025 gjennomførte ombudet en medarbeiderundersøkelse for å kartlegge arbeidsmiljøet. I ombudets strategi for perioden 2026–2028 legges det vekt på trygt og inkluderende arbeidsmiljø som bygger på åpenhet, og systematisk arbeid med likestilling.

Diskrimineringsnemnda

Som offentlig myndighet

Diskrimineringsnemndas strategi for likestilling og mangfold skisserer mål og strategier for nemnda som offentlig myndighetsorgan. Strategien konkretiseres i årshjulet og de årlige handlingsplanene.

Det er gratis å få en diskriminerings sak behandlet i nemnda. Personer som ønsker å klage et forhold inn for nemnda, kan få veiledning, og hvis nødvendig, bistand til å utforme klagen. All informasjon er tilrettelagt, med hensyn til tilgjengelighet og språk. Diskrimineringsnemnda har hatt dialog med ulike organisasjoner, og samarbeidet med Likestillings- og diskrimineringsombudet for å kunne tilby et tilgjengelig og likeverdig tilbud til alle. I tillegg sikres dette gjennom kortest mulig saksbehandlingstid og skrivehjelp i klageprosessen for dem som trenger det.

Diskrimineringsnemnda jobber aktivt for å gjøre tjenestetilbud og avgjørelser godt kjent. Dette gjøres gjennom promoteringskampanjer, nettsiden, deltakelse og møter med ulike aktører på området, som Bergen Pride, månedlige nyhetsbrev og gjennom informasjon om avgjørelser til media og relevante interesseorganisasjoner.

Som arbeidsgiver

Diskrimineringsnemnda er oppdelt i en nemnd og et sekretariat. Nemndsmedlemmene oppnevnes av Kultur- og likestillingsdepartementet og er ikke ansatt i Diskrimineringsnemnda. Det var i 2025 totalt ti nemndsmedlemmer, fem nemndsledere og seks varamedlemmer. Blant disse var det åtte menn og 13 kvinner per 31. desember 2025.

For å følge opp arbeidsgivers aktivitetsplikt etter likestillings- og diskrimineringsloven, gjennomfører nemnda årlig en risikokartlegging av de ulike diskrimineringsgrunnlagene på ulike personalområder. Nemnda har analysert virksomhetens lønnsstatistikk og eventuelle forskjeller. Statistikk, medarbeidersamtaler, medarbeiderundersøkelser og erfaringer benyttes som grunnlag for risikovurderingen. Basert på risikovurderingen ble det fastsatt nye mål og tiltak i ny strategi for 2026–2028.

Kulturdirektoratet

Som offentlig myndighet

I 2025 styrket Kulturdirektoratet arbeidet for mangfold, inkludering og deltakelse i kunst- og kultursektoren. Prosjektet *Framsyn 2035* resulterte i et nytt strategisk verktøy for langsiktig arbeid med mangfold og ytringsfrihet, publisert som *Mangfoldskompasset* våren 2026. Det ble opprettet et stipendtiltak for forskning på likestilling og mangfold, arrangert seminarer og dialogmøter med underrepresenterte kunstnergrupper og aspirantordningen for personer med funksjonsnedsettelse ble evaluert. Direktoratet gjennomførte også kartlegging og organisering av egen tilgjengelighet. Kulturdirektoratets kompetanse på mangfold er etterspurt nasjonalt og internasjonalt.

Som nasjonal koordinator for mangfold i kultursektoren ser Kulturdirektoratet behov for å videreutvikle kunnskapsgrunnlaget om mangfoldsarbeid, både i statistikk og selvrapportering, slik at status og utvikling kan følges mer presist over tid.

Ett av fire satsningsområder til det kollegiale organet Kulturrådet for perioden 2025–2028, er økt mangfold, flere stemmer. Styret for Fond for

lyd og bilde har i sin strategi for perioden 2021–2025 kunstnerisk kvalitet og mangfold som prioritert område. Utvalget for Statens kunstnerstipend legger til rette for at enkeltkunstnere gjennom stipender skal kunne bidra til et mangfoldig og nyskapende kunstliv.

Som arbeidsgiver

Kulturdirektoratets arbeid for likestilling og mot diskriminering er forankret i retningslinjer og personalpolitikk.

I 2025 er det jobbet med tiltak på ulike persnalområder for å sikre likestilling og unngå diskriminering. Rekruttering har fortsatt oppmerksomhet, med ulike tiltak for å sikre gode prosesser som sikrer likestilling og ikke diskriminerer. Kulturdirektoratet har jobbet med tiltak for at ledere og medarbeidere blir bedre kjent med bl.a. personalhåndbok, lønnspolitikk og varslingsrutiner slik at alle kjenner sine rettigheter og plikter, og hindre at manglende kunnskap bidrar til forskjellsbehandling.

Medietilsynet

Som offentlig myndighet

Medietilsynet har forankret arbeidet med likestilling i styringsdokumentene til virksomheten. Arbeidet med likestilling og diskriminering er en integrert del av arbeidet med flere av tilskuddsordningene tilsynet forvalter, blant annet ved at tilbud rettet mot innvandrere og språklige minoritetsgrupper er prioriterte.

I 2025 tildelte Medietilsynet driftstilskudd til ulike etniske og språklige minoritetskringkastere, og det ble tildelt tilskudd til innovasjon og utvikling i nyhets- og aktualitetsmedier. Tjenester rettet mot personer med funksjonsnedsettelser og prosjekter rettet mot grupper som innvandrere og språklige minoriteter ble prioritert.

I tilsynsarbeidet følger Medietilsynet opp om kringkasterne oppfyller pliktene sine og eventuelt styrker arbeidet med å legge til rette for at de er tilgjengelige for mennesker med nedsatt funksjonsevne. I 2025 har Medietilsynet fulgt opp kringkasterne gjennom kontroll, skriftlig rapportering og dialog.

Medietilsynet undersøker kjønnsforskjeller i mediebransjen og i mediebruk i flere av sine kartlegginger. Både alder, kjønn, utdanning og inntekt er sentrale dimensjoner for å belyse mediebruken til ulike grupper i Mediemangfoldsregnskapet for 2025. Medietilsynet er også involvert i SSBs arbeid med å utvikle mediebruksundersøkelser,

der medievanene til personer med innvandrerbakgrunn ble kartlagt for første gang i 2022.

Som arbeidsgiver

Medietilsynet jobber sammen med de tillitsvalgte og arbeidsmiljøutvalget for å identifisere konkrete tiltak som kan fremme likestilling og hindre diskriminering, blant annet i rekrutteringsprosesser, gjennom lønnspolitikken og de ansattes muligheter for tilrettelegging.

Medietilsynet jobber for en jevnere kjønnsfordeling blant de ansatte. Dette er tema i alle ansettelsesprosesser, og det blir lagt vekt på å ha kvalifiserte kandidater av begge kjønn med i finalerundene.

Lotteri- og stiftelsestilsynet

Som offentlig myndighet

Arbeidet med likestilling er en integrert del av Lotteri- og stiftelsestilsynets virksomhet. Også i 2025 har Stiftelsestilsynet arbeidet med å informere stiftelsene om nye lovkrav om kjønnssettingsetning i styrene og behandling av vedtektsendringer.

På pengespillområdet er hensynet til likestilling og ikke-diskriminering en del av regelverket. For eksempel vil en organisasjon, som ifølge vedtektene begrenser mulighet for medlemskap på en måte som ikke følger naturlig av virksomheten til organisasjonen, ikke bli godkjent som mottaker av inntekter fra pengespill.

Som forvalter av tilskuddsordninger for frivillig sektor jobber tilsynet aktivt med å forenkle og sørge for at informasjon om tilskuddsordninger når ut til alle målgrupper.

Som arbeidsgiver

Tilsynet jobber med likestilling og mot diskriminering i tråd med lovgivning og anbefalinger.

Kjønnsfordelingen i Lotteri- og stiftelsestilsynet er relativt jevn. Kvinner og menn tjener tilnærmet det samme, men kvinner litt lavere enn menn. Tilsynet vil se nærmere på årsakene til lønnsforskjellene.

I 2025 har tilsynet prioritert tiltak for å øke likestillingskompetansen, slik at alle ansatte skal bli mer bevisste på hva arbeidet for et mer likestilt og mangfoldig arbeidsliv innebærer. Tilsynet etablerte blant annet en egen ARP-gruppe (aktivitets- og redegjørelsesplikt) for å forsterke arbeidet. ARP-gruppen har gjennomført en kartlegging i virksomheten og foreslått konkrete tiltak.

Språkrådet

Som offentlig myndighet

Norskkunnskaper som forutsetning for samfunnsdeltakelse er ett av tre prioriterte områder i Språkrådets strategi for perioden 2025–2028.

Likestillingsarbeidet omfatter bl.a. tiltak for å oppnå mer reell likestilling mellom nynorsk og bokmål og fremme språklig mangfold, norsk tegnspråk og nasjonale minoritetsspråk innenfor rammen av språkloven. Språkrådet fremmer arbeidet med et klart og brukertilpasset språk og sikrer at mangfold og likestilling gjenspeiles i Språkrådets og Universitetet i Bergens ordbøker. Språkrådets vurdering er at offentlige virksomheter ikke alltid tar nok hensyn til språkmangfold og mindretallsrettigheter i sitt arbeid, og Språkrådet er en pådriver for at alle deler av offentlig sektor tar språkpolitisk ansvar, herunder ivaretar hensynet til språklige mindretallsrettigheter.

Språkrådet opplever å bidra til økt bevissthet om språklig toleranse, og at arbeidet deres bidrar til å redusere språklig diskriminering i samfunnet.

Som arbeidsgiver

Språkrådets likestillingsarbeid som arbeidsgiver er forankret i virksomhetens personalpolitikk og styringsdokumenter. Ledelsen, de tillitsvalgte og vernetjenesten samarbeider for å fremme likestilling og hindre diskriminering.

Språkrådets lønnspolitikk har som mål å jevne ut lønnsforskjeller som ikke kan grunngis. En kartlegging av lønnsforholdene i 2025 viser at det er små forskjeller i lønn mellom kvinnelige og mannlige ansatte. Det gjennomføres tiltak for å kartlegge ufrivillig deltid, om tilsatte utsettes for trakassering og om fysiske forhold på arbeidsplassen er tilrettelagt. Språkrådets vurdering er at tiltakene som er iverksatt, har vært med på å fremme likestilling i virksomheten, og arbeidet følges opp sammen med de tillitsvalgte.

I alle tilsettingsprosesser vurderer Språkrådet systematisk hvordan de kan bidra til at søkere med nedsatt funksjonsevne, innvandrerbakgrunn eller hull i CV, kan tilsettes. I stillingsutlysninger går det fram at alle er velkommen til å søke jobb hos Språkrådet, uansett kjønn, alder, funksjonsevne eller kulturell bakgrunn.

Kulturtanken – Den kulturelle skolesekken Norge

Som offentlig myndighet

Kulturtankens arbeid med likestilling og ikke-diskriminering er integrert i virksomhetens styring,

og er tett knyttet til samfunnsoppdraget om å sikre at alle barn og unge, uavhengig av bakgrunn, bosted og livssituasjon, har like muligheter til å oppleve, delta i og skape kunst og kultur.

I 2025 gjennomførte Kulturtanken en systematisk situasjonsanalyse av risiko for diskriminering på alle diskrimineringsgrunnlag, inkludert en vurdering av årsaker. Analysen danner grunnlaget for kort- og langsiktige tiltak for mer tilgjengelige og inkluderende tjenester. Virksomheten har utviklet en likestillingspolicy som tydeliggjør mål, prinsipper og forventninger. Informasjon om universell utforming og praktisk tilrettelegging i Kulturtankens lokaler og arrangementer, er samlet i en egen nettside.

I 2025 har Kulturtanken videreført integreringen av likestilling og ikke-diskriminering i utviklingen av Den kulturelle skolesekken (DKS) og i tilskuddsordningene på fritidsfeltet.

Kulturtanken har videre arbeidet systematisk med kunnskapsutvikling og erfaringsdeling, inkludert innhenting av tilbakemeldinger og utvikling av verktøy for økt tilgjengelighet og relevans. Arbeidet har styrket oppmerksomheten om representasjon og mangfold, blant annet gjennom satsing på samisk kunst og kultur, nasjonale minoriteter og fokus på universell utforming.

Kulturtanken vurderer at tiltakene har bidratt til økt bevissthet og bedre tilgjengelighet, men at det fortsatt er utfordringer med å nå alle grupper likt. Det gjelder særlig i kulturaktiviteter for barn og unge på fritiden og i tilrettelegging for enkelte elevgrupper.

Som arbeidsgiver

Kulturtankens arbeid med likestilling og ikke-diskriminering er forankret i virksomhetens personalpolitikk, styringsdokumenter og tilpasningsavtale. Kulturtanken har som mål å ha en variert arbeidsstokk som gjenspeiler mangfoldet i samfunnet. Dette innebærer å rekruttere medarbeidere med ulik kompetanse, fagbakgrunn og erfaring, for å styrke kvaliteten i oppgaveløsningen.

Virksomheten arbeider systematisk med likestilling og ikke-diskriminering på arbeidsgiverfeltet. Dette omfatter blant annet kompetanseheving i rekrutteringsprosesser, analyser av lønnsforhold for å avdekke og følge opp eventuelle utilsiktede forskjeller, og rutiner for å forebygge trakassering, seksuell trakassering og kjønnsbasert vold.

Kulturtanken arbeider også systematisk med likelønn, blant annet i forbindelse med lokale lønnsforhandlinger og gjennom oppfølging i partssamarbeidet.

Kulturtanken vurderer at arbeidet på området i hovedsak er godt ivarettatt, men vil videreutvikle arbeidet med analyser og systematisk oppfølging for å sikre bedre måloppnåelse.

Kunst i offentlige rom

Som offentlig myndighet

KOROs likestillingsarbeid er forankret i virksomhetens strategi for perioden 2025–2029.

KORO vektlegger kulturelt mangfold og representativitet i fordeling av eksterne kunstner- og kulturoppdrag. KORO er medlem av Balansekunst, som arbeider for et mangfoldig kulturliv. KOROs handlingsplan for mangfold og likestilling bidrar til en bevisst praksis for et mangfoldig kulturliv, med tiltak innen personale, produksjon og program, publikum og samling. Dette bidrar til at KORO er en relevant og attraktiv samarbeidspartner og rådgiver, også i spørsmål om mangfold og inkludering.

KORO vil fortsette sitt arbeid med likestilling og ikke-diskriminering etter samme mal som tidligere, og KOROs handlingsplan vil være et viktig redskap for den videre innsatsen.

Som arbeidsgiver

I 2025 har forskjellen i gjennomsnittslønn mellom kvinner og menn økt noe fra fjoråret. Gjennomsnittslønnen for kvinner er 93,1 pst. av gjennomsnittslønnen for menn i 2025, mot 94,9 pst. i 2024. På ledernivå er forskjellen mellom menn og kvinner redusert.

KORO har ikke avdekket tilfeller av ufrivillig deltid. Omfanget av midlertidige stillinger har sammenheng med den store prosjektporteføljen til KORO.

KORO vil fortsette sitt arbeid med å fremme likestilling og hindre diskriminering etter samme mal som tidligere.

Nasjonalbiblioteket

Som offentlig myndighet

Nasjonalbiblioteket samler inn, bevarer, digitaliserer og tilgjengeliggjør alle dokumenter som er utgitt i Norge. Virksomhetens formidlingsprogram gjenspeiler at de er et samfunnsinstrument for å fremme mangfold. For å nå ut til flest mulig satser Nasjonalbiblioteket på formidling av digitalt innhold, som video, sosiale medier og podkast. Nasjonalbiblioteket har også i oppdrag å digitalisere dokumentbasert kulturarv fra norske arkiv,

bibliotek og museum, og å bidra til at kulturarven blir tilgjengelig for det norske folk.

Nasjonalbiblioteket skal medvirke til at biblioteksektoren styrkes som formidler av litteratur, kunnskap og kulturarv, og legge til rette for at folkebibliotekene blir aktuelle, uavhengige og inkluderende møteplasser og arenaer for offentlig samtale og debatt.

Nasjonalbiblioteket har ansvar for Tibi – Biblioteket for tilrettelagt litteratur. Gjennom Tibi bidrar Nasjonalbiblioteket til at personer med en funksjonsnedsettelse som medfører lesevansker, har samme tilgang til litteratur og bibliotek tjenester som befolkningen ellers.

Som arbeidsgiver

Nasjonalbiblioteket arbeider systematisk for å fremme likestilling, mangfold og inkludering, og for å forebygge diskriminering i tråd med aktivitets- og redegjørelsesplikten. Virksomheten legger særlig vekt på å inkludere personer med funksjonsnedsettelse og å motvirke diskriminering av utsatte grupper.

Kjønnsbalansen blant ansatte i Nasjonalbiblioteket er relativt jevn, med en liten overvekt av kvinner. Kvinner og menn tjener omtrent det samme. Der det er større lønnsforskjeller, er årsakene kjent og virksomheten følger opp disse.

For å følge opp likestillingsarbeidet benytter Nasjonalbiblioteket kartlegginger, regelmessig revisjon av rutiner og internkontroll, medarbeiderundersøkelser og lederoppfølging. Rekrutteringsprosessene følger lovpålagte krav og anbefalinger, og stillingsutlysninger utformes med vekt på inkludering og mangfold. Virksomheten vurderer også hvordan prosedyrer fungerer for ulike grupper av ansatte og søkere.

I 2025 har Nasjonalbiblioteket utvidet rekrutteringsgrunnlaget for enkelte spesialiststillinger til å omfatte kandidater fra hele Europa. Dette stiller nye krav til arbeidet med likestilling og mangfold og vil være et særskilt fokusområde for Nasjonalbiblioteket framover.

Norsk filminstitutt

Som offentlig myndighet

NFI skal fremme mangfold og talentutvikling, og bidra til både skaper-, innholds- og brukermangfold. NFI legger vekt på at ulike stemmer skal komme til uttrykk, og at det skal finnes et bredt og variert tilbud av filmer, serier og spill som oppleves som relevant og representativt i alle deler av befolkningen.

NFI har blant annet mål om kjønnsbalanse i tildelingene. For film og serier ligger kvinneandelen for nøkkelrollene regissør, manusforfatter og produsent samlet på nær 50 pst., både i utvikling og produksjon. Når det gjelder spill, er kvinneandelen betydelig lavere, på 23 pst. Dette representerer likevel en liten økning sammenlignet med tidligere år. Blant tiltakene for å sikre likestilling i bransjen er moderat kjønnskvotering og kurs, seminarer og flere utviklingsprogram for filmskappere.

Som arbeidsgiver

Norsk filminstitutt (NFI) sin strategi for mangfoldsrekruttering 2021–2025 for å utvikle en mer mangfoldig arbeidsstokk, herunder også kjønn, ligger til grunn for innsatsen som arbeidsgiver for å sikre likestilling og mangfold i ansattegruppen.

Kjønnsfordelingen i NFI har over tid vært relativt jevn. Det samme er lønnsnivået fordelt på kvinner og menn.

NFI har gjennom 2025 arbeidet strukturert med organisatoriske tiltak og kompetanseutvikling, med mål om å bidra samlet til et mer likestilt arbeidsmiljø. Arbeidet har tatt utgangspunkt i en kartlegging av risiko for diskriminering og barrierer for likestilling på tvers av diskrimineringsgrunnlagene. Dette ble gjennomført av arbeidsgruppen for aktivitets- og redegjørelsesplikten, bestående av mangfoldsrådgiver, hovedverneombud og fagansvarlig HR.

Kartleggingen identifiserte styrker og risiko innen områder som rekruttering, tilrettelegging, mulighet for å kombinere arbeid og familieliv, og risiko for trakassering. Arbeidsgruppen vurderte årsaker til disse risikofaktorene, og funnene danner grunnlag for prioritering av tiltak i 2025.

Nasjonalarkivet

Som offentlig myndighet

Nasjonalarkivet har siden 2020 arbeidet med å videreutvikle fellesløsningen Digitalarkivet for digital langtidsbevaring og tilgjengeliggjøring av historiske arkiv og data. Arkivene tilrettelegges slik at de kan gjenfinnes, uavhengig av kunnskap om hvordan offentlig forvaltning har vært og er organisert, og uavhengig av den enkeltes funksjonsevne, bosted i verden eller når på døgnet det er behov for informasjonen. Bevaringsinstitusjoner i privat, kommunal og statlig sektor er invitert til å ta i bruk løsningen, slik at de som søker i den, kan søke i en størst mulig mengde variert arkivmateriale fra hele landet på ett og samme sted.

Arkivene skal dessuten gjenspeile mangfoldet i samfunnet, i dag og for framtida. Nasjonalarkivet har utarbeidet to særskilte bevaringsplaner – én for privatarkiver av nasjonal betydning og én for samiske arkiver, Sámi priváhtaarkiivvaid seailluhanplána. Staten er en av flere aktører som skal bidra til å samle inn, bevare og tilgjengeliggjøre disse arkivene. Nasjonalarkivet koordinerer arbeidet med at regionale bevaringsplaner for privatarkiv utarbeides i alle fylker.

Som arbeidsgiver

Nasjonalarkivets prinsipper for likestilling er nedfelt i sentrale personalpolitiske dokumenter som virksomhetens lønnspolitikk, livsfasepolitikk og i tilpasningsavtalen om medbestemmelse.

Kjønnsbalansen blant de ansatte er relativt jevn, med en liten overvekt av kvinner.

Nasjonalarkivet utarbeider årlig analyser og oversikter for å vurdere om eventuelle lønnsforskjeller kan forklares i strukturelle forskjeller basert på kjønn eller andre diskrimineringsgrunnlag. Det ble i 2025 ikke avdekket slike utilsiktede forskjeller. I 2025 hadde kvinnelige ansatte høyere eller lik gjennomsnittslønn som mannlige ansatte i fem av ni stillingskategorier. Dette er en endring fra tidligere år.

Nasjonalarkivet startet i 2025 arbeidet med kompetanseutvikling for rekrutteringsansvarlige for å sikre en mer inkluderende rekruttering og å bevisstgjøre ledere på verdien av å tenke mangfold i rekruttering. For å styrke organisasjonskulturen, samarbeid på tvers, godt arbeidsmiljø og inkludering, har alle ansatte i 2025 gjennomført et felles kompetanseutviklingstiltak med støtte fra DFØ. Tiltaket har vektlagt tilbakemeldingskultur og hvordan man gir konstruktive tilbakemeldinger.

Nasjonalarkivet har i 2025 også kartlagt status for universell utforming ved alle statens arbeidsteder. Grunnleggende krav er ivarettatt, men enkelte utfordringer gjenstår lokalt. Det er foreslått konkrete tiltak for å forbedre universell utforming ytterligere, og disse vil følges opp internt og lokalt i 2026.

Nidaros domkirkes restaureringsarbeider (NDR)

Som offentlig myndighet

NDR arbeider aktivt for å nå ut til nye grupper med et relevant og representativt tilbud.

I NDRs formidlingsplan, og i arbeidet med *Nasjonaljubileet 2030 – Norge i tusen år*, er målet å skape et publikumstilbud som engasjerer, inklu-

derer og utfordrer, og som på den måten motvirker utenforskap og fremmer toleranse.

NDR har sluttet seg til jubileumsplattformen for Nasjonaljubileet 2030 og vil hvert år fram mot 2030 belyse Olavsarvens påvirkning gjennom historien og hva den betyr for oss i dag gjennom tema som kulturmøte og endring, migrasjon og identitet og tilhørighet og fellesskap.

Som arbeidsgiver

Arbeidet for likestilling som arbeidsgiver er forankret i den interne handlingsplanen for likestilling (revidert i 2022), som følges opp årlig. Handlingsplanen omfatter tiltak, rutiner, prosedyrer og system knyttet til rekruttering, lønns- og arbeidsvilkår, utviklingsmuligheter og tilrettelegging. NDR utfører jevnlig medarbeiderundersøkelser med tilhørende oppfølgingsprosesser og handlingsplaner.

Ved rekruttering legger NDR vekt på å få en balansert kjønns- og aldersfordeling i de ulike stillingsgruppene. Kjønnsbalansen ved NDR er god for virksomheten sett under ett. Det er ønskelig å rekruttere flere menn til publikumsavdelingen og flere kvinner til verkstedene. Virksomheten rekrutterer fra hele befolkningen og internasjonalt.

Lønnsoversikter sikrer oversikt og sammenheng på tvers av organisasjonen og inngår som grunnlag i planverk og lønnsforhandlinger. Totalt sett ligger kvinners lønn noe under menns lønn.

Ufrivillig deltidsarbeid kartlegges bl.a. i medarbeidersamtaler. Ved ledighet kartlegges interessen for utvidelse av stilling der dette lar seg praktisk gjennomføre. NDR har hovedsakelig faste deltidsstillinger knyttet til den turnusbaserte formidlingstjenesten.

Midlertidig ansatte er i hovedsak sesongbaserte tilsetninger, for eksempel til sommersesongen med utvidet bemanning av guider og publikumsverter, tilkallingsvikarer og tidsavgrensede prosjektstillinger.

Riksteatret

Som offentlig myndighet

Riksteatret gjennomførte i 2025 en rekke tiltak for å nå et mer sammensatt og mangfoldig publikum. Teatret har innført tiltak som Riks+ og Riksteatrets billettfond, som på sine måter bidrar til bred deltakelse, blant skoleklasser og gir muligheter til pensjonister og familier med lav inntekt til å besøke teatret.

Det legges til rette for å tiltrekke seg ensembler og kunstneriske team som gjenspeiler bredden i befolkningen

Som arbeidsgiver

Riksteatrets likestillingsarbeid er forankret i teatrets personalpolitikk, strategier, verktøy og retningslinjer for å fremme likestilling, hindre diskriminering, trakassering, seksuell trakassering og kjønnsbasert vold, med et tilhørende varslingsystem.

Riksteatret hadde 72 fast ansatte ved utgangen av 2025. Totalt antall årsverk var 89,7, inkludert ca. 25 årsverk som var summen av ulike midlertidige ansatte, dvs. i hovedsak prosjektengasjerte frilanskunstnere. Det er ingen medarbeidere i ufrivillig deltid hos Riksteatret.

Kjønnsbalansen blant Riksteatrets faste ansatte i 2025 var som helhet jevn. Det var noen skjevheter innenfor enkelte avdelinger, som kostyme- og lydavdelingen, som preges av tradisjonelle kjønnsrollevalg.

Riksteatret har i 2025 fulgt opp arbeidet med å identifisere risiko for diskriminering og hindre for likestilling, og har arbeidet med flere tiltak, bl.a. i rekrutteringsprosessene og tettere oppfølging av ansiennitetsopprykk for ansatte innen teaterfagene. Arbeidet med å ansette flere kvinner i kunstneriske posisjoner ble videreført i 2025. I sum har kjønnsfordelingen blitt jevnere, men det er fortsatt noe skjevfordeling mellom midlertidig ansatte kunstnere på enkelte fagområder.

Det har vært en utfordring å rekruttere blant personer med nedsatt funksjonsevne og hull i CV til tekniske og administrative stillinger, særlig på grunn av turnélivet, som preger Riksteatret.

Institusjoner som mottar tilskudd fra Kultur- og likestillingsdepartementet

Musikk- og scenekunstinstitusjonene

I musikk- og scenekunstinstitusjonene som fikk tilskudd fra kap. 323, post 70 i 2025, var fordelingen av lønnede årsverk på kvinner og menn tilnærmet jevn, hhv. 49,7 pst. kvinner og 50,3 pst. menn. Andelen kvinner på øverste kunstneriske og administrative ledernivå var 48 pst. Institusjonenes styrer har en jevn fordeling av kvinner og menn, hhv 50,3 pst. og 49,7 pst. Andelen kvinnelige styreledere var 48 pst. De små operatiltakene er ikke medregnet her.

Museene

I museene som fikk tilskudd over kap. 328 i 2025, var andelen kvinner og menn i faste stillinger hhv. 58 pst. og 42 pst. Andelen kvinner i direktørstillinger var 54 pst. Museenes styrer, inkludert vara-medlemmer, hadde 48 pst. kvinner og 52 pst. menn. 37 pst. av styrelederne var kvinner.

Innsats for å fremme likestilling og hindre diskriminering på andre fagområder

Frivillighetsområdet

Rapporten *Frivillige organisasjoners interne demokrati og samfunnsvirkninger. Kvinners og innvandreres andeler av medlemskap og styreverv mellom 2009 og 2023* presenterer for første gang data som viser den sosiale bakgrunnen til styremedlemmer og styreledere i alle organisasjoner registrert i Frivillighetsregisteret.

Det er generelt en økning i andelen kvinner og personer med utenlandsk bakgrunn som har styreverv, men de er underrepresentert sammenlignet med deres andel i medlemsmassen. Kvinner utgjorde 45,7 pst. av styremedlemmene i frivillige organisasjoner, men kun 37,1 pst. av styrelederne. Kvinner har høyere styrerepresentasjon enn menn innen helse, pleie og redning, sosiale tjenester og fremme av frivillighet, mens idrett, rekreasjon og sosiale foreninger, tro og livssyn og nærings- og arbeidsliv har de laveste andelene.

Rapporten viser at i 2020 utgjorde personer med utenlandsk bakgrunn 12,6 pst. av styremedlemmene og 12,7 pst. av styrelederne. De høyeste andelene finnes i organisasjoner innen mangfold og inkludering, internasjonale aktiviteter og tro og livssyn, mens bo- og lokalmiljø, kultur, idrett og

fritid har de laveste andelene. Personer med utenlandsk bakgrunn er fortsatt underrepresentert i organisasjonstyper der innvandrerbakgrunn, språk og kultur ikke har stor relevans.

Deltakelsesnivået for både kvinner og innvandrere er imidlertid høyt sammenlignet med mange andre samfunnsområder, og dette indikerer at frivillig sektor har samfunnsvirkninger som fremmer inkludering og likestilling.

Idrettsområdet

Jenter og gutter rekrutteres i omtrent samme grad inn i barneidretten. Samtidig faller jenter fra tidligere og raskere enn gutter, og ved overgangen til ungdomsidretten er flertallet av medlemmene gutter. Det var en liten nedgang i kvinneandelen blant både medlemmer og aktive i de fleste aldersgrupper fra 2023 til 2024.

Kvinneandelen i styringen av norsk idrett har over tid hatt en jevn oppgang i de fleste organisasjonstyper, og nivåer. I 2024 var kvinneandelen i styrene 37,6 pst. Tallene er høyest i de sentrale organisasjonsleddene, men lavere i idrettslagene. På styreledernivå er menn fortsatt klart overrepresentert. Kvinneandelen blant styreledere var 28,5 pst., mens andelen kvinnelige administrative ledere var 28,8 pst. i 2024.

Idretten skal være tilgjengelig for alle, uavhengig av kjønn, etnisitet, funksjonsevne, seksuell orientering eller sosial bakgrunn. Norges idrettsforbund har nulltoleranse for rasisme, diskriminering og trakassering, og arbeider målrettet for likestilling, mangfold og inkludering gjennom tiltak som skal senke barrierer for deltakelse og bidra til trygge og inkluderende idrettsmiljøer.

9 Oppfølging av FNs bærekraftsmål

Kultur, idrett, frivillighet og likestilling som drivere for økonomisk, sosial og klima- og miljømessig bærekraft

Kultur- og likestillingsdepartementet har koordinerende ansvar for bærekraftsmål 5 om likestilling mellom kjønnene, i tillegg til det overordnede ansvaret for regjeringens likestillingspolitikk. Flere tiltak mot diskriminering og for økt likestilling bidrar også til andre mål.

Kultur, idrett, frivillighet og likestilling er viktige drivere for sosial, økonomisk og miljømessig bærekraft. Gjennom å styrke deltakelse, fellesskap, demokratisk medvirkning, likestilling og tilgang til kunnskap bidrar politikken under Kultur- og likestillingsdepartementets ansvarsområder til å nå flere av FNs bærekraftsmål. Kultur- og frivillighetsfeltet bidrar samtidig til lokal samfunnsutvikling, verdiskaping og grønn omstilling gjennom bærekraftig bruk av ressurser, gjenbruk, energieffektivisering og utvikling av bærekraftige arbeids- og produksjonsformer.

Prioriterte tiltak i 2025 som bidrar til å nå bærekraftsmål og delmål

Mål 3: God helse

Økte bevilgninger til kultur, idrett, frivillighet og likestilling støtter generelt opp under forebyggende helsearbeid og sosial inkludering. Det gir flere arenaer for mestring og fellesskap – faktorer som er dokumentert å ha positiv effekt på psykisk helse. Hele 76 pst. av norske barn i alderen 9 til 15 år deltar i organisert idrett. Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF) har over 800 000 medlemmer mellom 6 og 19 år. Det gjør idretten til en helt sentral arena for inkludering av barn og unge og av stor betydning for barn og unges fysiske og psykiske helse.

Deltakelse i kunst- og kulturaktiviteter bidrar også til mestring, tilhørighet og sosial inkludering. Kulturarenaer, bibliotek, frivillige organisasjoner og kulturaktiviteter er viktige møteplasser som kan forebygge ensomhet og utenforskap.

Tiltakene støtter delmål 3.4 og 3.5.

Mål 4: God utdanning

Gode rammevilkår og bevilgninger legger til rette for at kulturlivets institusjoner og aktører kan skape og formidle kunnskap og opplevelser til hele befolkningen, i uorganiserte så vel som organiserte læringssituasjoner. Samlingene i arkiv, bibliotek og museer gir en unik inngang til kunnskap om norsk kulturarv. Nasjonalarkivet gir tilgang til autentiske og samtidige kilder for å forstå norsk historie og identitet. Regjeringen fører en aktiv litteraturpolitikk for å støtte opp om en opplyst og lesende befolkning. Departementet har styrket avsetninger til litteraturformidling og lese-lyst, og midler til Nasjonalbibliotekets arbeid med formidling og bibliotekutvikling. Opplæring i og tilgang til norsk språk er en forutsetning for deltakelse på en rekke arenaer i samfunnet. Språkrådet bidrar til at språkbrukerne har oppdatert kunnskap om norsk språk og rettskriving.

Den kulturelle skolesekken (DKS) ble styrket i 2025 og bidrar til at alle elever får tilgang til profesjonell kunst og kultur i løpet av skolegangen, med særlig vekt på mangfold, språk og kulturell deltakelse. Den kulturelle skolesekken bidrar til delmål 4.7 ved å gi alle elever tilgang til kunst- og kulturopplevelser som fremmer kulturell forståelse, demokratiforståelse, ytringsevne og respekt for mangfold.

Med tiltak som Trenerattesten og ungdomsledersatsinger bidrar idretten også til livslang læring og utvikling av sosial kompetanse. Gjennom plattformen Ungfritid.no har frivillig sektor bidratt til å synliggjøre fritidstilbud og til å redusere barrierer for deltakelse i organiserte aktiviteter for barn og unge. Samarbeid med skoler og helsesykepleiere har styrket innsatsen for livslang læring og sosial inkludering.

Tiltakene støtter delmål 4.7.

Mål 5: Likestilling mellom kjønnene

Likestilling mellom kjønnene er både et eget mål og en forutsetning for å nå flere av bærekraftsmålene, herunder mål om helse, utdanning,

arbeid, redusert ulikhet og demokratisk deltakelse.

Kultur- og likestillingsdepartementet koordinerer regjeringens likestillingspolitikk. Det omfatter oppfølging av bærekraftsmål 5. *Strategi for likestilling mellom kvinner og menn* ble i 2025 fulgt opp i departementene og det er bevilget økte midler til likestillingsorganisasjoner og etablering av et nytt likestillingssenter. *Likestillingens neste steg* (NOU 2024: 8) følges opp med en stortingsmelding om gutter og menns likestillingsutfordringer. Kultur- og likestillingsdepartementets Meld. St. 7 (2024–2025) – *Om seksuell trakassering* har vært et grunnlag for innsatsen på dette området i 2025. I 2025 ble også handlingsplanen for kjønns- og seksualitetsmangfold fulgt opp.

Internasjonalt har Norge en tydelig stemme for å styrke jenters og kvinners stilling og rettigheter. Under FNs kvinnekommisjon i 2025, der tema var 30-årsmarkeringen av Beijing-erklæringen, deltok Norge aktivt i forhandlingene om sluttokument. Norge var klar på at investering i likestilling, mangfold og inkludering er avgjørende for å oppnå økonomisk vekst, innovasjon og stabilitet. Kultur- og likestillingsministeren deltok på ministermøte om likestilling i G20 og var tydelig i sitt budskap om at verdenssamfunnet må stå opp for og beskytte kvinners og jenters rettigheter og fortsette å jobbe for fremgang.

Tiltakene støtter delmål 5.1, 5.2, 5.5 og 5.c.

Mål 8: Anstendig arbeid og økonomisk vekst

Kultur-, medie-, frivillighets- og idrettssektoren bidrar til sysselsetting, innovasjon, verdiskaping og lokal næringsutvikling i hele landet. Kultur- og kreativ næring er en voksende del av norsk økonomi, og kulturarrangementer, festivaler, idrettsarrangementer og kulturinstitusjoner skaper ringvirkninger for blant annet reiseliv, handel og tjenesteyting.

Færre kjønnsdelte utdanningsvalg, økonomisk selvstendighet og et likestilt arbeidsliv er sentrale målsetninger i regjeringens strategi for likestilling mellom kvinner og menn. Regjeringens likestillingspolitikk bidrar til å oppnå disse målene.

Frivillig arbeid kan fungere som en bro inn i arbeidslivet ved å gi erfaring, bygge nettverk og utvikle kompetanse. I tillegg kan det øke den enkeltes helse, trivsel og tilhørighet, som igjen kan gjøre det lettere å komme i jobb. Kunst, kultur, film og idrettsarrangementer bidrar til økonomisk verdiskaping, lokal og regional utvikling og kan også være viktig for reiselivet.

Frivillige organisasjoner leverer tjenester og skaper aktivitet som ellers ville krevd offentlige midler, og bidro i 2022 og 2023 med nær 200 mrd. kroner til verdiskaping gjennom ulønnet arbeid.¹ Partnerskapet mellom frivillig sektor, næringslivet og offentlig sektor styrker samfunnets evne til å møte bærekraftsmålene på en kostnadseffektiv måte.

Regjeringen har fulgt opp kunstmeldingen med tiltak som styrker kunstneres vilkår. Dette inkluderer bl.a. økt bevilgning til kunstnerstipender, ny støtteordning for etablerte scenekunstgrupper og styrking av utstillingsøkonomien. Regjeringen har utarbeidet ny forskrift for Statens kunstnerstipend og gitt Kulturdirektoratet i oppdrag å utarbeide verdiprinsipper for rimelig betaling for kunstnerisk arbeid, og en oppfølgende strategi. Forslag til verdiprinsipper og ny forskrift om Statens kunstnerstipend ble sendt på høring i 2025.

Tiltakene støtter delmål 8.3, 8.5 og 8.9.

Mål 9: Innovasjon og infrastruktur

Arbeidet med digitalisering av kulturarv og utvikling av digitale fellestjenester bidrar til å styrke kunnskapsinfrastruktur, digital inkludering og samfunnets evne til å bevare og tilgjengeliggjøre kulturarven for framtidige generasjoner.

Det å gjøre norsk kulturarv digitalt tilgjengelig gir enklere tilgang for flere, uavhengig av tid og sted. Digital tilgang er også et viktig tiltak i et beredskapsperspektiv, ved å redusere risiko for at viktig informasjon går tapt eller blir fysisk utilgjengelig i kriser eller krig. Offentliggjort informasjon fra norsk samfunnsliv og arkiver fra både offentlig og privat sektor blir publisert i henholdsvis Nettbiblioteket til Nasjonalbiblioteket og i fellesløsningen Digitalarkivet som forvaltes av Nasjonalarkivet.

Regjeringen økte i 2025 bevilgningen til Nasjonalarkivet for å utvide digitaliseringsproduksjonen i Norsk helsearkiv på Tynset og til Nasjonalbiblioteket for å utvide digitaliseringsproduksjonen ved Nasjonalbibliotekets anlegg i Mo i Rana. Bevilgningen til Nasjonalbiblioteket ble videre økt for å etablere en enhet for trening, oppdatering og tilgjengeliggjøring av norske og samiske språkmodeller i Nasjonalbiblioteket.

På vegne av museene utvikler KulturIT digitale løsninger for forvaltning og formidling av

¹ SSB 2024, <https://www.ssb.no/nasjonalregnskap-og-konjunkturer/nasjonalregnskap/artikler/nordmenn-utforte-frivillig-arbeid-til-en-verdi-av-naer-200-milliarder>

museenes samlinger. I 2025 gjennomførte Nasjonalbiblioteket, Kulturdirektoratet og KulturIT et pilotprosjekt som viste at det er teknisk mulig å langtidsbevare museenes digitale samlinger i Nasjonalbibliotekets systemer. Arbeidet bidrar til å sikre kulturarven for framtidige generasjoner og styrke den digitale infrastrukturen på museumsfeltet.

Tiltakene støtter delmål 9.1 og 9.5.

Mål 10: Mindre ulikhet

Kultur-, idretts- og frivillighetsaktiviteter gir barn, unge og voksne mulighet til deltakelse, fellesskap og mestring uavhengig av sosial bakgrunn. Arbeidet for å redusere økonomiske og praktiske barrierer for deltakelse er et viktig bidrag til sosial inkludering og mindre ulikhet.

Regjeringen har i 2025 prioritert flere tiltak som skal redusere sosiale forskjeller og sikre like muligheter til deltakelse. Dette inkluderer full kompensasjon for merverdiavgift til frivillige organisasjoner, bygging av idrettsanlegg, økt støtte til frivilligsentraler og videreføring av strømstøtteordningen for frivillig sektor. Midler er også satt av til oppfølging av handlingsplan for deltakelse i fritidsaktiviteter for barn og unge – *Alle inkludert!* (2024–2026). Det er fordelt over 900 mill. kroner fra statsbudsjettet og spillemidlene i årene 2023–2025 til tiltak knyttet til handlingsplanen for økt deltakelse blant annet i idrett, kor, korps og fritidsklubber.

Regjeringens *Handlingsplan mot muslimfiendtlighet (2025–2030)* inngår som en del av regjeringens arbeid for å forsterke og fornye innsatsen mot rasisme. *Handlingsplan mot hets og diskriminering av samer (2025–2030)* ble lagt fram i januar 2025.

Regjeringens handlingsplan for universell utforming, *Bærekraft og like muligheter – et universelt utformet Norge (2021–2025) – forlenget til 2026*, skal bidra til et bærekraftig og likestilt samfunn gjennom universell utforming av fysiske og tekniske omgivelser. Dette har særlig betydning for personer med funksjonsnedsettelse. Universell utforming inngår også som et innsatsområde i regjeringens strategi for likestilling av personer med funksjonsnedsettelse, som er under revisjon.

Tiltakene støtter delmål 10.2 og 10.3.

Mål 11: Bærekraftige byer og lokalsamfunn

Kulturinstitusjoner, bibliotek, kulturarenaer, museer, frivillige organisasjoner og idrettsanlegg utgjør viktig sosial infrastruktur i lokalsamfunn

over hele landet. De bidrar til levende lokalsamfunn, tilhørighet, identitet, attraktivitet og stedstilknypning, og er viktige møteplasser for demokratisk deltakelse og fellesskap.

Regjeringen har hatt som en hovedprioritering å gjennomføre et lokalt og regionalt kulturløft som skal komme hele landet til gode. Denne satsingen har i 2025 blant annet medført økte driftstilskudd til museer, regionale film- og dataspilltiltak og musikk- og scenekunstinstitusjoner, og nye investeringer i nasjonale kulturbygg.

I 2025 begynte arbeidet med oppfølgingen av *Mer film sammen – regjeringens strategi for kino og filmformidling*, med mål om å legge til rette for filmkulturelle møteplasser i hele landet.

Som en del av oppfølgingen av *Rom for deltakelse – regjeringens kulturfrivillighetsstrategi (2023–2025)*, har regjeringen også i 2025 gjennomført tiltak som styrker rammevilkårene for kulturfrivilligheten. Arbeidet med kulturarenaer og kulturfrivillighet bidrar til inkluderende og tilgjengelige lokalsamfunn.

Tiltakene støtter delmål 11.3, 11.4, 11.7 og 11.a.

Mål 12: Ansvarlig forbruk og produksjon

Flere tiltak i kulturektoren bidrar til overgangen til en mer sirkulær økonomi gjennom gjenbruk av bygg, materiale, utstyr og kunstneriske produksjoner.

Kulturroms tilskuddsordning Grønnere investeringer bidrar til å utvikle grønnere løsninger for kulturlivet, blant annet ved å legge til rette for ombruk av kulturlokaler og utstyr. I 2025 lanserte Kulturrøm programmet Gjenklang, der man kan søke tilskudd til investeringer til kulturaktivitet i eksisterende bygg.

Statens fagorgan for kunst i offentlige rom (KORO) har hatt gjenbruk som et førende prinsipp for kunsten i det nye regjeringsskvartalet, og dette viser seg i ferdigstillingen av byggetrinn 1 i 2025. Prinsippet viser seg både i gjenbruk av kunst fra departementene i nye kontekster, og i produksjonen av nye kunstverk. Flere av kunstnerne har valgt gjenbruksmaterialer og viser en bevissthet om betydningen av bærekraft og sirkulærøkonomi.

Frivillighet Norges frivillighetspolitiske plattform (2023–2027) er bygget rundt FNs bærekraftsmål. Handlingsplanen deres for 2025–2026 slår fast at frivillig sektor må sørge for at risiko for og vurdering av miljøbelastning og klimaendringer reflekteres i planer for aktiviteter, arrangement og oppføring av bygg og anlegg. Frivilligsen-

traler bidrar gjennom lavforbruksaktiviteter som reparasjon, gjenbruk og deling lokalt.

Departementet stiller konkrete krav til mottakere av spillemidler til anlegg for idrett og fysisk aktivitet, og forutsetter at mottakere av spillemidler til slike formål følger relevant regelverk om klima- og miljørelaterte forhold. Regjeringen ønsker å bidra til at det utvikles et reelt og bærekraftig alternativ til gummigranulat. EUs omsetningsforbud trer i kraft i 2031. Det gis derfor høyere tilskudd fra spillemidlene til baner uten gummigranulat enn til dem med.

Tiltakene bidrar til delmål 12.5.

Mål 13: Stoppe klimaendringene

Kultur- og frivillighetssektoren skal bidra til oppfyllelse av Norges klimamål og til omstillingen til et lavutslippssamfunn. Arbeidet omfatter både reduksjon av klimagassutslipp fra egen virksomhet og stimulering til grønn omstilling i kultur-, medie-, frivillighets- og idrettssektoren.

I fellesføringen for 2025 er virksomhetene bedt om å arbeide systematisk og helhetlig for å redusere klimagassutslipp, naturfotavtrykk og energibruk, og om å innlemme bærekraftsperspektivet i strategier og handlingsplaner.

Kulturdirektoratet lanserte i 2025 et klima- og miljøprogram for kultursektoren, samt nettportalen *Gro*, som skal styrke kunnskap og bidra til utslippskutt, klimatilpasning og økt sirkularitet. Flere kulturinstitusjoner rapporterer om klima- og miljøstrategier, energisparing, miljøsertifisering og mer bærekraftige arbeidsformer.

I museumssektoren er det rapportert om økt bruk av miljøsertifiseringer, tiltak for energieffektivisering og løsninger for gjenbruk. Det er igangsatt et forskningsprosjekt for utvikling av klimaverktøy tilpasset kultursektoren i Norge og Norden, der det blant annet skal utvikles et verktøy spesielt rettet mot kunstformidling og kunstproduksjon.

Norsk filminstitutt ferdigstilte i 2025 en felles nordisk bærekraftsstandard for film- og dramaproduksjoner, som innføres som krav i tilskuddsforvaltningen fra januar 2026. Også NRK og idrettssektoren har styrket sitt klima- og miljøarbeid gjennom konkrete tiltak for utslippsreduksjon og energieffektivisering.

Kultur- og likestillingsdepartementet er aktiv bidragsyter i internasjonale fora der klimaendrin-

gene og likestilling diskuteres. Under FNs kvinnekommisjon (CSW) i 2025 var klimaendringenes betydning for kvinner og jenter et av flere tema som ble satt på agendaen.

I 2025 fikk Folkehelseinstituttet oppdrag fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) og Miljødirektoratet om å gjennomføre en kartlegging om betydningen av klimaendringer og klimarelaterte hendelser for likestilling og sosial ulikhet. Rapporten lanseres i 2026 og skal brukes videre i en større nasjonal analyse av hvor sårbart samfunnet er for klimaendringer.

Tiltakene bidrar til delmål 13.2 og 13.3.

Mål 16: Fred, rettferdighet og velfungerende institusjoner

Kultur, medier, frivillighet og likestillingsarbeid er grunnleggende byggesteiner i et åpent, demokratisk og tillitsbasert samfunn. Arbeidet med ytringsfrihet, deltakelse, rettsvern, tilgang til informasjon og bekjempelse av diskriminering bidrar direkte til oppfyllelse av bærekraftsmål 16.

Diskrimineringsnemndas budsjett ble styrket i 2025 for å bedre saksbehandlingstiden. Kultur- og likestillingsdepartementet sendte høsten 2025 på høring et forslag om etablering av et meklingsstilbud for diskrimineringssaker i Diskrimineringsnemnda. Høringsnotatet inneholder også noen forslag om endringer i diskrimineringsombudsloven.

Mediepolitikken og arbeidet for ytringsfrihet har vært sentrale innsatsområder i 2025. Regjeringen la blant annet fram to strategier: én strategi for en åpen og opplyst offentlig samtale og én strategi for å styrke befolkningens motstandskraft mot desinformasjon. Departementet har også satt i gang arbeidet med de fireårige styringssignalene for NRK og mediestøtten for perioden 2027–2030.

Idretten og kulturfrivilligheten er viktige arenaer for fellesskap og tillit, og inkluderer svært mange barn og unge. Regjeringens målrettede satsing på deltakelse har styrket tiltak som gir bred tilgang til kultur- og idretsaktiviteter over hele landet. Frivillighetens dag og samarbeid med offentlige aktører har bidratt til å synliggjøre frivillighetens rolle i å bygge fellesskap og styrke demokratiet.

Tiltakene støtter delmål 16.3, 16.6, 16.10 og 16.b.

10 Forskning og kunnskapsutvikling på kultur-, frivillighets- og likestillingsfeltet

Forskning og kunnskapsinnhenting inngår i mange deler av Kultur- og likestillingsdepartementets arbeid og legger grunnlaget for en kunnskapsbasert politikkutvikling, lovgivning, forvaltning og faglig utvikling.

Norsk forskningspolitikk er organisert etter sektorprinsippet. Det enkelte departement har ansvar for forskning og kunnskapsutvikling innenfor sine sektorer for å bidra til faglig utvikling og god måloppnåelse på de aktuelle områdene. Kultur- og likestillingsdepartementet har sektoransvar innenfor områdene kultur, medier, idrett, pengespill og lotteri. Kultur- og likestillingsdepartementet er også med på å stimulere til og koordinere forskning og kunnskapsutvikling på tvers av departementer og sektorer på områder hvor departementet har et koordineringsansvar. Dette gjelder den statlige likestillings- og diskrimineringspolitikken, frivillighetspolitikken og språkpolitikken.

I tråd med sektoransvaret skal departementet:

- ha oversikt over sektorens kunnskapsbehov
- systematisk vurdere forskning som virkemiddel for å nå sektorpolitiske mål
- bidra til forskning og kompetanseutvikling for sektoren
- sørge for forskning for politikkutforming og forvaltning
- legge til rette for høy vitenskapelig kvalitet og relevans i forskningen
- være bevisst på hvilken kanal som velges for forskningsfinansiering
- samarbeide med andre departementer
- følge opp internasjonalt forskningssamarbeid innenfor sektoren

Kultur- og likestillingsdepartementet følger opp dette på ulike måter og de viktigste virkemidlene er:

- bevilgninger til Norges forskningsråd
- bevilgninger til underliggende etater med FoU-ansvar
- tilskudd til forskningssentre

- tilskudd og bevilgninger til statistikkutvikling, blant annet til SSB
- fortløpende utlysninger/bestillinger av kunnskapsoppdrag, evalueringer og utredninger

Langtidsplan for forskning og høyere utdanning (2023–2032)

Et sentralt forskningspolitisk virkemiddel er langtidsplanen for forskning og høyere utdanning. Planen rulleres hvert fjerde år. Regjeringen la høsten 2022 fram Meld. St. 5 (2022–2023) *Langtidsplan for forskning og høyere utdanning 2023–2032*. Regjeringen peker ut tre overordnede mål for perioden: styrket konkurransekraft og innovasjonsevne, miljømessig, sosial og økonomisk bærekraft og høy kvalitet og tilgjengelighet i forskning og høyere utdanning. I tillegg til målene har regjeringen seks prioriterte tematiske områder:

- hav og kyst
- helse
- klima, miljø og energi
- muliggjørende og industrielle teknologier
- samfunnssikkerhet og beredskap
- tillit og fellesskap

Forskningen som finansieres av Kultur- og likestillingsdepartementet, bidrar særlig til den tematiske prioriteringen tillit og fellesskap, men også til det overordnede målet miljømessig, sosial og økonomisk bærekraft. Medier og kulturliv blir i langtidsplanen omtalt som viktig infrastruktur for samfunnsdeltakelse og offentlig samtale og som en forutsetning for et demokratisk samfunn. Planen peker på behov for kunnskap om tilhørighet og mangfold og hvordan medienes, sivilsamfunnets og kulturens roller i samfunnet har stor betydning for demokrati, fellesskap, integrering og samfunnsmessig tillit. For en utdypende omtale vises det til Prop. 1 S (2026–2027) for Kunnskapsdepartementet.

Prioriterte områder

Kultur- og likestillingsdepartementet har igangsatt arbeidet med å utarbeide en FoU-strategi som vil angi innhold, struktur og retning for departementets FoU-arbeid. Strategien vil kretse rundt kunnskapsstatus, kunnskapsbehov og relevante virkemidler på områdene som faller innenfor departementets sektoransvar, samt på områdene der departementet har et tverrsektorielt ansvar. Det er avholdt innspillmøter med departementets underliggende etater i forbindelse med strategiarbeidet.

Under følger en kort presentasjon av de viktigste prioriteringene når det gjelder forskning og kunnskapsinnhenting på Kultur- og likestillingsdepartementets områder.

Idrett, sivilsamfunn og frivillighet

Kultur- og likestillingsdepartementet er med på å finansiere forskningsinnsatsen ved blant annet Forskningssenter for barne- og ungdomsidrett (Norges idrettshøgskole) og ved Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor (Institutt for samfunnsforskning/NORCE). Forskningen ved sistnevnte senter omhandler temaene perspektiver på deltakelse, rammevilkår for frivilligheten, endringer i organisasjonslandskapet i frivillig sektor og frivillighetens samfunnseffekter. Forskningen på området er helt sentral for Kultur- og likestillingsdepartementets koordineringsansvar for den statlige frivillighetspolitikken. Et viktig felles tema ved de to sentrene er graden av deltakelse, både i barne- og ungdomsidretten og i frivillige organisasjoner generelt. Denne forskningen er viktig for å forstå hva som fremmer og hva som hemmer deltakelse i frivilligheten. Faktorer som sosioøkonomisk bakgrunn, kjønn, etnisitet, religion, seksuell orientering og funksjonsevne påvirker alle graden av deltakelse i frivillige organisasjoner. Forskningen er dermed med på å belyse sentrale ekskluderings- og inkluderingsmekanismer, og utgjør et viktig bidrag når det gjelder kunnskap om utviklingen av sosiale ferdigheter, fysisk og mental helse og inkludering i det norske samfunnet. Forskningsprogrammet ved Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor ble fornyet for en ny femårsperiode i 2025. De fire ovennevnte temaområdene er i all hovedsak videreført, noe som gir kontinuitet i kunnskapstilfanget, og gjør det mulig å følge utviklingen over tid.

Likestilling og ikke-diskriminering

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) har, som Kultur- og likestillingsdepartementets fagdirektorat for likestilling og diskriminering, ansvar for å bidra til forskning og utvikling på likestillingsfeltet. En rekke forsknings- og evalueringsprosjekter gjennomføres hvert år som del av implementeringen av ulike meldinger, handlingsplaner og strategier. Direktoratet har de senere årene utviklet et indikatorsett som blant annet dekker likestilling, diskriminering og levekår blant ulike grupper i befolkningen. Det gis i tillegg årlige tilskudd til CORE – Senter for likestillingsforskning og til en likestillingskoordinator i SSB.

Det er satt i gang en målrettet og helhetlig innsats for forskning og innovasjon på likestilling og diskriminering, på tvers av samfunnssektorer og diskrimineringsgrunnlag. Ved inngangen av 2026 leverte Norges forskningsråd en rapport om kunnskapsgrunnlaget for FoU-innsatsen på likestilling og diskriminering. Sommeren 2026 leverte Bufdir en utredning om tiltak for å styrke forskningen på likestilling og diskriminering. Begge rapportene inngår i departementets kunnskapsgrunnlag i den videre prosessen.

Arbeidet med forskning og utvikling på tvers av sektorer er et av regjeringens tiltak i langtidsplanen for forskning og høyere utdanning, og det skal styrke kunnskapsgrunnlaget for likestillingsinnsatsen på en rekke arenaer og sektorer framover.

Kunst, kultur og medier

Kultur- og likestillingsdepartementets midler til kultur- og medieforskning kanaliseres i hovedsak gjennom Norges forskningsråd som lyser ut midler til formålet, hovedsakelig gjennom porteføljen Velferd og utdanning. Prosjektene som finansieres, omfatter fag som medievitenskap og journalistikk, bibliotekvitenskap, sosiologi, statsvitenskap, økonomi, rettsvitenskap, kulturvitenskap, kulturhistorie, filmvitenskap og musikkvitenskap. I 2026 er det en større utlysning i regi av Norges forskningsråd med tittelen *Kulturens samfunnsbetydning*. Utlysningen dekker temaer som kulturens legitimitet, kulturens betydning for individ og samfunn, kulturens finansiering og styring og konsekvenser av medie- og teknologiutvikling for kulturlivet og kultursektoren. Midlene fra departementet går også til styrking av forskning på kulturarven innenfor museumssektoren og deltakelse i partnerskapet Resilient Cultural Heritage, som ligger under Horisont Europa.

I budsjettet for 2026 ble det satt av 5 mill. kroner til et nytt senter for forskning på det offentlige ordskiftet. Senteret skal bidra med langsiktig forskning på det offentlige ordskiftet, inkludert statusen for ytringsfrihet, polarisering og desinformasjon. Institutt for samfunnsforskning, i samarbeid med Universitetet i Oslo og forskningsinstituttet NORCE, vant anbudskonkurransen sommeren 2026. Kontrakten har en varighet fram til 2030. Regjeringen foreslår en bevilgning på 10 mill. kroner til forskningssenteret i 2027, som blir første hele driftsår.

Også underliggende virksomheter som Kulturdirektoratet, Medietilsynet, Norsk filminstitutt og Kulturtanken bidrar på ulike måter til forskning og kunnskapsutvikling på det kultur- og mediepolitiske området gjennom sitt kunnskapsarbeid. Dette innbefatter blant annet ny kunnskap om kunstfeltenes og mediefeltets utvikling, om kunstens rolle i samfunnet og om barn og unges møter med kunst, kultur, sosiale medier og norske medier.

Bevilgninger til SSB sikrer statistikk på departementets områder og ligger til grunn for analyser og forskning utført av vitenskapelige miljøer.

Medietilsynet innhenter og formidler kunnskap om den økonomiske og markedsmessige situasjonen for norske medier. Videre rapporterer tilsynet jevnlig om status for kritisk medieforståelse i befolkningen, befolkningens tillit til mediene og utviklingen i mediemangfoldet. Medietilsynet har de seneste årene styrket arbeidet med innsikt, analyse og kommunikasjon innenfor tilsynets arbeidsområder, inkludert hvordan algoritmer, kunstig intelligens, systemdesign og platt-

formpraksiser påvirker både spredning av feil- og desinformasjon og tilgang til troverdig informasjon.

Kultur- og likestillingsdepartementet har ansvar for arkiv-, bibliotek- og museumsfeltet, og flere institusjoner på feltet utfører egen forskning, i tillegg til å være infrastruktur for forskning. Forsknings- og kunnskapsarbeidet i disse institusjonene bidrar til ny viten om den kulturarven som institusjonene ivaretar. De statlige virksomhetene Nasjonalbiblioteket og Nasjonalarkivet er godkjente forskningsinstitusjoner etter Forskningsrådets kriterier. Departementet gir også driftstilskudd til 61 museer i det nasjonale museumsnettverket, og flere av museene driver forskning. De siste tjue årene har det blitt gjennomført en storstilt digitalisering av Nasjonalbibliotekets samlinger og Nasjonalarkivets arkiver. Tilrettelegging av de digitale samlingene som forskningsinfrastruktur har muliggjort stordataanalyser og datadrevet forskning. Samlingene har verdi for forskning om ulike tema i flere fag, bl.a. humaniora, samfunnsvitenskap, medisin og meteorologi. Nasjonalbibliotekets arbeid med språkmodeller, jf. omtale under kap. 326, er forskningsdrevet. Både modellene og grunnlagsdata legger til rette for videre forskning på og med kunstig intelligens. Språkrådet etablerte en egen enhet for analyse i 2025. Enheten skal legge til rette for mer kunnskapsbasert og målrettet språkpolitikk og språkpolitisk innsats. Arbeidet ved Nidaros Domkirkes Restaureringsarbeider skal være forskningsbasert. FoU-arbeidet i virksomheten er kjennetegnet av tett kontakt mellom tradisjonshåndverkere og akademikere.

11 Mediepolitiske styringssignaler 2027–2030

11.1 Innledning og bakgrunn

11.1.1 Innledning

I henhold til grunnloven § 100 skal myndighetene legge til rette for et åpent og opplyst offentlig ordskifte. Et velfungerende demokrati forutsetter blant annet at befolkningen har tilgang til troverdig informasjon fra uavhengige redaktørstyrte medier med tilstrekkelige ressurser til å utøve sin samfunnsrolle. Redaktørstyrte medier er derfor også sentrale i sivil beredskap og for befolkningens motstandskraft mot desinformasjon.

Norske mediers rammevilkår skal sikre denne delen av den demokratiske infrastrukturen. I et langstrakt land med et lite språk kan ikke mediesektoren overlates til markedet alene. Mediestøtten skal derfor bidra til forutsigbare økonomiske rammer slik at vi kan opprettholde et mangfold av redaktørstyrte medier over hele landet. Mediestøtten skal også forvaltes på armlengdes avstand fra politiske myndigheter, slik at medienes uavhengighet ivaretas.

Ordningen med fireårige styringssignaler skal sikre dette. I henhold til mediestøtteloven § 3 skal regjeringen foreslå faste, langsiktige økonomiske rammer for NRK og de direkte tilskuddsordningene for mediestøtte gjennom fireårige styringssignaler. Forslag til styringssignaler skal legges frem for Stortinget i en budsjettproposisjon året etter stortingsvalg og skal bygge på en helhetlig gjennomgang av mediepolitikken og de mediepolitiske virkemidlene. Til grunn for forslaget om fireårige styringssignaler skal det ligge en bred omtale av de økonomiske forutsetningene for medievirksomhet i Norge. Departementet skal også vurdere de mediepolitiske målene og virkemidlene i lys av utviklingen i mediesektoren.

11.1.2 Regjeringens mediepolitikk

Regjeringen skal understøtte medienes demokratiske funksjon gjennom å legge til rette for ytringsfrihet, pressefrihet, tilgjengelighet, mediemangfold, uavhengighet, nyhetsproduksjon over hele landet og en åpen og opplyst offentlig samtale. At

befolkningen, på tvers av samfunnsgrupper, har tilgang til og bruker norske redaktørstyrte medier, er sentralt for demokratisk beredskap og for å sikre en informert, åpen og fri offentlig samtale. I møte med rask teknologiutvikling og store utenlandske teknologiselskapers dominans i annonse- og brukermarkedet, må redaktørstyrte medier innovere og utvikle seg for å opprettholde sin samfunns- og beredskapsrolle. De statlige virkemidlene kan bidra til dette.

Regjeringen vil legge til rette for et mangfoldig, utbredt og bærekraftig medielandskap hvor norske, uavhengige og redaktørstyrte medier tilbyr variert og troverdig informasjon, og der de kan fungere som arenaer for offentlig deltakelse og tilknytning. Nasjonal strategi for et åpent og opplyst offentlig ordskifte (ytringsberedskapsstrategien), strategi for å styrke motstandskraften mot desinformasjon, totalberedskapsmeldingen og nasjonal sikkerhetsstrategi peker på et mangfold av redaktørstyrte medier som sentralt for vår demokratiske infrastruktur og motstandskraft mot desinformasjon og uønsket påvirkning. Som ytringsberedskapsstrategien påpeker, bidrar redaktørstyrte medier med et «korrektiv og motvekt til stormen av uredigert, uverifisert og partisk informasjon»¹. Regjeringens strategi for å styrke motstandskraften mot desinformasjon påpeker at god tilgang på verifisert, balansert og aktuell informasjon bidrar til å gjøre befolkningen mindre sårbar for påvirkning.

Mediene står overfor store utfordringer, med et stadig mer krevende mediemarked og kontinuerlig teknologisk omveltning. Samtidig er troverdige redaktørstyrte medier som folk har tillit til viktigere enn noen gang. Regjeringen mener derfor det er behov for en styrket mediestøtte i den kommende styringssignalperioden.

Regjeringen har valgt å særlig prioritere to områder i den kommende styringssignalperioden. For det første vil regjeringen støtte redaksjonell utvikling i lokale medier. Lokalmidlene bidrar til lokaldemokratiet og til gode lokalsamfunn. Det er

¹ Ytringsberedskap – nasjonal strategi for eit ope og opplyst offentlig ordskifte (2025) s. 17

fortsatt et stort behov for å styrke de lokale mediernes mulighet til å utvikle journalistikken og nye formater. Det henger også sammen med regjeringens andre hovedprioritering, som er å bidra til økt bruk av redaktørstyrte medier blant unge. Yngre mediebrukere retter seg særlig mot digitale plattformer og video- og lydformater for aktualitets- og nyhetsinnhold. Selv om norske medier ligger langt fremme, står de fortsatt overfor rask teknologiutvikling, og konkurranse fra nye tjenester og produkter fra utenlandske teknologiselskaper. Brukernes vaner og preferanser endrer seg også raskt, og utviklingen av kunstig intelligens skaper nye muligheter og utfordringer. For å sikre fremtidig bruk og tillit, må mediene produsere innhold tilpasset formater som brukere etterspør og er villige til å betale for. I en tid hvor produksjon og distribusjon av desinformasjon er enklere og hvor desinformasjon samtidig er vanskeligere å avdekke, er det også særlig viktig at befolkningen er bevisst skillet mellom informasjon produsert i tråd med journalistiske arbeidsmetoder og annet innhold.

Regjeringen vil følge utviklingen i mediemarkedet i perioden og eventuelt foreslå justeringer for å styrke mediemangfoldet og mediernes mulighet til å utvikle attraktive nyhetstilbud for unge.

11.2 Tendenser i mediemarkedet

I dette kapittelet beskrives det norske mediemarkedet og de teknologiske endringene som påvirker de norske redaktørstyrte mediene. Kapittelet beskriver også hvordan mediemarkedet vil kunne utvikle seg, og utviklingen innenfor mediebruk og medieøkonomi.

11.2.1 Teknologiske endringer

Raske teknologiske endringer de siste tiårene har bidratt til nye muligheter for informasjonsproduksjon, -distribusjon, -innhenting og -eksponering. De store teknologiselskapene har etablert seg som dominerende leverandører for offentlighetens arenaer og informasjonsflyt. Terskler for offentlig deltakelse og informasjonstilgang har endret seg; mens borgere har fått utvidede muligheter til å delta og ytre seg i offentligheten og til å innhente informasjon og oppdage nye perspektiver, har nye former for demokratiske barrierer samtidig dukket opp. I stedet for å utelukke demokratisere og utjevne forskjeller, kan digitale plattformer og tjenester, slik som språkmodeller, reproduerte diskriminerende strukturer. Digi-

tale plattformer og tjenester er også uovertrufne verktøy for aktører som ønsker å spre desinformasjon, manipulere borgeres meningsdannelse, skape usikkerhet og frykt, eller utfordre samhold og fellesskap, sterkt intensivert av kunstig intelligens.

Samtidig som teknologiutviklingen tilbyr store muligheter på tvers av samfunnsområder, har redaktørstyrte medier blitt utfordret av flere av de store teknologiselskapenes tjenester. Tjenestene tilbyr plattformdesign, algoritmer og innhenting og analyse av brukerdata som gir brukerne sømløse og personaliserte opplevelser, men ofte er dette i bytte mot mindre personvern og sikkerhet. Datafisering av borgeres handlinger og preferanser har gått hånd i hånd med en intensivert oppmerksomhetsøkonomi. I denne økonomien har teknologiselskapene utfordret troverdige informasjonsleverandører som redaktørstyrte medier.

Rapporter som *Fremtidens redaktørstyrte medier 2035*, utarbeidet av NRK, Mediebedriftenes Landsforening (MBL) og rådgivningsselskapet InFuture², peker på hvordan kunstig intelligens både gir store muligheter og utfordringer for de redaktørstyrte nyhetsmediene. Rapporten viser blant annet til at kunstig intelligens kan virke effektiviserende for redaksjonene. Flere redaktørstyrte medier har for eksempel brukt kunstig intelligens både til personalisert nyhetsformidling og til arbeidsprosesser i undersøkende journalistikk³. På den andre siden kan KI-tjenester som tilbyr nyhetsformidling basert på redaktørstyrte mediers innhold – uten økonomisk kompensasjon selv om det kan omfatte innhold hentet bak betalingsmur – minske trafikk til nyhetsnettsteder og utfordre direkterelasjonen mellom redaktørstyrte medier og publikum. Denne direkterelasjonen er sentral for avisenes forretningsmodell, som i økende grad baseres på brukerbetaling. KI-tjenestene følger heller ikke journalistiske etiske og faglige retningslinjer for utvelgelse og presentasjon av nyhetsstoff.

11.2.2 Mediebruk og tilgang

Befolkningens mediebruk har endret seg i takt med omveltende teknologisk utvikling i mediemarkedet. Gjennom internett og digitale flater kan nyheter og aktualitetsinnhold konsumeres fra

² NRK, MBL, inFuture (2025). *Fremtidens redaktørstyrte medier 2035* og Oslo Economics (2025) *Redaktørstyrte mediers økonomiske forutsetninger – i dag og fremover*.

³ Moe, H., & Schefner, C. (2025). *Norway*. Reuters Institute for the Study of Journalism.

hvor som helst, døgnet rundt. På digitale plattformer kan nyhets- og aktualitetsinnhold videre produseres av innholdsprodusenter uten redaksjonell tilknytning og distribueres av algoritmer innrettet mot å fange og holde på brukeres oppmerksomhet. SSBs mediebarometer fra 2025 viser at nordmenn i stadig større grad tar i bruk digitale medier til nyheter, og at bruken av tradisjonelle medieformater går ned. På sosiale medieplattformer har mediebrukere tilgang til et uendelig antall innholdsprodusenter, hvis eksponering til den enkelte bruker følger personaliseringsprinsipper og algoritmer. Samtidig har nordmenn høy betalingsvilje for nyheter, noe som står seg tross teknologiutvikling og utenlandske selskapers inntrøden i redaktørstyrte mediers annonse- og publikumsmarked, ifølge Medietilsynet. Dette antas å blant annet komme av en solid avislesingstradisjon, en innovativ mediebransje og langvarige mediestøtteordninger⁴.

De fleste nordmenn har et variert nyhetskonsument som består av ulike redaktørstyrte kilder⁵. Lokal- og regionalaviser har for eksempel en viktig posisjon i befolkningens nyhetsdiett, også blant de yngre⁶. 72 pst. av befolkningen hadde i 2025 tilgang til minst ett avisabonnement, en liten økning fra årene før⁷, og tilgang til lokale nyheter er den vanligste motivasjonen for å holde et avisabonnement⁸. MBLs undersøkelse fra 2024 om betaling for nyheter viser at flere under 30 år har tilgang til et avisabonnement enn før. Oslo Economics rapport om redaktørstyrte mediers fremtidsutsikter fra 2025 viser at enkelte av bransjeaktørene oppga at unge i dag i større grad betaler for nyhets- og aktualitetsinnhold enn det de har gjort historisk.

Selv om man samlet sett ikke finner grunnlag for å hevde at dagens unge er mindre interesserte i nyheter enn tidligere, fører teknologiutvikling og endrede bruksmønstre med seg nye utfordringer. Sosiale medier og nettaviser er de mest brukte kildene til nyheter for dem mellom 16 og 24 år⁹, med henholdsvis 81 pst. og 42 pst. som daglig bruker disse kildene. SSBs mediebarometer for 2025 viser at blant dem i aldersgruppen 16–24 år som får nyheter via sosiale medier, er det bare 49 pst. som får det ved å følge redaktørstyrte medier.

Ellers får de også med seg nyheter på sosiale medier via at nyheter «dukker opp i feeden» (66 pst.), via at venner deler innlegg og lenker (29 pst.), via organisasjoner (20 pst.) eller offentlige personer (17 pst.) som de følger. Medietilsynets rapport om NRKs bidrag til mediemangfoldet fra 2026 viser også at tillit til nyhetsmedier stiger med alder. Unge under 35 år har også høyere tillit til KI-samtaleroboter og sosiale medier som nyhetsformidlere enn de over 35 år¹⁰. Uavhengige innholdsskapere opptrer også som aktualitets- og nyhetsformidlere i formatene som unge særlig foretrekker – på sosiale medier og i podkastformater. Medietilsynets rapport *Feed, fornuft og følelser: ungdoms refleksjoner om politikk, medier og påvirkning* fra 2025 viser at tillit til redaktørstyrt innhold ikke nødvendigvis bygger på kunnskap om redaksjonelle prinsipper eller faktasjekking, men snarere på opplevelse, gjenkjennelse og tidligere erfaringer. Influensere vurderes på samme måte som redaktørstyrte medier. Medietilsynet vurderer det slik at unge har medievaner som kan gjøre dem særlig utsatte for feil- og desinformasjon.

Som påpekt av Oslo Economics, er det også usikkerhet knyttet til om unge vil ha betalingsvilje for aktualitets- og nyhetsinnhold i fremtiden. Yngre mediebrukere retter seg oftere mot digitale plattformer og video- og lydformater for nyhets- og aktualitetsinnhold enn eldre¹¹, og etterspørselen etter disse formatene for nyhetskonsument er antatt å øke¹². I en økonomi hvor det er sentralt å fange og holde på brukeres oppmerksomhet, kan utenlandske teknologiselskaper ha et konkurransefortrinn grunnet personaliserte og sømløse opplevelser muliggjort av omfattende innhenting og bruk av data om brukernes atferd.

11.2.3 Mediemarkedet og økonomi

11.2.3.1 Avis

Mediemarkedet er preget av omfattende strukturelle endringer. Norske aviser er verdensledende på digitalisering av innhold og kan vise til stadig økende digitale brukerinntekter¹³. Deres lønnsomhet har også styrket seg noe i 2025, fra et sær-

⁴ Moe, H., & Schefner, C. (2026). *Norway*. Reuters Institute for the Study of Journalism.

⁵ Medietilsynet (2025). Mediemangfold i et brukersperspektiv.

⁶ Ibid.

⁷ Medietilsynet (2026). NRKs bidrag til mediemangfoldet.

⁸ MBL (2024). Undersøkelse om betaling for nyheter.

⁹ SSB (2025). Norsk mediebarometer 2025.

¹⁰ Moe, H., Schefner, C., & Bjørgan, J. (2026). *Bruksmønstre for digitale nyheter*. Reuters Digital News Report, Norge.

¹¹ Oslo Economics (2025). Redaktørstyrte mediers økonomiske forutsetninger – i dag og fremover.

¹² Bransjeaktører intervjuet av Oslo Economics for rapporten Redaktørstyrte mediers økonomiske forutsetninger – i dag og fremover (2025)

¹³ Medietilsynet (2026). Økonomien i norske aviser 2021–2025.

lig dårlig resultat i 2022. Likevel viser Medietilsynets rapport om økonomien i norske aviser 2021–2025 at avisenes økonomi stadig er under press. Bakgrunnen for en noe styrket lønnsomhet er fallende driftsutgifter og økte driftsinntekter, sett for avisbransjen som helhet. Driftsinntektene har imidlertid økt mindre enn prisveksten, og avisene opplever stadig et inntektstap. Medietilsynets rapport viser at driftsresultatet for avisene som inngår i rapporten var nær 613 mill. kroner i 2025 før statlige tilskudd. I sum økte avisenes driftsresultat med 156 mill. kroner fra 2024. Med et bunnpunkt i avisenes driftsmargin på 2,1 pst i 2022 (fra 6 pst. i 2020 og 7 pst. i 2021) økte avisenes driftsmargin til 5 pst. i 2025 før statlige tilskudd. I 2025 gikk 208 av 251 aviser med overskudd etter tilskudd og før skatt, sju flere enn i 2024. Det er imidlertid forskjeller mellom de ulike avistypene. I 2025 fikk de nasjonale breddeavisene og de største lokal- og regionalavisene svakere lønnsomhet enn i 2024, om man ser på resultater før tilskudd. Små og mellomstore lokalaviser og de nasjonale nisjeavisene styrket på sin side lønnsomheten i 2025, sett mot 2024. De minste lokalavisene og de nasjonale nisjeavisene har en betydelig negativ driftsmargin før tilskudd. Et hovedtrekk ved utviklingen de siste fem årene er ifølge Medietilsynets rapport at de større lokalavisene har tapt inntekter, mens de nasjonale avisene og de minste lokalavisene har sett inntektsøkninger.

I arbeidet med styringssignalene har departementet innhentet framskrivinger fra Mediebedriftenes Landsforening (MBL), Landslaget for lokalaviser, Sálas og Norsk Lokalradioforbund (NLR). MBL har levert framskrivinger på vegne av avisorganisasjonene. Framskrivingene viser til at norske aviser foreløpig ikke har klart å etablere en bærekraftig heldigital forretningsmodell. Bransjen legger fram tre ulike framskrivinger basert på ulike økonomiske utviklingsscenarioer («lav», «middels» og «høy»). Framskrivingene i mellomscenariet, som beskrives som det mest sannsynlige, viser at kostnadene vil øke mer enn inntektene frem mot 2031. For å opprettholde en driftsmargin på 6 pst. må avisene kutte 1,077 mrd. kroner i perioden 2027–2031, i tillegg til allerede planlagte besparelser. De konkluderer med at uten omfattende tilpasninger står medieøkonomien overfor betydelige utfordringer. Oslo Economics rapport peker også på behov for omfattende kostnadsbesparende tiltak som følge av betydelige inntektstap av salg av papirutgaver, som kun i noen grad er erstattet av inntekter fra digitale flater. Annonseinntektene har i tillegg sunket til et historisk lavt nivå. En sentral årsak til avisenes tap

av annonseinntekter er globale teknologiselskapers inntreden i markedet. De hadde en markedsandel på 47 pst. mot avisenes 13 pst. i 2025¹⁴.

Samtidig viser Medietilsynets rapport at papiravisen fortsatt har stor betydning for avisenes finansieringsgrunnlag, og at de direkte mediestøtteordningene fortsatt er sentrale for å opprettholde et godt mediemangfold. Uten produksjonstilskuddet ville mange av tilskuddsmottakerne fått et lavt eller negativt driftsresultat i 2025. Ifølge Medietilsynet kommer den noe styrkede lønnsomheten i avisbransjen blant annet som følge av økte brukerinntekter og god kostnadskontroll. Mange aviser har blant annet redusert utgivelsesfrekvens, noe som har resultert i en innsparing på 917 mill. kroner i lavere trykking- og distribusjonskostnader for bransjen som helhet.

Mens avisenes forretningsmodeller har beveget seg bort fra å i hovedsak basere seg på annonsefinansiering til brukerfinansiering, presses de imidlertid også i brukermarkedet. Ifølge de økonomiske framskrivingene fra bransjen, er det på grunn av prisøkninger og nye abonnementsmodeller som Amedias +Alt at inntektene foreløpig holder seg, men potensialet for ytterligere inntektsvekst fra prisøkninger eller nye abonnementsmodeller er begrenset. Framskrivingene beskriver at brukerinntektene kan synke med mindre man i større grad når de under 40 år. Samtidig anslår blant annet Medietilsynet at brukerinntekter kommer til å være stadig viktigere for redaktørstyrte medier. Ifølge Oslo Economics rapport fra 2025 om nyhetsmediers økonomiske situasjon og fremtidsutsikter, vil økt behov for digital brukerfinansiering føre til at lite innhold blir åpent tilgjengelig, og at tilgang vil avhenge av betalingsvilje.

Avismarkedet har over lengre tid vært preget av konsolidering og samarbeid som har muliggjort stordriftsfordeler for den enkelte medieaktør gjennom tilgang til teknologiske løsninger, digital infrastruktur og nye inntektsstrømmer. Konsernmodellen gir enkeltaktører tilgang til blant annet kostbare digitale løsninger og felles data, annonse- og abonnementsløsninger. Ifølge Medietilsynet har man ikke sett at mediemangfoldet er svekket som følge av oppkjøp og høy eierkonsentrasjon i avismarkedet. Norge har fremdeles et godt utgangspunkt med redaksjoner over hele landet, på nasjonalt, regionalt og lokalt nivå¹⁵.

¹⁴ Medietilsynet (2026). Økonomien i norske aviser 2021–2025.

¹⁵ Medietilsynet (2026). Mediemangfold i et avsenderperspektiv.

Samtidig står særlig små aviser utenfor konsern dårligere posisjonert, med store driftsøkonomiske utfordringer¹⁶.

11.2.3.2 Radio

Ifølge Medietilsynets rapport *Mediemangfoldets regnskapet 2025 – Mediemangfold i et avsenderperspektiv* har det vært stabilitet i det nasjonale radiomarkedet etter overgangen fra FM til DAB i 2017, med stabil oppslutning for de tre store radioaktørene NRK, P4-gruppen og Bauer Media. Overgangen til DAB tillot etableringen av flere nye riksdekkende kanaler. Ifølge Oslo Economics, bestod disse i hovedsak av nyetablerte nisjekanaler med mindre nyhets- og aktualitetsinnhold. Dette kom som følge av bortfall av forpliktelser knyttet til sendingsrettigheter, etter at overgangen til digital distribusjon fjernet kapasitetsbegrensninger i det analoge bakkenettet. Radioens forretningsmodeller baserer seg fortsatt på salg av reklame¹⁷. Ifølge Oslo Economics rapport om redaktørstyrte mediers økonomiske forutsetninger har annonseinntektene økt for radiobransjen, samtidig som distribusjonskostnader har gått ned. Samtidig har nye kostnader og konkurranse fra utenlandske teknologiselskaper lagt press på radiobransjen.

Medietilsynets rapport viser at det lokale radiomarkedet har vært preget av endringer i eierstruktur og innholdstilbud, og at lokalradioene står i en utfordrende økonomisk situasjon med svekket lønnsomhet. Lokalradiomarkedet består av aktører av ulik størrelse og type – fra større profesjonelle aktører til mindre aktører som i stor grad er drevet av frivillighet. Lokalradioene har fått fortsette å sende på FM-nettet, og denne delen av bransjen er fremdeles preget av behov for digital omstilling.

Norsk Lokalradioforbund (NLR) har levert økonomiske framskrivninger til departementet, som viser at lokalradioenes samlede driftsinntekter vil fortsette å avta gradvis i perioden 2025–2031, mens kostnadsnivået ventes å stige moderat. Samlet gir dette en gradvis svekket økonomisk balanse for bransjen. Lokalradiolyttingen har falt jevnt siden 2018. Ifølge Kantars prognoser vil daglig dekning reduseres fra 6,0 pst. i 2025 til 3,9 pst. i 2030 – en nedgang på nær 35 pst. Lytterutviklingen er den klart viktigste enkeltfaktoren for lokalradioenes økonomi, da samtlige hoved-

inntektskilder påvirkes av publikumsoppslutningen. En framskrivning av lyttertall fra Kantar, bestilt av NLR, viser samtidig at lokalradioene møter økende konkurranse fra globale teknologiselskaper, podkast og strømmetjenester. Under gitte forutsetninger estimeres det at daglig dekning for lokalradio vil være om lag 5 pst. i 2027 og 4 pst. i 2031.

Ifølge Medietilsynets rapport om de direkte mediestøtteordningen, er inntekter fra reklame fortsatt viktigst for lokalradioene, etterfulgt av inntekter fra bingospilling. Ordningen for lokale lyd- og bildemedier utgjorde 8,5 pst., av inntektene i lokalradiobransjen i 2024. For mindre aktører er også pengegaver, frivillig lisens og øvrige ikke-kommersielle bidrag viktige.

NLRs økonomiske framskrivning viser at lokalradioenes samlede driftsinntekter ventes å avta gradvis fram mot 2030, mens kostnadene ventes å øke moderat. Framskrivningen peker særlig på fallende reklame- og sponsorinntekter, svekkede bingoinntekter og økte kostnader til distribusjon og musikkrettigheter.

11.2.3.3 Podkast

Samtidig som færre lytter til radio enn før, viser SSBs Norsk Mediebarometer at bruken av lydmedier i det store og hele har økt de siste tre tiårene. I 2025 lyttet seks av ti nordmenn til ett eller flere lydmedier i løpet av en typisk dag. Mye av denne lyttingen er strømmet musikk, men det er også en økning i antall nordmenn som lytter til podkast. Bruken av podkast er størst blant de mellom 25 og 44 år. Et voksende podkastmarked illustrerer en økt brukerpreferanse for ikke-lineært mediekonsum¹⁸, og det er samtidig lave etableringskostnader¹⁹. I tillegg til allerede etablerte radioaktører, har også redaktørstyrte medier utviklet en sterk rolle i det norske podkastmarkedet, særlig innenfor nyhets- og aktualitetssegmentet. Flere tilbyr podkaster over egne plattformer for distribusjon og betalingsløsninger, fremfor via utenlandske teknologiselskapers plattformer. Også produsenter uten redaksjonell tilknytning tilbyr podkaster som tar for seg samfunnsaktuell tematikk. I motsetning til radio, blir podkast i større grad finansiert av brukerbetaling, ved siden av salg av annonser²⁰. Ifølge Medietilsynet var det seks av ti podkastlyttere som oppga at de hadde betalt for å

¹⁶ Oslo Economics (2025). Redaktørstyrte mediers økonomiske forutsetninger – i dag og fremover.

¹⁷ Oslo Economics (2025). Redaktørstyrte mediers økonomiske forutsetninger – i dag og fremover.

¹⁸ Medietilsynet (2025). Mediemangfold i et brukersperspektiv.

¹⁹ Oslo Economics (2025). Redaktørstyrte mediers økonomiske forutsetninger – i dag og fremover.

²⁰ Ibid.

høre på podkast i 2024, mot fem av ti i 2022. Betaling for både strømming av musikk og podkastlytting er mer vanlig blant unge. Blant de som lytter til podkast og er over 15 år, lyttet 18 pst. til podkaster om nyheter i 2024. Medietilsynets *Mediemangfold i et bruksperspektiv* fra 2025 viser at podkaster i kategorien humor (34 pst.), livsstil og helse (25 pst.) og historier fra virkeligheten (22 pst.) er de mest populære.

11.2.3.4 Fjernsyn og strømmetjenester

Det norske fjernsynsmarkedet har opplevd fallende annonseinntekter, mens inntekter fra distribusjon og brukerbetaling har økt.²¹ De største aktørene i det norske tv-markedet er NRK og TV2, som er underlagt norsk jurisdiksjon, ved siden av Viaplay Group (tidligere NENT) og Warner Bros. Discovery (tidligere Discovery). Markedsandelene for og mellom de fire største aktørene viser høy grad av stabilitet, ifølge Medietilsynets rapport *Mediemangfold i et bruksperspektiv* fra 2025.

I tråd med teknologiutvikling, endrede medievaner og konkurranse fra utenlandske selskaper, har norske fjernsynsaktører utviklet egne strømmetjenester i tillegg til sitt tradisjonelle lineære tilbud. Samtidig har samarbeid på tvers av bransjer preget fjernsyns- og strømmemarkedet, med pakkeløsninger som tilbyr både internett, strømmetjenester og fjernsyn i ett. Brukerbetaling er med andre ord en stadig viktigere inntektskilde for norske fjernsynsaktører.

SSBs Mediebarometer fra 2025 viser at halvparten av befolkningen ser på strømmet innhold hver dag, og at det er de mellom 25 og 34 år som ser mest. 16 pst. av befolkningen ser på nyheter daglig via en strømmetjeneste. Innenfor denne gruppen er det flest som ser på nasjonale nyheter (77 pst.) eller lokale eller regionale norske nyheter (32 pst.). 18 pst. ser på internasjonale nyheter via en strømmetjeneste. Ifølge Medietilsynet er Netflix, NRK TV og TV 2 Play de mest brukte strømmetjenestene. Utenlandske strømmetjenester har fått en sterk posisjon i det norske fjernsyns- og strømmemarkedet. Samtidig som strømming på NRK er åpent tilgjengelig for hele den norske befolkningen, har 90 pst. av nordmenn tilgang til en betalt strømmetjeneste, ifølge SSBs Norsk Mediebarometer. De strømmetjenestene flest har tilgang til, er Netflix (70 pst.), TV2 Play (54 pst.), Disney + (38 pst.), Viaplay (37 pst.), HBO Max (36 pst.) og Prime Video (19 pst.).

Markedet for kommersiell nyhetsformidling på fjernsyn har endret seg de siste årene. Når strømming blir stadig mer populært, kan nyhetsmarkedet på fjernsyn være særlig sårbart fordi aktualitets- og nyhetsinnhold raskt blir utdatert. Det er derfor ikke like vanlig å se denne typen innhold i opptak. Publikums muligheter til å velge og kombinere strømmetjenester fremfor å kjøpe kanalpakker hvor nyheter inngår, kan påvirke brukerinntekter og annonseinntekter ettersom nyhetssendingene kan få færre seere. I det norske markedet for kommersiell nyhetsformidling reflekteres disse tendensene i TV 2s utfordringer knyttet til lav betalingsvilje for nyhets- og aktualitetsinnhold, til tross for at TV2 Play er en av de mest brukte strømmetjenestene i den norske befolkningen²².

11.3 Utredning av de medieøkonomiske virkemidlene

11.3.1 Innledning

Grunnloven § 100 sjette ledd pålegger statens myndigheter å legge forholdene til rette for en åpen og opplyst offentlig samtale. Det innebærer blant annet et offentlig ansvar for å bidra til et mangfold av norske, redaktørstyrte medier i hele landet. De redaktørstyrte mediene har en særlig demokratisk rolle og en særlig funksjon ved å rapportere om saker av offentlig interesse og avdekke kritikkverdige forhold og maktmisbruk. Det er derfor et politisk mål å støtte de redaktørstyrte mediene ved å fremme avsender-, innholds- og bruksmangfold.

Det norske markedet for redaksjonelle nyhetsmedier består av nasjonale, regionale og lokale nyhetsmedier, radio- og TV-kanaler og fagpresse. Markedet omfatter allmennkringkastere som NRK og TV 2, store mediekonsern som Amedia, Schibsted og Polaris Media, og mindre, uavhengige medieaktører. Norge har et godt mediemangfold med en bred geografisk spredning. Markedet har de siste årene vært preget av konsolidering og samarbeid mellom aktørene. Det medieøkonomiske virkemiddelapparatet er bygget opp over tid og omfatter blant annet direkte tilskudd til medier, finansiering av NRK, avtalen om kommersiell allmennkringkasting og merverdiavgiftsfritaket for aviser.

Medietilsynets økonomirapport *Økonomien i norske aviser 2021–2025* viser at avisenes inntektsgrunnlag er under press. De samlede drifts-

²¹ Oslo Economics (2025). Redaktørstyrte mediers økonomiske forutsetninger – i dag og fremover.

²² Ibid.

inntektene har økt mindre enn prisveksten de siste fem årene, men samtidig har driftsutgiftene falt. Lønnsomheten har derfor vært økende fra 2022 og bedret seg ytterligere i 2025. Annonseinntektene har fortsatt å falle og er på et historisk lavt nivå. Samtidig er papirinntektene fremdeles viktige og blir ikke fullt ut erstattet av veksten i digitale brukerinntekter. Inntektstapet gjenspeiler dermed varige strukturelle endringer i mediemarkedet og utfordrer mediens økonomiske bærekraft.

Siden den forrige helhetlige utredningen av de mediepolitiske virkemidlene, NOU 2017: 7 *Det norske mediemangfoldet*, har digitaliseringen fortsatt å øke, globale plattformer har styrket sin posisjon og befolkningens mediebruk har endret seg. Kunstig intelligens påvirker samtidig produksjon, distribusjon og bruk av redaksjonelt innhold.

Nyhetsmediene formidler i økende grad innhold som lyd, stillbilder og levende bilder, i kombinasjon og på tvers av digitale plattformer. Samtidig innebærer endrede brukervaner at publikum møter og bruker nyheter gjennom andre kanaler enn tidligere. Flere av de medieøkonomiske virkemidlene er imidlertid fortsatt i betydelig grad innrettet mot i hovedsak tekstbaserte medier. Dette kan påvirke nyhetsmediens insentiver og muligheter til å utvikle journalistiske tilbud i formater og kanaler som er tilpasset publikums endrede mediebruk.

Utviklingen aktualiserer spørsmål om det medieøkonomiske virkemiddelapparatet er innrettet på en treffsikker og god måte. Departementet ser derfor behov for en ny og samlet gjennomgang av virkemidlene, med sikte på å vurdere hvordan de best kan oppfylle de mediepolitiske målene.

11.3.2 Utvalgets oppdrag

Utvalgets hovedoppdrag vil være å vurdere hvordan de medieøkonomiske virkemidlene samlet kan bidra til å nå de mediepolitiske målene. Det inkluderer vurdering av de direkte mediestøtteordningene, merverdiavgiftsfritaket for aviser og tidsskrifter, og kjøp av avisdistribusjon i områder der det ikke er kommersielt grunnlag for egen distribusjon.

Ved Stortingets behandling av Dokument 8:244 S (2025–2026), jf. Innst. 259 S (2025–2026) *Representantforslag om fastsettelse av provenyeffekt av fritak fra merverdiavgift på levende lyd og bilde*, vedtok Stortinget å be regjeringen om å «utrede et plattformnøytralt fritak for merverdiavgift for nyhetstjenester, herunder provenyvirkning og hvordan fritaket kan avgrenses i samsvar med

ordningens formål, involvere berørte parter i utredningsarbeidet og legge resultatet frem for Stortinget på egnet måte». Finansdepartementet vil lede arbeidet med å utrede hvordan et plattformnøytralt merverdiavgiftsfritak kan utformes, slik Stortinget har anmodet om. Utvalget og relevante myndigheter på skatte-, kultur- og medieområdet vil bli involvert i arbeidet, herunder i spørsmål om hvilke alternative utforminger av plattformnøytralt merverdiavgiftsfritak som skal utredes. Utredningen skal legges frem i en rapport som vil være et underlag for den helhetlige vurderingen av de mediepolitiske virkemidlene utvalget skal gjøre. Utredningen vil senest bli lagt frem høsten 2027.

Finansieringen av NRK og avtalen om kommersiell allmennkringkasting ligger utenfor utvalgets mandat, men inngår i det samlede mediepolitiske landskapet og kan tas i betraktning som relevant kontekst.

Utvalget skal avgi sin utredning som en NOU innen 1. november 2028.

11.4 De direkte mediestøtteordningene

Medietilsynet har på oppdrag fra Kultur- og likestillingsdepartementet utarbeidet en rapport om behovet for enkelte endringer i de direkte mediestøtteordningene. I forbindelse med arbeidet med rapporten har Medietilsynet også innhentet innspill fra mediebransjen. Videre har departementet mottatt en rekke innspill til regelverket og behovet for styrking av ordningene fra mediebransjen. I det følgende vurderer departementet forslagene og hva som bør være styringssignalet for de direkte mediestøtteordningene i perioden 2027–2030.

11.4.1 Produksjonstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier

Produksjonstilskuddet til nyhets- og aktualitetsmedier skal stimulere til et mangfold av tekstbaserte nyhets- og aktualitetsmedier over hele landet, med et bredt journalistisk innhold rettet mot allmennheten. Videre skal ordningen fremme uavhengig journalistikk karakterisert ved høy kvalitet, særlig i nyhets- og aktualitetsmedier i markeder som er for små til å være bærekraftige eller i nyhets- og aktualitetsmedier som er alternativer til de ledende nyhetsmediene i de ulike mediemarkedene.

Produksjonstilskuddet til nyhets- og aktualitetsmedier er den største ordningen for direkte

mediestøtte, både målt i kroner og antall mottakere. I 2026 hadde ordningen en bevilgning på 456,3 mill. kroner. Antall søkere var lenge rimelig stabilt år for år, men det har vært en økning de siste årene. I 2026 var det 175 søkere, opp fra 161 i 2019. Antall innvilgede søknader har gått opp fra 153 i 2019 til 163 i 2025²³. Det er særlig i kategorien nasjonale nisjemedier at antallet har økt.

Ordningen ble revidert i 2023, og det ble også gjennomført enkelte justeringer av ordningen i 2024. Departementet har derfor ikke sett behov for en fullstendig evaluering og gjennomgang av produksjonstilskuddet i forberedelsene til denne styringssignalperioden, men har bedt Medietilsynet om å vurdere noen avgrensede spørsmål. Medietilsynet ble bedt om å vurdere

1. mulige mekanismer for å gjøre utbetalingen av produksjonstilskudd mer forutsigbar for mottakerne
2. om dagens opplagsgrenser og krav til egenproduserte saker for å kunne motta produksjonstilskudd bør endres/heves
3. om dagens innretning av kategorien nasjonale nisjemedier er hensiktsmessig, eller om det bør gjøres endringer i denne
4. markedssituasjonen for nummertøavisene og om denne gir grunnlag for endringer knyttet til denne kategorien.

Departementet har også mottatt innspill fra enkelte bransjeaktører som har ønsket å kommentere Medietilsynets forslag. I det følgende vurderer departementet oppfølging av forslagene.

11.4.1.1 Forslag fra Medietilsynet

I sin rapport om de direkte mediestøtteordningene foreslår Medietilsynet en rekke endringer i ordningen for produksjonstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier. Tilsynet foreslår blant annet mer forutsigbar utbetaling gjennom å fremskynde tidspunktet for å fatte vedtak om tildeling av produksjonstilskudd til januar/februar i tilskuddsåret. Hensikten er at mediene noe tidligere får vite om de får tilskudd, og hvor stort tilskuddet er. Dette vil gjøre det enklere å tilpasse driften. Samtidig vil det å endre vedtakstidspunkt til starten av året gjøre at beregningen av tilskuddets størrelse gjøres på bakgrunn av brukerinntektene to år før tilskuddsåret.

Medietilsynet foreslår også en ny støttekategori for mindre nasjonale breddemedier, for å øke ordningens treffsikkerhet. De peker på at forslaget vil føre til at forskriftens inndeling i til-

skuddskategorier er bedre i samsvar med de støtteberettigede gruppenes ulike egenskaper. Videre foreslås det strengere krav til abonnement og egenproduksjon ved at minstekravene til abonnementstall heves og differensieres mellom kategoriene. Medietilsynet foreslår også at minstekravet til omfang og regelmessighet for egenproduksjon av redaksjonelle saker skal videreføres uendret for lokale medier, men at kravet heves og differensieres for nasjonale medier. Videre foreslår tilsynet å innføre et minstekrav på tre redaksjonelle årsverk for å kvalifisere for produksjonstilskudd.

Medietilsynet foreslår også å endre bestemmelsen i § 2 som angir hvilke medier forskriften ikke gjelder for, og legge til at et nyhets- og aktualitetsmedium ikke kan være eid med mer enn 49 pst. av en arbeidsgiver-, arbeidstaker- eller bransjeorganisasjon. Formålet er å tydeligere avgrense kategorien nasjonale nisjemedier og ordningens virkeområde.

11.4.1.2 Innspill

Mediebedriftenes Landsforening (MBL) peker på at produksjonstilskuddet ikke har økt nok til å kompensere for økning i antall mottakere. *MBL* mener videre at produksjonstilskuddet må gjøres teknologinøytralt ved å ta med i grunnlaget alle reelle brukerinntekter som tilfaller mediet, uavhengig av plattform/delingsmodell, samtidig som dette ikke må påvirke andre mottakere negativt. *MBL* mener at mediestøtten bør økes, fordelt på produksjonstilskuddet og innovasjons- og utviklingstilskuddet. *MBL* ber også om at forslaget fra Medietilsynet om å kreve minst tre redaksjonelt ansatte for å kvalifisere for produksjonstilskudd ikke tas til følge.

Norsk Journalistlag (NJ) støtter Medietilsynets anbefaling om at produksjonstilskuddet tildeles tidligere på året for å gi tilskuddsmottakerne større forutsigbarhet. Samtidig peker de på at antallet tilskuddsmottakere har økt og at den reelle støtten over tid er svekket. Derfor anbefaler også *NJ* at produksjonstilskuddet økes. De mener også at produksjonstilskuddet bør gjøres teknologinøytralt slik at for eksempel lydmedier kan få tilskudd. *NJ* mener det er uklart hva som er hensikten med Medietilsynets anbefaling om å innføre et minstekrav til antall redaksjonelle årsverk i forskriften om produksjonstilskudd, og mener departementet må vurdere dette videre.

Amedia deler Medietilsynets vurdering av at det er behov for økt forutsigbarhet i ordningen, men mener Medietilsynets forslag også kan ha noen utilsiktede negative effekter som må vurde-

²³ Medietilsynet (2025). De direkte mediestøtteordningene.

res videre. *Amedia* er uenige i Medietilsynets vurderinger rundt Alt+ og mener at digitale brukerinntekter må telle fullt ut, også nye abonnementsmodeller. *Amedia* ber departementet avvise Medietilsynets konklusjon om beregning av brukerinntekter fra såkalt «bundlede» abonnementer, og justere forskriftens § 12 andre ledd nr. 8 til å omfatte «brukerinntekter som tilfaller mediet». *Amedia* mener at forslaget om å endre minstekravet om redaksjonelle årsverk ikke bør følges opp i styringssignalene, for å ivareta den redaksjonelle friheten til de minste redaksjonene.

Landslaget for lokalaviser (LLA) støtter målet om mer forutsigbarhet om utbetaling, men er skeptisk til forslaget fra Medietilsynet. *LLA* er videre sterkt kritiske til forslaget om å kreve minst tre årsverk for å kvalifisere for produksjonstilskudd. De mener at et slikt krav vil gjøre at flere titalls av de minste lokalavisene vil miste produksjonstilskuddet, med den konsekvens at flere små lokalsamfunn vil miste lokalavisen sin. Det vil også bli vanskelig, kanskje til og med umulig, å etablere nye uavhengige lokalaviser, ifølge *LLA*. *LLA* støtter Medietilsynet sine forslag om å gjøre endringer i tilskuddskategorier og tydeliggjøre krav og avgrensinger for gruppene nasjonale nisjemedier og nasjonale breddemedier.

Dag og Tid mener at det er en konkurransevridding i ordningen i favør av Morgenbladet over *Dag og Tid*. *Dag og Tid* får støtte fra *Noregs Mållag*, som mener at mediestøtteordningen må endres slik at den ikke diskriminerer den eneste nynorske riksavisen, at nynorskstøtten til *Dag og Tid* må gjøres forutsigbar og knyttes til faste regler, og at regjeringen bør utrede de språkpolitiske effektene av pressestøtten.

Klassekampen tar til orde for en KPI-justering av omsetningstaket i regelverket, og peker på at taket innebærer at avisen kan miste pressestøtte selv om inntektene bare øker tilstrekkelig til å dekke kostnadsveksten.

11.4.1.3 Departementets vurdering av endringer i regelverket

Produksjonstilskuddet har over flere tiår bidratt til å opprettholde et stort mediemangfold i Norge både lokalt og nasjonalt. Selv om regelverket etter departementets syn fungerer godt i det store og hele, er det også et komplisert og detaljert regelverk som kan være krevende for søkerne å sette seg inn i og for Medietilsynet å forvalte. Til tross for at de fleste medier i dag publiserer på alle formater, er produksjonstilskuddet innrettet mot medier som hovedsakelig er tekstbaserte. Regel-

verkets treffsikkerhet mot det faktiske omfanget av nyhets- og aktualitetsmediers produksjoner er dermed utfordret. Dette er en del av bakgrunnen for at departementet ser behov for en fullstendig gjennomgang av det medieøkonomiske virkemiddelapparatet, jf. punkt 11.3.

Departementet mener at eventuelle større endringer i mediestøtten bør vente til utvalgets utredning foreligger. Samtidig vil et utvalgsarbeid og oppfølging av forslagene ta tid. Departementet har derfor vurdert om det er noen av innspillene til endringer i produksjonstilskuddet som likevel bør følges opp i løpet av den kommende styringssignalperioden.

Departementet ser blant annet at den raske utviklingen innenfor generativ kunstig intelligens kan gi behov for skjerpede krav som sikrer at produksjonstilskuddet går til medier med reell journalistisk produksjon. Medietilsynet har foreslått endringer som kan tydeliggjøre avgrensningen av ordningen mot medier som i betydelig grad videreformidler journalistikk andre har produsert, og fremme publikasjoner som produserer og publiserer uavhengig journalistikk av høy kvalitet i tråd med ordningens formål. Departementet vil derfor sende et forslag til enkelte justeringer av regelverket på høring. Departementet vil blant annet vurdere å heve og differensiere minstekravet til omfang og regelmessighet for egenproduksjon, og minstekravet til abonnementstall for nasjonale medier. Departementet vil også høre forslaget om å innta vurderingsmomenter for kravet til redaksjonell selvstendighet og et minstekrav til antall redaksjonelle årsverk for nasjonale medier i forskriften. Videre vil departementet vurdere behovet for å tydeligere avgrense kategorien nasjonale nisjemedier og ordningens virkeområde i tråd med forslagene fra Medietilsynet.

Samtidig som departementet mener det er viktig å legge til rette for solide redaksjoner, er det enkelte medier som i større grad baserer seg på bidrag fra frilansere og eksterne skribenter for å få et mangfold av stemmer inn i publikasjonen. Regelverkets krav om antall redaksjonelle årsverk kan føre til en konkurransevridding på bekostning av slike medier. Departementet vil derfor også høre et forslag om å åpne for at utgifter til frilansere og eksterne skribenter kan regnes inn for å oppnå forskriftens krav til redaksjonelle årsverk. Endringen skal ikke gi insentiver som svekker bruken av faste ansettelser til fordel for frilansere og eksterne skribenter.

På bakgrunn av innspillene fra en rekke bransjeorganisasjoner om konsekvensene for lokalt mediemangfold, vil departementet foreløpig ikke

gå videre med forslaget om et minstekrav om tre redaksjonelle årsverk for alle medier i ordningen.

Forslagene om nye tilskuddskategorier og tildeling av produksjonstilskudd tidligere på året vil departementet eventuelt vurdere igjen etter at den helhetlige utredningen av de medieøkonomiske virkemidlene foreligger.

Det tas sikte på å sende et forslag til endringer i produksjonstilskuddet til nyhets- og aktualitetsmedier på høring i løpet av 2027.

11.4.1.4 Departementets vurdering av ordningens økonomiske rammer

Lokalmediene er helt avgjørende for å sikre et godt lokaldemokrati og bidrar også til å skape levende lokalsamfunn. De siste fem årene har vi sett en trend der de større lokalavisene er særlig utsatt, og i 2025 hadde de aller svakest lønnsomhet av alle avistypene. Samtidig er de aller minste avisene sårbare. Uavhengige aviser som står utenfor konsern risikerer store økonomiske utfordringer, og har utfordringer knyttet til digital omstilling. Regjeringen mener det er behov for å styrke de lokale medienes økonomi for å bidra til at de kan utvikle journalistikken og nye formater. Dette kan også hjelpe dem å nå ut til yngre målgrupper. Produksjonstilskuddet treffer dermed godt på de prioriterte områdene i den kommende styringsignalperioden, og regjeringen foreslår derfor øke produksjonstilskuddet til nyhets- og aktualitetsmedier med 30 mill. kroner.

Økningen vil særlig gå til lokale medier, men kan også fordeles til andre medier. Nasjonale nisjemedier ble skilt ut i en egen kategori fra 2023, og kategorien utgjør en sammensatt gruppe publikasjoner. Antall innvilgede søknader har gått opp fra 9 i 2023 til 13 i 2025. I 2026 har antall søkere gått opp fra 10 i 2023 til 21 i 2026, og Medietilsynet har varslet mediene i gruppen om at det kan bety en nedgang i tilskuddet til hver avis. I forbindelse med fastsettelse av satsene for produksjonstilskudd vil det vurderes om det også er behov for å øke tilskuddet til denne kategorien medier.

11.4.2 Tilskudd til samiske nyhets- og aktualitetsmedier

Produksjonstilskuddet til samiske nyhets- og aktualitetsmedier skal legge til rette for demokratisk debatt og meningsdanning i det samiske samfunnet og stimulere til produksjon av et bredt journalistisk innhold rettet mot den samiske befolkningen. Ordningen skal også fremme utvikling av de samiske språkene. Tilskudd kan gis til nyhets-

medier som har den samiske befolkningen som hovedmålgruppe, eller som fast og regelmessig publiserer samiskspråklig nyhets- og aktualitetsinnhold. Ordningen hadde en bevilgning på 46 mill. kroner i 2026.

Ordningen ble revidert i 2025, og en ny plattformnøytral forskrift trådte i kraft 1. januar 2026. Medietilsynet ble derfor ikke bedt om å utrede behovet for endringer i ordningen inn mot denne styringssignalsperioden.

11.4.2.1 Innspill

I forbindelse med arbeidet med forskriften ble det gjennomført konsultasjoner med *Sametinget*. Budsjettsaker er ikke en del av konsultasjonsplikten, men *Sametinget* pekte den gang på at det i budsjettforslaget for 2026 kun var tatt høyde for alminnelig lønns- og prisvekst og at selve ordningen ikke er budsjettmessig styrket. Videre pekte *Sametinget* på at flere aktører inn i ordningen kan bety mindre støtte til alle. *Sametinget* understreket derfor viktigheten av forutsigbarhet for aktørene, og at rammen bør økes dersom endringer går ut over støtten til dagens samiske aviser. *Sálas* pekte videre i sin høringsuttalelse til regelverksendringene at det samiske mediemangfoldet ikke styrkes ved å endre regelverket for fordeling av støtte, men ved å øke budsjettrammen. *Sálas* mente at det er et stort behov for å «oppjustere underdekning/etterslep samt å gi den samiske pressen et nødvendig løft til å kunne dekke hele Sápmi». Avisen *Ságat* leverte også innspill om rammene til ordningen i forbindelse med behandlingen av revidert nasjonalbudsjett 2026. *Ságat* mener at mediestøtten til samisk dagspresse reelt sett har blitt redusert i styringssignalperioden 2023–2026, fordi prisstigningen har vært høyere enn justeringen av tilskuddsrammen. *Ságat* ba derfor om at ordningen minst økes med 4 mill. kroner.

11.4.2.2 Departementets vurdering

Regelverket for ordningen er nylig revidert, og departementet har derfor ikke sett behov for å vurdere ytterligere endringer i regelverket i forbindelse med ny styringssignalperiode. Den nye ordningen bør evalueres etter noe tid.

Bevilgningen til ordningen har økt betydelig, fra i underkant av 13 mill. kroner i 2005 til over 25 mill. kroner i 2015, og om lag 46 mill. kroner i 2025. Den største delen av økningen har gått til de to samiske dagsavisene som mottar produksjonstilskudd i ordningen. Departementet foreslår å

videreføre bevilgningen til samiske medier i kommende styringssignalperiode.

11.4.3 Tilskudd til lokale lyd- og bildemedier

Tilskuddet til lokale lyd- og bildemedier skal fremme mediemangfold og ytringsfrihet og styrke de lokale lyd- og bildemedienes demokratiske funksjon i samfunnet. Ordningen skal blant annet styrke digitaliseringen av lokalradio, bidra til lokal programproduksjon av høy teknisk og innholdsmessig kvalitet, videreutvikle det enkelte lokalmediets egenart og bidra til kompetanseutvikling og samarbeid mellom ulike lokalmedier. Ordningen hadde en bevilgning på 24,7 mill. kroner i 2026.

Tilskuddsordningen er i utgangspunktet prosjektbasert, men det tildeles også andre typer tilskudd til enkelte formål. Ordningen omfatter driftstilskudd og investeringsstøtte (prosjektilskudd) til digitalisering av lokalradio, prosjektilskudd til produksjon av lokale programmer, prosjektilskudd til enkeltstående kompetansehevede tiltak, prosjektilskudd til utviklingsprosjekter, driftstilskudd til lokalradioer for etniske og språklige minoritetsgrupper og driftstilskudd til nasjonale sammenslutninger for lokale lyd- og bildemedier. Siden 2016 har digitalisering av lokalradio vært særskilt prioritert i ordningen.

11.4.3.1 Forslag fra Medietilsynet

Medietilsynet har gjennomgått ordningen for tilskudd til lokale lyd- og bildemedier i rapporten om de direkte mediestøtteordningene. Medietilsynet vurderer at digitaliseringsstøtten har bidratt til utbygging av senderanlegg i Lokalradioblokka og lettet lokalradioenes overgang til digital distribusjon. Samtidig mener Medietilsynet at behovet for slik støtte er betydelig redusert. Støtten har i økende grad gått fra investeringstilskudd til driftsstøtte, og en vesentlig del av driftsstøtten går til større lokalradioaktører. Etter Medietilsynets vurdering kan dette favorisere store eiere og svekke formålet om å støtte lokal radiovirksomhet med lokal forankring. I 2025 ble det tildelt 11,8 mill. kroner i særskilt digitaliseringsstøtte, fordelt på 10,1 mill. kroner i driftstilskudd og 1,65 mill. kroner i investeringstilskudd (prosjektstøtte).

Medietilsynet anbefaler at digitaliseringsstøtten videreføres til 2030, men at det samtidig planlegges for en styrt avvikling. Medietilsynet anbefaler at det foretas en nærmere vurdering av avsender- og innholdsmangfoldet, samt økonomien i lokalradiobransjen, før utformingen av styringssignaler for 2031–2034. Medietilsynet fore-

slår også et støttetak på 400 000 kroner per foretak for driftsstøtte til digitalisering. Videre foreslås en prioritering av tilskudd til å etablere multiplikere i hver region for å sikre regionvis drift, og tilgang til DAB-nett som fremmer lokalradiovirksomhet med lokal forankring. Det anbefales også å prioritere tilskudd til nettradio, som er mindre kostnadsdrivende for mindre radioer med et begrenset antall lyttere som ikke har ressurser til å etablere seg på DAB, samt å prioritere områder som ikke er utbygd eller som har lav dekningsgrad.

Medietilsynet anbefaler å videreføre de fleste tilskuddskategoriene uendret, og det foreslås ikke å avvikle eksisterende eller å innføre nye tilskuddskategorier i ordningen. I stedet foreslår Medietilsynet at midlene på sikt i større grad vris mot tiltak som styrker de lokale medienes demokratiske funksjon, særlig lokal programproduksjon og utvikling. Medietilsynet foreslår at programproduksjoner med lokal forankring og særlig relevans for et lokalt publikum prioriteres, i tillegg til produksjoner som fremmer lokalt musikkliv. Medietilsynet anbefaler ikke å innføre en generell begrensning på antall søknader per lokalradioaktør eller stasjon, blant annet fordi dette kan ramme små og ressursvake aktører.

11.4.3.2 Innspill

Norsk lokalradioforbund (NLR) mener lokalradiobransjen står i en krevende økonomisk situasjon. Forbundet ber om redaksjonell støtte for lokalradio, enten som en egen ordning eller som en ny prosjektbasert tilskuddskategori innenfor ordningen for lokale lyd- og bildemedier. *NLR* ber også om at digitaliseringsstøtten videreføres og gjøres permanent med et nytt formålsgrunnlag knyttet til digital distribusjonsinfrastruktur for lokalt mediemangfold. Videre ber *NLR* om at rammen for ordningen økes med minimum 15 mill. kroner.

Norsk Journalistlag mener at midler som frigjøres ved en avvikling av digitaliseringsstøtten bør omdirigeres til tiltak som støtter redaksjonell virksomhet i lokalradio, og anbefaler økt ramme til ordningen dersom produksjonstilskuddet ikke gjøres teknologinøytralt. *Norsk Redaktørforening* viser til *NLRs* innspill og mener mediestøtten bør innrettes slik at den treffer det journalistiske arbeidet i lokalradioene bedre. *Landslaget for lokalaviser* støtter at driftstilskuddet til nasjonale sammenslutninger for lokale lyd- og bildemedier videreføres. *RADAR lokalradioforening* mener blant annet at støtteordningen bør innrettes tydeligere mot lokal redaksjonell virksomhet, blant

annet gjennom krav til lokalt studio og egenprodusert lokalt innhold. *Foreningen Bergen Kringkaster* har særlig pekt på rammevilkårene for FM-kringkasting og mener FM bør likestilles med DAB+, blant annet av hensyn til kostnader, beredskap, ytringsfrihet og mediemangfold.

11.4.3.3 Departementets vurdering

Tilskuddet til lokale lyd- og bildemedier er et viktig virkemiddel for å fremme lokalt mediemangfold og styrke de lokale lyd- og bildemedienes demokratiske funksjon som lokale formidlere av nyheter, informasjon, kultur og samfunnsdebatt. Som et gratis lydmedium kan lokalradio nå deler av befolkningen som ikke nødvendigvis bruker tekstbaserte eller abonnementsbaserte medier i samme grad, og dermed bidra til bredere deltakelse i den lokale offentligheten. Samtidig står lokalradiobransjen i en krevende økonomisk situasjon. Framskrivningene fra NLR peker på fallende lyttertall, svekket inntektsgrunnlag og økende kostnadspress. NLR viser likevel at lokalradiostasjoner med tydelig lokal profil, solid redaksjonelt innhold og evne til digital tilpasning oppnår større grad av stabilitet i lyttertall og et bedre økonomisk fundament.

Medietilsynets gjennomgang viser at digitaliseringsstøtten har bidratt til å lette lokalradioenes digitale overgang, men at behovet for støtte er betydelig redusert, særlig når det gjelder investeringsstøtte. Departementet deler Medietilsynets vurdering av at ordningen over tid bør innrettes mer mot lokal programproduksjon og andre tiltak som styrker de lokale lyd- og bildemedienes demokratiske funksjon. Tilbud til etniske og språklige minoritetsgrupper og støtte til kompetanse- og utviklingstiltak bør samtidig videreføres. Departementet er enig med Medietilsynet i at det bør foretas en nærmere vurdering av avsender- og innholdsmangfoldet, samt økonomien i lokalradiobransjen, før utformingen av styringssignalene for 2031–2034, særlig med tanke på en mulig gradvis utfasing eller omlegging av den særskilte digitaliseringsstøtten. Departementet viser i den forbindelse til punkt 11.3 om en NOU om de medieøkonomiske virkemidlene, og at tilskuddet til lokale lyd- og bildemedier vil inngå i utvalgets mandat.

I påvente av utvalgets utredning tar departementet sikte på å sende forslag til enkelte forskriftsendringer på høring i 2027. Endringene skal gjøre ordningen mer treffsikker, sikre bedre ressursutnyttelse og bidra til at støtten i større grad når lokalradioaktører med svakere kommersielt driftsgrunnlag. Departementet legger til grunn at

det ikke bør innføres en generell begrensning på antall søknader per lokalradioaktør eller stasjon nå, i tråd med Medietilsynets vurdering. Medietilsynets forslag knyttet til den særskilte digitaliseringsstøtten og til enkelte av prosjektstøttekategoriene vil bli vurdert. I arbeidet med høringsnotatet vil det også være naturlig med en nærmere vurdering av NLRs forslag om en ny prosjektbasert tilskuddskategori innenfor ordningen.

Departementet foreslår å videreføre bevilgningen til tilskuddet til lokale lyd- og bildemedier.

11.4.4 Tilskudd til innovasjon og utvikling

Innovasjons- og utviklingstilskuddet til nyhets- og aktualitetsmedier er en prosjektbasert støtteordning som skal fremme mediemangfold og en opplyst offentlig samtale gjennom å stimulere til redaksjonell, innholdsrettet innovasjon og utvikling i mediene. Ordningen skal særlig fremme innovasjon og utvikling i små, lokale nyhets- og aktualitetsmedier. Tilskudd kan gis til prosjekter som utvikler redaksjonelt innhold eller som utvikler eller tar i bruk nye løsninger for produksjon, publisering, spredning eller konsum av redaksjonelt innhold.

Forskriften for ordningen er endret flere ganger i styringssignalperioden 2023–2026. Fra 2023 ble blant annet støttetaket for prosjekter i små, lokale nyhets- og aktualitetsmedier økt til inntil 75 pst. av prosjektkostnadene. I 2025 ble det gjort ytterligere endringer. Blant annet ble kretsen av medier som kan kvalifisere til tilskudd utvidet ved å knytte de generelle vilkårene nærmere til mediansvarslovens virkeområde. Ordningen hadde en bevilgning på 24,5 mill. kroner i 2026.

11.4.4.1 Forslag fra Medietilsynet

Medietilsynet har ikke gjort en full gjennomgang av innovasjons- og utviklingstilskuddet i rapporten om de direkte mediestøtteordningene, fordi forskriften nylig hadde vært på høring og flere bestemmelser nylig ble revidert. Medietilsynet vurderer likevel ordningen som relevant for enkelte av temaene i rapporten.

Medietilsynet har i rapporten om de direkte mediestøtteordningene vurdert mulige tiltak for å stimulere unges nyhetsbruk. Tilsynet peker på at unge fortsatt er interessert i nyheter, men at de i større grad enn eldre bruker sosiale medier og digitale plattformer, og at mange i mindre grad oppsøker redaktørstyrte medier direkte. Medietilsynet anbefaler primært å prioritere prosjekter rettet mot unge innenfor innovasjons- og utvi-

klingstilskuddet, og å øke bevilgningen til denne ordningen betydelig. Tilsynet anbefaler ikke å opprette en ny tilskuddsordning som subsidierer unges tilgang til redaktørstyrte medier nå, men peker på at bransjens egne forsøk bør følges opp med mer forskning knyttet til unges nyhetsbruk.

Medietilsynet fikk også i oppdrag å vurdere hvorvidt dagens direkte mediestøtteordninger er tilpasset tegnspråklige medier, om det er behov for endringer i den direkte mediestøtten for å ivareta tegnspråklige medier, og eventuelle forslag til endringer i forskriftene for direkte mediestøtte. Oppdraget ble gitt på bakgrunn av NOU 2023: 20 *Tegnspråk for livet* og Stortingets behandling av statsbudsjettet for 2024–2025²⁴. Medietilsynet anbefaler at myndighetene i første rekke bør prioritere å støtte utvikling av et tegnspråklig nyhets- og aktualitetstilbud gjennom eksisterende tilskuddsordninger, som prosjekttilskudd til innovasjon- og utviklingstiltak.

11.4.4.2 Innspill

Flere aktører i mediebransjen har spilt inn behov for tiltak rettet mot unge. *Norsk Journalistlag*, *Norsk Redaktørforening*, *Mediebedriftenes Landsforening* og *Landslaget for lokalaviser* støtter ulike former for styrking av innovasjons- og utviklingsstilskuddet eller andre tiltak som kan hjelpe redaktørstyrte medier med å utvikle tilbud til unge. *Norsk Journalistlag* anbefaler blant annet en økning av innovasjonstilskuddet og at deler av det øremerkes prosjekter rettet mot unge. Flere peker på at små og lokale medier ofte mangler ressurser til å gjennomføre egne ungporsjekter, og at tiltak rettet mot unge bør støtte både tilgang, utvikling av relevant innhold og nye formater og samarbeid med skole eller andre arenaer. *Landslaget for lokalaviser* støtter at ordningen brukes til utviklingsprosjekter, men understreker at søknadsprosessen må være enkel nok til at små lokalaviser kan benytte seg av ordningen. *Amedia* viser til erfaringer med gratis tilgang til konsernets aviser for unge mellom 15 og 20 år, og mener staten bør utrede en modell for subsidiert tilgang til redaktørstyrt journalistikk for unge, for eksempel gjennom skolen.

11.4.4.3 Departementets vurdering

Departementet viser til at innovasjons- og utviklingstilskuddet er et viktig virkemiddel for å styrke redaktørstyrte mediers evne til omstilling,

innovasjon og utvikling. Medietilsynet og flere bransjeaktører peker på ordningen som et mulig virkemiddel for utvikling av nye tilbud, blant annet overfor grupper som i dag i mindre grad bruker redaktørstyrte medier.

Uavhengige innholdsskapere opptre som aktualitets- og nyhetsformidlere i formater og på plattformer som unge særlig foretrekker – slik som i podkaster og på sosiale medier. Tilgang til og bruk av pålitelig informasjon er en forutsetning for informert meningsdannelse og deltakelse i en åpen og opplyst offentlig samtale. Medietilsynet vurderer det slik at unge har medievaner som kan gjøre dem utsatt for feil- og desinformasjon. Departementet mener det er behov for å styrke arbeidet med å nå unge med redaktørstyrt journalistikk.

Medietilsynets utredning og innspillene fra bransjen viser at det ikke finnes ett enkelt tiltak som kan stimulere til økt nyhetskonsument og bruk av redaktørstyrte medier blant unge. Det kan dreie seg om utvikling av relevant innhold, nye formater og formidlingsformer, tilstedeværelse på plattformer unge bruker eller involvering av unge i det redaksjonelle arbeidet. Mange små og lokale medier har begrensede ressurser til å prøve ut slike tiltak. Prosjektstøtte kan derfor gi mediene mulighet til å utvikle og teste nye løsninger, samtidig som prosjektene kan gi kunnskap som har verdi for resten av bransjen.

Departementet vil derfor øke innovasjons- og utviklingstilskuddet med 10 mill. kroner til prosjekter som bidrar til økt nyhetskonsument og bruk av redaktørstyrte medier blant unge.

Departementet er videre enig i Medietilsynets anbefaling om tegnspråklige medier, og vil i den kommende styringssignalperioden be Medietilsynet om å prioritere tegnspråklige medier i ordningen. Dette kan bidra til å utvikle et tegnspråklig medietilbud.

11.4.5 Styringssignal for den direkte mediestøtten

Regjeringens hovedprioriteringer i den kommende styringssignalperioden er å bidra til økt bruk av redaktørstyrte medier blant unge og støtte redaksjonell utvikling i lokale medier. For å bidra til dette foreslår regjeringen å øke produksjonstilskuddet til nyhets- og aktualitetsmedier og innovasjons- og utviklingstilskuddet med til sammen 40 mill. kroner. Økningen vil gi et solid løft til mediemangfoldet og lokalmedier over hele landet.

Samtidig får den urolige verdenssituasjonen økonomiske konsekvenser for Norge. Handlingsrommet i budsjettene forventes å bli mindre når

²⁴ Innst. 14 S (2024–2025) s. 82

Boks 11.1 Forslag til fireårig styringssignal for den direkte mediestøtten 2027–2030

Bevilgningen til produksjonstilskudd foreslås økt med 30 mill. kroner. Økningen skal særlig gå til lokale medier og bidra til å styrke mediemangfoldet i hele landet.

Bevilgningen til innovasjons- og utviklingstilskudd foreslås økt med 10 mill. kroner, som særlig

skal gå til prosjekter som bidrar til økt nyhetskonsum og bruk av redaktørstyrte medier blant unge.

Bevilgningen til de direkte mediestøtteordningene skal for årene 2028–2030 videreføres med prisjustering. Den årlige bevilgningen kan avkortes med inntil 0,4 prosent.

statens utgifter til helse, omsorg og pensjoner øker fremover, samtidig som lavere vekst i arbeidsstyrken og lavere inntekter fra petroleumsvirksomheten demper statens inntektsvekst. I tillegg har den urolige situasjonen i verden gjentatte ganger fått direkte konsekvenser i Norge. Utviklingen krever effektivisering i alle sektorer i årene som kommer, samtidig som den teknologiske utviklingen også kan gi mediebransjen nye muligheter for å effektivisere. Regjeringen foreslår derfor å videreføre bevilgningen til mediestøtten i perioden 2028–2030 med prisjustering, men med mulighet til å avkorte bevilgningen med *inntil* 0,4 pst. Dette vil sikre tilstrekkelig forutsigbarhet samtidig som det ivaretar behovet for et nødvendig politisk og økonomisk handlingsrom.

Regjeringen vil samtidig følge utviklingen i mediemarkedet i perioden og eventuelt foreslå justeringer for å styrke mediemangfoldet og mediernes mulighet til å utvikle attraktive nyhetstilbud for unge.

11.5 NRKs allmennkringkastingsoppdrag

I det følgende vurderer departementet om det er behov for endringer i NRKs oppdrag. Vurderingen er blant annet basert på Medietilsynets rapport om NRKs bidrag til mediemangfoldet. Denne rapporten ble sendt på høring med frist 10. juni 2026, og departementet ba samtidig om høringsinstansenes syn på behovet for endringer i NRK-plakaten.

11.5.1 Dagens allmennkringkastingsoppdrag

Det overordnede oppdraget følger av NRK-plakaten, som legges fram for Stortinget. De overordnede kravene drøftes og besluttes av Stortinget for å sikre en åpen debatt og demokratisk forank-

ring av oppdraget. NRK-plakaten fastsetter fellesskapets forventninger til NRKs tilbud. Utfyllende bestemmelser til plakaten kan fastsettes av Kultur- og likestillingsdepartementet som NRKs generalforsamling. Generalforsamlingen står for den formelle eierstyringen av NRK. Plakatens bestemmelser inntas derfor i NRKs vedtekter (del II) i tråd med Stortingets behandling, for å bli formelt bindende for NRK.

Medietilsynet fører tilsyn med NRKs oppfyllelse av allmennkringkastingsoppdraget. Resultatet av tilsynet publiseres i den årlige allmennkringkastingsrapporten, som behandles på NRKs generalforsamling. Videre omtales rapporten i Kultur- og likestillingsdepartementets årlige budsjettproposisjon, slik at Stortinget er orientert om NRKs oppfyllelse av oppdraget.

11.5.2 NRKs nyhetstilbud på nett

11.5.2.1 Relevante bestemmelser i dagens NRK-plakat

§ 14 NRK skal ha et selvstendig ansvar for å bidra til det norske mediemangfoldet (regionalt og nasjonalt).

§ 24 NRK skal være til stede på, og utvikle tjenester på, alle viktige medieplattformer, herunder internett, for å nå bredest mulig ut med sitt samlede programtilbud.

§ 41 NRK skal kunne formidle samme type tilbud som også tilbys av kommersielle aktører, men bør etterstrebe å tilføye sitt tilbud et element av økt samfunnsverdi i forhold til det kommersielle tilbudet.

§ 50 NRKs tjenester på Internett skal samlet i levende bilder, lyd og tekst i det minste inneholde et løpende oppdatert tilbud av:

- Nasjonale og internasjonale nyheter
- Et eget regionalt nyhets- og innholdstilbud
- Egenutviklet innhold for barn og unge

- Fakta- og bakgrunnsinformasjon for nyheter, debatt og aktuelle samfunnsspørsmål
- Kunst og kultur
- Sport og underholdning
- Tjenester og spill som stimulerer til interaktiv deltakelse

11.5.2.2 Medietilsynets vurdering av hvordan NRKs nyhetstilbud virker inn på konkurransen

For å vurdere de konkurransemessige virkningene av NRKs tilbud og NRKs bidrag til mediemangfoldet, bestilte departementet en rapport fra Medietilsynet. Rapporten, som blant annet er basert på en konkurranseanalyse fra Oslo Economics, konkluderer med at NRKs nyhetstilbud på nett ikke har vesentlige negative konkurransevirksomheter. Selv om NRKs posisjon i markedet for nyhets- og aktualitetstjenester på nett er styrket over tid, vurderes NRK ikke som en nær konkurrent til kommersielle nyhetstjenester. Utviklingen tolkes heller som et uttrykk for at publikum i større grad oppfatter NRK som en viktig nyhetskilde. Videre finner analysen at NRK i liten grad påvirker betalingsviljen for digitale nyheter eller de kommersielle mediehusenes inntektsgrunnlag. Kun en begrenset del av innholdet på nrk.no anses som et nært substitutt til abonnementsskapende innhold. Dette støttes av empiriske data fra Reuters og samsvarer med Medietilsynets tidligere vurderinger fra 2018 og 2021.

I både nasjonale og lokale markeder vurderes konkurransepresset fra NRK som begrenset og i lokale og regionale markeder enda svakere enn tidligere. NRK anses samtidig som et positivt bidrag til mediemangfoldet, blant annet ved å tilby et alternativ til markedslederen VG og ved flere steder å være det eneste alternativet til lokalavisen. NRKs posisjon blant unge voksne skiller seg i liten grad fra øvrige aldersgrupper, og analysen finner ikke holdepunkter for at NRK svekker etterspørselen etter betalte nyheter i denne gruppen. Redusert tilstedeværelse på sosiale medier kan dessuten bidra til ytterligere dempet konkurranse mot kommersielle aktører.

Medietilsynet fant ikke grunnlag for å anbefale begrensninger i NRKs digitale handlingsrom. Medietilsynet fant at NRK stort sett ikke har negative effekter for konkurransen i medielandskapet, og at NRKs digitale tilstedeværelse er viktig for NRKs funksjon som fellesarena. Begrensninger i NRKs digitale handlingsrom ville, ifølge Medietilsynet, heller innskrenke NRKs muligheter til å oppfylle sitt samfunnsoppdrag. Følgelig anbefaler

Medietilsynet å videreføre NRKs digitale handlingsrom uendret.

11.5.2.3 Høringsinnspill

Flere høringsinstanser mener at NRK utfordrer kommersielle redaktørstyrte medier og kan svekke publikums betalingsvilje for disse. En årsak som det pekes på er at NRKs digitale tilstedeværelse og digitale produkter i økende grad ligner på kommersielle mediers, særlig når det gjelder tekstbasert innhold. Flere høringsinstanser, blant dem *Aller Media*, *Amedia*, *LLA*, *MBL* og *Schibsted*, ønsker en avgrensning av NRKs oppdrag i tråd med en avveining mellom NRKs samfunnsoppdrag og effektene NRK har for private medier og det samlede mediemangfoldet. *LLA* peker på at NRKs nettpublisering må være varsom og ta hensyn til de private mediernes tilbud og behov for brukerbetaling. *Schibsted* og *Amedia* peker på merverdiavgiftsreglene som hemmende for innovasjon i private medier og som en konkurransefordel for NRK.

MBL peker på at NRK-plakatens § 50 i liten grad avgrenser hva NRK kan tilby på nrk.no. Flere aktører mener at NRK må pålegges et selvstendig ansvar for å vurdere de konkurransemessige effektene av sitt tilbud, både for nye tjenester og satsinger innenfor NRKs kjernevirksomhet. *MBL* peker på at § 14 følgelig bør utvides. *MBL* mener også at § 41 bør inneholde et tydelig krav om at NRK bare skal kunne tilby innhold parallelt med kommersielle medier når tilbudet tilfører reell økt samfunnsverdi, både digitalt og på TV, fremfor dagens formulering om at NRK bør etterstrebe et element av økt samfunnsverdi. *Aller Media* mener også at NRKs digitale virksomhet bør avgrenses tydeligere til områder hvor allmennkringkastingsverdien er størst, og etterlyser en ordning med samfunnsverditesting av større digitale satsinger og utvidelser fra NRK.

MBL mener at NRK må pålegges å teste sin virksomhet på nrk.no opp mot kringkastingslovens krav om at kun tjenester som oppfyller demokratiske, sosiale og kulturelle behov i samfunnet kan godkjennes. *Amedia* mener også at det bør fremgå av NRK-plakaten at NRK skal være et supplement, fremfor en konkurrent, til de private redaktørstyrte mediene, og at det bør fremgå av NRK-plakaten at NRKs ansvar for mediemangfold innebærer å i større grad avstå fra tjenester som svekker redaktørstyrte medier. *LLA* påpeker at NRKs oppdrag bør være avgrenset til å fylle tomrom både i tema og publiseringsmåter.

NRK støtter Medietilsynets anbefaling om at NRKs handlingsrom bør videreføres uendret. De mener at NRKs oppdrag bør være formulert på en måte som gir NRK handlingsrom til å vurdere hvordan de kan oppfylle formålet om å sikre et gratis og bredt medietilbud til hele befolkningen, og for å fortsette å være en nasjonal fellesarena, særlig sett i lys av endringer i teknologi og i brukervaner. NRK påpeker at de må ha rom til å være til stede på relevante plattformer for å oppfylle formålene. *Norsk Journalistlag (NJ)* støtter også Medietilsynets anbefaling, særlig gitt hensynet til ivaretagelse av NRKs demokratiske funksjon. Samtidig fremhever *NJ* viktigheten av å følge effektene av NRKs digitale tilstedeværelse for private redaktørstyrte medier tett, særlig gitt konkurranseanalysens indikasjoner om noe økt sannsynlighet for fortrengning av Aftenpostens tilbud. *Norsk Redaktørforening* mener at NRK må ha handlingsrom til å ta i bruk ulike plattformer, men at NRK må ta særlig hensyn til deres rolle og effekt på private redaktørstyrte medier.

11.5.2.4 Departementets vurdering

Departementet vurderer at NRKs nyhetstilbud på nett ikke bør begrenses. NRK bør stå fritt til å bruke alle relevante medieplattformer for å nå ut med innholdet sitt. En begrensning på nett kan redusere NRKs mulighet til å nå ut til hele befolkningen, særlig blant de gruppene som i mindre grad enn andre benytter seg av NRKs tilbud på radio og tv. NRK må kunne forsvare sin plass i det digitale mediemarkedet i takt med at befolkningen gradvis flytter sin mediebruk bort fra tradisjonelle plattformer.

Det bør imidlertid gjøres regelmessige vurderinger av NRKs oppdrag og konkurransemessige virkninger i markedet, for å sikre at NRK oppfyller sin samfunnsfunksjon og for å jevnlig vurdere risikoen for fortrengningseffekter av NRKs virksomhet på de kommersielle aktørene. Medietilsynet bør derfor, opp mot neste fireårsperiode, på nytt gjennomføre en utredning av NRKs bidrag til mediemangfoldet og hvordan NRKs virksomhet virker inn på konkurransesituasjonen i det norske mediemarkedet.

11.5.3 NRKs regionale og lokale nyhetstilbud

11.5.3.1 Relevante bestemmelser i dagens plakat

§ 20 NRK skal reflektere det geografiske mangfoldet i Norge og ha et godt lokalt tilbud. NRK skal være til stede i alle fylker.

§ 26 NRK skal ha et særlig ansvar for å dekke tematiske og geografiske blindsoner.

§ 33 NRK plikter å tilby innhold som er produsert i og tar utgangspunkt i distriktene. NRK skal ha distriktssendinger alle hverdager.

§ 50 NRKs tjenester på internett skal samlet i levende bilder, lyd og tekst i det minste inneholde et løpende oppdatert tilbud av:

- Nasjonale og internasjonale nyheter
- Et eget regionalt nyhets- og innholdstilbud
- Egenutviklet innhold for barn og unge
- Fakta- og bakgrunnsinformasjon for nyheter, debatt og aktuelle samfunnsproblemer
- Kunst og kultur
- Sport og underholdning
- Tjenester og spill som stimulerer til interaktiv deltakelse

11.5.3.2 Medietilsynets vurdering

Medietilsynet peker på at NRK skal tilby lokale og regionale nyhetsmarkeder et alternativ til de kommersielle nyhetstjenestene, uten å opptre som en konkurrent til lokalavisene, men samtidig nå godt ut i befolkningen og styrke det samlede tilbudet til publikum. Medietilsynet vurderer at NRK håndterer denne balansegangen gjennom blant annet dialog, deling og samarbeid med lokale og regionale redaktørstyrte nyhetsaktører, som er styrket siden 2021. Tilsynet påpeker at NRK er det eneste alternativet til lokalavisen flere steder, og slik spiller en positiv rolle for mediemangfoldet. Samtidig er det Medietilsynets vurdering at NRKs regionale nyhetstjeneste har en svak digital posisjon og at NRK utøver enda svakere konkurranse i det lokale og regionale nyhetsmarkedet på nett enn det svake konkurransepresset som er kartlagt tidligere.

Etter Medietilsynets vurdering gir den svake digitale posisjonen til NRKs regionale nyhetstjeneste på nett grunn til å utrede nærmere hva som er viktige egenskaper ved NRKs regionale oppdrag fremover. En slik utredning bør omfatte en bredere analyse av den journalistiske dekningen av regionene i nyhetsmarkedet generelt, og hvorvidt NRKs tilnærming til den regionale dekningen på radio, tv og nett bidrar til å ivareta distriktsopdraget og å motvirke geografiske blindsoner.

11.5.3.3 Høringsinnspill

Flere høringsinstanser mener kravet i § 26 om å dekke geografiske blindsoner må fjernes, fordi det utfordrer kommersielle redaktørstyrte mediers etablering og utvikling av lokale tjenester. *LLA* mener at ansvaret for å bidra til mediemangfoldet

må tydeliggjøres, og at NRK ikke må lage lokale nettaviser og/eller publisere digitalt slik at små lokalaviser med svak økonomi svekkes ytterligere. *Sametinget* advarer også mot at NRK kan utfordre etableringen av nye samiske medieaktører. *Amedia* mener blant annet at geografiske blindsoner er svakt belyst i Medietilsynets rapport, blant annet fordi flere lokale medier samlet sett kan dekke et område godt, og mener at det må presiseres at NRKs regionale rolle er å være utfyllende, og at NRK ikke skal erstatte eller utfordre lokalaviser.

Andre aktører peker i stedet på viktigheten av at NRK dekker tematiske blindsoner, slik at det settes søkelys på saksområder som i liten grad dekkes av private medier. *LLA* nevner at NRK kan få et tydeligere mandat til å fylle geografiske blindsoner på det regionale nivået, da dekningen her er svekket, men peker samtidig på hensynet til private redaktørstyrte medier med regionale ambisjoner.

11.5.3.4 Departementets vurdering

NRK skal ha et regionalt nyhets- og innholdstilbud, og har et særskilt ansvar for å dekke tematiske og geografiske blindsoner. Samtidig har NRK et selvstendig ansvar for å bidra til det norske mediemangfoldet nasjonalt og regionalt. NRK skal dermed opptre på en måte som styrker det samlede tilbudet til publikum. Medietilsynet vurderer at NRK håndterer denne balansegangen gjennom blant annet dialog, deling og samarbeid med lokale og regionale redaktørstyrte nyhetsaktører, og at dette arbeidet er styrket siden 2021 (se også omtale i punkt 11.5.4 om samarbeid).

Departementet ser ikke behov for å innskrenke rammene for NRKs regionale og lokale nyhetstilbud. Når det gjelder Medietilsynets anbefaling om å gjennomføre en utredning som kartlegger den generelle journalistiske dekningen samt NRKs dekning regionalt, vil departementet vurdere behovet for dette i løpet av neste styringssignalperiode.

11.5.4 Samarbeid med andre redaktørstyrte medier

11.5.4.1 Relevante bestemmelser i dagens NRK-plakat

§ 14 NRK skal ha et selvstendig ansvar for å bidra til det norske mediemangfoldet (regionalt og nasjonalt).

11.5.4.2 Medietilsynets forslag

Ifølge Medietilsynet er samarbeid og dialog mellom NRK og andre redaktørstyrte medier styrket etter forrige utredning av NRKs bidrag til mediemangfoldet i 2021. Ifølge Oslo Economics er det særlig mindre redaksjoner som kan antas å ha hatt fordeler av NRKs initiativer, og effekten er derfor trolig størst på lokalt nivå. NRK har flere former for kompetansedeling, blant annet innenfor teknologi- og metodeutvikling, universell utforming og tilgjengelighet. En forventning om samarbeid med andre medieaktører inngår som ett av tolkningsmomentene som følger av forarbeidene og behandlingen i Stortinget da det ble vedtatt at NRKs ansvar for å bidra til det norske mediemangfoldet skulle nedfelles i en egen bestemmelse. Medietilsynet viser til at denne forventningen imidlertid ikke følger direkte av ordlyden i § 14 i NRK-plakaten og NRKs vedtekter. Medietilsynet viser til globale medie- og teknologiaktørers dominerende markedsposisjon og konkurransepress på norske medier, og behovet for tiltak som er egnet til å sikre det norske mediemangfoldet. Medietilsynet foreslår å tydeliggjøre forventningen om samarbeid i NRKs vedtekter – men uten å spesifisere samarbeidsformer, da konkrete føringer kan hemme innovasjon. Medietilsynet anbefaler følgende bestemmelse i NRKs vedtekter: «NRK skal være en åpen og aktiv initiativtaker til samarbeid som styrker det norske mediemangfoldet, nasjonalt, regionalt og lokalt». Medietilsynet påpeker at endringen ikke vil innebære noen materiell endring i NRKs oppdrag.

11.5.4.3 Høringsinnspill

Flere høringsinnspill peker på et behov for tydeligere forpliktelser for NRKs samarbeid med andre redaktørstyrte medier. *Amedia* og *Aller* fremhever deling av teknologi, kompetanse og innhold. *Medieklyngen* legger særlig vekt på nøytrale samarbeidsarenaer og behovet for kompetansebygging i teknologi og kunstig intelligens. *MBL* påpeker også at NRK særlig kan bidra til mediemangfoldet gjennom å dele teknologi og teknologisk kompetanse, og foreslår en utvidelse av § 14 som skal pålegge NRK å bidra til kompetanseheving og deling av innhold med kommersielle medier. *Hørselsforbundet* og *Pensjonistforbundet* ønsker systematisert kompetansedeling om universell utforming og tilrettelegging. *NRK* og *Norsk Redaktørforening* støtter samarbeid i sine innspill, men advarer samtidig mot plikter som

kan utfordre redaksjonell uavhengighet eller bli for styrende.

NRK peker på at Medietilsynets forslag til ny bestemmelse eller formulering i § 14 gir både prinsipielle og praktiske utfordringer, blant annet knyttet til samarbeidsformer, rapporteringsplikt og tilsynets vurdering. Flere innspill viser til NRKs krav om å dekke geografiske blindsoner og utfordringen dette har for kommersielle redaktørstyrte mediers etablering og utvikling av lokale tjenester. *LLA* viser i denne forbindelse til et tosidig samarbeid som en sentral måte å styrke mediemangfoldet på, og sammen med *Senter for undersøkende journalistikk (SUJO)* peker de særlig på Samarbeidsdesken som et konkret eksempel på hvordan NRK kan styrke lokal journalistikk. *SUJO* støtter Medietilsynets vurdering om en bestemmelse om samarbeid, men mener at det er viktig at en slik bestemmelse også presiserer at NRK skal ta hensyn til andre eksterne medieaktørers uavhengighet ved samarbeid. *Sametinget* viser til anbefalingene fra Samisk grensehinderutvalg om oppheving av geoblokking av samisk innhold for NRK, YLE og SVT, og *Dijreguedtje – Sametingsmelding om samiske medier* sitt mål om geografi, om allsamisk mediesamarbeid over landegrenser.

11.5.4.4 Departementets vurdering

Departementet vurderer at NRK arbeider systematisk for samarbeid og dialog med andre redaktørstyrte medier, og bidrar med flere former for kompetansedeling. I sitt årlige allmennkringkastingstilsyn vurderer Medietilsynet NRKs samarbeid med andre medieaktører nasjonalt, regionalt og lokalt, når de vurderer oppfyllelsen av § 14, men tilsynet peker samtidig på at det er behov for å fastsette dette som et mer tydelig krav i plakaten.

NRKs høringsinnspill peker blant annet på at et krav om at NRK skal være *initiativtaker* til samarbeid kan ha uheldige konsekvenser. De peker på at krav om at NRK skal initiere samarbeid vil kunne svekke jevnbyrdigheten mellom NRK og mulige samarbeidspartnere, og at en rapporteringsplikt kan eksponere NRKs og andre redaksjoners vurderinger knyttet til upublisert innhold på uforutsigbare og uønskede måter. NRK peker også på at redaksjonell uavhengighet kan utfordres ved Medietilsynets vurdering av om NRK «i tilstrekkelig grad 'aktivt' har inngått» samarbeid. Departementet har forståelse for NRKs syn, og vurderer at formuleringen om at NRK skal være en initiativtaker ikke bør tas inn. Medietilsynets

intensjon bør likevel bevares ettersom en justering i bestemmelsen vil legge til rette for at NRK fortsetter å styrke det norske mediemangfoldet både gjennom egeninitierte og eksternt initierte samarbeidsprosjekter. Departementet forutsetter at NRKs plikt til å rapportere til Medietilsynet ikke medfører en rapportering som kan utfordre NRKs redaksjonelle uavhengighet. Departementet foreslår følgende endring i NRK-plakaten, men vil samtidig understreke at dette ikke er ment som et nytt krav, men som en forventning om å videreføre arbeidet og som en presisering av dagens praksis:

§ 14 NRK skal ha et selvstendig ansvar for å bidra til det norske mediemangfoldet (regionalt og nasjonalt). *NRK skal være en åpen og aktiv samarbeidspartner for andre redaksjonelle medier.*

11.5.5 Formidling av kunst og kultur

11.5.5.1 Relevante bestemmelser i dagens plakat

§ 17 NRK skal formidle norsk kultur og en bred variasjon av kunstuttrykk fra mange ulike kunstnere, uavhengige miljøer og kulturinstitusjoner i Norge. NRK skal formidle norsk musikk, film og drama og stimulere norske produksjonsmiljøer.

§ 35 NRK skal bidra til å fremme nye talenter og lokale artister, komponister og tekstforfattere. Minst 40 pst. av musikken som spilles på NRK P1, P2 og P3, NRK P1+, NRK P13, NRK mP3, NRK Nyheter, NRK Sport, NRK Super og NRK Folke-musikk skal være norsk, med vekt på norskspråklig eller norskkomponert musikk. I tillegg skal NRK fremme musikk av samiske artister, komponister og tekstforfattere samt talenter fra nasjonale minoriteter i Norge. NRK skal holde et fast orkester som dekker et bredt repertoar fra underholdningsmusikk til symfonisk musikk.

11.5.5.2 Medietilsynets vurdering

I rapporten om NRKs bidrag til mediemangfoldet fra 2021 anbefalte Medietilsynet at NRK i større grad burde synliggjøre kulturinnholdet på tvers av plattformer. Anbefalingen var begrunnet med at sammenlignbare data for perioden 2010–2020 viste at kulturformidlingen i økende grad ble konsentrert i de tydelige kulturkanalene, særlig NRK P2 og NRK2, samtidig som kulturinnholdet ble redusert i breddekanalene NRK1 og NRK P1.

I rapporten om NRKs bidrag til mediemangfoldet fra 2026 viser Medietilsynet til at NRK har økt antallet timer om kunst og kultur, særlig i NRK P2, men også i P3. De mener dette tyder på en

styrket innretning av kulturoppdraget, også mot yngre målgrupper. Medietilsynet anbefaler at kanalene NRK Klassisk og NRK Jazz inkluderes i det generelle 40 prosentkravet, slik at NRKs krav for å fremme norsk musikk omfatter hele NRKs radioportefølje. Tilsynet viser til at NRK allerede oppfyller denne prosentandelen for norsk musikk i samtlige av sine kanaler som er omfattet av kravet, også i NRK Klassisk og NRK Jazz. Medietilsynet foreslår for øvrig ingen endringer i plakatenes bestemmelser om kunst og kultur.

11.5.5.3 Høringsinnspill

Et stort antall kulturaktører mener NRK må styrke kunst- og kulturformidlingen. *Kunstnernettverket*, *Norsk teater- og orkesterforening (NTO)*, *Fagforbundet Teater og Scene*, *Danseinformasjonen*, *Norsk kritikerlag*, *Norske Billedkunstnere* og *NordicStories* mener vurderingen av NRKs kulturoppdrag bør bygge på mer enn sendetimer og NRKs egen rapportering. Flere, blant dem *Fagforbundet Teater og Scene* og *NTO*, advarer mot å la publikumstall og digital rekkevidde bli avgjørende mål. Flere innspill viser til kulturens samfunnsverdi, og flere innspill viser til § 41 om at NRK «[...] bør etterstrebe å tilføye sitt tilbud et element av økt samfunnsverdi i forhold til det kommersielle tilbudet», § 42 om at NRK skal tilby innhold for «både smale og brede grupper, herunder egne kulturprogrammer», og om at NRK har et særlig ansvar for å dekke tematiske og geografiske blindsoner. Høringsinstansene mener at NRK bør ta et større ansvar for etterlevelse av disse bestemmelsene. For litteraturfeltet ber *Forfatterforbundet*, *Den norske Forfatterforening* og *Kunstnernettverket* med flere om bredere og mer progressiv litteraturformidling, synliggjøring av flere sjangre, debutanter og distriktsforfattere, samt et eksplisitt litteraturansvar i NRK-plakaten.

Danseinformasjonen ber om at dans og scenekunst gis en større og mer selvstendig plass. *Danseinformasjonen* mener at visning og journalistikk om scenekunst, herunder også dansekunst, bør inngå i § 17. Flere, blant annet *Norske Billedkunstnere* og *Kunstnernettverket*, peker på kunstens rolle i samfunnet utover et underholdningsperspektiv, og ønsker at NRK i større grad ivaretar faglig forankret kulturjournalistikk og mangfoldig visuell kunstkritikk. *Kunstnernettverket* foreslår en utvidet formulering for § 17, som inkluderer krav til at NRK skal ha bredde «i formidling og representasjon» av ulike kunst- og kulturuttrykk. *Kunstnernettverket* mener også at Medietilsynets anbefaling fra 2021 om å i større grad syn-

liggjøre kulturinnholdet på tvers av plattformer, bør formaliseres i plakaten. *Kunstnernettverket* og *Dramatikerforbundet* ønsker også at § 35 utvides til å også gjelde koreografer, regissører og dramatikere.

Flere høringsinstanser ønsker at plikten til å spille minst 40 pst. norsk musikk også skal gjelde for de to sjangerspesifikke musikkkanalene NRK klassisk og NRK Jazz. *NOPA* mener også at § 36 bør inkludere et krav om 40 pst. norsk musikk i eksterne fjernsynsproduksjoner. Flere etterlyser også bredere sjangerrepresentasjon, inkludert smale sjangre og ulike musikkuttrykk. *Norsk musikkråd* peker på tydeligere oppfølging av NRK-plakatens § 17 og 42 for å sikre mangfold innen musikkformidlingen. *Musikk i Skolen* mener at alle aldre bør hensyntas i denne forbindelse, mens *Norges Orkesterforbund* mener at NRK via sine distriktskontor i større grad bør sikre geografisk musikk mangfold og at deres musikkarkiv må bevares og gjøres mer tilgjengelig. Enkelte trekker også frem betydningen av publiseringskanal for at norske kulturuttrykk skal kunne være synlige og vekke interesse bredt i befolkningen.

En rekke innspill peker også på at kvoter for avspilling av norsk musikk ikke er tilstrekkelig, og etterlyser redaksjonell musikkjournalistikk og kuratering. Flere av dem som tar opp dette uttrykker bekymring for nedleggelser av redaksjonelle musikkprogrammer.

Norsk musikkråd foreslår mer samarbeid mellom NRK og skapere og sjangermiljøer for økt deltagelse og utvikling både i det frivillige og næringsbaserte musikklivet.

Flere mener også at definisjonen av «norsk musikk» må tydeliggjøres og knyttes tydeligere til norske opphavere. *Norsk teater- og orkesterforening* mener imidlertid at NRKs brede definisjon bør beholdes. *Norsk viseforum* mener at målet om norsk musikk bør inkludere hensyn til bruk av norske språk særlig. *TONO* mener at NRK-plakaten bør inkludere en bestemmelse om bruk av KI-generert musikk hvor det fremgår at KI-generert musikk ikke bør telle i oppfyllelsen av kvotekravene.

11.5.5.4 Departementets vurdering

NRK har allerede et omfattende oppdrag knyttet til dekning av kunst og kultur, og av hensyn til NRKs redaksjonelle uavhengighet og handlingsrom er departementet varsomme med å detaljregulere oppdraget ytterligere. Høringen synliggjør mange ulike synspunkter på NRKs kulturdekning, men innspillene gjelder i stor grad beslutninger

som etter departementets syn bør ligge innenfor NRKs redaksjonelle handlingsrom.

Litteratur-, musikk- og dansefeltet ønsker mer eksplisitte formuleringer om deres felt i plakaten. Plakaten inneholder allerede krav til å formidle norsk kultur og en bred variasjon av kunstuttrykk fra mange ulike kunstnere, uavhengige miljøer og kulturinstitusjoner i Norge. Departementet vurderer dette som dekkende for mye av det som høringsinstansene peker på, og at hvordan kravene oppfylles bør ligge til NRKs redaksjonelle vurderinger.

Departementet vurderer i likhet med Medietilsynet at kravet om minst 40 pst. norsk musikk bør utvides til å også omfatte NRK Klassisk og Jazz. Dette har lenge vært et ønske fra flere organisasjoner, både i høringen og i arbeidet med styringssignalet i forrige periode. Som Medietilsynet har vist til i sin rapport, ligger andelen norsk musikk allerede på over 40 pst. i både NRK Klassisk og NRK Jazz, til tross for at disse kanalene ikke er omfattet av kravet. Å inkludere NRK Jazz og NRK Klassisk i kravet om 40 pst., vil bidra til å sikre at norskandelen holder seg på dette nivået også i fremtiden.

Departementet mener videre at NRK har vist at de kontinuerlig arbeider for å forbedre kulturdekningen, utvikle nye formater og tilpasse tilbudet slik at det treffer et publikum som endrer sine medievaner raskt. Departementet ser derfor ikke behov for å gjøre flere endringer i plakaten knyttet til kulturoppdraget, med unntak av endringene som vurderes i neste kapittel om film og audiovisuell produksjon.

11.5.6 Film og audiovisuell produksjon

11.5.6.1 Relevante bestemmelser i gjeldende NRK-plakat

§ 17 NRK skal formidle norsk kultur og en bred variasjon av kunstuttrykk fra mange ulike kunstnere, uavhengige miljøer og kulturinstitusjoner i Norge. NRK skal formidle norsk musikk, film og drama og stimulere norske produksjonsmiljøer.

§ 36 NRK skal legge ut minst 40 pst. i gjennomsnitt for de siste tre årene av det frie programbudsjettet for TV til eksterne produsenter.

11.5.6.2 Medietilsynets vurdering

I forbindelse med utarbeidelsen av rapporten om NRKs bidrag til mediemangfoldet, har Medietilsynet fått en rekke innspill om NRKs bidrag til norsk filmbransje. *Indie Film* mener at NRK har

blitt mer kommersielt orientert, og at enkeltstående dokumentarer nedprioriteres til fordel for serier. De ber om krav som sikrer større bredde og reell plass til uavhengige dokumentarer. *FilmReg* mener eksterntproduksjonsmidler er for sterkt konsentrert i Oslo, og foreslår geografiske krav i 40 prosent-bestemmelsen. *Virke Produsentforeningen* vil at NRK setter ut mer produksjon, særlig fiksjon, serier, film og produksjoner for barn og unge, samt vurderer «terms-of-trade» for investering, rettigheter og inntektsdeling. De ønsker også et rimeligere og mer tilgjengelig NRK-arkiv.

Medietilsynets rapport tar ikke opp behov for endringer i NRKs oppdrag knyttet til film og serier, men de skriver at de har merket seg at flere representanter for de uavhengige produksjonsmiljøene har bedt om en nærmere vurdering av hvordan NRK erverver rettigheter og eierskap til eksterne produksjoner, og viser til at departementet tidligere har vurdert at det ikke er hensiktsmessig å regulere avtalemessige forhold i NRK-plakaten.

11.5.6.3 Høringsinnspill

Flere av høringsinstansene viser til utfordringer for den audiovisuelle sektoren, særlig knyttet til teknologiutvikling og internasjonale teknologiskapers markedsposisjon. Ifølge *Norsk filminstitutt (NFI)* bør NRK spille en sentral rolle i et mer bærekraftig nasjonalt produksjonsøkosystem, som en utviklings-, finansierings- og distribusjonsaktør for norsk film, serie- og dokumentarbransje. Sammen med *Virke*, *FilmReg*, *Kunstnettverket*, *Norsk Filmforbund* og *Norske Filmregissører* mener de at NRKs levering på sitt samfunnsoppdrag og bidrag til mediemangfold må vurderes ut fra samarbeid med og bruk av eksterne produksjonsmiljøer og eksterne produsenters bærekraft.

Flere etterlyser mer konkrete og forutsigbare krav til NRKs investeringer i film, drama, dokumentar, animasjon og dataspill, og viser til modeller i Danmark og Sverige. *NFI* mener at det bør vurderes hvordan NRKs krav om å bruke eksterne produsenter kan styrkes. De viser til behov for styrking av mangfold og bredde, langsiktige samarbeid, kontinuitet og forutsigbarhet for produksjonsmiljøer.

NFI viser til behov for to nye bestemmelser i NRK-plakaten; en som inneholder krav om NRKs bidrag til utvikling og produksjon av norsk og samisk spillefilm, drama og dokumentar, med rapporteringskrav, og en som tydeliggjør NRKs ansvar for å tilgjengeliggjøre og synliggjøre slikt innhold til et bredt publikum. *FilmReg* bruker

begrepet «produksjonsmessige blindsoner», og ønsker at en ny bestemmelse om NRKs bidrag bør innebære krav om bidrag til utvikling av audiovisuelle produksjonsmiljøer i hele landet og rapportering om geografisk fordeling av eksterne produksjonsmidler.

NFI viser til manglende krav om format, og viser til at NRK-plakatens § 36 om at NRK skal legge ut minst 40 pst. i gjennomsnitt for de siste tre årene av det frie programbudsjettet for tv til eksterne produsenter, ikke inneholder tilstrekkelige krav eller forventninger i denne forbindelse. *Virke* mener også at det bør innføres krav om hvor mye NRK bruker på innkjøp av ulike formater, og at NRK bør pålegges et særlig ansvar for å investere i spillefilmer og enkeltstående dokumentarer.

11.5.6.4 Departementets vurdering

NRK har krav om å sette ut minst 40 pst. i gjennomsnitt for de siste tre årene av det frie programbudsjettet for TV til eksterne produsenter. Gjennomsnittsandelen har økt jevnt siden kravet ble innført i 2018, og var 51 pst. i perioden 2023–2025. Kravet til eksternproduksjon er etter departementets syn allerede høyt, og NRK overoppfyller også kravet. Det tyder på at NRK ønsker å benytte ekstern produksjon når det er hensiktsmessig, og det er etter departementets syn ikke nødvendig å øke forpliktelsene da dette også vil gi NRK et mindre handlingsrom.

NRK har allerede krav i plakaten knyttet til formidling av norsk film og drama, og at de skal stimulere norske produksjonsmiljøer. Mange høringsinstanser mener likevel at NRK i praksis ikke oppfyller oppdraget knyttet til film. Departementet mener at NRK bør bidra til å løfte norsk film og bidra til at norske historier, også gjennom langfilmformatet, blir fortalt og formidlet til et bredt publikum. Det er i både filmbransjens, NRKs og publikums interesse at NRK tar et noe større ansvar for norsk spillefilm. Nye krav må samtidig balanseres mot hensynet til NRKs redaksjonelle frihet. NRK må fortsatt ha stort handlingsrom til å vurdere hvilke formater de skal investere i for å levere på allmennkringkastingsoppdraget.

Departementet foreslår å ta inn et krav i plakaten om at NRK skal bidra til utvikling og produksjon av norsk spillefilm, drama og dokumentar. Det nye kravet innebærer ikke kvantitative krav, og NRK skal forstøtt ha handlingsrom til å vurdere hvordan kravet skal oppfylles. Departementet vil understreke at formuleringen ikke innebærer en forventning om at NRK skal være

en hovedfinansieringskilde for norske spillefilmer. Kravet kan for eksempel oppfylles gjennom bidrag til utvikling, investeringer, forhåndskjøp eller innkjøp av sende- og visningsrettigheter. Kravet vil samtidig gjøre det enklere å vurdere utviklingen over tid, fordi NRK må rapportere konkret på hvordan de oppfyller kravene til formidling av de ulike formatene. Departementet foreslår følgende endring i plakaten:

«§ 17 NRK skal formidle norsk kultur og en bred variasjon av kunstuttrykk fra mange ulike kunstnere, uavhengige miljøer og kulturinstitusjoner i Norge. NRK skal formidle norsk musikk, film og drama. NRK skal stimulere norske produksjonsmiljøer og bidra til utvikling og produksjon av norsk spillefilm, drama og dokumentar.»

11.5.7 Avtalevilkår og rimelig betaling

11.5.7.1 Medietilsynets vurdering

I arbeidet med rapporten om NRKs bidrag til mediemangfoldet har Medietilsynet fått en rekke innspill knyttet til rettigheter og eierskap til eksterne produksjoner fra de uavhengige produksjonsmiljøene. *Virke Produsentforeningen* vil at NRK vurderer «terms-of-trade» for investering, rettigheter og inntektsdeling. *NFF/NFR (F©R)* ber om en konkurranseanalyse av NRKs praksis knyttet til opphavsrett og avtalevilkår og hevder at NRK presser frem «full buyout»-avtaler som kan være i strid med lov eller konkurranseregler. Dette er en kontrakt der en opphaver, kunstner eller utøver gir fra seg samtlige rettigheter til et åndsverk mot en fast engangssum, uten fremtidige royalties eller vederlag.

I rapporten viser Medietilsynet til at departementet, senest i tilknytning til arbeidet med de fireårige styringssignalene for 2023–2026, ikke vurderte det som hensiktsmessig å regulere NRKs avtalemessige forhold i allmennkringkastingsoppdraget. Samtidig ble det lagt til grunn at NRK etterlever åndsverklovens bestemmelser om rimelig vederlag ved overdragelse av opphavsrett. Medietilsynet følger departementets vurderinger og har ikke gått nærmere inn på hvordan NRK opptrer i avtalemessige forhold.

11.5.7.2 Høringsinnspill

En rekke høringsinstanser tar til orde for å pålegge NRK å følge gjeldende lover og regler. *Kunstnernettverket*, *Skuespillerforbundet*, *Norwaco*, *TONO*, *Forfatterforbundet*, *Norsk Filmforbund* og *Norske Filmregissører* etterlyser rettfær-

dige avtale- og investeringsvilkår, og fremhever etterlevelse av opphavsrett, kreditering, kollektiv rettighetsforvaltning og rimelig vederlag. *Kunstnernettverket* foreslår for eksempel en ny paragraf som pålegger NRK å følge åndsverkloven og lov om kollektiv forvaltning. *Dramatikerforbundet* støtter dette, og legger til at NRK bør være forpliktet til å etterleve Kulturdirektoratets verdiprinsipper for rimelig betaling for kunstnerisk arbeid.

NFF og *NFR* mener at det er behov for en avtale forhandlet frem mellom NRK (og TV2) og produksjonsselskaper og rettighetshavere (samt gjerne NFI), om standardiserte avtalevilkår, og viser til ordninger i Storbritannia og Danmark. De foreslår også en endring i § 36 som presiserer krav om mangfold, åpenhet og volum. *NFF* og *NFR*, sammen med *Kunstnernettverket*, mener også at NRK må utvise en arbeids- og ansvarsfordeling som i høyere grad respekterer kunstnerisk frihet. *Kunstnernettverket* viser til verdiprinsippene for rimelig betaling for kunstnerisk arbeid som er utarbeidet av Kulturdirektoratet, og mener NRK selvsagt må være forpliktet til å etterleve disse.

11.5.7.3 Departementets vurdering

Flere høringsinstanser foreslår å ta inn henvisninger til øvrig regelverk (for eksempel lover, regler, forordninger, direktiver eller konvensjoner) i NRK-plakaten for å understreke NRKs plikt til å etterleve regelverket. Departementet legger til grunn at NRK følger gjeldende lover og regler, og forholder seg til de konvensjoner Norge er bundet av. Det er ikke ønskelig å dobbeltregulere ved henvisninger til øvrig regelverk i NRKs allmennkringkastingsoppdrag. Dersom det er en oppfatning at NRKs praksis ikke er tilfredsstillende, til tross for at gjeldende lover og regler følges, bør eventuelle endringer skje gjennom ordinært regel- og lovutviklingsarbeid, ikke ved å endre NRK-plakaten. For øvrig er det NRKs styre som er ansvarlig for driften av selskapet, herunder avtalemessige forhold.

Kulturdirektoratet jobber med å følge opp en rekke innspill fra høringen av verdiprinsippene for rimelig betaling for kunstnerisk arbeid. Departementet vurderer av den grunn, og på bakgrunn av overnevnte vurdering av dobbeltregulering, at det ikke vil være hensiktsmessig å henvise til verdiprinsippene i NRKs oppdrag. Samtidig vil departementet understreke at det forventes at NRK sørger for rimelig betaling for kunstnerisk arbeid, i tråd med *Kunstnarkår* (Meld. St. 22 (2022–2023)).

11.5.8 Språk

11.5.8.1 Relevante bestemmelser i dagens NRK-plakat

§ 16 NRK skal styrke det norske og de samiske språkene, og styrke norsk og samisk identitet og kultur. En stor andel av tilbudet skal ha forankring i og speile det kulturelle mangfoldet i Norge. NRK skal ha daglige sendinger for den samiske befolkningen. NRK skal ha programmer for nasjonale og språklige minoriteter samt innhold for tegnspråklige. NRK skal formidle innhold fra Norden og bidra til kunnskap om nordiske samfunnsforhold, kultur og språk.

§ 19 NRKs tilbud skal i hovedsak ha innhold på norsk. Minst 25 pst. av innholdet skal være på nynorsk. NRK skal også tilby innhold på samiske språk, nasjonale minoritetsspråk og tegnspråk.

§ 22 NRK skal fremme barns rett til ytringsfrihet og informasjon, og skjerme barn mot skadelige former for innhold. NRK skal ha norskspråklige programmer for barn under 12 år, jevnlig norskspråklige programmer for unge og jevnlig programmer for barn og unge på de samiske språkene.

11.5.8.2 Medietilsynets vurdering

Medietilsynets vurdering er at det ikke er behov for å foreslå nye krav som utvider eller tydeliggjør NRKs språkansvar. Tilsynet viser til at NRKs språkoppdrag, som ble styrket i 2023, bidrar til å styrke de nasjonale minoritetsspråkene og representasjonen av disse gruppene i det samlede medietilbudet. Når det gjelder nynorsk, vises det til at kravet til 25 pst. nynorskandel har ført til at denne andelen har steget jevnt på nett siden 2020. NRKs rolle i styrkingen av norsk tegnspråk er imidlertid ikke omtalt i rapporten.

11.5.8.3 Høringsinnspill

Kringkastingsringen, *Norges Mållag* og *Språkrådet* mener NRK er avgjørende for nynorsk, dialekter og språklig mangfold, men at nynorskkravet på 25 pst. ikke oppfylles godt nok på alle plattformer. *Språkrådet* mener at NRK-plakatens § 22 bør inkludere krav om programmer til barn og unge på norsk språk og minoritetsspråk. *Språkrådet* og *Norges Døveforbund* ønsker tydeligere krav til NRKs styrking av norsk tegnspråk og minoritetsspråk, og mener at NRK bør være forpliktet til selvstendig tegnspråklig journalistikk og en egen redaksjonell enhet for norsk tegnspråk. *Norges Døveforbund* mener også at NRK bør være forplik-

tet til oppdaterte tegnspråklige programmer, og at tegnspråktilbudet og kunnskapsgrunnlaget til NRK og Medietilsynet må være basert på erfaringer fra tegnspråklige brukere. Det pekes på at NRKs tegnspråktilbud i stor grad er begrenset til teksting eller tolking av norskspråklig innhold, som er noe annet enn egenproduksjon på tegnspråk, dvs. innhold som utvikles, produseres og formidles på norsk tegnspråk. *Sametinget* ønsker dekning av flere samiske språk enn det som i dag dekkes av NRK Sápmi og peker på viktigheten av rekruttering og utdanning av samiske journalister.

11.5.8.4 Departementets vurdering

NRKs språkoppdrag ble styrket fra 2023, med krav om at NRK skal tilby innhold på tegnspråk og nasjonale minoritetsspråk (kvensk, romani og romanes), i tillegg til innhold på norsk og samisk. Medietilsynet har i allmennkringkastingsrapporten for 2025 konkludert med at NRK oppfylte oppdraget om å tilby innhold på de nasjonale minoritetsspråkene. Departementet ser ikke behov for å foreta endringer i NRK-plakatens krav til de nasjonale minoritetsspråkene.

Enkelte høringsinstanser har foreslått å inkludere norsk tegnspråk som ett av språkene NRK har et ansvar for å styrke etter NRK-plakaten § 16. Departementet vurderer at det med fordel kan stilles tydeligere krav til NRKs oppdrag om tegnspråk, og foreslår at norsk tegnspråk inntas blant språkene som NRK skal styrke etter NRK-plakaten § 16. Dette vil understøtte at norsk tegnspråk fikk status som offisielt norsk språk med språkloven fra 2022, i tillegg til å følge opp anbefalinger fra NOU 2023: 20 *Tegnspråk for livet*.

Flere høringsinstanser har pekt på at NRK bør være forpliktet til å produsere selvstendig tegnspråklig journalistikk og ha en egen redaksjonell enhet for norsk tegnspråk. Dette ble også foreslått av Tegnspråkutvalget i NOU 2023: 20 *Tegnspråk for livet*.

Fra Medietilsynets allmennkringkastingsrapport for 2025, fremgår det at NRK beskriver en oppbygning av et eget tegnspråklig programtilbud der norsk tegnspråk er hovedspråk, og ikke bare tolking. Det vises til at nyhetssendingen Tegnspråknytt, som oppsummerer de viktigste nyhetssakene nasjonalt og internasjonalt på norsk tegnspråk, sendes alle hverdager med samtidig norsk opplesning og teksting. Samtidig fremgår det av allmennkringkastingsrapporten at programtilbudet på norsk tegnspråk i 2025, utover nyhetssendingene, i stor grad har bestått av repriser. NRK

har imidlertid uttrykt at de har en ambisjon om å gjenstarte det egne seerrådet for tegnspråkbrukere i 2026, som ikke har vært aktivt de to siste årene.

Når det gjelder forslaget om at det etableres en egen redaksjon for norsk tegnspråk etter modell av NRK Sápmi, mener departementet at dette bør ligge innenfor NRKs redaksjonelle uavhengighet å ta stilling til. Også forslaget om at NRK skal produsere nytt og aktuelt nyhets-, aktualitets-, kultur- og samfunnsinnhold på norsk tegnspråk hver dag, vil etter departementets syn utgjøre en for omfattende forpliktelse. Departementet vurderer likevel at det kan være grunn til å tydeliggjøre NRKs ansvar for å tilby tegnspråklige programmer, utover ren teksting og tolking. Det foreslås derfor å innta i NRK-plakaten en presisering om at innhold for tegnspråklige skal omfatte «innhold produsert på norsk tegnspråk». Med dette menes innhold som er utvikles, produseres og formidles på norsk tegnspråk. Hensikten med bestemmelsen er å tydeliggjøre at NRKs oppdrag om å tilby innhold for tegnspråklige, går utover ren teksting og tolking av programmer produsert for et hørende publikum. NRK vil imidlertid stå fritt til å vurdere om denne typen tegnspråklig innhold skal egenproduseres eller kjøpes inn fra andre aktører. Departementet foreslår følgende endringer i NRK-plakaten:

§ 16 NRK skal styrke det norske og de samiske språkene *og norsk tegnspråk*. NRK skal styrke norsk og samisk identitet og kultur. En stor andel av tilbudet skal ha forankring i og speile det kulturelle mangfoldet i Norge. NRK skal ha daglige sendinger for den samiske befolkningen. NRK skal ha programmer for nasjonale og språklige minoriteter. NRK skal tilby innhold for tegnspråklige, *herunder innhold produsert på norsk tegnspråk*. NRK skal formidle innhold fra Norden og bidra til kunnskap om nordiske samfunnsforhold, kultur og språk.

11.5.9 Universell utforming

11.5.9.1 Relevante bestemmelser i dagens plakat

§ 13 (...) NRK skal bidra til å fremme den offentlige samtalen og medvirke til at hele befolkningen får tilstrekkelig informasjon til å kunne være aktivt med i demokratiske prosesser.

§ 15 NRKs allmennkringkastingstilbud skal være tilgjengelig for hele befolkningen. NRK skal ta hensyn til funksjonshemmede ved utformingen av sitt tilbud.

11.5.9.2 Medietilsynets vurdering

Medietilsynets vurdering er at det ikke er behov for å foreslå nye krav som utvider eller tydeliggjør NRKs ansvar for universell utforming.

11.5.9.3 Høringsinnspill

Hørselsforbundet, Pensjonistforbundet, Uloba, Stopp Diskrimineringen og *Norges Døveforbund* fremhever at innhold må være tilgjengelig for å kunne inngå i reelt mediemangfold og for reelt medborgerskap. Flere høringsinstanser peker på universell utforming som grunnleggende i et beredskapsperspektiv for at hele befolkningen skal få med seg informasjon. *Hørselsforbundet* peker på tydeligere krav til teksting, hørbarhet og klarspråk, og *Norges Døveforbund, Uloba* og *Språkrådet* legger til krav til tegnspråktolkning og at informasjon blir tilgjengelig for alle samtidig. *Pensjonistforbundet* peker på teksting, lyd, grafikk og enkle digitale løsninger – også for eksterne produksjoner. *Stopp Diskrimineringen* og *Likestillings- og diskrimineringsombudet* peker på behov for at NRK tilrettelegger for at ulike informasjons- og kommunikasjonshemmede får kunnskap om identiteten til avsendere av budskap i bildedrevne innslag, og viser til BBCs redaksjonelle veiledning på området som en praktisk tilgjengelighetsnorm som ikke griper inn i redaksjonell frihet. *Likestillings- og diskrimineringsombudet* etterlyser en tydeliggjøring av NRK-plakaten § 15. *Uloba* mener at NRK-plakatens ordlyd om at NRK skal være tilgjengelig for hele befolkningen er for svak og generell til å sikre CRPDs krav om «likeverdig og likestilt tilgang til informasjon og deltakelse i offentlig og politisk liv», og foreslår også en tydeliggjøring i NRK-plakatens §§ 13 og 15.

11.5.9.4 Departementets vurdering

Departementet vurderer at det ikke er behov for endringer i NRK-plakatens krav til universell utforming på nåværende tidspunkt. Det vises til at det i fjor ble innført nye bestemmelser om universell utforming i kringkastingsforskriften, herunder en innskjerping av kravene som stilles til NRK i denne sammenheng. De nye kravene innebærer bl.a. at NRK må tekste alle nye bildeprogrammer som legges ut i NRKs nettspiller, samt sørge for at program med tegnspråk- eller synstolkning også har dette når de publiseres i nettspilleren. Medietilsynet har hittil ikke avdekket noen brudd på kravene i tilsynet med NRKs etterlevelse av kringkastingsforskriftens krav til universell

utforming, og viser til at NRK i tråd med de nye reglene har utarbeidet en handlingsplan for å styrke den universelle utformingen i NRKs bildeprogrammer for perioden 2025–2028. Av handlingsplanen fremgår det at NRKs hovedprioritering de neste tre årene er å utvide tilbudet av universell utforming og tilgjengelighet på digitale plattformer. NRK opplyser også at bruk av kunstig intelligens blir viktig for å kunne øke produksjonen av universelt utformet innhold, og understreker at dette må skje innenfor ansvarlige, lovlige og etiske rammer.

11.5.10 Inkludering og representasjon

11.5.10.1 Relevante bestemmelser i dagens plakat

§ 16 NRK skal styrke det norske og de samiske språkene, og styrke norsk og samisk identitet og kultur. En stor andel av tilbudet skal ha forankring i og speile det kulturelle mangfoldet i Norge. NRK skal ha daglige sendinger for den samiske befolkningen. NRK skal ha programmer for nasjonale og språklige minoriteter samt innhold for tegnspråklige. NRK skal formidle innhold fra Norden og bidra til kunnskap om nordiske samfunnsforhold, kultur og språk.

§ 32 NRK skal formidle kunnskap om ulike grupper og om mangfoldet i det norske samfunnet. NRK skal skape arenaer for debatt og informasjon om Norge som et flerkulturelt samfunn.

§ 42 NRK skal tilby nyheter, aktualiteter og kulturstoff for både smale og brede grupper, herunder egne kulturprogrammer. Tilbudet skal gjenspeile det mangfoldet som finnes i befolkningen.

11.5.10.2 Medietilsynets vurdering

Medietilsynets vurdering er at NRKs oppdrag er hensiktsmessig utformet når det gjelder inkludering og representasjon av mangfoldet i befolkningen, og viser til NRKs systematiske tiltak for mangfold og integrering for å blant annet oppnå bred representasjon av ulike grupper i sin virksomhet, slik som NRKs rekrutterings- og talentprogrammer for personer med minoritetsbakgrunn og -språk. Medietilsynets vurdering er at det ikke er behov for å foreslå nye krav som utvider eller tydeliggjør NRKs ansvar for minoriteter.

11.5.10.3 Høringsinnspill

Likestillings- og diskrimineringsombudet viser til at mediemangfold innebærer et mangfold i repre-

Boks 11.2 Forslag til endringer i NRK-plakaten

§ 14 NRK skal ha et selvstendig ansvar for å bidra til det norske mediemangfoldet (regionalt og nasjonalt). *NRK skal være en åpen og aktiv samarbeidspartner for andre redaksjonelle medier.*

§ 16 NRK skal styrke det norske og de samiske språkene og *norsk tegnspråk*. NRK skal styrke norsk og samisk identitet og kultur. En stor andel av tilbudet skal ha forankring i og speile det kulturelle mangfoldet i Norge. NRK skal ha daglige sendinger for den samiske befolkningen. NRK skal ha programmer for nasjonale og språklige minoriteter. NRK skal tilby innhold for tegnspråklige, *herunder innhold produsert på norsk tegnspråk*. NRK skal formidle

innhold fra Norden og bidra til kunnskap om nordiske samfunnsforhold, kultur og språk.

§ 17 NRK skal formidle norsk kultur og en bred variasjon av kunstuttrykk fra mange ulike kunstnere, uavhengige miljøer og kulturinstitusjoner i Norge. NRK skal formidle norsk musikk, film og drama. NRK skal stimulere norske produksjonsmiljøer og *bidra til utvikling og produksjon av norsk spillefilm, drama og dokumentar.*

§ 35 (...) Minst 40 pst. av musikken som spilles på NRK P1, P2 og P3, NRK P1+, NRK P13, NRK mP3, NRK Nyheter, NRK Sport, NRK Super, NRK Folkemusikk, *NRK Jazz og NRK Klassisk* skal være norsk, med vekt på norsk-språklig eller norskkomponert musikk. (...)

sentasjon og inkludering av grupper, erfaringer og perspektiver i offentligheten, og at historisk underrepresenterte, stereotypiserte eller marginaliserte grupper særlig bør hensyntas. Flere høringsinstanser peker på at NRK bør inkludere og representere minoriteter på en måte som i større grad enn i dag bidrar til reell inkludering og medborgerskap. *Likestillings- og diskrimineringsombudet* etterlyser et bredere og mer systematisk arbeid for en kartlegging av hvilke blindsoner som fortsatt finnes i journalistikken, og viser til FNs CRPD-komites merknader til Norge om manglende bevisstgjøring om funksjonshemmede, stereotyper og fordommer. *Uloba* og *Stopp Diskrimineringen* mener for eksempel at funksjonshemmedes erfaringer ikke blir inkludert og representert på en måte som bidrar til og forutsetter inkludering og demokratisk likestilling. *Stopp Diskrimineringen* mener at rammevilkårene for funksjonshemmedes deltakelse i NRK er snevre og etterlyser et menneskerettslig perspektiv, fremfor diagnosefokus, i tråd med CRPD. Sammen med *Uloba* mener de at funksjonshemmede må speiles i ordinært innhold og at NRK må arbeide systematisk mot sosiale blindsoner.

Uloba foreslår en tydeliggjøring i NRK-plakatens § 16, med særlig presisering av at mangfold skal komme til uttrykk i det ordinære innholdstilbudet og som en naturlig del av offentligheten, og en ny bestemmelse som vektlegger identifisering og dekking av sosiale blindsoner, sammen med en bestemmelse som muliggjør måling og oppfølging. *Hørselsforbundet* mener at NRK bør ha et

tydeligere ansvar for å styrke innholdsproduksjon av, med og om personer med funksjonsnedsettelse. *Norges Døveforbund* og *Språkrådet* foreslår også krav om bedre representasjon av døve, hørselshemmede og tegnspråklige. *Språkrådet* peker også på behov for språklige rollemodeller for barn og unge som bruker norsk tegnspråk. *Pensjonistforbundet* peker på behov for medvirkning og synliggjøring av eldre som en mangfoldig gruppe utover et pasient- og helsefokus. *Uvalget for kjønns- og seksualitetsmangfold i Oslo kommune* peker på at redaksjonell vurdering, kildekritikk og faktasjekking er avgjørende for NRKs dekning, for å ikke gjengi feilinformasjon eller misvisende statistikk uten tilstrekkelig kontekst eller korrigering.

11.5.10.4 Departementets vurdering

Departementet vurderer at NRKs bestemmelser er hensiktsmessig utformet for å ivareta hensynet til representasjon og inkludering av minoriteter i NRKs programinnhold og virksomhet. § 32 i NRK-plakaten stiller blant annet krav til at NRK skal formidle kunnskap om ulike grupper og om mangfoldet i det norske samfunnet. § 42 krever blant annet at NRKs tilbud skal speile det mangfoldet som finnes i befolkningen. NRK gjennomfører, som påpekt av Medietilsynet, systematiske tiltak for mangfold og integrering, blant annet gjennom sitt arbeid for innholdsproduksjon av og med minoriteter gjennom deres rekrutteringsprogrammer for personer med minoritetsbakgrunn og

minoritetsspråk. Departementet forutsetter at NRK arbeider for inkludering og representasjon av minoriteter på en måte som bidrar til reell inkludering og medborgerskap.

11.6 NRKs økonomiske rammer

I det følgende vurderer departementet behovet for endringer i NRKs økonomiske rammer. Vurderingene er blant annet basert på innspill fra NRK om den fremtidige konkurransesituasjonen og økonomisk behov fremover. Departementet har også gjennomført en ekstern evaluering av NRKs arbeid med effektiv drift.

11.6.1 Arbeidet med effektiv drift i NRK

For å vurdere om NRK driver effektivt, har departementet bestilt en ekstern evaluering fra Oslo Economics (OE)²⁵. Den viser at NRK har opprettholdt høy måloppnåelse med reelt sett lavere ressursbruk de siste årene, noe som indikerer økt effektivitet. OE finner at effektiviseringsarbeidet er høyt prioritert i NRKs ledelse og godt forankret i de ulike avdelingene. De peker på at NRK har gjennomført tiltak tilsvarende ca. 500 mill. kroner i perioden 2021–2024, blant annet:

- Reduksjon i bemanning og konsulentbruk
- Profesjonalisering av innkjøp og nytt planleggingssystem
- Økt bruk av KI for teksting og logging
- Omprioritering mot innhold og nye plattformer

Oslo Economics peker på at de kommende årene vil preges av flytting til nytt hovedkontor og overgang til ny teknologisk plattform. OE mener begge prosjekter har stort gevinstpotensial, men også høy risiko. De anbefaler derfor ikke at departementet stiller ytterligere effektiviseringskrav i perioden, ettersom NRK allerede har selvpålagte krav og står overfor en omfattende omstilling. OE mener at det i denne perioden er nødvendig å prioritere gevinstrealisering og risikostyring, ikke faste budsjettkutt.

11.6.2 Innspill fra NRK

I sitt innspill til styringssignalet beskriver NRK et medielandskap i fundamental endring, preget av global konkurranse fra strømmetjenester og sosiale medier. Aktører som Netflix og TikTok har

enorme ressurser til innholdsutvikling og teknologi og utfordrer NRKs posisjon. Samtidig skjer en maktforskyvning i distribusjon: NRK er ikke lenger «kanal 1» på fjernkontrollen, men én app blant mange på globale plattformer. Dette svekker synlighet og kontroll over publikums tilgang. Endrede medievaner forsterker utfordringen. Unge bruker mer tid på internasjonale plattformer og færre oppsøker redaktørstyrte medier daglig. NRK når fortsatt bredt (daglig 76 pst. i alderen 12–18 år og 84 pst. i alderen 19–29 år), men må investere og utvikle for å opprettholde sin rolle og relevans. I rapporten om NRKs bidrag til mediemangfoldet peker Medietilsynet på at den sterke konkurransen fra store internasjonale aktører (for eksempel Meta, Google og Netflix) forsterker behovet for stabile rammevilkår for både NRK og øvrige redaktørstyrte medier.

I tillegg til de generelle utviklingstrekkene og utfordringene peker NRK på noen særlige kostnadsdrivere:

- *Sikkerhet og beredskap*: NRK har et lovpålagt beredskapsansvar, og kostnader til IT-sikkerhet, digital infrastruktur og fysisk sikring øker markant.
- *Rettigheter og teknologi*: Global konkurranse driver opp priser på sports- og dramarettigheter. Overgang til IP-basert produksjonsplattform (MPP) krever store investeringer på kort sikt, men vil gi stor gevinst på lengre sikt.
- *Distribusjon*: Drift av det digitale bakkenettet er kostbart. NRK vil utrede en avvikling av bakkenettet i perioden.

NRKs forslag til styringssignal er å videreføre dagens tilskuddsnivå, justert for lønns- og prisvekst. De mener dette vil gi forutsigbarhet og muliggjøre den pågående moderniseringen av teknologi og bygg, inkludert det nye hovedkontoret på Normannsløkka. NRK planlegger å finansiere investeringene gjennom eiendomssalg, lån og interne effektiviseringer.

11.6.3 Departementets vurdering

NRK har vist at de prioriterer effektiv drift, og den eksterne evalueringen fra Oslo Economics viser at de har gjennomført betydelige effektiviseringstiltak de siste årene. Det finnes rom for å effektivisere virksomheten, men dette potensialet er særlig knyttet til nytt hovedkontor og ny teknologisk plattform. NRK forventer at de kan flytte inn i nytt hovedkontor i 2030, og de store effektiviseringsgevinstene kan ikke tas ut før da.

²⁵ Oslo Economics (2025) – Evaluering av NRKs arbeid med effektiv drift

Boks 11.3 Forslag til fireårig styringssignal for NRK

Bevilgningen til NRK videreføres med prisjustering. Den årlige bevilgningen kan avkortes med inntil 0,4 prosent.

Medietilsynets rapport om NRKs bidrag til mediemangfoldet finner at NRK er et positivt bidrag til mediemangfoldet og finner ikke holdpunkter for at NRKs nyhetstilbud på nett har vesentlige negative konkurransevirkninger. NRK er et viktig gratistilbud som når bredt ut i befolkningen, og et slikt tilbud kan være enda viktigere i et marked der de kommersielle mediene blir mer avhengige av brukerbetaling.

Regjeringen vil sikre et sterkt NRK med et bredt mandat som kan oppfylle sitt oppdrag i en tid med økende global konkurranse og raske teknologiske endringer. NRK har et omfattende oppdrag og skal blant annet ha tilstedeværelse i alle fylker. Da må NRK også ha tilstrekkelige rammer til å oppfylle oppdraget. I den kommende perioden har NRK også et særlig behov for forutsigbare rammer, for å gjennomføre den omfattende moderniseringen av teknologi og bygg som de er i gang med, inkludert nytt hovedkontor og overgang til IP-basert produksjonsplattform. Disse investeringene er nødvendige for å opprettholde kvalitet, ivareta beredskapsrollen og sikre et bredt innholdstilbud.

Samtidig får den urolige verdenssituasjonen økonomiske konsekvenser for Norge. Handlingsrommet i budsjettene forventes å bli mindre fremover når statens utgifter til helse, omsorg og pensjoner øker, samtidig som lavere vekst i arbeidsstyrken og lavere inntekter fra petroleumsvirksomheten demper statens inntektsvekst. Regjeringen vil sikre best mulig bruk av samfunnets ressurser, og legge til rette for produktivitetsvekst, sterkere velferd og økt velstand. Dette krever effektivisering i alle sektorer i årene som kommer, og ny teknologi gir også nye muligheter for effektivisering. Bevilgningen til NRK utgjør en vesentlig andel av Kultur- og likestillingsdepartementets budsjett. Dersom bevilgningen til NRK skulle vært helt skjernet de neste fire årene, ville det lagt en utilbørlig byrde på de øvrige delene av kultursektoren.

For å ivareta både NRKs behov for forutsigbarhet og behovet for effektivisering av hele offentlig sektor, foreslår departementet å videreføre bevilgningen til NRK med prisjustering, men med mulighet til å avkorte bevilgningen med *inntil* 0,4 pst. Dette gir etter departementets syn en tilstrekkelig forutsigbarhet for NRK til at selskapet fortsatt skal ha solide rammer gjennom hele den kommende styringssignalperioden. I 2027 er det tilsvarende foreslått en avkortning på om lag 0,4 pst.

11.7 Kommersiell allmennkringkasting

Kultur- og likestillingsdepartementet kunngjorde våren 2023 muligheten til å inngå en avtale om levering av kommersielle allmennkringkastingstjenester. TV 2 var eneste søker. På denne bakgrunn inngikk staten ved departementet en femårig avtale med TV 2 for perioden 1. januar 2024 til 31. desember 2028. Avtalen viderefører hovedlinjene i den første avtalen for perioden 2019–2023. Målet med avtalen er å opprettholde mediemangfoldet, sikre en reell konkurrent til NRK og sikre riksdekkende nyhetssendinger som produseres og sendes utenfor Oslo.

Staten kompenserer TV 2 for nettokostnadene knyttet til oppdraget med inntil 150 mill. kroner i året. Avtalen innebærer blant annet at TV 2 skal tilby egenproduserte, daglige og riksdekkende nyhetssendinger på TV 2 Direkte. TV-kanalens hovedredaksjon og sentrale nyhetsredaksjon skal være lokalisert i Norge, minst 100 kilometer utenfor Oslo sentrum. TV 2 skal i tillegg ha redaksjonelt ansatte engasjert i nyhetssendingene med arbeidssted på minst seks ulike fylker utenfor Vestland og Oslo. TV 2 skal videre tilby norsk-språklige programmer for barn og unge. Selskapet skal også bruke minst 300 mill. kroner på førstegangsvisninger av norsk film og TV-drama i avtaleperioden, tilsvarende et gjennomsnitt på 60 mill. kroner årlig. Medietilsynet fører tilsyn med at TV 2 overholder forpliktelsene etter avtalen.

Avtalen sikrer en kommersiell allmennkringkaster med en sterk redaksjonell tilstedeværelse og egen nyhetsproduksjon utenfor hovedstaden og er viktig for å opprettholde og styrke mediemangfoldet i Norge. Regjeringen ønsker at disse hensynene skal ivaretas fremover, og tar sikte på å lyse ut en ny avtale om kommersiell allmennkringkasting i god tid før den nåværende avtalen utløper.

Kultur- og likestillingsdepartementet

t i l r å r :

I Prop. 1 S (2026–2027) om statsbudsjettet for år 2027 føres opp de forslag til vedtak som er nevnt i et framlagt forslag.

Forslag

Under Kultur- og likestillingsdepartementet føres det i Prop. 1 S (2026–2027) statsbudsjettet for budsjettåret 2027 opp følgende forslag til vedtak:

Kapitlene 300–353, 3320–3350 og 5568

I

Utgifter:

Kap.	Post	Kroner	Kroner
Administrasjon			
300	Kultur- og likestillingsdepartementet		
	01 Driftsutgifter	187 839 000	
	21 Spesielle driftsutgifter	1 230 000	
	78 Tilskudd til priser og konkurranser m.m.	10 365 000	
	79 Til disposisjon	11 420 000	210 854 000
	Sum Administrasjon		210 854 000
Frivillighetsformål			
315	Frivillighetsformål		
	21 Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	14 470 000	
	60 Tilskudd til frivilligsentraler	296 070 000	
	70 Merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner	3 250 000 000	
	71 Strømsstøtteordning for frivillige organisasjoner	165 200 000	
	73 Tilskudd til studieforbund m.m.	167 620 000	
	75 Aktivitetsstøtta	48 512 000	
	78 Frivillighetstiltak	22 825 000	
	82 Merverdiavgiftskompensasjon ved bygging av idrettsanlegg	415 505 000	
	85 Nytt toppidrettssenter	21 000 000	
	86 Idrettstiltak	38 295 000	4 439 497 000
	Sum Frivillighetsformål		4 439 497 000

Kap.	Post	Kroner	Kroner
Kulturformål			
320	Kulturdirektoratet og Kulturrådet m.m.		
	01 Driftsutgifter	231 814 000	
	51 Fond for lyd og bilde	57 890 000	
	55 Norsk kulturfond	1 068 000 000	
	71 Statsstipend	3 550 000	
	72 Kunstnerstipend m.m., <i>kan overføres</i>	345 980 000	
	73 Garantiinntekter og langvarige stipend, <i>overslagsbevilgning</i>	201 200 000	
	74 Tilskudd til organisasjoner og kompetansesentre m.m.	509 900 000	
	75 Tilskudd til litteraturhus, kunstscener og kompanier m.m.	359 915 000	2 778 249 000
322	Bygg og offentlige rom		
	01 Driftsutgifter	28 384 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	48 615 000	
	50 Kunst i offentlige rom	13 795 000	
	70 Nasjonale kulturbygg, <i>kan overføres</i>	374 200 000	464 994 000
323	Musikk og scenekunst		
	01 Driftsutgifter	113 026 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	77 275 000	
	22 Forsvarets musikk	66 015 000	
	60 Landsdelsmusikerordningen i Nord-Norge	28 185 000	
	70 Musikk- og scenekunstinstitusjoner	3 296 245 000	3 580 746 000
325	Allmenne kulturformål		
	01 Driftsutgifter	78 435 000	
	21 Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	28 240 000	
	60 Regionale kulturfond	70 000 000	
	70 Norges forskningsråd, <i>kan overføres</i>	34 300 000	
	72 Kultursamarbeid i nordområdene	16 590 000	
	75 EUs program for kultur og audiovisuell sektor m.m., <i>kan overføres</i>	113 770 000	
	82 Nobels Fredssenter	41 270 000	
	86 Talentutvikling	59 400 000	442 005 000

Kap.	Post	Kroner	Kroner
326	Språk- og bibliotekformål		
	01 Driftsutgifter	958 749 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	32 775 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	53 200 000	
	73 Språktiltak	44 535 000	
	74 Det Norske Samlaget	25 685 000	
	75 Tilskudd til ordboksarbeid	16 195 000	
	80 Bibliotektiltak	35 975 000	1 167 114 000
327	Nidaros domkirkes restaureringsarbeider mv.		
	01 Driftsutgifter	115 520 000	
	70 Utenlandske krigsgraver i Norge	5 205 000	
	71 Tilskudd til regionale pilegrimssentre	10 200 000	130 925 000
328	Museer m.m.		
	70 Det nasjonale museumsnettverket	2 809 660 000	
	78 Andre museums- og kulturverntiltak	88 695 000	2 898 355 000
329	Arkivformål		
	01 Driftsutgifter	511 186 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	6 290 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	24 600 000	
	78 Arkivtiltak	28 865 000	570 941 000
	Sum Kulturformål		12 033 329 000
	Medieformål m.m.		
334	Film- og dataspillformål		
	01 Driftsutgifter	152 769 000	
	50 Filmfondet	740 000 000	
	72 Insentivordningen for film- og serieproduksjoner, <i>kan overføres</i>	71 035 000	
	73 Regionale filmvirksomheter, <i>kan overføres</i>	159 080 000	
	75 Internasjonale film- og medieavtaler, <i>kan overføres</i>	26 780 000	
	78 Film- og dataspilltiltak	49 370 000	1 199 034 000
335	Medieformål		
	01 Driftsutgifter	91 589 000	

Kap.	Post	Kroner	Kroner
	21	Spesielle driftsutgifter	5 128 000
	70	Kompensasjon til kommersiell allmennkringkasting	150 000 000
	71	Mediestøtte	586 340 000
	73	Medietiltak	43 435 000
	74	Tilskudd til lokale lyd- og bildemedier, <i>kan overføres</i>	25 615 000
	79	Norsk rikskringkasting AS – NRK	8 010 000 000
337		Kompensasjons- og vederlagsordninger	8 912 107 000
	70	Kompensasjon for kopiering til privat bruk	60 300 000
	71	Vederlagsordninger mv., <i>kan overføres</i>	376 360 000
339		Pengespill, lotterier og stiftelser	436 660 000
	01	Driftsutgifter	133 953 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	20 625 000
		Sum Medieformål m.m.	154 578 000
			10 702 379 000
		Likestilling	
350		Sekretariatet for Diskrimineringsnemnda	
	01	Driftsutgifter	39 283 000
351		Likestilling	39 283 000
	21	Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70</i>	45 100 000
	70	Tilskudd til likestilling	67 100 000
	72	Kjønns- og seksualitetsmangfold	45 455 000
	73	Likestillingssentrene	30 390 000
352		Nedsatt funksjonsevne	188 045 000
	21	Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 71</i>	22 265 000
	70	Deltakelse for personer med funksjonsnedsettelse	302 800 000
	71	Universell utforming og økt tilgjengelighet	26 890 000

Kap.	Post		Kroner	Kroner
353	72	Tilskudd til likestilling av personer med funksjonsnedsettelse	35 695 000	387 650 000
		Likestillings- og diskrimineringsombudet		
	50	Basisbevilgning	58 383 000	58 383 000
		Sum Likestilling		673 361 000
		Sum departementets utgifter		28 059 420 000

Inntekter:

Kap.	Post		Kroner	Kroner
Kulturformål				
3320		Kulturdirektoratet og Kulturrådet m.m.		
	01	Ymse inntekter	5 442 000	
	03	Refusjoner EU-midler	6 000 000	11 442 000
3322		Bygg og offentlige rom		
	01	Ymse inntekter	173 000	
	02	Inntekter ved oppdrag	39 982 000	40 155 000
3323		Musikk og scenekunst		
	01	Ymse inntekter	433 000	
	02	Billett- og salgsinntekter m.m.	27 215 000	27 648 000
3325		Allmenne kulturformål		
	01	Ymse inntekter	2 725 000	2 725 000
3326		Språk- og bibliotekformål		
	01	Ymse inntekter	26 399 000	
	02	Inntekter ved oppdrag	32 948 000	59 347 000
3327		Nidaros domkirkes restaurerings- arbeider mv.		
	01	Ymse inntekter	52 673 000	52 673 000
3329		Arkivformål		
	01	Ymse inntekter	2 725 000	
	02	Inntekter ved oppdrag	6 409 000	9 134 000
		Sum Kulturformål		203 124 000

Kap.	Post		Kroner	Kroner
Medieformål m.m.				
3334	Film- og dataspillformål			
	01	Ymse inntekter	8 918 000	8 918 000
3335	Medieformål			
	02	Inntekter ved oppdrag	5 264 000	5 264 000
3339	Inntekter fra spill, lotterier og stiftelser			
	02	Gebyr – lotterier	5 750 000	
	04	Gebyr – stiftelser	220 000	
	07	Inntekter ved oppdrag	21 937 000	27 907 000
		Sum Medieformål m.m.		42 089 000
Likestilling				
3350	Sekretariatet for Diskrimineringsnemnda			
	85	Tvangsmulkt	1 000 000	1 000 000
		Sum Likestilling		1 000 000
Skatter og avgifter				
5568	Sektoravgifter under Kultur- og likestillingsdepartementet			
	71	Årsavgift – stiftelser	33 560 000	
	73	Refusjon – Norsk Rikstoto og Norsk Tipping AS	49 675 000	
	75	Kinoavgift	29 000 000	112 235 000
		Sum Skatter og avgifter		112 235 000
Sum departementets inntekter				358 448 000

Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kultur- og likestillingsdepartementet i 2027 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekt under
kap. 320 post 01	kap. 3320 postene 01 og 03
kap. 322 post 01	kap. 3322 post 01
kap. 322 post 21	kap. 3322 post 02
kap. 323 post 01	kap. 3323 post 01
kap. 323 post 21	kap. 3323 post 02
kap. 325 post 01	kap. 3325 post 01
kap. 326 post 01	kap. 3326 post 01
kap. 326 post 21	kap. 3326 post 02
kap. 327 post 01	kap. 3327 post 01
kap. 329 post 01	kap. 3329 post 01
kap. 329 post 21	kap. 3329 post 02
kap. 334 post 01	kap. 3334 post 01
kap. 335 post 21	kap. 3335 post 02
kap. 339 post 01	kap. 3339 postene 02 og 04
kap. 339 post 01	kap. 5568 post 71
kap. 339 post 21	kap. 3339 post 07

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633, post 01 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger

III

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kultur- og likestillingsdepartementet i 2027 kan gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
315		Frivillighetsformål	
	85	Nytt toppidrettssenter	497,0 mill. kroner
322		Bygg og offentlige rom	
	50	Kunst i offentlige rom	5,6 mill. kroner
	70	Nasjonale kulturbygg	452,4 mill. kroner
325		Allmenne kulturformål	
	70	Norges forskningsråd	134,8 mill. kroner
334		Film- og dataspillformål	
	72	Insentivordningen for film- og serieproduksjoner	130,0 mill. kroner

Andre fullmakter

IV

Fastsetting av fordelingsnøkler for visse tilskudd

Stortinget samtykker i at:

1. det ordinære offentlige driftstilskuddet til musikk- og scenekunstinstitusjoner på kap. 323 Musikk og scenekunst, post 70 Musikk- og scenekunstinstitusjoner, skal fordeles mellom de offentlige tilskuddspartene med 70 pst. på staten og 30 pst. på regionen.
2. fordelingsnøkkelen ikke gjelder tilskuddet til Teater Manu, Dansens Hus, Den Nationale Scene, Den Norske Opera & Ballett, Det Norske Teatret, Musikkelskapet Harmonien, Nationalteatret og Oslo-Filharmonien.

V

Fastsetting av langsiktige rammer for mediestøtten

1. Den direkte mediestøtten, jf. kap. 335 Medieformål, post 71 Mediestøtte, og post 74 Tilskudd til lokale lyd- og bildemedier, skal for årene 2028–2030 videreføres med prisjustering. Den årlige bevilgningen kan avkortes med inntil 0,4 prosent.
2. NRKs økonomiske ramme, jf. kap. 335 Medieformål, post 79 Norsk rikskringkasting AS – NRK, skal for årene 2028–2030 videreføres med prisjustering. Den årlige bevilgningen kan avkortes med inntil 0,4 prosent.

Andre vedtak

VI

Oppheving av anmodningsvedtak

Vedtak nr. 788, 25. mars 2021 oppheves.

Vedtak nr. 862, 3. juni 2025 oppheves.

Vedlegg 1**Gjeldende romertallsvedtak fra tidligere år**

Nedenfor følger en oppstilling av romertallsvedtak for Kultur- og likestillingsdepartementet som gjelder uten tidsavgrensning eller utover ett budsjettår.

Romertallsvedtak VII i Prop. 1 S (2019–2020) for Kulturdepartementet:

«Stortinget samtykker i at det gis adgang i henhold til statsansattelovens regler å benytte åremål for kuratorer som forestår utvikling og gjennomføring av kunstproduksjoner i KORO. For disse gis det mulighet for åremål i en periode på fire år for konsulentene og inntil seks år for leder, med mulighet til én gangs fornyelse.»

Romertallsvedtak VI i Prop. 1 S (2020–2021) for Kulturdepartementet:

«Stortinget samtykker i at Kulturdepartementet gis adgang til i henhold til statsansattelovens regler å benytte åremål for filmkonsulenter og ledere som forvalter tilskudd til utvikling og filmproduksjon i Norsk filminstitutt. For disse gis det mulighet for åremål i en periode på fire år for konsulenter og inntil seks år for ledere, med mulighet til én gangs fornyelse.»

Romertallsvedtak II i Prop. 25 S (2024–2025) for Kultur- og likestillingsdepartementet:

«Stortinget samtykker i at Kultur- og likestillingsdepartementet kan inngå avtale om at staten over årene 2025–2028 forplikter seg til å dekke deler av utgiftene til anleggsutbygging i forbindelse med Alpin VM i Narvik i 2029. Statens samlede bidrag skal ikke overstige 342 mill. kroner.»

Vedlegg 2**Fordeling av enkeltstående tilskudd****Kap. 300, post 78 Tilskudd til priser og konkurranser m.m.**

(i 1 000 kr)		
Tiltak	Tilskudd 2026	Forslag 2027
Arne Bendiksens talentpris	100	100
Arne Nordheims komponistpris ¹	350	
Den internasjonale Ibsenprisen	4 410	4 530
Den Norske Forfatterforening – ytringsfrihetspris	225	225
Dronning Sonjas Internasjonale Musikkonkurranse / Prinsesse Astrids musikkpris	4 000	4 110
Ingrid Espelid Hovig stipend		100
Kim Frieles minnepris	1 000	1 000
Kultur- og likestillingsdepartementets nynorskpris for journalistar	300	300

¹ Prisen deles ut hvert andre år, og skal ikke deles ut i 2027.

Kap. 315, post 78 Frivillighetstiltak

(i 1 000 kr)		
Tiltak	Tilskudd 2026	Forslag 2027
Frivillighet Norge	12 290	12 660
Innsamlingskontrollen	320	330
Norges Frivilligsentraler – handlingsplan for deltakelse	1 240	
Noregs Ungdomslag	4 150	3 245
Norsk musikkråd	6 390	6 590
Oslo kommune – Groruddalssatsingen ¹	5 000	

¹ Avtaleperioden er avsluttet.

Kap. 315, post 86 Idrettstiltak

(i 1 000 kr)		
Tiltak	Tilskudd 2026	Forslag 2027
Arctic Race of Norway ¹	10 000	
Femundløpet	2 000	2 000
Finnmarksløpet	1 500	1 500
Hamar kommune – Vikingskipet	6 210	6 400
Lillehammer Olympiapark – bob- og akebane	3 640	3 745
Norges Fotballforbund – prosjekt om alternativ til gummigranulat	5 500	5 500
Stiftinga Ekstreme Voss – Ekstremsportveko	3 000	3 000
Vikersund Hopsenter	10 800	11 150

¹ Tilskuddet foreslås overført til Kommunal- og distriktsdepartementets budsjett.

Kap. 320, post 74 Tilskudd til organisasjoner og kompetansesentre m.m.

(i 1 000 kr)		
Tiltak	Tilskudd 2026	Forslag 2027
ABM Media – Bok og bibliotek	1 950	2 005
Arkivforbundet	1 260	1 295
Assitej Norge	2 595	2 670
Balansekunst	6 385	6 575
Bergen Dansesenter	3 090	3 180
BRAK	2 020	2 080
Bærum Kulturhus – Dans Sørøst-Norge	5 075	5 625
Dans i Trøndelag	2 920	3 005
Danseinformasjonen	6 915	7 120
Dansekraft	500	915
Dansekunst i Østfold	1 160	1 895
DansINN	835	860
DansiT	5 725	5 890
Davvi – Senter for scenekunst	6 030	6 210
Dissimilis nasjonale kompetansesenter	6 725	6 920
Dramatikkens hus	20 805	21 400
Drammen kommune – Interkultur og Aktiv fritid ¹	2 715	
Døves Media	8 560	8 810
Fargespill	3 495	3 595
Finsk-norsk kulturinstitutt	190	195

Tiltak	(i 1 000 kr)	
	Tilskudd 2026	Forslag 2027
Fjelldansen	705	1 410
Folkemusikk Nord	945	970
Folkorg – Organisasjon for folkemusikk og folkedans	8 315	8 560
Foreningen INIO	615	630
Foreningen Norden	7 600	6 795
Foreningen Norges døvblinde	5 915	6 085
Institut Français de Norvège – fransk-norsk kultursamarbeid ¹	795	
Kirkemusikksenter Nord	1 045	1 075
Klassisk	1 415	1 455
Kulturalliansen	1 825	1 880
Kunstsentrene i Norge	8 970	9 235
Landsforbundet for kombinert syns- og hørselshemmede/døvblinde	370	380
Landslaget for lokalthistorie	1 085	1 115
Leveld Kunstnartun	1 540	555
Midtnorsk jazzsenter	2 605	2 680
Music Norway	35 270	36 300
Musikk i Innlandet ¹	1 000	
Musikkontoret MØST	2 440	2 510
Musikkontoret Nord	1 720	1 770
Musikkontoret SØRF	1 230	1 265
Musikkontoret ØKS	1 045	1 075
NORA – Nasjonal og regional arena for dans i Telemark	2 880	2 960
Nordisk kunsthøst Dale	4 890	5 035
Norges Blindeforbund – punktskriftrykkeriet	6 670	6 865
Norges Husflidlag	16 500	15 435
Norges kulturvernforbund	2 235	2 300
Norges museumsforbund	2 390	2 455
NORLA	26 905	27 690
Norsk barnebokinstitutt	19 790	20 370
Norsk bibliotekforening	810	835
Norsk Folkeminnelag	130	135
Norsk folkemusikklag	135	140
Norsk Forfattersentrum	22 035	22 680
Norsk ICOM	390	400

	(i 1 000 kr)	
Tiltak	Tilskudd 2026	Forslag 2027
Norsk jazzforum	15 425	15 870
Norsk kritikerlag	465	480
Norsk kulturforum	1 160	1 195
Norsk scenekunstbruk	20 430	21 020
Norsk senter for folkemusikk og folkedans	17 170	17 670
Norsk Skuespillersenter	2 530	2 600
Norsk tidsskriftforening	935	960
Norske Kulturarrangører	5 585	5 750
Norske Kunstforeninger	6 025	6 200
Norske Kunsthåndverkere ² og ³	6 510	6 840
Norsk-finsk kulturfond	445	460
Norsk-islandsk kultursamarbeid	1 900	1 950
Norwegian Crafts ²	5 435	6 090
Office for Contemporary Art (OCA) ²	24 190	25 395
Ole Bull Akademiet	7 430	7 650
Oslo Arkitekturtriennale	1 160	1 190
PRODA – profesjonell dansetrening	4 430	4 560
R.E.D. (Residency Eina Danz)	1 170	1 200
RAS – Regional Arena for Samtidsdans	4 375	4 500
Rom for Dans	4 705	4 845
Samspill International Music Network	955	980
Scenekunst Sør	1 945	2 000
Senter for scenekunst Norge (PAHN)	7 690	7 915
Skuespiller- og danseralliansen	28 500	29 330
Slekt og Data ¹	240	
Sound of Happiness kompetansesenter	635	655
STAR	755	775
Stiftelsen LESE	20 250	20 840
Stiftinga Hilmar Alexandersen – Midtnorsk senter for folkemusikk og folkedans	1 235	655
Store norske leksikon ⁴	6 660	7 455
Sørnorsk jazzsenter	2 390	2 455
Tegn.tv	1 770	1 820
TEMPO	1 270	1 305

(i 1 000 kr)		
Tiltak	Tilskudd 2026	Forslag 2027
Transcultural Arts Production (TrAP)	4 960	5 105
Vestnorsk jazzsenter	4 070	4 190
VISP – Produksjonsenhet for visuell kunst	955	980
Voksenåsen – kulturvirksomhet	980	1 005
Østnorsk jazzsenter	2 645	2 720

¹ Tilskuddet er ikke foreslått videreført i 2027.

² Tilskuddet er økt med 495 000 kroner som følge av flytting av øremerkede midler til å bedre kunstnerøkonomien ved visningssteder, jf. postomtalen og omtale under kap. 337, post 71.

³ Tilskuddet er redusert med 355 000 kroner som følge av endringer i forvaltningen av stipendordningene, jf. postomtalen og omtale under kap. 320, post 72.

⁴ Tilskuddet er økt med 600 000 kroner som følge av en overføring fra tilskuddet til Nynorsk kultursentrum under kap. 328, post 70 nedenfor. Overføringen er et ledd i samarbeidet mellom Nynorsk kultursentrum og Store norske leksikon.

Kap. 320, post 75 Tilskudd til litteraturhus, kunstscener og kompanier m.m.

(i 1 000 kr)		
Tiltak	Tilskudd 2026	Forslag 2027
Bergen Kunsthall ¹	11 890	12 730
BIT Teatergarasjen	14 530	14 950
Black Box Teater	12 520	12 890
Bomuldsfabriken Kunsthall ¹	5 990	6 655
Designtreff BeyondRisør ²	335	
Det Norske Kammerorkester	12 325	12 690
Det Norske Solistkor	13 090	13 470
Edvard Grieg Korene	9 330	9 605
Festspillene i Bergen	22 600	23 260
Festspillene i Nord-Norge	14 800	15 230
Figurteateret i Nordland	8 720	8 975
Forbundet Frie Fotografer ¹	1 070	1 595
Fotogalleriet ¹	2 745	3 320
Galleri Format ¹	2 490	3 055
Grenland Friteater/Porsgrunn Internasjonale Teaterfestival	8 010	8 240
Kloden teater	4 000	3 085
Kraft Bergen ¹	1 465	2 005
Kristiansand Kunsthall ¹	2 770	3 345
Kulturfestivalen Peer Gynt	4 880	5 025
Kunsthall 3,14 ¹	1 475	2 015
Kunsthall Oslo ¹	2 890	3 470
Kunsthall Stavanger ¹	2 910	3 490

Tiltak	(i 1 000 kr)	
	Tilskudd 2026	Forslag 2027
Kunsthall Trondheim ¹	2 880	3 460
Kunstnerforbundet ¹	2 410	2 975
Kunsternes Hus ¹	13 120	13 995
Kvääniteatteri	4 300	4 425
Landsforeningen Norske malere ¹	2 780	3 355
Litteraturhuset i Bergen	3 550	3 655
Litteraturhuset i Fredrikstad	2 510	2 585
Litteraturhuset i Odda	515	530
Litteraturhuset i Oslo	6 510	6 700
Litteraturhuset i Skien	720	740
Litteraturhuset i Trondheim	2 665	2 745
Melahuset	12 260	12 620
Nasjonal Jazzscene	12 920	13 300
Nordic Black Theatre	9 740	10 020
Nordnorsk kunstnersenter ¹	9 125	9 890
Norsk Billedhoggerforening ¹	3 180	3 765
Norske Grafikere ¹	2 100	2 655
Norske tekstilkunstnere ¹	2 285	2 845
Oslo kunstforening ¹	1 915	2 465
Protestfestivalen, Kristiansand ²	380	
Riksscene for nasjonal og internasjonal folkemusikk, joik og folkedans	24 600	25 310
ROM for kunst og arkitektur ¹	2 165	2 720
Rosendal Teater	15 350	15 800
Samovarteateret	4 530	4 660
Scene Finnmark	3 400	3 500
Statens Kunstutstilling, Norske Billedkunstnere ^{1 og 3}	6 150	5 500
Tegnerforbundet ¹	3 075	3 665
Tigerstadsteatret	2 070	2 130
Tromsø Kunstforening ¹	1 950	2 505
Trondheimsolistene	6 360	6 550
Unge Kunstneres Samfund ¹	5 125	5 770
Vestfossen Kunstlaboratorium ¹	4 715	5 350

¹ Tilskuddet er økt med 495 000 kroner som følge av flytting av øremerkede midler til å bedre kunstnerøkonomien ved visningssteder, jf. postomtalen og omtale under kap. 337, post 71.

² Tilskuddet er ikke foreslått videreført i 2027.

³ Tilskuddet er redusert med 1 325 000 kroner som følge av endringer i forvaltningen av stipendordningene, jf. postomtalen og omtale under kap. 320, post 72.

Kap. 323, post 70 Musikk- og scenekunstinstitusjoner

(i 1 000 kr)		
Tiltak	Tilskudd 2026	Forslag 2027
Arktisk Filharmoni	80 540	82 890
Bergen Nasjonale Opera	31 240	32 150
Brageteatret – Regionteater for Buskerud	19 100	19 650
Carte Blanche	39 600	40 760
Dansens Hus ¹	62 900	66 540
Den Nationale Scene	168 630	173 550
Den Norske Opera & Ballett	822 900	846 860
Det Norske Blåseensemble anno 1734	35 500	36 520
Det Norske Teatret	246 900	254 030
Det Vestnorske Teateret	25 500	25 220
Haugesund Teater	16 190	17 640
Hålogaland Teater	72 800	74 910
Kilden teater og konserthus	158 000	168 615
Musikkselskapet Harmonien ²	187 100	192 510
Nationaltheatret	281 900	290 120
Nordland Teater ³	38 600	39 730
Opera Nordfjord	6 630	6 820
Opera Trøndelag	5 890	6 060
Opera Østfold	8 600	8 850
Operaen i Kristiansund	30 100	30 970
OscarsborgOperaen	5 690	5 855
Oslo-filharmonien	214 100	220 300
Ringsakeroperaen	6 230	6 415
Rogaland Teater	78 730	81 020
Stavanger Symfoniorkester	113 370	116 670
Teater Ibsen ⁴	38 400	39 520
Teater Innlandet ⁵	40 850	42 040
Teater Manu	23 630	24 320
Teater Vestland	31 070	31 950
Teatret Vårt – Regionteatret i Møre og Romsdal ⁶	42 900	44 150

(i 1 000 kr)

Tiltak	Tilskudd 2026	Forslag 2027
Trondheim Symfoniorkester & Opera	113 500	116 800
Trøndelag Teater	101 500	107 320
Turnéteatret i Trøndelag	24 870	23 020
Unge Viken Teater	9 625	9 910
Østfold Teater	12 200	12 560

¹ I forslaget til tilskudd til Dansens Hus for 2027 inngår et særskilt tilskudd til Dansenett Norge som utgjør kr 8 323 600.

² I forslaget til tilskudd til Musikksekskapet Harmonien inngår et særskilt tilskudd som skal dekke renter og avdrag for den statlige andelen av rehabiliteringsprosjekt ved Grieghallen. Dette tilskuddet utgjør i 2027 kr 4 857 000.

³ I forslaget til tilskudd til Nordland Teater inngår et særskilt husleietilskudd som i 2027 utgjør kr 3 233 000.

⁴ I forslaget til tilskudd til Teater Ibsen inngår en særskilt tildeling til Ibsen Scope som i 2027 utgjør kr 2 502 600.

⁵ I forslaget til tilskudd til Teater Innlandet inngår et særskilt husleietilskudd som i 2027 utgjør kr 7 758 000.

⁶ I forslaget til tilskudd til Teatret Vårt inngår et særskilt husleietilskudd som i 2027 utgjør kr 3 477 700. I tillegg inngår det også et særskilt husleietilskudd til Molde Internasjonale Jazzfestival som i 2027 utgjør kr 1 321 800.

Kap. 325, post 72 Kultursamarbeid i nordområdene

(i 1 000 kr)

Tiltak	Tilskudd 2026	Forslag 2027
Arctic Arts Summit	1 600	1 650
Artica Svalbard	3 200	3 290
Barentssekretariatet – Barentskult	1 600	1 645
Den nordlige dimensjons kulturpartnerskap	300	300
Kunstnerkollektivet Dáiddadállu	3 300	3 400
Longyearbyen lokalstyre	240	250
Pikene på broen ¹	4 200	4 820
Riddu Riddu-festivalen	1 200	1 235

¹ Tilskuddet er økt med 495 000 kroner som følge av flytting av øremerkede midler til å bedre kunstnerøkonomien ved visningssteder, jf. postomtalen og omtale under kap. 337, post 71.

Kap. 326, post 73 Språktiltak

(i 1 000 kr)

Tiltak	Tilskudd 2026	Forslag 2027
Kainun institutti – Kvensk institutt	8 920	10 760
Landssamanslutninga av nynorskkommunar	3 385	3 480
Noregs Mållag	8 595	7 820
Norges Døveforbund	3 710	3 820
Nynorsk avissenter	3 845	3 960
Nynorsk Pressekontor	9 060	9 320
Riksmålsforbundet	2 000	2 060
Ruijan Kaiku – kvensk avis	1 530	1 580

Kap. 326, post 75 Tilskudd til ordboksarbeid

(i 1 000 kr)		
Tiltak	Tilskudd 2026	Forslag 2027
Det Norske Akademi for Språk og Litteratur – ordboks- og språkarbeid	4 095	4 215
Standard Norge – terminologiarbeid	2 335	2 400
Universitetet i Bergen – ordboksarbeid	9 310	9 580

Kap. 326, post 80 Bibliotektiltak

(i 1 000 kr)		
Tiltak	Tilskudd 2026	Forslag 2027
Finnmark fylkeskommune – finsk bibliotekteneste	500	515
Kristent Arbeid Blant Blinde og svaksynte ¹	4 220	

¹ Tilskuddet er ikke foreslått videreført i 2027.

Kap. 328, post 70 Det nasjonale museumsnettverket

(i 1 000 kr)		
Tiltak	Tilskudd 2026	Forslag 2027
Anno museum	89 200	92 300
Aust-Agder museum og arkiv	28 110	28 930
Baroniet Rosendal	2 445	2 520
Blaafarveværket ¹	12 850	13 470
Buskerudmuseene	28 360	29 190
Bymuseet i Bergen	23 000	23 670
Dalane Folkemuseum	6 820	7 020
Drammens Museum for kunst og kulturhistorie ¹	10 065	12 010
Galleri F 15 ¹	15 890	16 600
Gudbrandsdalsmusea	5 945	6 120
Hardanger og Voss museum	15 585	16 040
Haugalandmuseet ¹	8 390	8 890
Helgeland museum	22 550	23 210
Henie Onstad Kunstsenter ¹	19 730	20 560
Jærmuseet	25 530	26 270
KODE Kunstmuseer og komponisthjem ¹	60 490	62 500
Kraftmuseet	8 670	8 920
Kunstsilo ¹	26 670	27 700
Lillehammer Museum ¹	91 030	93 940
MiA – Museene i Akershus	41 770	42 990

(i 1 000 kr)		
Tiltak	Tilskudd 2026	Forslag 2027
Midt-Troms Museum	6 850	7 550
Mjøsmuseet	13 900	14 310
Musea i Sogn og Fjordane ¹	49 220	50 910
Museene Arven	33 020	33 980
Museene for kystkultur og gjenreisning i Finnmark	7 365	8 080
Museene i Sør-Trøndelag (MiST) ¹	176 250	181 630
Museet Midt ¹	16 855	17 600
Museum Nord	28 330	31 160
Museum Stavanger ¹	28 990	30 080
Museum Vest	24 370	25 080
Museumssenteret i Hordaland	15 765	16 220
Nasjonalmuseet	1 002 730	1 031 600
Nordlandsmuseet	23 530	24 220
Nordmørsmusea	15 500	15 950
Nordnorsk Kunstmuseum ¹	40 570	42 000
Nord-Troms Museum	5 265	5 420
Norsk Bergverksmuseum	21 890	22 520
Norsk Folkemuseum	223 360	229 830
Norsk Industriarbeidermuseum ¹	26 510	27 540
Norsk Luftfartsmuseum	17 205	17 700
Norsk Teknisk Museum	50 030	51 490
Nynorsk kultursentrum ²	27 360	27 560
Næs Jernverksmuseum	3 160	3 250
Oslo museum	17 800	18 310
Perspektivet Museum	4 575	4 710
Preus museum ¹	19 630	20 450
Randsfjordmuseet	10 230	11 530
Romsdalsmuseet	12 105	12 450
Ryfylkemuseet	8 700	7 930
Sunnhordland Museum	5 215	5 370
Svalbard Museum	2 880	2 970
Sør-Troms museum	16 505	16 990
Telemark Museum	23 440	24 120
Valdresmusea	15 455	15 900

(i 1 000 kr)		
Tiltak	Tilskudd 2026	Forslag 2027
Varanger Museum	17 590	18 100
Verdensarvsenteret for bergkunst – Alta Museum	4 685	5 320
Vest-Agder-museet	38 130	39 250
Vestfoldmuseene ¹	47 480	47 710
Vest-Telemark Museum	8 860	9 120
Viti ¹	31 360	32 520
Østfoldmuseene	37 300	38 380

¹ Tilskuddet er økt med 250 000 kroner som følge av flytting av øremerkede midler til å bedre kunstnerøkonomien ved visningssteder, jf. postomtalen og omtale under kap. 337, post 71.

² Tilskuddet er redusert med 600 000 kroner som følge av en overføring til Store norske leksikon under kap. 320, post 74. Overføringen er et ledd i samarbeidet mellom Nynorsk kultursentrum og Store norske leksikon.

Kap. 328, post 78 Museums- og kulturverntiltak

(i 1 000 kr)		
Tiltak	Tilskudd 2026	Forslag 2027
Astrup Fearnley Museet ¹	1 030	1 280
Christian Radich	13 320	14 715
Froland kommune – Frolands verk ²	1 000	
Fullriggeren Sørlandet	15 320	16 770
Huset Aukrust ³	3 000	
Ishavsmuseet Aarvak	2 180	1 220
Jødisk Museum i Oslo	8 800	9 060
Jødisk museum Trondheim	2 990	3 080
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet – håndverksutdanning	2 600	2 680
Norsk Skogfinsk Museum	10 150	10 450
Oplandske dampskibsselskap – Skibladner	5 365	5 530
Sametinget – Dávvirat Duiskkas	2 300	1 400
Seilskipet Statsraad Lehmkuhl	19 825	22 410

¹ Tilskuddet er økt med 225 000 kroner som følge av flytting av øremerkede midler til å bedre kunstnerøkonomien ved visningssteder, jf. postomtalen og omtale under kap. 337, post 71.

² Prosjektstøtte i 2026.

³ Tilskuddet er ikke foreslått videreført i 2027.

Kap. 329, post 78 Arkivtiltak

(i 1 000 kr)		
Tiltak	Tilskudd 2026	Forslag 2027
Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek	9 450	9 725
Stiftelsen ASTA	1 470	1 510

Kap. 334, post 78 Filmtiltak m.m.

(i 1 000 kr)		
Tiltak	Tilskudd 2026	Forslag 2027
Bygdekinoen	15 300	15 750
Den Nasjonale Filmkommisjonen	4 810	4 950
Internasjonalt Samisk Filminstitutt (ISFI)	23 000	23 670
Noneda – Norsk nettverk for dataspillbedrifter ¹	220	

¹ Tilskuddet er ikke foreslått videreført i 2027.

Kap. 335, post 73 Medietiltak

(i 1 000 kr)		
Tiltak	Tilskudd 2026	Forslag 2027
Fagutvalget for medieforskning	4 750	4 890
Institutt for journalistikk – etterutdanning i mediebransjen	8 000	8 235
Landslaget for lokalaviser	3 000	3 090
Nordiske Mediedager	530	545
Senter for undersøkende journalistikk	4 950	6 095
Tenk – senter for kildebevissthet	20 000	20 580

Kap. 351, post 70 Tilskudd til likestilling

(i 1 000 kr)		
Tiltak	Tilskudd 2026	Forslag 2027
Agder fylkeskommune – Likestilt arbeidsliv	600	620
CORE – Senter for likestillingsforskning	5 400	6 040
FOKUS – Forum for kvinner og utviklingsspørsmål	185	350
Kilden informasjonssenter for kjønnsforskning ¹	430	
NHO – Jenter og teknologi ¹	3 100	
Norges Handikapforbund – Stopp hatprat	2 330	2 400
Norges kvinnelobby	2 120	2 180
Norske Kvinners Sanitetsforening ¹	430	
Universitetet i Tromsø – Gutter og helsefag	2 000	4 000

¹ Tilskuddet er ikke foreslått videreført i 2027.

Kap. 351, post 72 Kjønnss- og seksualitetsmangfold

(i 1 000 kr)		
Tiltak	Tilskudd 2026	Forslag 2027
FRI – Rosa kompetanse	785	810
Oslo Pride	2 120	2 180
Støttegruppa 25. juni	3 600	3 705

Kap. 352, post 70 Deltakelse for personer med funksjonsnedsettelse

(i 1 000 kr)		
Tiltak	Tilskudd 2026	Forslag 2027
Stiftelsen TV BRA	6 240	6 400

Kap. 352, post 71 Universell utforming og økt tilgjengelighet

(i 1 000 kr)		
Tiltak	Tilskudd 2026	Forslag 2027
Design og arkitektur Norge (DogA) – Innovasjon for alle	2 140	2 205
KS – nettverkssamarbeid i kommunene	5 900	6 070
Standard Norge	1 800	1 855

Kap. 352, post 72 Tilskudd til likestilling av personer med funksjonsnedsettelse

(i 1 000 kr)		
Tiltak	Tilskudd 2026	Forslag 2027
Stiftelsen HELT MED	17 800	18 325

Vedlegg 3**Omtale av ledernes ansettelsesvilkår
i heleide statlige foretak**

Den Norske Opera & Ballett AS

Samlet godtgjørelse	Administrerende direktør Geir Bergkastet mottok i 2025 kr 2 008 751 i lønn. Annen godtgjørelse var på kr 54 424 og pensjonskostnader kr 197 398.
Lønn i oppsigelsestiden / etterlønn	Ved oppsigelse fra arbeidsgiver gjelder seks måneders oppsigelsestid og rett til etterlønn i seks måneder etter utløpet av oppsigelsestiden. Lønn eller vederlag fra annen arbeids- eller oppdragsgiver opptjent i perioden etterlønnen utbetales, kommer til fradrag i etterlønnen krone for krone.
Pensjon	Administrerende direktør omfattes av den til enhver tid gjeldende pensjonsordning i DNO&B.

Nationaltheatret AS

Samlet godtgjørelse	Teatersjef Kristian Seltun mottok i 2025 kr 1 739 940 i fastlønn. Annen godtgjørelse var på kr 30 000 og pensjonskostnader kr 265 996.
Lønn i oppsigelsestiden	Daglig leder er ansatt på åremål og har en avtale om ventelønn på 3 måneder for hvert år han arbeider som teatersjef, maks 12 mnd. Ventelønnen opphører dersom teatersjefen går inn i arbeidsforhold eller engasjement som enkeltvis eller samlet gir en høyere lønn enn ventelønnen. Er lønnen lavere enn ventelønnen, skal teateret betale differansen.
Pensjon	Daglig leder er omfattet av Nationaltheatrets ordinære pensjonsordning.

Norsk Tipping AS

Samlet godtgjørelse	Administrerende direktør Trond Bentestuen mottar fastlønn på 3 100 000 kroner. ¹
Lønn i oppsigelsestiden	Ved ufrivillig fratreden er det avtalt etterlønn på inntil 6 månedslønner dersom annet ikke avtales særskilt. Ved frivillig avgang vil det ikke utbetales sluttvederlag eller etterlønn. Etterlønn reduseres krone for krone dersom administrerende direktør mottar lønn eller vederlag fra annen næringsvirksomhet.
Pensjon	Det er ikke inngått særskilte avtaler om pensjon med administrerende direktør utover de generelle betingelser som gjelder for alle ansatte.

¹ Trond Bentestuen tiltrådte i 2026 og mottok ingen ytelser fra selskapet i 2025.

NRK AS

Samlet godtgjørelse	Kringkastingssjef (administrerende direktør) Vibeke Først Haugen mottok i 2025 3 986 000 kroner i fastlønn. Annen godtgjørelse var på 15 000 kroner og pensjonskostnader 224 000 kroner.
Lønn i oppsigelsestiden	Ledende ansatte i NRK har ikke individuelle avtaler om etterlønn, men NRK praktiserer en ordning med sluttvederlag i forbindelse med omstillinger og nedbemanning. Ledende ansatte er omfattet av denne ordningen.
Pensjon	Alle ansatte i NRK har samme pensjonsordning fastsatt i egen pensjonsavtale. Kringkastingssjefen har samme pensjonsordning. Ansatte i NRK er omfattet av ordningen for avtalefestet pensjon (AFP) i privat sektor.

Vedlegg 4**Nøkkeltall for forvaltningsorganer med særskilte fullmakter
– Likestillings- og diskrimineringsombudet**

Nedenfor følger tre standardtabeller med nøkkeltall for Likestillings- diskrimineringsombudet. Tall for 2023–2025 er fra virksomhetens regnskaper og for 2026 fra virksomhetens budsjett.

Tabell 4.1 Utgifter og inntekter etter art: Formålet med tabellen er å vise virksomhetens brutto utgifter og inntekter basert på kontantprinsippet og artsinndelt etter samme prinsipper som gjelder for de bruttobudsjetterte virksomhetene.

Tabell 4.2 Inntekter etter inntektskilde: De fleste nettobudsjetterte virksomheter har flere inntektskilder, og formålet med tabellen er å gi en oversikt over de ulike inntektskildene.

Tabell 4.3 Virksomhetens kontantbeholdning per 31. desember: Formålet med tabellen er å vise overføringer til neste budsjettår og sammensetningen av overføringene.

Tabell 4.1 Utgifter og inntekter etter art

				(i 1000 kroner)
Utgiftsart	2023	2024	2025	Budsjett 2026
<i>Driftsutgifter:</i>				
Lønnsutgifter	33 100	35 046	38 286	46 871
Varer og tjenester	19 613	17 890	17 815	15 316
Sum driftsutgifter	52 713	52 936	56 101	62 187
<i>Investeringsutgifter:</i>				
Investeringer, større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	1 004	1 467	688	205
Sum investeringsutgifter	1 004	1 467	688	205
<i>Overføringer fra virksomheten:</i>				
Sum overføringer fra virksomheten	0	0	0	0
<i>Finansielle aktiviteter:</i>				
Sum finansielle aktiviteter	0	0	0	0
Sum utgifter	53 717	54 403	56 789	62 392
<i>Driftsinntekter:</i>				
Inntekter fra salg av varer og tjenester	17	74	60	0
Inntekter fra avgifter, gebyrer og lisenser	0	0	0	0
Refusjoner	11	1 250	392	0
Andre driftsinntekter	0	0	0	0
Sum driftsinntekter	28	1 324	453	0

Tabell 4.1 Utgifter og inntekter etter art

				(i 1000 kroner)
Utgiftsart	2023	2024	2025	Budsjett 2026
<i>Investeringsinntekter:</i>				
Salg av varige driftsmidler	0	0	0	0
Sum investeringsinntekter	0	0	0	0
<i>Overføringer til virksomheten:</i>				
Inntekter fra statlige bevilgninger	51 330	53 380	56 600	58 345
Andre innbetalinger	680	130	94	100
Sum overføringer til virksomheten	52 010	53 510	56 694	58 345
<i>Finansielle aktiviteter:</i>				
Sum finansielle aktiviteter	0	0		
Sum inntekter	52 038	54 834	57 146	58 445
Netto endring i kontantbeholdning	-1 679	432	357	-3 742

Tabell 4.2 Inntekter etter inntektskilde

				(i 1000 kroner)
Inntektstype	2023	2024	2025	Budsjett 2026
<i>Bevilgninger til finansiering av statsoppdraget:</i>				
Bevilgninger fra fagdepartementet	51 330	53 380	56 600	58 345
Bevilgninger fra andre departement	0	0	0	0
Bevilgninger fra andre statlige forvaltningsorganer	0	0	0	0
Tildelinger fra Norges forskningsråd	0	0	0	0
Sum bevilgninger til statsoppdraget	51 330	53 380	56 600	0
<i>Offentlige og private bidrag:</i>				
Bidrag fra kommuner og fylkeskommuner	0	0	0	0
Bidrag fra private	0	0	0	0
Tildelinger fra internasjonale organisasjoner	680	130	94	0
Sum bidrag	680	130	94	0

Tabell 4.2 Inntekter etter inntektskilde

				(i 1000 kroner)
Inntektstype	2023	2024	2025	Budsjett 2026
<i>Oppdragsinntekter mv.:</i>				
Oppdrag fra statlige, kommunale og fylkeskommunale virksomheter	0	0	0	0
Oppdrag fra private	0	0	0	0
Andre inntekter	28	1 324	453	0
Sum oppdragsinntekter mv.	28	1 324	453	0
Sum inntekter	52 038	54 834	57 147	58 345

Tabell 4.3 Virksomhetens kontantbeholdninger per 31. desember

				(i 1000 kroner)
Balansedag 31. desember	2023	2024	2025	Endring 2024 til 2025
<i>Kontantbeholdning:</i>				
Beholdning på oppgjørskonto i Norges Bank	17 713	18 145	18 502	357
Beholdning på andre bankkonti	0	0	0	0
Andre kontantbeholdninger	0	0	0	0
Sum kontanter og kontantekvivalenter	17 713	18 145	18 502	357
<i>Avsetninger til dekning av påløpte kostnader som forfaller i neste budsjettår:</i>				
Feriepenger mv.	3 303	3 616	3 795	179
Skattetrekk og offentlige avgifter	2 970	2 924	3 461	537
Gjeld til leverandører	1 867	341	2 246	1 905
Gjeld til oppdragsgivere	0	0	0	0
Annen gjeld som forfaller i neste budsjettår	3 523	5 555	4 663	-891
Sum til dekning av påløpte kostnader som forfaller i neste budsjettår	11 663	12 436	14 166	1 730
<i>Avsetninger til dekning av planlagte tiltak der kostnadene helt eller delvis vil bli dekket i framtidige budsjettår:</i>				
Prosjekter finansiert av Norges forskningsråd	0	0	0	0
Større påbegynte, flerårige investeringsprosjekter finansiert av grunnbevilgningen fra fagdepartementet	0	0	0	0

Tabell 4.3 Virksomhetens kontantbeholdninger per 31. desember

				(i 1000 kroner)
Balansedag 31. desember	2023	2024	2025	Endring 2024 til 2025
Konkrete påbegynte, ikke fullførte prosjekter finansiert av grunnbevilgning fra fagdepartementet	0	0	0	0
Andre avsetninger til vedtatte, ikke igangsatte formål	0	0	0	0
Konkrete påbegynte, ikke fullførte prosjekter finansiert av bevilgninger fra andre departementer	0	0	0	0
Sum avsetninger til planlagte tiltak i framtidige budsjettår	0	0	0	0
<i>Andre avsetninger:</i>				
Avsetninger til andre formål/ ikke spesifiserte formål	6 050	5 709	4 336	-1 372
Fri virksomhetskapi tal	0	0	0	0
Sum andre avsetninger	6 050	5 709	4 336	-1 372
<i>Langsiktig forpliktelse r (netto):</i>				
Langsiktig forpliktelse knyttet til anleggs- midler	0	0	0	0
Annen langsiktig forpliktelse	0	0	0	0
Sum langsiktig gjeld	0	0	0	0
Sum netto gjeld og forpliktelser	17 713	18 145	18 502	357

Bestilling av publikasjoner

Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon

publikasjoner.dep.no

Telefon: 22 24 00 00

Publikasjonene er også tilgjengelige på

www.regjeringen.no

Trykk: Aksell AS – 10/2026

